

Mircea, Fișier terminat , curățat .urcă sumarul sus .Și subcapitolele .

Guvern Gh.Tătărăscu - IX -

4apr-13 nov.'34

Vezi fișierul anterior (VIII)

Atenție la succesiune : întâi Conversiunea (2-3 apr.), apoi Apărarea statului (3- 4- 5 apr.) și intercalată între ele, politica externă (4 apr.)

SUMAR:

Documentele în ordinea introducerii în calculator :

Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura I . Sesiunea ordinară . 1 febr.- apr.'34

- continuare -

***Notă 30 mart-4 apr.'34 Activitatea parlamentară**

("Facla" , 1 apr.'34) (DAD, MO 36, 37, 38 din 2-4 apr. '34)

[LD Extrag aceste informații pentru a exemplifica **agenda legislativă** a parlamentului , și **felul cum lucrau ministerele** , care-și pregăteau legile.

De asemenea, **interpelările deputaților** care lansau **semnalele de alarmă** privind o categorie profesională sau un anume fapt]

La Consiliul de Război, se desfășura **procesul Gărzii de Fier**.Ultimele mărturii .Depunea ca martor Al.Vaida Voevod.

Camera .30 mart.

Comunicări, interpelări, proiecte de legi.

Pe banca ministerială : **gral Uică, C.Xeni, Vict.lamandi, Mitiță Constantinescu,A.Popescu -Necșești, R.Franasovici .**

-N.Rizescu - Brănești :Unele societăți petroliere din Dâmbovița, nu plătesc lucrătorii de 4 luni.

-Sebastian Șerban : condițiile defectuoase în care se face aprovizionarea cu hrană a jandarmilor .**Victor lamandi** raspunde - s-au luat și se vor mai lua măsuri

-M-Ghelmegeanu : **abuzurile** săvârșite în **campania electorală locală** din jud. Cahul, unde dl.g-ral **Rujinsky a fost dezarmat** de un ofițer și **dat pe mâna unor bătauși** .

g-ral Uică (ministr de Război) :s-a cercetat cazul ; ofițerul va fi pedepsit cu toată asprimea.

A prezentat sit.g-ralului Rujinsky care s-a declarat satisfăcut.

-Radu Lascu (PNL -georgist) : anunță o comunicare privind **cenșura** .

4. R.Franasovici (ministr. Lucrări publice și comunicații) : depune pr.de lege pentru **concentrarea învățământului farmaceutic universitar**.

Senat , 30 mart.

Pe banca ministerială : **Vict.Antonescu, Vict.Slăvescu, D.luca.**

/ **Rusu Abrudeanu** - interpelează ministerul Muncii , cu privire la neregulile de la **Casa Centrală** a Asigurărilor sociale.Diverse legi punctuale sau modificări de art.la legile existente :
/Pr. de lege ptr.**îndeplinirea serviciilor publice** între 1 apr.- 30 iun.,cf.exercițiului bugetar 1933/
/Pr. de lege ptr. modificarea unor art. din **legea de organizare a Minister. Învățământului** ;
/ Pr -de lege ptr. **prelungirea legii chiriilor**

Cameră , 2 apr.

1.Pr. de lege ptr.prelungirea și modificarea legii referitoare la **regimul excepțional al raporturilor dintre proprietari și chiriași** (din 14 apr.'33)

2. Legea votată de Senat , pentru **apărarea ordinii în stat** (vezi la fișierul VIII)

Se anunță legile ce urmează a fi discutate :

/Continuarea discuțiilor la **Conversiune** .

/Modificarea unor art. la **legea înv.secundar** (votată de Senat)

/Legea relativă la **reglementarea transferurilor în înv.secundar** (votată de Senat)

/Legea pt. **concentrarea înv.farmaceutic universitar** (votată de Senat)

/Modificarea **legii Casei de Credit a Corpului Didactic**

/Pr.de lege ptr.autorizarea liniei ferate Ilva Mică -Vatra Dornei

/Pr.de lege ptr.autorizarea liniei ferate Reșița -Caransebeș

/Lege ptr.**ratificarea frontierei cu Iugoslavia** (votată de Senat)

/Lege ptr.**reducerea Camerelor Profesionale** (votată de Senat)

Cameră, 3, 4 apr.

(DAD, MO 37, 38, 3-4 apr.'34)

-P.I. Gheață (PNL) anunță o **interpelare** adresată ministrului Instrucției publice

asupra **situației materiale a Corpului Didactic** din întreaga țară :**Ce măsuri** intenționează să ia spre a asigura **plata lefurilor învățătorilor noi numiți** ?Apreciază străduința ministrului de a plasa elementele tinere , dar

Care este situația acordării **drepturilor bănești pentru gradațiile corpului didactic** ?

" Țin să atrag atențiunea conducerii Ministerului de Instrucție, că, mai ales în împrejurările de

astăzi, când **elemente iresponsabile fac o desfrânată agitație , spre a crea curențe de disoluție socială , grija noastră a tuturor trebuie să se îndrepte către îndeplinirea promptă și integrală a nevoilor materiale ale dascălirii** de toate gradele și ale preoțimii , singurele elemente de prestigiu însuflețite de un patriotism luminat și tinzând permanent către armonia socială. **Dascălimea și preoțimea reprezintă - orice s-ar spune - în masele largi ,stăvilare sigure împotriva anarhiei "**

-Teodor Iacobescu (PNT) întreabă : Ce măsuri vor lua ministerele de resort, **pentru sprijinirea acțiunii patriotice a românilor americani**, care vor edita în l.română și engleză ,un număr special al ziarului "**America**", dedicat României, în scop de propagandă ?

Anunțări de legi, comunicări, întrebări / 30 mart -4 apr'34

1.) Dezbateri privind politica externă, 4 aprilie '34

foto : Maniu (la ieșirea din Cameră) foto: Titulescu (la ieșirea din Cameră)

a) **Iuliu Maniu** , interpelare : **Campania revizionistă**

b) **Gh.Brătianu** - asociere la interpelare

c) **CICBrătianu** , asociere la interpelare ;**Doc.integral fișier PNL**

d) **Nic.Titulescu**, expozeu : politica externă a României ,**Doc.integral fișier Polit.externă**

e.) **Gh.Brătianu** , declarație carențele sistemului de alianțe .

[LD : nu uita ! fă legătura între episoade . Foarte încărcată agenda parlamentară .

Și nu uita că era săptămâna patimilor, cred că joia mare .

În aceeași zi, dimineața și a doua zi se discută și se adoptă **Legea apărării statutului** ,

În aceeași zile, la Curtea de război, se judecă și se va da **sentința în procesul G de F** ;

La comisii ,se discuta ultima formă a **Conversiunii**]

▪Atmosfera parlamentară

Camera a trăit o zi deosebită. Cu câteva ore înainte de deschiderea ședinței, personalul administrativ a fost absorbit cu aranjarea în loji a mulțimei care venise să asculte interpelarea lui Maniu și expunerea de politică externă a lui Titulescu.

Corpul diplomatic străin ,cu excepția miniștrilor Italiei , Ungariei și Germaniei ,dar în frunte cu nunțul papal , se înghesuia în loja prea neîncăpătoare ,destinată corpului diplomatic.

.În această așteptare înfrigurată, a intrat în incinta Camerei la ora 4 fără 5 minute ,
luliu Maniu, primit cu aplauze și aclamații foarte călduroase de către național-tărăniști.
Cu 2 minute mai târziu și-a făcut intrarea spre banca miniștrilor Nicolae Titulescu ,căruia Camera întreagă i-a făcut o manifestație impresionată , aplaudând timp de câteva minute.
După deschiderea ședinței , a urcat la tribună **luliu Maniu** , în ținuta sa ireproșabilă și gravă , scoțând din ghiozdan textul interpelării , pe care a cetit-o cu sublinieri hotărâte și energice , cucerind tot mai mult aplauzele Camerei , de la un capăt la altul.

Pentru că întrebarea sa nu a fost o simplă interpelare ,ci un adevărat expozeu de politică externă a partidului național-tărănesc ,care a venit să completeze strălucitul expozeu al dlui Titulescu ,pentru ca , astfel, să dea străinătății dovada acordului perfect în chestiunile externe a celor două mari partide de guvernământ, liberal și național-tărănist, cu directivele și metodele d-lui Nicolae Titulescu .

...Interpelarea d-lui Maniu a subliniat , prin conținutul ei, declarația formulată cu atâta elan de către Constantin Brătianu ,că Nicolae Titulescu este reprezentantul cel mai autorizat și strălucit al oamenilor noștri de stat , devenind exponentul politicii externe a țării .

Și astfel interpelarea lui Maniu a devenit punctul de plecare a unei manifestații naționale de cea mai mare importanță în momentul de față.Fără a diminua însemnătatea acestui act,**replica lui Gheorghe Brătianu** a creat sentimentul general că a fost de prisos.

Ședința se deschide la ora 4 , sub președinția lui NNSăveanu.

Pe banca ministerială : V.Antonescu, Al.Lapedatu, I.Nistor, N.Teodorescu, N.Maxim, N.Budulescu, R.Franasovici, C.Xeni, I.Manolescu -Strunga, Victor Iamandi, dr.C.Angelescu ,gral Paul Angelescu

Intrarea d-lor G.Tătăărăscu și N.Titulescu este salutăată cu aplauze de către majoritate.

-Gh.Tătăărăscu citește Decretul regal de prelungirea sesiunii până la 28 apr.'34 .

-**luliu Maniu** își dezvoltă interpelarea :

a.)**luliu Maniu**:interpelarea privind politica externă ,

(" Dimineața" , 6 aprilie + foto f.reușit la ieșirea din parlament
DAD, MO 38, șed. de miercuri, 4 apr.'34, p. 1607- 1610)

[LD : lung expozeu - viziunea sa privind politica externă a României ;politica externă imprimată de el guvernărilor PNȚ : 1928- 1931 ; 1932 ;politica externă la ordinea zilei .

[LD : lung expozeu privind viziunea sa privind politica externă a României .

Sublinierile, parantezele, semnele, supratitlurile, comentariile , îmi aparțin]

// Hotarele României -Tratatele de pace - Revizionismul //

// Curente revizioniste : particulare și de stat : Ungaria, Germania, Italia //

// Compoziția etnică a Transilvaniei // Maghiarizarea //

// Campania revizionistă // Protestul Transilvaniei și Banatului // Datoria guvernului //

// Autonomia Transilvaniei ? - Nu ! //

// Italia revizionistă //

// 1928-1929 : Criza economică - criza țărilor agrare //

// 1928 : Confederația sud-est europeană ; România -centrul de gravitate //

// 1929 : Confederația // Acțiunea gov.PNȚ // inițiativele lui Maniu //

// 1930 : Criza economică // Conferințele economice //

// 1931 : Confederația ...// Pericole : Germania (Anschluss) , Habzburgii , Ungaria //

// 1931 : Conferințele economice // Intenția lui Maniu de a atrage Italia //

// 1932 : Confederația ... Conf.economice ...

// 1934 . Confederația - concluzii // rezolvarea probl. Austriei și Ungariei //

// 1934 , 4 apr: întrebările lui Maniu (1-4) : ce intenționează Mniu pentru a face Confederația ? //

[LD:30 dec.2006.Pentru a nu-i comenta opiniile,am marcat ințial în paranteză dreaptă unele nelămuriri și îndoieli .Acum , după introducerea tuturor documentelor și cunoscându-i traseul întregii vieți ,mă simt datore la obiectivitate.Dacă este cazul, la valorizare .Dacă este necesar, la demitizare.

Sublinierile, parantezele, semnele, supratitlurile, comentariile , îmi aparțin :

Iuliu Maniu / 4 apr.'34 , retro 1919

▣Hotarele României , cf.Tratatelor cu Aliații !

[LD:foarte rar obișnuia Maniu să invoce tratatul (și meritele)Vechiului Regat .Faptul că o face marca -cred eu -asumarea argumentelor românești, ieșind din cercul strâmt al supraevaluării meritelor ardelenesti .]

" Domnule președinte , domnilor deputați , sunt aproape 15 ani de când s-a încheiat pacea de la care speram stabilirea hotarelor noastre ,în conformitate cu tratatul încheiat de Vechiul Regat cu Puterile aliate, hotare cari să cuprindă toate teritoriile și întreg poporul românesc din fosta monarhie Austro-Ungară

Dar mai ales așteptam de la această pace să dea poporului românesc siguranța hotarelor stabilite și liniștea sufletească trebuitoare pentru o muncă productivă și pentru pacificarea spiritelor ,grav turburate în decursul celor aproape 2000 de ani , prin imigrarea atâtor popoare nerăbdătoare în năzuința lor de a exploata teritoriile românești și de a desnaționaliza poporul băștinas. [LD:naționalism ardelenesc demn de urmașii lui Bărnăuțiu]

▣Hotarele României, cf. Tratatelor de pace!

" Cu adâncă durere trebuie însă să constatăm că aceste speranțe nu ni s-au realizat în măsura dorită. Conferința de pace ne-a impus alte hotare decât acelea pe care le așteptam ,hotare care exclud din țara noastră multe sute și zeci de mii de suflete și teritorii românești importante , scumpe sufletului nostru și necesare siguranței noastre naționale. /Trianonul !

" Iar acum , după ce am primit cu resemnare aceste hotare , nu numai că ele încep a fi reclamate de cei interesați,dar încep a fi puse în discuție de factori internaționali de mare importanță , a căror interes evident ar fi de altfel menținerea hotarelor stabilite prin tratatele de pace." Dacă, cu durere în suflet , ne-am împăcat cu starea creată prin impunerea acestor hotare , am făcut-o de dragul bunei conviețuiri cu vecinii noștri și mânați de un spirit de jertfă de a nu crea dificultăți marilor noștri Aliați și de a servi ideea păcii europene.

/Revizuirea Trianonului ?!

" Mă simt îndemnat să fac aceste constatări în urma unor expresii ce se copind în discursul d-lui Mussolini , care pare a consfinți repetate manifestațiuni ale oficialității ungare , privitoare la revizuirea Tratatului de la Trianon , și prin urmare , la reclamarea unor părți a teritoriului de sub suveranitatea statelor succesore. " [---]

Maniu / 4 apr. '34

▣Protestul Transilvaniei și Banatului

"Nu fac deci altceva decât îmi împlinesc datoria când, în numele Transilvaniei și al Banatului , ca reprezentant , pe vremuri , al acestor provincii , și ca transilvănean,îmi ridic cuvântul împotriva oricărei încercări de atingere a tratatului de la Trianon, care a consfințit hotărârea de Unire națională pe vece a poporului românesc , proclamată la Alba Iulia , pe baza dreptului de autodeterminare (aplauze prelungite și unanime)

Nu mă îndoiesc că guvernul țării își va face datoria de a preântâmpina pe viitor astfel de manifestațiuni oficiale , care împiedică consolidarea păcii și statornicirea liniștii sufletești a cetățenilor. " [-----]

Maniu / 4 apr.'34 , retro 1924

/Destrămarea imperiului austro-ungar

[LD : este greu să detectez "vizionarismul" lui Maniu ... în enunțarea acelei utopii ; este cu atât mai greu să apreciez "realismul" lui Maniu ... în faptul că ,a doua zi după realizarea statelor naționale successorale , desprinse din imperiul austro-ungar, se gândea la acea **confederație**. Mai degrabă , îl integrez **curentului federalist antebelic** ;rolului asumat de el , în 1918, la Viena ;**manierei în care a condus el Consiliul Dirigent** ; răbufnirilor regionalist -provinciale pe care le-a imprimat PNR , până la fuziunea cu PȚ și ajungerea la guvernare , în 1928.Recunosc că aceste **presupuneri sunt speculative** .

Dar nu mai puțin speculative sunt și detectarea , la Maniu , a unor **previziuni geniale , privind "europenizarea"** acestor spații . **Sau dacă da** - ca să vorbesc și eu cu acest "dacă" atât de frecvent în materie de previziuni - în 1940, **el s-a adeverit în varianta sa cea mai sumbră .**]

" **Cei care am contribuit la desființarea monarhiei Austro-Ungare , ne-am dat seama** de la început că **enormele pierderi de valori cauzate de război și desființarea unui teritoriu** care în bună parte se complectă în ce privește producțiunea și desfacerea bunurilor - **vor produce anumite stări de tranziție dificilă .**

" **Dar împrejurarea aceasta nu putea să ne descurajeze în acțiunea noastră , atunci când se trata desființarea unui conglomerat de popoare ,cuib al nesfârșitelor fricțiuni și al unei intolerabile nedreptăți , și când era și este vorba de realizarea și de menținerea unor state naționale , înzestrate cu toate posibilitățile unei vieți prospere naționale, economice și sociale.**

" A trebuit să se repete **procesul evoluțiunii universale , a difernețierii energiilor din haos, după care urmează , în mod firesc, integrarea lor pentru a se complectă .**

" De aceea, **din primul moment , am fost de părere că realizându-se înființarea statelor naționale sud-est europene, ele vor trebui să înfăptuiască , în scurtă vreme , o puternică confederațiune sud-est europeană ,cu scopul de a forma o forță comună de muncă , și de a crea un teritoriu economic unitar , păstrându-și fiecare stat suveranitatea sa, pentru a-și îndruma de comun acord și sistematic , munca productivă și a-și asigura desfacerea produselor lor în mod rațional .** (aplauze unanime)

«Confederație sud-est-europeană

"Mânat de convingerea acestei inexorable necesități , în primăvara anului 1924, exact acum 10 ani, într-o conferință ținută la Institutul Social , am spus :

Cred din tot sufletul meu că numai întronând în țara noastră un sistem de legalitate și de libertate pentru toți, ea va putea să dăinuiască.

Cred nestrămutat , că idealul național prin întregirea între hotarele de azi ,

nu este încă împlinit.Vai de națiunea care nu este în stare să-și fixeze noi și noi ținte

nobile,idealuri mărețe , tot mai desăvârșite , demne de frământări , de lupte , de jertfe și de martiri .Viitorul este al unităților mari sociale și economice ,fie că ele se numesc state, confederațiuni în materie politică, cooperative sau tovrășii ,în materie economică."

/România-centrul unei formațiuni grandioase , mondiale

[LD: adaog : 1 ian.2007.De azi facem parte din **Uniunea Europeană** .Astă noapte am privit cu extremă indiferență și temeinică temeri ,pseudo-euforia acestui popor în fruntea cu clasa lui conducătoare tembelă.

Poate unde **sunt un euro-sceptic profund motivat**, și "viziunea" aceasta a lui Maniu o percep cu mari rezerve , punând-o pe seama **înțepenirii în proiect a locotenentului Iuliu Maniu** care și-a avut momentul lui de glorie în "pacificarea" Vienei.

Poate nu înțeleg eu destul **psihologia bărbaților luptători** ,dar viitorul întrevăzut de Maniu pentru România , mi se pare **o himeră , un nonsens**.

Pentru că **dacă** -folosesc și eu condiționalul "dacă" , cum a făcut-o și el - urma să facem **acea "unitate mare" , acea "formațiune grandioasă" , "mondială"** ,de-alungul Dunării și la Marea Neagră , urma să ne asumăm **țelul urmărit de imperiul Austro-Ungar** prin război, și atunci destrămarea imperiului apare ca un "ghinion", ca un "accident"istoric.!

Că în această reorganizare el întrevedea posibilitatea ca **România să joace rol de "centru de gravitațiune"**, asta este mai degrabă **un vis de militar** , decât **proiectul unui om politic** .

Având în vedere evoluțiile ulterioare geo-politice(1940, 194, 1948 ș.a.ș.a)mi se pare superfluu

invocarea viziunilor lui ca dovezi ale vocației europeniste .]

"Statul român , mai curând sau mai târziu, va trebui să facă parte dintr-o astfel de unitate mare ,și rolul lui , în această perspectivă, va depinde de modul cum a știut să-și organizeze și să se conducă până la momentul acelei noi și mari prefaceri .

De la destoinicia sa de azi și de la măsura în care va putea să-și câștige autoritatea și prestigiul, încrederea și respectul vecinilor săi și al lumii civilizate , în viitor, va depinde dacă statul român va fi un obiect de târguială , ori un factor hotărâtor, dacă va fi un centru al formațiunii grandioase ce va veni ,ori își va târâ viața umilită - dacă o va mai avea - de pe o zi pe alta , din grația altora și servind pe alții " (Vii și prelungite aplauze unanime)
" Cred și trebuie să creadă întreg neamul românesc în marea chemare a poporului românesc ; de a deveni în aceste părți ale lumii , de-a-lungul Dunării și la Marea Neagră , centrul de gravitațiune a unei formațiuni puternice , mondiale ,compusă din state și popoare libere , în stare să-și asigure existența lor națională și având forța de a contribui la progresul culturii , ordinei și propășirii veșnic ascendente a civilizației omenești " [-----]

/Acțiunea diplomatică a gov.PNT, retro'28-'29

[LD : iată mărturii care infirmă continuitatea liniei politice externe de către toate guvernele.

"**Consensul" acela privind politica externă era doar un automatism** , care ascundea , acoperea, mai degrabă, **direcții diplomatice destul de diferite**, dacă nu chiar adverse.

În orice caz, declarațiile cu " marii noștri aliați " erau destul de formale.

De fapt, această inconsecvență nu este atât o carență a oamenilor politici din epocă, cât a istoriografiei din epoca comunistă care ... a falsificat , a nivelat , a re-re-scris politica externă a României. Și nu era de "bon ton " să vorbești despre aceste "planuri" de apropiere de Italia fascistă !]

-Conferințele economice

[-----vezi la fișierul de Politică externă -----]

În această situațiune a părăsit Maniu președinția Consiliului , în 1931 ,dar,în continuare ... a folosit diverse prilejuri ,pentru a milita pentru idee : în Austria, în Cehoslovacia, în Ungaria chiar [...]

[**Atenție LD !**]

...În drum spre Roma am fost surprins de știrea că guvenul GGMironescu ,pe neașteptate, a demisionat , și că sunt reclamat acasă . Astfel a trebuit să ia sfârșit acțiunea mea concretă , pentru realizarea unei Confederațiuni sud-est europene sau dunărene. "

/Pentru Confederația sud-est europeană , retro'32

" Venind a doua oară la guvern în 1932, toamna, m-am decis a relua firul acțiunii pentru realizarea Confederației economice.

[-----vezi la fișierul de Politică externă -----]

[**LD : Atenție !**]

" Nu am putut realiza acest plan , fiindcă în ianuarie 1933 am fost din nou nevoit să mă retrag de la președinția Consiliului , iar realizarea lui ulterioară a fost îngreunată de alte evenimente survenite nu din vina noastră " [-----]

Iuliu Maniu / 4 apr.'34

▫ Concluzii

"Continui a crede și mai departe că realizarea Confederației sud-est europene , sau cel puțin dunărene, este singura cale posibilă de a scoate statelele dunărene , prin urmare, și Austria și Ungaria, din starea grea economică , financiară și socială în care se găsesc.

"Continui a crede că această Confederațiune trebuie înfăptuită cu protecțiunea marilor puteri și cu colaborarea cât se poate de efectivă a Franței, Italiei și Germaniei .

[-----]

Iuliu Maniu / 4 apr.'34

▣ " Întrebările lui Maniu "

[LD : În acest punct, Maniu repetă ,automat , declarațiile stereotipe .

Dar , întrebările merg la ținta urmărită de el : **Confederația sud-est europeană sau dunăreană .**

[-----]

4.) **Ce acțiune diplomatică înțelege a duce pentru realizarea unei Confederații Sud-Est Europene , sau cel puțin a Confederațiunii statelor dunărene , propusă de d.Tardieu în anul 1932, luna februarie , ideea acceptată, la vremea sa ,de Mica Înțelegere ? " (aplauze prelungite și îndelung repetate)**
Iul.Maniu / 4 apr.'34

b) C.I.C.Brătianu - Declarație - 4 apr.'34

(DAD, MO 38, șed. din 4 apr.'34, p. 1610-1611)

[**CICBrătianu este primit la tribună cu aplauze prelungite , îndelung repetate, ovațiuni și strigăte de bravo , din partea majorității. Majoritatea aplaudă în picioare .Rostește un scurt discurs , asociindu-se la interelarea lui Maniu .]**

// Reizionismul maghiar - Revizionismul italian // // Frontul Unic Național //Meritele lui Titulescu //
Asocierea la interpelarea lui Maniu //

[-----]

CICBrătianu / 4 apr.'34

#Revizionismul maghiar și italian

" Se duce de Unguri o campanie activă pentru revizuirea tratatului de la Trianon.

Ungaria nu vrea să accepte consecințele războiului ce a pierdut cu aliații săi.

Această acțiune turbură adânc atmosfera de pace ce ar trebui să domnească după un război atât de sângeros și cu consecințe atât de grave în lumea întreagă.Experiența din trecut ar trebui să fie o lecție pentru viitor.

" Țările europene trebuie să restabilească între ele relațiuni normale care ar conjura criza în care se zbat sub zăngănitul armelor ce se prepară.

" **Ceea ce ne întristează mai cu seamă pe noi Români** , este să vedem că guvernul unei țări [**Italia**] care a luptat alături cu noi pentru o cauză sfântă, care are cea mai mare afinitate de rasă cu poporul nostru , pentru care nu avem decât iubire și admirație , **încurajează pe foștii noștri inamici** , dându-le curajul să ceară retrocedarea teritoriilor pierdute . "

▣ Frontul unic național

"**Națiunea română, care a sferit mai multe secole de cotropire străină** ,care și-a menținut , cu toate persecuțiunile la care a fost supusă ,**simțământul unității naționale și limba ei neschimbată** , care a avut fericirea să vadă că jertfele ei sunt răsplătite prin **înfăptuirea unității neamului,nu poate admite nici un moment ca această unitate să fie pusă în discuție "** (aplauze prelungite generale îndelung repetate)

"În întreaga Românie **nu pot fi diferențe de simțăminte nici de vederi** , din acest punct de vedere.**Suntem o națiune întregită** , și vom lupta până la ultima picătură de sânge **ca să nu mai fim din nou despărțiți sub regimuri străine.** (aplauze prelungite generale îndelung repetate)

[-----]

CICBrătianu / 4 apr.'34

()Meritele lui Titulescu

"**Reprezentantul cel mai autorizat și strălucit al acestor calități superioare** este **ministrul nostru de Externe, dl Titulescu** . (aplauze prelungite generale îndelung repetate)

"Țara noastră cunoaște **munca lui fără preget** pentru a-i apăra interesele ,**prestigiul** ce l-a dobândit prin **talentul său în forurile internaționale** .

Țara are încredere într-ânsul , ca într-un **cârmuitor dibaciu** , care conduce destinele României pe calea ce îi asigură viitorul. (aplauze prelungite generale îndelung repetate)

" Să ne organizăm puternic țara în timp de pace , ca să păstrăm intactă încrederea aliaților noștri, și să impunem respect adversarilor , ca să nu mai vorbească de revizuirea tratatelor de pace.

Întărirea stării interne , prin unirea tuturor sufletelor , va fi scutul cel mai puternic pentru garantarea păcii și pentru ca omenirea să redobândească un trai fericit ."

(aplauze prelungite generale îndelung repetate)

"Mă asociez la interpelarea d-lui Maniu și cer d-lui ministru al Afacerilor Străine să ne dea răspunsul său. "

----- CICBrătianu / 4 apr.'34 -----

c.)Nicolae Titulescu :răspunde la interpelare , 4 apr.'34

(DAD, MO 38, șed. din 4 apr.'34, p. 1611- 1616)

("Dimineața " , an 30, nr. 9797, 6 apr.'34 +

foto Titulescu și colaboratori , la ieșirea din Parlament)

Document integral la **fișier Politică externă**

[LD : supratitluri, sublinieri, comentarii, semne , cu roșu - îmi aparțin :

/ Mulțumiri lui Maniu și C.IC Brătianu : **bazele psihologiei interne** în diplomația românească /

/ **Politica externă - funcție organică** a psihologiei și voinței interne /

/ **Lozinca României** peste hotare :de la **național - prin regional - la universal** /

/ **Revizionismele** : teoretic -italian ; agresiv- maghiar /

/ **Propaganda revizionistă maghiară** /

/ **Pavăzele României** : de drept, morale, politice /

/ Pavază de drept : **Tratatele de pace ; Pactul Societății Națiunilor ; Franța** /

/ Pavază morală : **Tratatul de la Trianon** - lucru judecat !

/ Pavază politică : **Alianțele României - Mica Înțelegere , Înțelegerea Balcanică , Convenția de la Londra , Pactul Kellog, relațiile cu URSS**

/ **Răspuns - concluzie lui Maniu -**

-apărarea granițelor ; Alianțe politice antirevizioniste ;

Alianțe economice nepolitice - nu Confederație dunăreană .Spiritualizarea frontierelor /

/ Locul României în lume , ca stat mic : Misiunea istorică a României /

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

«Mulțumiri lui Brătianu și Maniu

" Domnule președinte , d-lor deputați, **mulțumesc** , înainte de toate , **majorității pentru sprijinul pe care mi l-a dat prin glasul autorizat al d-lui Dinu Brătianu , în împlinirea sarcinei pe care o am de a răspunde** importantelor și delicatelor chestiuni ridicate astăzi de dl. Iuliu Maniu , la care s-a asociat d.Gh.Brătianu .

" Înainte de toate , țin să **mulțumesc d-lui Maniu** , pentru desăvârșita d-sale curtenie de a-mi fi transmis din timp textul integral al importanței d-sale comunicări , astfel ca să-i pot răspunde fără întârziere , în mod documentat .

"Expunere d-lui Maniu , care prezintă atâtea interese, și prin **ideile dezvoltate și prin soluțiunile preconizate și prin acțiunea desfășurată de d-sa** ,are - mai ales pentru mine - marele merit de a pune în plină lumină **bazele psihologiei interne** pe care se întemeiază **acțiunea internațională a României ."**[-----]

De aceea, în chip firesc, în opinia publică , **tratatul de la Trianon** evocă mai curând **ideia unei continuități , decât ideea unei amputări** . (aplauze unaime)

" Pe de altă parte , **ori de câte ori unitatea noastră națională pare a fi amenințată , aceia care dau semnalul de alarmă și sar cei dintâi pentru apărarea ei, sunt românii din noile provincii** . (aplauze unaime)

«Politica externă -funcție organică

"Când acestea sunt datele vieții noastre interne, **politica extenă a României dacă știe să se conformeze lor**, nu poate **decât să-și impună pretutindeni cerințele**.

În adevăr, astfel concepută, **ea nu este o creație artificială, ea este o simplă funcțiune organică**

.Izvorând din poruncile unității noastre naționale, politica noastră externă are ca scop principal : **păstrarea ei** , iar ca metodă constantă de lucru , **coordonarea progresivă a acțiunii noastre** cu aceia a statelor cu interes comun , până la **integrarea ei în grupuri internaționale** , din ce în ce mai mari . **De la național , prin regional , la universal , iată lozinca României peste graniță "** (aplauze) [-----]

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

/Pavăză juridică, morală și politică a hotarelor

" Dacă este așa, nimic nu ar servi mai mult jocul adversarilor unității noastre naționale, decât a ne lăsa intimidată de asemenea manifestațiuni. Nu o vom face . Și nu o vom face conștient , pentru că **granițele noastre sunt apărate împotriva revizuirii de o întreită pavăză : juridică, morală și politică.** Le voi examina pe rând." [-----]

-Revizuire ?! Nu, niciodată !

" Or, la cererea de revizuire a Ungariei , România, ca și celelate state ale Micii Înțelegeri , **au răspuns categoric : Nu, nu, niciodată ! Nu este forță pe lume care să ne facă să ne schimbăm răspunsul. Și nu este autoritate internațională care să dispună de teritoriile noastre , fără voia noastră, căci teritoriile oricărei țări depind exclusiv de Constituția și Parlamentul ei național.**" (Aplauze prelungite și repetate) [-----]

" Frontierele actuale ale Europei Centrale sunt rezultatul evoluției de secole a unei idei de **justiție. Chestiunea frontierelor Europei Centrale constituie un proces sfârșit** , iar nu un proces care trebuie să înceapă .

La orice tentativă de actualizare a lui, **noi vom răspunde : lucru judecat .**

(apaluze unanime și prelungite)

Expunerea de azi a d-lui Maniu , plină de grijă pentru definitivă consolidare a operei săvârșită de tractate, **este cel mai strălucit plebiscit al Transilvaniei** , pentru opinia publică internațională (apaluze unanime și prelungite) , căci , prin **glasul celui care a prezidat la actul Unirii , noua provincie își exprimă ferma voință de a rămâne de-a pururi alipită la Patria Mamă** , nu într-un moment de entuziasm , ci **după experiența a 16 ani de viață în comun** . (apaluze unanime și prelungite)

lată de ce m-am considerat îndrituit a spune că **granițele noastre au , în consemnul unanim al națiunii , o protecție de o valoare morală neprețuită.**" [-----]

Confederația dunăreană ?

[LD : Partidă de dialog cu ipoteze și echivocuri ... pentru că **și unul și altul** au vorbit astfel ; pentru că **și unul și altul** încercau să-și depășească statutul de exponenți ai unei țări mici, dependentă de marile puteri , visând la un statut mai important pentru țara lor ; pentru că , într-un fel sau altul, **și unul și altul** , ocolesc sau nu cunosc profund atât intențiile Germaniei și Italiei cât și a "marilor aliați" față de ele .

În orice caz, într-o formă " diplomatică" destul de delicată , **argumentele lui Titulescu ar fi trebuit să spulbere himera " Confederației" lui Maniu ...**]

" [-----] **Trebuie să ne ferim , însă, cu orice chip, de soluțiuni artificiale și în special de împărțire a Europei Centrale în blocuri rivale .**

În acest scop, **acordurile economice cu privire la Europa Centrală trebuie să respecte , deopotrivă, interesele legitime ale Italiei , Germaniei , Franței și ale Micii Înțelegeri.**

(Aplauze unanime , prelungite) [-----]

" Dacă juxtapunem **Mica Înțelegere** , ca organism internațional distinct, așa cum o prezintă noul ei statut , și **Înțelegerea Balcanică** - constatăm că **de la Praga la fruntariile Persiei , s-a organizat un lanț de state cu acțiune politică coordonată , bazată pe nerevizuire , și care încearcă să-și coordone** , pe cât le stă în putință, **activitățile lor nepolitice.**

(Aplauze unanime , prelungite)

...Planul Tardieu ...

Nimic nu poate accelera mai mult acest ritm decât **acordurile economice** .De aceea, **România a**

susținut cu toată convingerea *Planul Tardieu* .Nerealizarea lui momentană trebuie să ne oblige să găsim o soluție echivalentă . "

Acordurile economice pot reduce mult din dificultățile politice .Aplicate pe o scară întinsă , ele pot aduce devalorizarea fruntariilor și, practicate cu bună credință , ele pot aduce completa lor spiritualizare .În această direcție , acceptăm să mergem.

În cealaltă , adică în direcția revizuirii de fruntarii , pentru a cădea în sistemul suveranității închise , niciodată , căci aceasta este drumul la război. " [--]

N.Titulescu / 4 aprilie

▫ Misiunea istorică a României .

[LD : în atmosfera de **criticism , pesimism și disperare** , care cuprinsese societatea românească ,Titulescu are un **discurs optimist , pozitiv și constructiv**.

Nu cred că , din acest p.d.v. , **doctrina avansată de el** putea deveni **o doctrină consensuală , asumată de toate forțele politice interne**.În această neconcordanță trebuie căutate cauzele care au dus la evoluțiile ulterioare .Tot așa de adevărat este că , de la "înălțimea" în care s-a plasat ,el nu a reușit să priceapă această "**temperatură " politică internă**, iar atunci când s-a amestecat ... nu totdeauna a făcut-o cu înțelepciune .]

" Voința Românie este fermă. Nimic nu o poate clinti .Este vorba despre **lupta pentru progres** , în care **întreaga noastră existență este în joc**.

În această luptă **se ciocnesc astăzi în lume state vechi**,pe care le respectăm pentru tradiția de civilizație și competență ce reprezintă , și **state noi** , care sunt abia **la originea activității lor internaționale** .**România este printre acestea din urmă**.

În lipsurile ce ea înfățișează , departe de a vedea slăbiciuni congenitale , care ar împiedica ca eforturile ei să fie încununat de succes,eu văd, dimpotrivă, în sens invers,**tot progresul pe care ea este chemată să-l facă** ,și pe care **vârsta fragedă a organizării noastre de stat nu ne-a îngăduit să-l realizăm încă**.

" **Și departe de a fi descurajat , ideea misiunii viitoare a țării mă susține în orice clipă**.**Ideea misiunii istorice a României , este atât de tare la oamenii noștri politici , încât ea singură poate explica puterea lor de rezistență în mijlocul greutăților și amărăciunilor care întovărășesc sarcina lor**. (Aplauze unanime , prelungite)

" **Îți înduri soarta și lupti ! Pentru ce ?**

Pentru că simți că dacă tu ai să ispășești aname lipsuri ,tot tu ai și misiunea de a micșora diferența de nivel dintre țara ta și altele privilegiate , pe vremuri când a ta trăia în asuprire.

Străinătatea nu cunoaște puterea pe care o dă Românilor credința că ei nu și-au spus încă cuvântul în evoluția internațională .

(Aplauze furtunoase , prelungite , îndelung repetate , strigăte de " bravo")

" **Revizuirea nu este , pentru România, numai amputarea moșiei strămoșești**.**Revizuirea este amputarea atribuțiunilor istorice ale neamului nostru , tocmai în clipa în care el și-a desăvârșit unitatea**.

Din nedreptățile istorice suferite de poporul nostru , unii cari au fost feriți de ele, voiesc să deducă privilegii pentru țara lor.

Noi , nu revendicăm ranguri aristocratice în viața internațională ;în schimb, nu vom renunța niciodată la egalitatea cu ceilalți , așa de greu câștigată.

Și celor care ne vorbesc astăzi de întoarcerea la trecut pe calea revizuirii , le răspundem :trecutul a fost al vostru , prezentul nu este al nimănui , iar viitorul nu vi-l dăm , căci este cel mai scump bun din câte avem "

(Aplauze furtunoase , prelungite , îndelung repetate , strigăte de " bravo" ; întreaga Adunare , în picioare , ovaționează) (Titulescu este felicitat călduros de către membrii guvernului)

N.Titulescu / 4 apr.'34

e.)**Gh.Brătianu ,contra-opinie la răspunsul lui Titulescu : 4 apr.'34**

(DAD, MO 38 , 4 apr.'34, p. 1616-1618)

[LD : de fapt Gh. Brătianu vrea să arate că **preocuparea lui pentru această problemă este mai veche, este argumentată, și se simte frustrat că lui nu i s-a răspuns** , iar astăzi i se

răspunde lui Maniu. **Argumentele lui sunt interesante** , poartă pecetea istoricului care era , și , în orice caz , erau izvorâte dintr-un fierbinte patriotism .
Dacă nu era apludat ... se datora numai rupturii de trunchi !]

Mulțumește lui Iuliu Maniu pentru inițiativa întrebării sale, care a dat Parlamentului Român prilejul unei expunerii largi de politică externă, a cărei nevoie era simțită de multă vreme. D-sa este răsplătit și de **privilegiul unui răspuns din partea unui ministru titular, lucru atât de rar în această Cameră.**"Din vara trecută , când circulau în presa străină anumite zvonuri revizioniste , **am depus** pe biroul acestei Adunări **o întrebare adresată d-lui ministru de externe** [-----] Ne fiind atunci sesiune, **am primit** din partea secretarului general al Ministerului Afacerilor Străine, **acest răspuns** (21 august) [---]
Apoi , în dec.'33 , el a trimis un memoriu [**LD:din el va citi pasajii întregi**] lată , însă , că astăzi s-a socotit că acest comunicat solemn și oficial nu mai era suficient.[---]
Gh.Brătianu / 4 apr.'34

▣ **Românii de peste hotare**

[Din Memoriul lui , dec.'33]

" În cuprinsul granițelor de astăzi , **noi reprezentăm o realitate etnică,o aplicare a principiului naționalităților** , care a dat viață Europei noi.

" Nimeni nu contestă , de sigur , că **există minorități importante în lăuntru acestor hotare.**

Dar mai sunt **importante minorități românești peste hotare.**

La răsărit, dincolo de Nistru, a luat ființă în Uniunea Republicelor Sovietice ,o **Republică Moldovenească** .

La apus,Banatul, pe care Ion ICBrătianu l-a revendicat în întregime, cuprinde și astăzi, dincolo de hotare , **numeroase sate românești, ca și regiunile de graniță ale Ungariei . În valea Timocului , și pe tot malul drept al Dunării, se vorbește românește de veacuri.**

" S-a vorbit despre **colonizarea noastră în Dobrogea Nouă** , fără să țină seama de două **împrejurări fundamentale.**

În primul rând, **acest teritoriu** , cuprinzând chiar Varna și Rusciucul, **ne-au fost oferite în 1878** , înainte de constituirea statului bulgar independent, **și că România nu l-a primit pentru a nu-și pierde printr-o tranzacție , dreptul ei asupra Basarabiei de miază zi.**

În al doilea loc, **în 1913, elementul românesc din Macedonia** , trecând sub altă stăpânire, **era firesc să se dea statutului român puțința de a așeza acest element , de care se îngrijea din punct de vedere cultural și bisericesc, pe teritoriul său. "**

" **DI ministru de externe** a recunoscut el însuși la Kosice , prin declarațiile făcute presei , la 11 decembrie '33, că **Tratatul de la Trianon a fost o tranzacție pe care Ion ICBrătianu a refuzat să o semneze** deoarece **nu însemna recunoașterea integrală a drepturilor teritoriale ale Națiunii Române.** (aplauze)

Noi am făcut păcii generale concesiunea de a nu cere ceea ce e dincolo de hotarul tranzacționat la 1920 ; cu atât mai absurdă este pretențiunea de a discuta dreptul nostru dincoace de aceste margini " (aplauze la PNL-g) [-----]

▣ **Mișcarea antirevizionistă**

" Dlor, dar **iată cum considerăm că trebuie privită această problemă : nu agitând-o numai în întruniri vehemente de protestare** , a căror repetare , până la urmă, **riscă să se banalizeze ; Nu creând** , după recenta formulă a d-lui De Jouvenel, **o mentalitate de asediați ,ci această conștiință permanentă , limpede și liniștită a dreptului nostru ."** (aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu / 4 apr.'34

#**Imperfecțiunile sistemului nostru de alianțe**

[Nu am nici un dubiu că , la această capitol, **judcățile lui GH Brătianu au fost mai realiste, mai lucide, decât ale lui Titulescu** . Dar , în contingent, european și românesc , Titulescu era ... favoritul .Numai că **în 1940 , exact aceste puncte vulnerabile au cedat !**]

Împotriva curentului revizionist, s-a ridicat bariera unui **sistem de alianțe** și de **pacte de**

neagresiune , asupra cărora am fost lămurii în ședința de astăzi.
Îm dați voie să fac aici o scurtă examinare .[-----]

...Rusia Sovietică

"Nu mă voi opri decât puțin la **definiția agresorului de la Londra** , despre care se spune că **ea constituie un progres formal în raporturile noastre cu Uniunea Sovietelor** .

Dacă nu mă înșeală amintirea, în toamna trecută , **dl Litvinov** , trecând la Roma, **a declarat acolo că Uniunea Sovietelor nu are cunoștință oficială de tratatele încheiate** . În al doilea loc, nu este mai puțin adevrat că , **dacă în ultimul timp se manifestă către noi, de la răsărit, tendințe de conciliațiune, aceste tendințe se manifestă** însă **sub presiunea unei îndoite amenințări** : una din Extremul Răsărit și alta eda Apus. Și atunci, este locul **să ne întrebăm : dacă cumva ar slăbi cleștele acestei îndoite presiuni, s-ar menține pentru noi aceste tendințe de conciliațiune și de apropiere ?**

...Bulgaria ...

" **Trecând la Pactul Balcanic**, la tratatul din Atena, de sigur , **dacă** nu sunt singur în a constata că **lipsa Bulgariei este o lacună regretabilă** , voi admite că **semnătura Greciei și cu deosebire a Turciei** - fără nici o aluzie la Ștefan cel Mare - constituie **un folos pentru securitatea noastră în Orientul apropiat** . "

Dar vreau să fac o observație de un caracter mai general.[.....]

...Polonia ,Cehia , Iugoslavia...

"Am mai avut prilejul să semnez în dezbaterile Camerei **unele lipsuri cu privire la regimul economic** al alianței noastre cu **Polonia** . **Asupra unor contradicții de ordin economic sau monetar** în cadrul chiar al **Micii Înțelegeri** , am vorbit la dezbaterile la Mesaj , și nu mai revin asupra lor.Ceea ce țin să semnez aici este că **lipsa de solitudine pentru producția noastră** - pe care o semnalam atunci - **nu o întâlnim** numai în cadrul acestei alianțe, ci **și din partea altor state** de care ne leagă **trainice legături de amicitie și alianță** " (aplauze la PNL-g)

...Franța ...

Iar dacă constatăm acest fapt, că exportul nostru ,nu este stânjenit numai de **lipsa lui de calitate** ,nu este stânjenit numai de defectuoasa lui organizare ,**ci întâmpină imense greutăți prin regimuri diverse de contingentări , de taxe și de tarife de-a-dreptul prohibitive** , atunci este locul **să formulăm acest deziderat : dacă situația economică sau situația politică a țărilor aliate și amice nu îngăduie o ameliorare a acestor raporturi** , atunci **să obținem de la ele o înțelegere deplină pentru nevoile noastre externe, sau, altfel , libertatea de a găsi aiurea debușuri pe care ele nu le pot oferi** " (aplauze la PNL-g)

Exportul de petrol ...

" În ce privește **Pactul Balcanic**, eu vreau să vă **semnez numai două aspecte.una din acestea, este exportul nostru petrolifer**.În ultimul timp, în statele din Balcani, ca și în tot orientul apropiat,**suntem concurați la fiecare pas de exportul sovietic** . Nu va trece decât puțină vreme și **vom fi complet înlăturați de produsele petrolifere ale Iracului** care vor inunda toate ținuturile Mediteranei orientale, prin dubla conductă de la Haifa și Tripoli .

.Schimb de populație...

" În al doilea rând, fiind vorba de înțelegeri balcanice, noi ne amintim că **între statele balcanice au intervenit** , cu deosebire după Tratatul de Laussane , **o serie de convenții pentru schimburi de populație** .Această problemă consider că , pentru noi, este de **o importanță capitală**. **Ea trebuie să constituie mijlocul de a aduce și a așeza în țară ,acele elemente răzlețe ale românilor din Balcani , cu deosebire din Macedonia, care altfel riscă să-și piardă până și conștiința etnică**, sub afluxul tot mai constant al imigrării grecești din Asia Mică ." (aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu / 4 apr.'34

▣ **Sistemul de alianțe românești - concluzii**

"Vreau să închei scurtele mele observații prin această încheiere :

țara noastră face parte din trei sisteme , din trei blocuri de alianțe :

de o parte, **Mica Înțelegere** , orientată spre centrul Europei ;

de altă parte, **Pactul Balcanic** , spre sud -estul continentului ,

și , în sfârșit, spre răsărit și miază -noapte , **sistemul polon și al statelor baltice** .

De sigur, **prin situația ei geografică** ,

țara noastră ar putea fi un admirabil element de legătură , dacă alianțele ei

ar cuprinde, pe lângă formula politică, și întregul ei conținut militar și economic.

Altfel , ele riscă să rămână simple documente diplomatice "

[-----]

" **Deci - și aceasta este concluzia la care vreau să mă opresc -**

nu înțelesul și direcția alianțelor noastre sunt de criticat sau de modificat,

dar trebuie adâncit și precizat conținutul lor " (apaluze la PNL-g)

Aceste alianțe nu trebuie să fie numai compatibile cu interesele politice al momentului,

ele trebuie să fie compatibile cu condițiile permanente ale economiei și vieții

naționale " (apluze)

Gh.Brătianu / 4 apr.'34

Finis dezbateră de politică externă / 4 aprilie 1934

2.) Legea lichidării datoriilor agricole (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34

Vasile Sassu (ministr.Agriculturii) , **Aurelian Benteoiu** (raportor)

O.Goga (PNA)

I.Răducanu (PNT)

C.Argetoianu (Un.Agrară)

N.Constantinescu -Bordeni (PNL-georgist)

M.Ghelmegeanu (PNT)

Adam Ionescu (PNT, ex Lupist)

Leon Scridon (PNA)

Iosif Willer (PNMaghiar)

Dr.M.Isăcescu (PT)

Louis Balomey (PNL)

D.Topciu (PNA)

Vlad Dimitriu (PR)

VTPrelipceanu (LANC)

Aurel Milea (Un.Agrară)

Șt.Mihăescu (PNT)

Virgil Potârcă (PNT)

Gr.Iunian (PR)

N.Robu (LANC)

CICBrătianu (PNL)

Aurelian Benteoiu (Raportor)

V.P.Sassu (ministru)

NN.Săveanu - luarea în considerare .**Vot** .

[**LD** : dezbateră mare; prilej de poziționare a partidelor față de marile probleme : economice , sociale și politice . Ocazie de etalare a ideologiilor , a doctrinelor , a programelor , a paternităților , a meritelor și criticilor nu numai în marea în marea problemă a ștergerii datoriilor , ci și în cele conexe : **reforma agrară** , statutul **proprietății,agrarienism** versus **țărănism ,finanțe și monedă, agricultură** versus **industrie - credit, naționalism economic, democrație** versus **dictatură** , clase sociale , și și Le-am tratat problematic, aici reținând numai chestiunile legate de **guvernarea propriuzisă** .

21 de discursuri , din partea tuturor partidelor reprezentate în parlament .

NB: ardelenii din PNT lipsesc de la dezbateri , abordând ,iar ,**calea boicotului** , de parcă ar fi vorba de Parlamentul de la Budapesta sau Viena ,de pe vremuri .Nenorocită mentalitate , nenorocită conduită,nenorocită politică regionalistă ! Din acest p.d.v.,prefer partidul lui Goga !]

a)Octavian Goga(PNA)

(DAD, MO 36, șed. 2 apr.'34, p. 1490-1491)

▣ **Legea**

PNA , examinând proiectul de lege , își precizează p.d.v, prin următoarele considerațiuni :
Problema datorilor , pe care guvernele perindate în ultimii 5 ani , prin neputința și zăbava lor, nu numai că nu au putut-o rezolva, dar au îngreunat-o, reprezintă un capitol trist al zilelor noastre . Suntem acum la al IV-lea proiect de lege, care ar trebui să potolească frigiditatea crizei , și totuși, noul proiect nu se deosebește - nici prin concepție, nici prin îndrăzneală , nici prin seriozitate - prea mult de cele anterioare .[-----]

"Suntem înaintea unei legi născute într-un pat nelegiuit, din ciocnirea intereselor bancare , aparate de PNL ,și interesele electorale ale acestui guvern ,care a risipit pe câmpul de întreceri al alegerilor recente , tradiționala provizie de făgăduieli, lipsite de sinceritate .[--] Rețeaua complicată a discriminărilor sectare , oglindită în avalanșa amendamentelor, reprezintă tot atâtea uși deschise și puncte tenebroase menite să constituie , "hatâruri pentru unii și osândă pentru alții ." [-----]

O.Goga / 2 apr.'34

/Finanțarea conversiunii = Salvarea creditului liberal

Cu cele 450 milioane puse de guvern la îndemâna Băncii Naționale, se va ajuta doar " un anumit credit" instituțiile de credit din țară și particularii nu vor avea nici un ajutor.
PNA declară că nu va vota legea (aplauze la PNA)

b) I.Răducanu(PNȚ)

(DAD, MO 36, șed. din 2 apr.'34 , p. 1491 - 1496)

[LD : Știu că țărăniștii erau zeloși la această lege, dar ... tot nu înțeleg de ce a trebuit să vorbească 5 la ea. Toți sunt " țărăniști" Nici un ardelean nu ia cuvântul .

Este adevărat că la această lege se pot evidenția cel mai corect diversele variante de " țărănișm " care au caracterizat doctrina partidelor românești. Este și motivul pentru care am stăruit atât la parcurgerea acestor dezbateri la conversiune.

La celelate variante ale legii Răducanu nu luase cuvântul și se abținuse de la vot , pentru că avea și el cerere de conversiune a datoriei de 10 milioane - probabil avea moșie ;

Tot de asta , nu va aborda problema conversiunii pentru marile proprietăți.

El va vorbi despre datoriile gospodăriilor țărănești.

Nu va aborda latura juridică - lăsând-o pe seama colegilor juriști, "distinsului" raportor Bentoiu, și "distinsului " Mircea Djuvara (care a obținut un strălucit succes în procesul de la Curtea de Casație , intentat la îndemnul lui Dinu Brătianu)

De data aceasta , a simțit ca o datorie de conștiință să vorbească , deoarece problema privea "însăși existența noastră economică , socială , financiară și monetară ."

Supratitlurile, sublinierile, comentariile, îmi aparțin.]

// Țăranul român / Productivitatea rudimentară a muncii țărănești //

// Noțiunea de "țăran " și de "agricultor " /

// Datoriile agricole țărănești //

// Doctrina economică liberală : neglijarea agriculturii //

intervenții Victor Slăvescu - Virgil Madgearu ---

Amendament privind subvenționarea Băncii Centrale Cooperative //

Nu văd la PNL această preocupare pentru clasa țărănească , pe care am avut-o noi,

în ce privește putința de plată a țaranului, care este oberat de greutate.

- Vasile Sassu : Aceasta ar însemna moratoriul definitiv și veșnic.

- I.Răducanu : Nu știu dacă, în vremurile acestea anormale, legea dvs nu va fi un moratoriu, n-ați făcut nici un pas mai departe ca legea PNȚ .[-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

#Concepția "agrară " a PNL

[LD : un duel cu marcări reciproce , în care se alunecă ușor în derizoriu într-o șarjă de ordin lingvistic... și se face haz ! Altfel, Răducanu are dreptate

Dar criticile lui ar trebui să se reverse și asupra politicii PNȚ]

"O lichidare a trecutului fără așezarea unui regim economic sănătos, pentru a asigura o rentabilitate pentru economia particulară, economia țărănească ,și o productivitate cât

mai mare în folosul economiei naționale , **nu însemenează nimic.**

-**Pamfil Șeicaru**: Acestea se pot face printr-o lege ?

-**I.Răducanu** :**N-am văzut nici un act din partea guvenului** , în această privință . **Or Partidul Liberal** , așa cum a declarat-o chiar **președintele partidului său**, într-o adunare de ordin politic , **are un program care conține soluțiuni** pentru toate chestiunile și **un program de principii, permanent ...**

-**CICBrătianu** : Dle Rădulescu , faceți o eroare .**Am spus că principiile sunt permanente , dar programul trebuie să corespundă timpurilor.** (vii aplauze la PNL)

-**I.Răducanu** : Într-adevăr, PNL a dat dovadă de atâtea ori că are un program de principii permanent .De la această tribună, **anul trecut dl Brătianu era contra contingentării , și astăzi se pronunță pentru contingentare !** (aplauze la PNL) **iar acum un an a avut o părere despre conversiune,** iar astăzi îl putem felicita că **are altă părere !** (întreruperi la PNL)

-**CICBrătianu** : Vă asigur că nu am altă părere decât aceea cuprinse în lege ! [----]

-**I.Răducanu** : Dlor , **aștept ca dvs să vă potoliți spiritele** , ca să pot continua.Înregistrăm a **patra lege pentru lichidarea datoriilor agricole , lăsând agricultura în starea care se găsește** , neinfluențând-o cu nimic ,nici în ce privește tehnica, nici în ce privește schimbarea de culturi care ar avea o anume cerere pe piața mondială [-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

#Ortodoxia financiar-bancară

[LD :Se poate semnala și în acest domeniu o anumită apropiere între cele două partide de guvernare . **Virgil Madgearu și Victor Slăvescu** ... dar asta așa .. din frânturi de explicație doctrinară , din replici , acoperite de comentarii , mai mult sau mai puțin teoretice

Le consemnez pentrucă **era un prilej unic de confruntare** , în care adversarii se explicau]

-**I.Răducanu** : Eu nu înțeleg **internaționalismul** în sensul care nu este **plăcut d-lui ACCuza**; înțeleg **internaționalismul în sensul realităților** .

-**ACCuza** : **Adică nu înțelegeți naționalismul** așa cum îl înțeleg eu .Regret pentru d-ta !

-**I.Răducanu** : **Nici asta .Eu înțeleg un internaționalism constructiv,bazat pe colaborarea acelor economii naționale , care au interese identice ,împotriva altor economii naționale exploataoare .**

-**ACCuza** : Foarte frumos, dar **cu jidanii ce faceți ?** Aceasta este toată nenorocirea.

-**I.Răducanu** : Aceasta vă privește pe dvs . [revine la problemă ...] Aceste două căi sunt :**una politică deflaționistă ,adică a ortodoxiei ,așa de scumpă d-lui ministru de finanțe ...**

-**Victor Slăvescu** (ministr.Finanțe) :**Da, da.**

-**Vasile P.Sassu** (ministr.Agriculturii) : **Și a d-lui Madgearu .**

-**I.Răducanu** : Dle ministru , **ne împăcăm foarte bine între noi.** Chiar când suntem de păreri diferite , ne respectăm păreririle. **Victor Slăvescu** nu obosește să repete :**< eu sunt adept al ortodoxiei financiare și monetare > .**

-**Slăvescu** : **Și o practic.**

-**I.Răducanu** : Ce este ortodoxia , aș întreba pe d. Argetoianu ?

Ortodoxia este să crezi într-o dogmă care nu mai are nici o realitate în viața realităților de azi (ilaritate la PNL)

-**Slăvescu** : Te plâng d-le Răducanu .

-**I.Răducanu** : Eu privesc cu un surâs prietenesc atitudinea d-lui ministru de Finanțe.

Ortodoxie economică , da, a fost **ortodoxia economiei clasice** : un șir de **principii abstracte , care nici odată nu și-au găsit realizarea în faptele vieții practice .**

-**Slăvescu** : Dle Madgearu, auzi ce spune dl Răducanu ?Ești de părerea d-sale ?

-**I.Răducanu** :**De sigur că da. Dl Madgearu este un adversar al liberalismului economic, și , în această privință, noi suntem perfect de acord.**

-**Madgearu** : Dle Slăvescu, d-ta știi foarte bine că **eu sunt partizanul economiei dirijate și d-ta ești împotriva acestei economii dirijate .**În privința ortodoxiei, **d-ta ești habotnic, și eu nu sunt** [.....]

-**Răducanu** : Nu aș fi dorit ca expunerea mea să alunece pe o pantă pretențioasă de doctrină

-**Slăvescu** : Devine glumeață...

-**Răducanu** : .. dar este bine **să lămurim o chestiune,** fiindcă **de la principii ne luminăm**

pentru conducerea politicii economice. Dl ministru de Finanțe se declară pentru ortodoxie. În dicționarul științific al economiei politice, cuvântul "ortodoxie" se aplică pentru **economia liberală.** Prin urmare, dl ministru declară că **este un economist liberal.** Vă felicit.

-Slăvescu : Vrei să fii **economist țărănist ?** (ilaritate)

-Răducanu : Ce mai căutați dvs pe banca ministerială , când veniți cu **proiecte de legi care sunt o negațiune a liberalismului economic ?** Faptele sunt mai tari decât principiile, care nu se poate încadra în lumea faptelor și , de îndată ce spui " **ortodoxie liberală** " în știința economică , trebuie să tragi concluzii , și **să fii ortodox și în chestiuni monetare .**

Dar într-o economie dirijată parțial, cum este astăzi regimul de economie în toate țările

- până și în liberala Anglie de odinioară **- într-o astfel de economie dirijată , problema monetară se pune altfel ;** nu se pune în cadrul **liberalismului economic,** nu se poate pune și nu se poate lămurii fenomenul monetar după percepțe și după credințele " **ortodoxiei liberale** " .

D-lor deputați, realismul economic înlătură acele învechite doctrine

care sunt aplicate într-un mod cu totul incomplet și care nu fac

decât să dăuneze mai mult vieții economice." [-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

▣ **Subvenționarea Băncii Centrale Cooperative.**

" **lau act cu multă mulțumire** că pierderile care vor fi suferite de **Banca Națională** a României și de **Banca Centrală Cooperativă** , **vor fi suportate de către Stat .**

Din nenorocire însă, **nu văd din Raportul d-lui Benteoiu** și din nici un articol din lege, **suma pe care statul trebuie să o dea Băncii Centrale Cooperative.**

-Vict.Slăvescu : Această chestiune **va face obiectul unei convențiuni.**

-Răducanu :[...] Într-o țară de mică agricultură, nu se poate face **politică agrară decât în cadrul cooperăției .Cooperăția de credit** trebuie să fie acel **instrument de credit pentru gospodăria țărănească** care să trăiască mai departe și să **fructifice producția țărănească** . [Propune un amendament , în acest sens,]

" **Fac apel la toți acei care țin la instituția Cooperăției** și le aduc la cunoștință că **din totalul plasamentelor de împrumuturi agricole , mica proprietate țărănească este datoare cu 6 miliarde și jumătate la mișcarea cooperativă.** [- -]

Fac apel la onoratul **guvern** și în special la **d-l ministru al Agriculturii [V.Sassu]** a cărui inimă caldă **pentru mișcarea cooperativă** o cunosc, **să țină seama de această sugestiune** , și de prevederile din celelalte legi de conversiune , de până acum. [-----]

" **Pe cale de amendament** , împreună cu prietenii mei , îmi voi permite - și sper că alături de noi vor fi mulți membri din majoritate - **să cer să se aducă o îmbunătățire a legii în ce privește mișcarea cooperativă .Oricare ar fi deosebirile noastre de vederi** , privind organizarea mișcării cooperative, trebuie să fim cu **toții de acord asupra marelui rol economic și social pe care această mișcare cooperativă trebuie să-l joace de acum înainte ,**

în țara noastră de țărani , în România întregită " [-----]

Eu socot că **politica dvs economică este confuză**, că **actualul proiect de lege este insuficient** și nu reprezintă **decât o jumătate de măsură** (aplauze la PNȚ)

I.Răducanu / 2 apr.'34

c)C.Argetoianu (Uniunea Agrară) 2 apr.'34

(DAD, MO 36, șed. din 2 apr. , p. 1497- 1502)

[LD :Argetoianu nu jonglează cu doctrine .Pe ocolite sau direct, el apără interesele marilor proprietari agrari îndaorați la bănci.Supratitlurile, sublinierile , semnele îmi aparțin]

▣ **Legea a IV-a**

#Presiuni și influențe.

Știe că va decepționa : **va vorbi numai despre lege** , fiind **autorul legii " nr.1 "** ; **va fi scurt** , deoarece se rezervă și pentru **legea " nr.5 "** (ilaritate)

Proiectul actual a fost supus **3 zile** , timp de 9 ceasuri pe zi, la examenul **Comisiei mixte a Senatului și Camerei**. Cu acea ocazie , el și prietenii lui **au făcut toate observațiile** pentru ameliorarea legii. Regretă că discuțiile la Comisie **nu au decurs în condiții prielnice** , nu a pus la vot modificările la amendamentele acceptate. La Roma, când se alege un Papă ,și când se întrunește Conclavul, se închide și se zidește ușa Conclavului, pentru a fi feriți de influențe străine sau lăaturalnice . "La Conclavul care a hotărât soarta acestei legi a conversiunii, **nu s-a închis și nu s-a zidit ușa ca a Roma**, astfel că **influențele lăaturalnice au venit și au influențat foarte mult** asupra opiniilor care dominau în majoritatea opiniilor.

N-au fost de ajuns aceste influențe lăaturalnice ; **proiectul de lege** , împreună cu toate propunerile făcute la Comisiune, **au fost luate și supuse altui for, independent de Parlament** , și după aceea, **într-o zi, pe neașteptate**, s-a dus în fața **Comisiunii Camerei**, convocată la Senat, rezultatul în ce privește amendamentele primite , precum și cele respinse.

La această metodă de lucru, mai adăugați și **amenințarea făcută** , nu în mod oficial, de la tribună, dar **oficios, pe culoarele Camerei, că în ședință publică**, adică de acum înainte, **nu se va mai primi nici un amendament** și că , prin urmare , **textul publicat** , așa cum îl avem în fața ochilor, pe două coloane , adică textul inițial și textul revizuit în Comisie , **este un text < quasi nevarietur >**. Și pentru aceste motive, **legea dvs** , după umila mea părere, **nu a ieșit legea cea mai bună**, legea care s-ar fi cerut în momentele actuale ale crizei noastre economice" [-----]

C.Argetoianu / 2 apr.'34

-Întărirea monedei ?!

Am avut și noi inițiative.. Dar nu pe teren monetar , ci **în privița lichidării pasivului**, căci , în același an (**1931**) , când Anglia a renunțat la convertibilitate și a redus cursul lirei străine, noi , la o lună după aceea (toamna) **am depus primul proiect de conversiune .**

Este suficientă această inițiativă pentru curmarea răului ? **Cred că nu** , și de aceea am afirmat de la început că **oricât de bună ar fi această lege, ea nu rezolvă problema.**

Presupuneți că producătorii din Țara Românească , toți agricultorii , toți comercianții și toți industriașii ar fi mâine scutiți de orice sarcini și nu ar mai avea nici o datorie.

Credeți dvs că criza ar fi vindecată?

Credeți dvs că cu scăderea prețurilor, cu stagnarea totală a comerțului național, cu imposibilitatea de valorificare în toate ramurile de producțiune , **nu ar începe din nou ?**

Și **credeți dvs** că după un foarte scurt timp , producătorii noștri **nu ar fi iarăși încărcăți cu un pasiv, poate tot atât de mare** ca cele care apasă astăzi ?"

☐Opinia lui :

/Lichidarea pasivului

/Monedă sănătoasă

Eu cred că o încercare de normalizare ,cu șanse de succes, **trebuie dusă pe trei baze**

I. Lichidarea pasivului , descătușarea producătorilor .

II. Baza monetară , o monedă sănătoasă La Comisie , am ridicat această problemă,

dar ministru de Finanțe mi-a cerut să nu vorbesc, pentru că subiectul este" *delicat*"

Avem nevoie de o monedă normală, convertibilă, care să permită schimbul liber și tranzacțiile.

...Unii spun : trebuie să devalorizăm moneda !Ași răspunde prietenilor care susțin această teorie , **că în ipoteza devalorizării , moneda este folosită doar ca instrument pentru lichidarea pasivului. Este o încălecare a câmpului monetar asupra câmpului lichidării pasivului ...**

-Vasile P.Sassu :Atunci nu ar mai fi nevoie de o lege a conversiunii .

-C.Argetoianu :de o parte, însă , de altă parte, **am comprima activul și am spori balanța cheltuielilor și a încasărilor.** Și, în același timp, **nu am avea rezolvată problema monetară, tot o monedă avariata am avea, nu una convertibilă,** și nu am rezolva acea normalizare a schimbului și a tranzacțiilor internaționale. **Iată de ce devalorizarea nu pare suficientă.**

...Alții spun : nu trebuie devalorizare, **trebuie o monedă nouă !** O monedă nouă - cu valoarea celei actuale : 3 centime aur. Odată cu ea, s-ar retrage și s-ar lichida cea veche , **pentru 1 nouă, retragerea a 3 vechi.** Prețurile ar rămâne aceleași, impozitele la fel, lefurile aceleași . Devalorizarea s-ar face numai pentru lichidarea trecutului. Este o monedă mai bună **dacă ar fi convertibilă !** Dar problema unei monede convertibile nu este o problemă așa simplă.

Nu este de ajuns ca ea să fie convertibilă pe baza stocului metalic pe care ni l-am putea procura ușor **Pentru a fi convertibilă, o monedă trebuie să se sprijine pe o balanță de conturi fafavorabilă , altfel fuge tot aurul din țară.** [-----]

C.Argetoianu / 2 apr.'34

/Asociații agricole !

/Standardizare !

" Trebuie rezolvată această problemă care așteaptă de atâta vreme. **În această urmărire a valorificării , eu am făcut în ultima guvernare o încercare , întocmind o lege a asociațiilor agricole, însă încercarea n-a reușit pentru că nu am fost secondat cum trebuia , și nu s-a priceput atunci de nimeni importanța ei. Și totuși, ea este calea cea mai bună.**

Eu cred că în Țara Românească **nu există un singur om care să dorească să se facă un pas înapoi , în ce privește reforma agrară, dar puterile răslețe ale acestei proprietăți individuale ar putea foarte bine să fie coordonate , pentru ca să se atingă rezultate mai bune.**

Pentru valorificarea grâului, s-au făcut 2 legi : una făcut-o Argetoianu, în 1928, **ca ministru al Agriculturii , cu colaborarea d-lui Dinu Brătianu , o lege a standardizării, care a rămas, regretabil, literă moartă ;**

O alta s-a făcut sub guvernarea țărănistă, de către d.Mihalache .

Nici aceea nu s-a aplicat ! Se pierde f. mult deoarece grâul nostru nu este standardizat !

/Să se lichideze trecutul !

/Să se sacrifice creditorii !

[LD : spre sfârșitul cuvântării, Argetoianu își pierde calmul și cere , direct , explicit , **sacrificarea creditorilor , nu a debitorilor]**

Legea este departe de a fi bună. Recunoaște , însă , că **reprezintă un progres față de celelate .** Ea a făcut **2 pași foarte sensibili înainte. Legea este mai eficace ,** prin **suprimarea plafonului,** evitând , astfel , o mulțime de procese de discriminare ; a stabilit că dobânzile uzuare sunt ilicite . Dar **legea are și multe deficiențe !**

-**CICBrătianu** : Dle Argetoianu, dar dl Radian, la Comisie, a propus amendamente , care au fost introduse.

-**Al.Radian** : Dle Brătianu sunteți în eroare . **Au fost admise niște amendamente pur tehnice și de redactare . Dar amendamentele care se refereau la cote la termenele de plată, la dobânzi , care puteau face legea aplicabilă, n-au fost primite .**

-**V.Sassu** : Credeți că era posibil lucrul acesta ?

-**C.Argetoianu** : Aș fi dat **6 luni de moratoriu,** pentru ca **să se aranjeze debitorii cu creditorii .** Cît ați făcut reducere pentru cei ce pot plăti ceva ?

-**Gh.Tătăreanu** : 70%

-**Argetoianu** : dar d-lor , pentru numele lui Dumnezeu , **am făcut războiul .** Cât s-a pierdut în război ? **Au murit oameni , s-au devastat regiuni întregi , care nici odată nu au primit nici o despăgubire ,** și s-a făcut România întregită . **Așa se fac schimbările mari .**

Noi, **proprietarii mari ,** în 1920, când s-a făcut reforma agrară , **am fost deposedați.**

Cu cât ? **Cu 80 % ? Cu mai mult .** Și ce ni s-a dat în schimb ? **O hârtie pe care nu o putem valorifica.** Ei, v-a venit rândul, **d-lor creditorii,** nu avem ce să facem .

Trebuie cu orice sacrificiu **să se facă această operațiune , să se taie în carne vie,** și **să se termine odată chestiunea** aceasta a lichidării trecutului [.....] dar trebuie **cu orice sacrificiu să se facă această operațiune ,** să se taie în carne vie, și să se termine odată chestiunea aceasta a lichidării trecutului "

C.Argetoianu / 2 apr.'34

d)N.Constantinescu -Bordeni (PNL-georg)

(DAD, MO 36 , șed.din 2 apr.'34 , p 1502- 1505)

[LD : Era unul din susținătorii legii ; luase cuvânt și la celelalte variante ale Conversiunii (Iorga-Argetoianu , PNT) ; participase și la dezbaterile din Comisia mixtă Începuse săptămâna patimilor .Acum că Conversiunea părea ajunsă la ... capătul drumului, se dădea o **bătălie strașnică pe pe paternitatea ideilor**, care trebuia să evedențieze **meritele partidelor** în adoptarea unei **legi care ierta de datorii !** Nu -i de mirare . După cum nu surprinde "**generozitatea**" **partidelor care nu aveau și răspunderea guvernării**, care **supralicitau amploarea iertării datoriilor !**

La georgiști,notă aparte :**în apărarea burgheziei mici și mijlocii** , în apărarea **industrii neaoșe, românești ;adversitate față de capitaliștii străini.**]

Supratitluri , sublinieri , comentarii - îmi aparțin.

// Legea Sassu (IV) - aprobare de principii //

// Datoriile rurale - aproape satisfăcător //

// Datoriile urbane . parțial satisfăcător //

// Art.65. excepțiuni regretabile :

- Creditorii străini privilegiați

- Comerțanții și industriașii români - în pericol

- Burghezia mică și mijlocie - defavorizată

// PNL-georgist - va vota legea //

Constantinescu -Bordeni / luni 2 apr.'34

▣Legea Sassu

Consideră expunerea de motive prea sumară - probabil că dl prim-ministru s-a temut să nu ne prindă clopotele din Noaptea Învierii - găsește însă Raportul (Bentoiu) complet și alcătuit cu multă îngrijire .

Cum a spus și la Comisie, **PNL -georgist consideră rezolvarea acestei probleme** , pe baza a **trei principii** :

I. Conversiunea să fie generală , fără categorii , automată și cu procedură simplă .

II. Repercutarea creanțelor asumate să se facă asupra tuturor instituțiilor de credit , inclusiv Banca Națională.

III. Extinderea conversiunii și asupra datoriilor urbane.

Dacă aceste principii ar fi fost adoptate , problema ar fi fost rezolvată încă cu 3 ani în urmă.

"Suntem bucuroși că aceste idei de bază au triumfat după trei ani ;

avem însă **regretul că acest triumf este cam tardiv.**

Am pierdut 3 ani în care multe **patrimonii s-au irosit**, multe **venituri au dispărut**,

iar **ideea de credit a suferit lovituri de moarte** ,pentru că **noțiunea de credit**, după concepția noastră, **nu este numai o noțiune juridico-economică, ci esențialmente psihică și morală.**

Constatăm însă cu mândrie că **proiectul guvernului este așezat pe principiile de bază ,**

pe care noi le-am pus de la început în materia asanării datoriilor .

-**Vasile P.Sassu** (ministrul Agriculturii)**Aceste principii** , pe care **vi le însușiți dvs,**

știți foarte bine că **le-am expus eu** , în numele **Partidului Liberal** , în comisiunea care cerceta proiectul conversiunii , **înainte ca dvs să fi vorbit.**Așa că , **astăzi, noi suntem consecvenți cu acele principii.**

-**Constantinescu -B** : La Comisiunea care lucra la Ministerul Agriculturii , **faceți o deosebire** între **proprietarii până la 10 ha, și peste 10 ha, iar de datoriile urbane nici nu voiți să auziți .**

-**Sassu** : **Dta știi f. bine că am propus un tratament uniform.**

-**dr.N.Hasnaș** : dl ministru **Sassu s-a arătat omul cu vederile cele mai largi**

-**Constantinescu -B** : **Aceasta este foarte exact , și nimeni n-o contestă .**În comisiunea de primire a amendamentelor, **d-l ministru Sassu a avut vederi foarte largi** ,**și recunosc de la această tribună** , că majoritatea **amendamentelor** prezentate de noi în comisia mixtă , au fost acceptate , fiind tocmai de la început **aprobat tocmai de dl ministru .** [----]

▣ Va vota legea.

"Altfel ajungem o țară cum erau înainte : **jos muncitorii de pământ , sus boierii ; iar clasa burgheză , a comercianților și industriașilor , pentru care a luptat bătrânul Ion Brătianu** , ca să avem o societate normală ,formată din : **plugari, comercianți și industriași,adică burghezia** , și din clasa înaltă, **o să dispară cu totul**. [-----]
Întrucât noi nu putem să refuzăm o conversiune care dacă nu este " cât mai largă" sau " foarte largă " , **declaram că votăm proiectul de lege** . (aplauze la PNL-georgist)
-I.N.Drăghici(PNȚ) : **Sângele apă nu se face** (ilaritate)
N.Constantinescu -Bordeni / 2 apr.'34

e) **M.Ghelmegeanu - intervenții Madgearu**

(DAD, MO 36, șed. 2 apr.'34, p. 1505- 1512)

[LD : [LD : Mă apucă o lehamite de atâta ipocrizie politicianistă avocățească.Mă mai impresionează neplăcut și intervențiile lui Madgearu : ironice, pățimașe.

Ghelmegeanu , se ocupă mai ales de **aspectele bancare ale legii** ,din polemici rezultând cu claritate " **fiefurile**" **bancare ale celor două partide mari din România**]

Doc.integral - **fișier PNȚ**

Supratitluri, sublinieri , semne - îmi aparțin.

/Legile conversiunii - merite și deficiențe /

/Legea Sassu - ineficientă, nedefinitivă /

/Masa datoriilor agricole : statistică și caracteristici /

/Povara datoriilor marilor proprietăți //

/Arbitrarul Legilor Argetoianu și Sassu // **Realismul legii Vaida //**

/Legea Sassu - greutăți procedurale ; neconstituționalitate //

/Finanțarea conversiunii / Politica de credit / **Cooperarea //**

/PNL- politică **bancară-comercial-industrială //**

/PNȚ - politică **bancară-agrar -țărăneasă //**

/PNȚ nu va vota legea Sassu //

M.Ghelmegeanu / 2 apr.'34

#Legea Sassu (a IV)

" După 3 legi de conversiune și un moratoriu , care ține de la 31 decembrie 1931, guvernul ne prezintă un nou proiect de lege **într-o atmosferă de mesianism legislativ**. Zic mesianism legislativ pentru că există la dvs această **încredere nemărginită** , că legea are atâtea însușiri , încât **va fi cea din urmă în această materie**. [-----]

...Recunosc că din punct de vedere formal , al tehnicii juridice,ea se prezintă în **condițiuni bune**. La aceasta a servit , fără îndoială , și experiența trecutului .Legea se prezintă **din punctul de vedere al tehnicii juridice formale**, de așa fel,încât **poate fi consultată cu ușurință** , datorită **incontestabilei sistematizări a materiei**. [-----.]

Cele două legi anterioare care se datoresc partidului nostru , având în vedere experiența făcută cu legea Argetoianu (apr.'32) ,au găsit **două mijloace tehnice pentru rezolvarea problemei datoriilor agricole :**

I. În momentul când a fost declarată neconstituțională , **noi am propus moratoriul** ,ca un mijloc de presiune asupra creditorului ,ca acesta să accepte intervenția statului pentru reducerea datoriilor ;

II. Am dat răgaz și stimulent legal, în timpul moratoriului , pentru ca **conversiunea să se poată face prin convenții** , încheiate de bună voie , pe cale de conciliațiune între părți.

...Legea Sassu a mai introdus și **alte mijloace**,dar el va demonstra că sunt **neconstituționale**.
Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣Masa datoriilor agricole.

[LD: nu mă interesează atât gâlceava dintre ei, cât statisticile privind proprietățile și datoriile .,

statistici ce sunt aduse cu ocazia acestor dezbateri Vezi pe larg la **fișier Economie** .]

Problema este foarte dificil de rezolvat . Când s-a făcut prima lege Argetoianu , **nici nu exista o statistică a datoriilor agricole** .

Sunt în Țara Românească **3.101.000** exploatari agricole și **2.500.000** cereri de asanare .

Astăzi , pe baza cererilor de asanare , avem un **act oficial** , statistica Ministerului de Justiție , prezentată de d. Decuseară .avem de lichidat **o masă de 52 miliarde** , din care **46 miliarde , datorii directe** .

-**VPSassu** : Suma din urmă este cea adevărată .

-**Ghelmegeanu** : Din cele 46 miliarde , **13 miliarde sunt ale debitorilor cu peste 10 ha** , și **32 miliarde și jumătate , ale proprietarilor sub 10 ha** .

[-----**arbitrarul legilor Argetoianu , Sassu** -----]

.**Virgil Madgearu** :Este adevărat că ați socotit ca în primii doi ani ,**cât mai sunteți la putere** , suma să fie mai mică .

-**Sassu** : N-am făcut-o din calcul politic .

- **Madgearu** :Pentru ca , după doi ani , când vor fi să plătească rate normale ,care vor fi cam de trei ori și jumătate mai mari decât ratele primilor doi ani ,fiind un alt partid la putere , **dvs să spuneți țărănilor , ca de obicei , cum faceți demagogie ,că noul guvern le-a mărit ratele** (ilaritate la majorități)

-**Sassu** : Cred că **faceți o glumă** , dle Madgearu .

-**Madgearu** : **Dvs în politică trăiți foarte adeseori ori cu glume de această natură**

#Arbitrarul legilor Argetoianu și Sassu

▣Realismul legii Vaida.

Arbitrarul legii Argetoianu , prin fixarea unui termen care ducea la **o rezolvare mecanică** și , deci **absurdă** , a datoriilor , trebuie **să recunoaștem că era în favoarea debitorului** (stabilea un termen fatal de 30 de ani în care trebuiau să se plătească anuitățile)

Arbitrarul legii Sassu , **că este în favoarea creditorului** . (fixa acest termen la 17 ani)

PNȚ a adoptat o altă modalitate :plata în funcție de **capacitatea de plată / de venit / anuitate / minimum de existență /**

-**Vasile Sassu** :Atunci **în câți ani se face această conversiune ? În 70-80 -100 de ani ?**

Aceasta nu mai este conversiune , este diversiune !

[urmează o argumentare a lui Ghelmegeanu privind posibilitățile reduse de plată ale țaranului român ; productivitatea proastă , diferența de la șes la munte ; nr membrilor de familie ; diferența de pământ , pe regiuni etc etc .]

-**Leon Pșepelinschi** : Ar însemna să facem câte **o lege pentru fiecare caz în parte** .

-**Justin Stănescu** : Ar fi **un labirint**

-**Gh.Vălimărescu** : Noi am vrut să o simplificăm , ca să fie operantă .

-**VPSassu** : Nici în **trei generații nu s-ar termina chestiunea**

-**Ghelmegeanu** : În sarcina legiuitorului stă **o singură datorie** :aceea de a **edicta principiul** , care , în aplicarea lui ,**să nu ducă la zdruncinarea și împovărarea economiei țărănești** , cum faceți dvs.(Aplauze la PNȚ)

[----- **demonstrația cu masa datoriei țărănești** -----]

-**Sassu** : **De ce nu s-a aplicat legea dvs ?** O lege care nu se execută este lipsită de puterea de aplicare .**Afară de moratoriu** , dați-mi un singur exemplu de creanță care a fost convertită , **dați-mi numai o singură creanță !** [-----]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

#Neconstituționalitatea legii Sassu

[Din toată demonstrația lui Ghelmegeanu eu rețin esențialul :că atât Argetoianu , cât și **PNȚ i PNL** ,din **motive de utilitate publică** , au intervenit în **regimul dreptului la proprietate ,garantat constituțional** .Diferențierea consta în stabilirea **țintei sacrificate** și a **beneficiarilor** .

Dar cum granițele acestor interese nu erau deloc tranșate liniar , toată gâlceava avea un categoric **substrat de grup** :funciar-bancar .

Ați nimicit securitatea juridică pe care **legea Vaida** o recâștigase , după ce dvs ați atăcat

legea Argetoianu. Astăzi, **prezentați o lege mult mai largă** decât a legii Argetoianu, dar **pe care ați atăcat-o la Curtea de Casație** ! [explică în ce constă **inconsecvența liberalilor**] **Consiliul Legislativ** v-a arătat că **acest procedeu** (recalcularea dobânzilor, exproprierea creanțelor) **este neconstituțional**. Așa se explică **eticheta de " radicalism" în evoluția Partidului Liberal** .[--]

[explică ce a prevăzut **legea PNȚ** ; citează din hotărârea Curții constituționale]
Iată cum, din acest p.d.v. **ne întoarcem la incertitudinea de constituționalitate**, care a planat **asupra legii Argetoianu**. [-----]
Ghelmegeanu / 2 apr. '34

«Politica de credit

[LD : explică de ce aceste prevederi sunt iluzorii ; scăderea încasărilor la buget ; BNR nu va putea fi despăgubită etc etc. Importante sunt informațiile .

Și important este că la acest capitol, **Ghelmegeanu preamărește băncile din Ardeal**, pentru **meritele lor naționale și țărănești**, în schimb **ignoră sau chiar neagă vreun rol băncilor din Vechiul Regat !**]

PNL vrea să despăgubească toate instituțiile de credit, de pagubele suferite prin conversiune. Există diverse formule de finanțare. **PNL a ales-o pe cea mai comodă dar iluzorie** : înscrierea în **bugetul statului**, pe termen de **15 ani**, a unei sume de **450 milioane lei**, pe care **Banca Națională are dreptul**, din oficiu, **să o rețină din încasările statului**, așa cum face pentru plata datoriei externe . Pentru aceasta , **PNL a garantat BNR cu bonuri de tezaur și cu producția auriferă**. [-----]

Dle ministru , în legea dvs, **ați uitat mișcarea populară de credit din Ardeal !**

-**Victor Slăvescu** : Deloc!

-**Ghelmegeanu** : nu spuneți nimic , decât despre **Creditul Funciar Rural !**

-**Slăvescu** : **Să ajute creditul , în general** , am spus. Printr-o convenție se va preciza acest lucru.

-**Ghelmegeanu** : Tocmai împotriva acestui lucru am protestat . Această problemă trebuie **să se discute și să se tranșeze în fața Parlamentului** , nu printr-o convenție ulterioară.

-**Slăvescu** : **Voi veni în fața Parlamentului** , în luna iunie, cu convențiunea, în care se va vedea **cum statul pune banii la dispoziția BNR** .

-**Madgearu** : **Noi nu putem să acceptăm această concepție** , că față de unele instituții de credit se iau anumite obligațiuni prin lege, iar față de altele, prin **convenție ulterioară** . **Scoateți atunci din lege și Creditul Funciar Rural și Creditul Funciar Urban** . veniți și cu ele tot la convenție .

-**Slăvescu** : Acesta este **un proces politic de intenție** , dle Madgearu !

-**Madgearu** : Dvs credeți că noi totdeauna facem numai politică ? (ilaritate)

Explicați dvs de ce faceți această discriminare ?

-**Slăvescu** : Noi avem o preocupare dublă : **să lichidăm trecutul și să asigurăm reînvierea creditului** . Convenția cu BNR se va încheia în luna iunie.

-**Madgearu** : Foarte bine, dar atunci **să scoatem și dispoziția referitoare la Creditul Funciar Rural**. [-----]

Ghelmegeanu / 2 apr. '34

«Concluzii

/PNL: politică bancară potrivită unui stat comercial-industrial

/PNȚ : politică bancară potrivită unui stat agrar.

« PNȚ nu va vota legea

[LD : noi dovezi privind caracterul țărănist sau ... conservator ? Sincer sau interesat ? Reacționar sau radical-progresist ? De stânga sau dreapta ? Sau pur și simplu ... alt grup de interese. Cum era în fond doctrina bancară a PNȚ ?]

Legea, pentru motivele arătate, **nu aduce nici o ameliorare, nu constituie nici un progres** ,

nu este o soluție definitivă. Nu se va putea duce o soluție definitivă înainte de a se schimba politica de credit a institutului de emisiune, o nouă structură a BNR, care să corespundă intereselor noastre de țară agrară. Nu se mai poate continua o politică potrivită pentru o țară comercială și industrială, care nu corespunde intereselor rurale.

Legea nu se poate aplica pentru că nu există capacitate de plată .

Trebuie să dispară decalajul dintre prețurile agrare și cele industriale .

Trebuie reechilibrat bugetul țărănesc .

" Nu vă facem vină , noi , din PNȚ , pentru că nu ați adus o soluție definitivă ,ci că în legiferarea aceasta nouă nu v-ați debarasat de vechile dvs interese și tendințe.

Nu pot decât să aplic judecata istorică care s-a rostit la întoarcerea unui conducător din pribegie

" PNL nu a învățat nimic ; nu a uitat nimic "(aplauze la PNȚ)

M .Ghelmegeanu / 2 apr.'34

f)Adam Ionescu(PNȚ, ex-lupist)

(DAD, MO 36, luni, 2 apr.'34, p. 1512- 1515)

[LD : extraordinar ! un PNȚ- ist favorabil legii Sassu , cu cuvinte de apreciere ;un jurist susținând principiul imprevizunii , care are o profundă latură morală .Un deputat aplaudat de ambele partide : PNȚ și PNL]

Sublinierile , comentariile, semnele îmi aparțin :

/ lertarea datoriilor - ca principiu de drept : de la Solon la moderni //

/Liga împotriva cametei - dr.Lupu

/Teoria imprevizunii /

/Instituții de credit corecte, constructive //

/Conversiunea Sassu , cea mai bună dintre variantele... /

/Votează pentru luarea în considerare //

Adam Ionescu / 2 apr.'34, retro 1907

▫Teoria imprevizunii

Principiile dreptului modern nu mai sunt dominate de respectul absolut al convențiilor dintre părți, ci se bazează pe ideea de echivalență a prestațiilor și pe teoria abuzului de drept (când ceri cuiva mai mult decât îți datorează) [-----]

În ce constă impreviziunea ? Se bazează pe următorul raționament :în orice contract care se încheie între părți , se are în vedere starea lucrurilor de la un moment dat , când se încheie contractul , altfel nu s-ar încheia.

Se presupune , deci, subînțeleasă clauza *rebus sic stantibus* ,adică dacă lucrurile rămân la fel, în situația de atunci, mă oblig să-ți dau ceea ce m-am obligat .

Dacă , însă, lucrurile nu mai sunt așa, contractul trebuie revizuit ca să se restabilească echilibrul .[-----]

Adam Ionescu / 2 apr.'34

/Conversiune prin impreviziune !Fără finanțare !

[LD:2 ian 2007. Adaos la comentariu :este impresionantă profesionalitatea (în acest caz , juridică) cu care se analizau legile, se avansau soluțiile, se susțineau doctrinele.

Nu-ți vine a crede că aceste bătălii se duceau în parlamentul României , acum 75 de ani !

Cunoscând laboratorul legislativ interbelic, fără a-l considera perfect ,realizez prăpastia săpată de regimul comunist în acest domeniu .

Cât despre "laboratorul" legislativ de "tranziție" , ce să mai spun ?!Am personal exemplul cu procesele de la Dorohoi , pentru cele 2 ha de livadă de la bunici !

Nu haos legislativ (după cum se spune de către neavizați).Ci legislație deliberat încâlcită, pentru ca, prin hățșurile ei , să se poată forma ,rapid și consistent ,clasa îmbogățitorilor, alcătuită din fosta nomenclatură comunist-securistă. Oare mai există în legislația noastră aceste prevederi ? Ele nu mai pot fi aplicate lîn cazul privatizărilor frauduloase și a însușirii pământurilor

după 1989 ?

Este și acesta unul din motivele ce m-au determinat să scriu această carte , cum o scriu]

"La noi [impreviziunea] nu este încă primită de instanțele judecătorești ,cu toate că se poate justifica cu texte exacte din Codul Civil.

Art. 970 prevede :<Convențiunile trebuie executate **cu bună credință** >

Art. 976 spune :<interpretarea contractului se face după intențiunea comună **pentru a se rezolva problema datoriilor**, nu se face un act de favoare a părților , iar nu după sensul literal al termenilor>

.Art. 1.576 spune: < în materie de împrumut trebuie să se restituie aceeași cantitate și calitate de lucruri. >

Așa stând lucrurile , înseamnă că atunci când se pune chestiunea de reducere a creanțelor, nu se face un act de favoare debitorilor, ci, dimpotrivă, un act de dreptate.

Atunci ce rost are a se vorbi de finanțare ?

Adică după ce eu stat, te opresc pe d-ta , pe creditor, de a lua mai mult decât este drept și just să iei,să vin tot eu , statul , să-ți dau ce nu ai dreptul ? [-----]

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▫Conversiunea Sassu

Recunosc că , în oarecare măsură, proiectul aceasta constituie un progres față de legile anterioare.În special în ce privește datoriile agricole,prin înlăturarea acelor discriminări, constituie o remarcabilă calitate a proiectului .

Dar ...

este în prea mică măsură aplicat la datoriile urbane , și le acordați iertare doar de 20 % ;

lăsă deoparte pe industriași și comercianți și alte categorii ;

Face diferite excepțiuni (4 - 5) pentru anumite datorii ;

(După el, nu ar trebui să existe nici o excepțiune)

În principiu, proiectul prezintă un progres , față de cele din trecut, și, în consecință va vota luarea în considerare.(aplauze la PNȚ și PNL)

Adam Ionescu / 2 apr.'34 -

g)Leon Scridon (PNA -Goga)

(DAD, MO 36,șed. din 2 apr.'34, p. 1516- 1519)

[LD: de pe pozițiile naționalismului integral , asumat de PNA,este contra protejării creditorilor străini și apără interesele băncilor românești din Ardeal]

Sublinieri și semne, îmi aparțin.

Leon Scridon / 2 apr.'34

▫ Legile conversiunii

#Creditorii străini

"Deși aveți pretenția de a soluționa o problemă de ordin național,mențineți un tratament de preferință - moștenit de la celelate legi -împotriva căruia partidul nostru a protestat în comisiuni și protestează și aici , cu toată hotărârea.

Vorbesc de tratamentul în favoarea creditorilor străini ,pe care nu-l găsesc cu nimic justificat ,căci dacă se admite reducerea creanței în materie de concordat preventiv [falimentul]

-fără ca creditorul străin să aibă dreptul să protesteze -nu înțelegem de ce nu i s-ar aplica același tratament ,când este vorba de un interes superior de ordin național.

"Propunerea noastră de a se suprima această excepție , susținută chiar și de o bună parte din majoritate , și având și asentimentul d-lui ministru Sassu , datorită unor anumite intervenții , a fost respinsă , consfințându-se și pe mai departe această excepție în favoarea creditorilor străini.Menținerea acestei excepții , este o gravitate excepțională pentru

Ardeal.[-----]

Leon Scridon / 2 apr.'34 , retro '

#PNȚ nu sprijină creditul român

#PNL nu sprijină creditul agricol

[LD : prin el , am confirmarea că **ardelenii din PNȚ lipsesc la dezbaterile acestei legi** , așa explicându-se absența lor ,ca opinie .Această **boicotare ardelenescă** ,trebuie neapărat să o surprind undeva , **dincolo de orice explicație** .Fără , însă , a- mi însuși accentul anti-PNR ,promovat de goghiști , care face parte dintr-un alt capitol.Tot prin acest discurs , capătă consistență **caracterul naționalismului integral** ,asumat de PNA-Goga.]

" Cunosc foarte bine situația din Ardeal , și am pretenția că o cunosc mai bine decât dl Ghelmegeanu.Ei bine , **discutând situația băncilor românești** , amărăți în sufletul lor , **spun că mai bine le-au apărat interesele lor domnul Argetoianu ,decât dl Iuliu Maniu "**

" De la această tribună , **președintele PNA , dl Octavian Goga** , având la îndemână datele statistice culese din Monitorul Oficial , după publicațiile din 1932 , **a arătat situația de vădită inferioritate a instituțiilor financiare românești din Ardeal** , față de instituțiile minoritare .

[LD : **discursul lui Goga din 3 mart.'34 , fișier PNA-II**]

Aceste bănci românești , care înregistrează **o existență de peste 50 de ani** , nu au fost nicicând bănci de exploatare. Au fost instituții create cu **capital curat românesc** , **conduse de români** -spre deosebire de multe instituții similare din Bucovina și Basarabia, unde deseori capitalul era mixt iar conducerea nu era curat românească .

Aceste bănci , au promovat și alimentat creditul agricol - spre deosebire de filialele marilor instituții de credit din București , înființate în Ardeal , după război , **care au sprijinit mai mult industria și comerțul ,ramuri de activitate care sunt 90 % străine .**

Aceste bănci au contribuit la emanciparea țaranului român , făcând să treacă din latifundiile grofilor și baronilor , **sute de mii de jugăre** , în stăpânirea țaranului român.[---]

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣Băncile românești din Ardeal.

[**Atenție la precizări ! Atenție la spulberarea unor demagogii fără suport real !**
Atenție la accentul politicianist pus pe o atare materie !]

Prima dată s-a pus problema acestor bănci [" Solidaritatea"]la **Legea Argetoianu.** , din 1932.**Legiuitorul** a pus atunci aceste bănci , **pe picior de egalitate cu băncile populare** (art. 55)

...Această lege , **este scoasă din vigoare de Legea Vaida** , din aprilie 1933 , **care le scoate din acest tratament** (art. 13) , preconizând o convenție între Ministerul de Finanțe și Cooperație . De aceea am afirmat eu că **PNȚ nu este calificat să-și aroge niște merite ...**

-**Ghelmegeanu [prezent între timp] :Statul preluase un portofoliu al fostei Centrale a băncilor populare . A fost firesc să le cedeze acest portofoliu** , prin convențiunea din aug.'33 . **Dar statul nu a avut nici un portofoliu al băncilor din Ardeal** , pentru că , **dacă ar fi avut un asemenea portofoliu** , desigur că l-ar fi cedat , ca și la băncile populare.

Dvs ne învinuiți că nu am cedat băncilor din Ardeal ,ceea ce nu aveam să cedăm !

- **Scridon** :Nu este vorba de cedare , s-ar fi găsit o formulă pentru rebonificarea băncilor din Ardeal...În fine , ceea ce ne interesează pe noi , este situația acestor bănci acum , cu acest **nou proiect de lege** . Constatăm că prin dispozițiunile proiectului ,acestor instituțiuni li se pune **o alternativă : sau plătesc la zi depozitele ,sau lichidează tot avutul lor** în termen de cel mult 5 ani ,deși restituirea creanțelor lor se eșalonează pe un termen de 15 -17 ani.

Dvs înscrieți în această lege **un tratament de inegalitate** și dovediți **o lipsă completă de solitudine față de instituțiile bancare românești din Ardeal.**

Dvs vorbiți doar de Centrala Cooperativă , Creditul Rural ,Casa Rurală , Creditul Urban .

Vă pun întrebarea : **instituțiile românești din Ardeal , grupate în Asociațiunea Solidaritatea** , nu merită **aceeași solitudine** pe care o arătați instituțiilor celorlalte ? [-----]

-**M.Negură** : Dl ministru Slăvescu a făcut astăzi precizările necesare:**că va veni cu o convenție unică ; că o va supune aprobării Parlamentului ;**

- **Scridon** :Face apel la toți deputații ardeleni , indiferent de partid , să sprijine aceste bănci , nu din regionalism , ci din interes național.

h) Iosif Willer (P.Maghiar)
(DAD, MO 36, 2 apr.'34 , p. 1519)

Willer / 2 apr.'34

≡P.Maghiar-p.imparțial

[LD : De unde scotea Willer condiția de obiectivitate și imparțialitate a partidului este mai mult decât discutabil !Faptul că este de acord cu legea , privind ușurarea țărănimii , spune ceva ... dar sunt **mai importante omisiunile ,decât afirmațiile lui** .Discursul este specific avocațesc, cu echivocuri , lăsând deschise orice abordări ulterioare.]

"Dle președinte, d-lor deputați, **vorbesc în numele Partidului Maghiar** ,Deci reprezint **un partid care nu poate fi , nici nu este, cu orice preț , opoziționist** ,și, prin urmare, **își poate permite luxul să fie imparțial și să examineze cu perfectă obiectivitate** modalitățile cu care **onoratul guvern caută să rezolve** marea problemă a **conversiunii datoriilor** .

≡Conversiunea

[LD : Nimic despre instituțiile de credit ! Nimic despre băncile ungurești ! Nici o tentă cu iz " minoritar " Vorbește ca un " țărănist " și mare democrat , ceea ce ,de aesnmenea nu e. Este doar ironic și perfid.]

Are ferma convingere că nu este partid , care nu ar dori , cu deplină sinceritate ,ca **această chestiune să fie tranșată o dată pentru totdeauna**.El nu contestă **aceeași sinceritate și stăruință** nici **partidului guvernamental**.

Și dacă , totuși, **actualul proiect a fost criticat destul de aspru de oratorii opoziției** , atunci trebuie ținut seama de **o forță majoră, mai mult sau mai puțin ocultă [LD:?!?]** , care **împiedică o rezolvare multumitoare pentru toți**,care însă **cedează zi cu zi atacurilor violente ale maselor** care duc **o luptă disperată pentru existența lor**. [-]

Dacă vrem **să fim obiectivi** , trebuie să recunoaștem că **în favoarea țărănimii s-a făcut un mare pas înainte**. [-----]

Proiectul de lege este incontestabil **cu multă grijă redactat** ,este o **operă a juriștilor învățați** , cu calități eminente ,și arată experiențele bogate ale ultimilor doi ani.

Partidul Maghiar votează proiectul , pentru că **înlesnește în mod considerabil situația țărănimii** .(aplauze la majorități)

Motivarea votului nostru însă reprezintă cea mai serioasă critică a noastră.

Actualul proiect nu-l putem vota decât în speranța că nu va rămâne ultimul .

Willer / 2 apr.'34

i.)dr.M.Isăcescu (PȚ -fără Lupu)

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1519 - 1522)

[LD : Tachinat cu simpatie , din ce partid face parte , el spune că **s-a ales pe lista și cu programul PȚ-Lupu** ; Lupu lipsește de la dezbaterile Conversiune , iar această dr Isăcescu îi apără punctele lui fixe : **cămătaria -debitorii - țărani - revalorizarea monedei** .

Un **discurs prin excelență de "stânga"** , căruia îi simt radicalitatea, dar îl consider sincer,]

// **Expunerea de motive , raportul - aprecieri pozitive . /**

// **Legea Sassu - operă a intereselor bancare /**

// **Debitorii agricoli // Creditorii // Creditorii străini //**

// **Imoralitatea publică a creditului //**

// **Excepțiile legii :**

-favorizați :bancherii străini , ofițerii și magistrații

-nedreptățiți : invalizi, văduve , orfani, păgubiții de război.

// **Legea Sassu - vot condiționat //**

Isăcescu / 2 apr.'34

/Legea: între intenție și finalizare

Situația lui față de acest proiect este foarte ușoară , pentru că el nu este nici creditor, nici debitor, -nici urban , nici agricol - și poate trata chestiunea f. obiectiv.

Cum nu-l interesează latura politică , va aborda chestiunea numai economic și social.

"De la început țin să constat , cu satisfacție , că atât **raportul** cât și **expunerea de motive** , - primul , semnat de dl deputat **Bentoiu** , a doua de dl **prim-ministru Tătărescu** - **mă mulțumesc pe deplin**. Am satisfacția să spun că tot așa am înfățișat și eu chestiunea în propaganda electorală , fapt pentru care eu **am fost acuzat însă de demagogie**.

" De sigur , că și **raportul** și **expunerea de motive** au fost întocmite de două persoane **cu gândul sincer de a tranșa în mod definitiv această chestiune a datoriilor**.

Dar între aceste două lucrări - început și sfârșit - se găsește adevăratul proiect de lege , care nu a mai fost elaborat de aceste două persoane , ci este expresiunea acelor tehnicieni , care de fapt reprezintă interesele bancare , care au predominat în redactarea proiectului de lege , fără să țină cont nici de raport , nici de expunerea de motive .

Gh. Tătărescu (expunerea de motive) :

< Este incontestabil că în cursul anilor ce au precedat criza actuală , o serie de creditori au profitat fără scrupule , de situațiunea monetară și de lacunele legislative , pentru a stipula dobânzi ce întreceau cu mult rentabilitatea normală a capitalului >

Vedeți că dl prim -ministru a fost mai aspru în aprecieri , decât am fost eu pe vremuri .

Bentoiu (raport) **< La prețurile de astăzi al cerealelor , un sătean proprietar realizează ca preț , total al muncii lui , într-un an de producție medie , abia suma minimă necesară unei existențe vie a mizeriei . În aceste împrejurări , este clar că săteanul apăsător de datorii și dobânzi , orice eforturi ar face , nu poate să plătească . >**

Aceste lucruri le afirmă dl prim-ministru și le constată dl raportor .

/Largă ptr creditori / strâmtă ptr debitori

Să vedem acum dacă proiectul de lege concordă cu cele arătate mai sus .

Proiectul spune că va aplica un **larg tratament** în rezolvarea raporturilor **dintre debitori și creditori**. Părerea mea este că **legea nu trebuie să fie largă , ci justă și echitabilă** .

Proiectul este , în adevăr **larg , pentru creditori** și **este foarte strâmt pentru debitori** (ilaritate) de aceea spuneam că **nu trebuie să fie nici larg , nici strâmt , ci echitabil și just .[---]**

Dacă se va da posibilitatea debitorilor agricoli , ca toate creanțele lor , să fie reduse cu 80 % , cu plata în 3 ani , sau cu 70 % în 5 ani , iar datorii urbane , toate , fără excepție , vor fi reduse respectiv cu 60% și 40 % , în 3 sau 5 ani ... el va vota legea .

Altfel nu o va vota

j) Louis Balomey (PNL)

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1525- 1527)

[LD : este **liberal** ; este **moșier** ; face **industrie agricolă** ; este , într-un cuvânt **agrarian** .

Un agrarian " generos " , care ... susține interesele țăranului , a plugarului , cum spune el .

Are - și se simte din argumentele lui - interese opuse intereselor bancare și industriale .

Balomey / 2 apr.'34

▣ Legea Tătărescu - Sassu

DI prim -ministru a exprimat , în numele guvernului , dorința țării întregi ca **proiectul de lege** referitor la conversiunea datoriilor agricole , **să capete cât mai curând ființă legală**.

Majoritatea a aplaudat această declarație .

...El nu se va ocupa de constituționalitatea legii , deoarece Comisia a avut în vedere deciziunea Înaltei Curți de Casație , în materie .

Va înainta , totuși , un amendament - privind dreptul la recurs la Casație .

...El nu se va ocupa de statistici , deoarece diferă de la o provincie la alta , de la județ la județ , iar guvernul a avut buna idee de a desființa plafonul și nu se mai fac deosebiri între debitori .[---]

Eu sunt fericit că , odată cu votarea acestei legi , **se termină cu legenda că Partidul Liberal**

este un partid bancar , și că stimatul nostru șef , **d-l Dinu Brătianu ar fi contra conversiunii**. Când venim cu această lege de la sine, **se înțelege că partidul nostru are intențiunea curată de a rezolva chestiunea datoriilor agricole** . [---]

Țara noastră poate să aibă bogății naturale. Ea nu va fi însă niciodată **tare înăuntru** și **respectată în afară**, atâta vreme **cât vom avea cetățeni săraciți**.

Trebuie **împuținate dările** , trebuie ca **beneficiile să rămână în buzunarele celor care produc**.

Vorbesc în special de **plugari** , dar și în **alte ramuri de activitate** . [----]

Bucuroși că guvernul a admis **să fie cuprinse în conversiune datoriile Creditului Rural , Casei Rurale și Creditului ipotecar**, **el va vota legea** , pentru că este convins că , dintre toate legile de conversiune agricolă, **legea prezentată de guvernul PNL este cea mai bună** . (aplauze la majorități)

Balomey / 2 apr.'34

k)D.Topciu (PNA)

(DAD, MO 36. șed. din 2 apr.'34, p. 1527- 1530)

[LD :Basarabean .**Bancher**. Pledează , firesc , de pe poziția acestei funcțiuni .

Dar își construiește argumentarea pe **teoria armoniei sociale, a solidarității**.

Fără să neglijeze țărănimea, pledează cu franchise și pentru **interesele legitime ale celorlalte clase : industriași și bancheri**. Este , dinp.d.v. doctrinar, **neoliberal**.

Nu știu de ce este în PNA ,nu are nici un accent naționalist .Probabil legătura cu Goga.

Supratitluri, sublinieri, semne , îmi aparțin. Doc.integral, **fișier PNA**

D.Topciu / 2 apr.'34

«Conflictul acutizat

[LD:Statistica este deosebit de importantă, arătând amploarea acestui conflict de interese , colectiv și individual,ajuns în stare acută .

Oare numai criza economică să fi contribuit la aceasta?

Oare cauzele trebuiau căutate în carențele împrumutării ?

Oare nu a existat și o frenezie a împrumuturilor ptr.rezolvări de tot felul ?

Oare nu erau băncile cu tendințe cămătărești, prea lacome de profit mare ?

Ce a fost nesănătos în evoluția economică aRomâniei Mari de s-a ajuns la un atare impas ?]

"Problema datoriilor este o problemă gravă, atât din p.d.v. **social** cât și **economic**.

Se găsesc în litigiu peste 125 miliarde lei,plasați de diferiți **creditori debitorilor, care nu sunt în stare de a-i plăti**.

Din 5 milioane capi de familie, se găsesc în litigiu minimum 3 milioane și jumătate .

Dintre ei, **cca 2.400.000 capi de familie agricultori** .

la care adăugăm și **1.175 bănci**, cu un capital de 70 miliarde ,împreună **cu toți depunătorii lor** ,și cele **1.097 de instituții industriale** ,la care sunt cca **1 milion de oameni interesați** .

(cf.declarațiilor din 1932, la Legea Argetoianu)

Dacă ținem seama de declarațiile făcute de prim-ministru Tătăărăscu,cum că **principiile generale** care stau la baza legii **sunt analoage** cu acelea care au determinat pe legiuitorul **reformei agrare** , avem dreptul de a discuta legea din p.d.v. al acestor principii .

Atunci **s-au expropriat 6.150.000 ha** pământ de la **29.000 proprietari**

și **s-au împrumutat 1.900.000 cetățeni**.

Prin urmare, **din p.d.v. al numărului cetățenilor** asupra **căroră se răsfrâng efectele legii** , **interesul este mai mare** decât acel al problemei agrare .**Și din p.d.v. al cuantumului**, la fel.

Cuquantumul datoriilor atinge astăzi peste 127 miliarde ,

iar la reforma agrară , atingea **60 miliarde** ."[-----]

D.Topciu / 2 apr.'34

«Cauzele ,acuzele,răspunderile

/Criza economică : scăderea prețurilor

" Trebuie să recunoaștem însă, că **debitorii au fost puși în imposibilitate de a plăti.** Eu nu vreau să discut care sunt cauzele , cu toate că am auzit pe unii vorbind de la tribună și acuzând pe creditori, iar alții pe debitori .
"După părerea mea, **nu există vinovați ;există numai împrejurările create de fenomenele economice** , care nu numai în țara noastră , dar **peste tot globul**, au creat aceleași situații. " A venit însă **criza generală și au scăzut prețurile** de la 1929 până azi ;astfel , la munca în agricultură , **prețurile au scăzut cu peste 70 %** ,iar la industrie **cu minim 50 %** .[---]

/Necesitatea armoniei sociale .

"Eu nu sunt nici creditor, nici debitor ,**eu sunt pur și simplu doritor de armonie socială , dar nu văd cum, prin aceste diferențieri pe care le creează legea,nu văd cum putem ajunge să inaugurăm această armonie socială** , pe care atât de mult o dorește toată lumea, și despre atât de mult se vorbește și în expunerea de motive și în raport. [-----]
De aceea ,diferențierea între clasele sociale **nu face decât să producă dizarmonie.**
Dacă strămoșii noștri ar fi pus problema tot astfel, numai cu proprietatea până la 10 ha, probabil că **civilizația omenească nu ar fi ajuns unde este astăzi.**
De aceea,venind în sprijinul acestei clase[țărănimea] -chiar dacă produce pentru viața ei ,**tot este mult,căci altfel am fi în situațiunea de a avea și noi milioane de șomeri** ,care să umple străzile și să se dea la acțiuni de dezordine **nu înseamnă că trebuie să neglijăm celelate clase.** "[-----]
D.Topciu / 2 apr.'34

/Intervenționismul de stat = baza armoniei sociale

/Analogie : reforma agrară / conversiunea.

Revenind la firul întrerupt ... la reforma agrară ... la sacrificarea celor 29.000 de proprietari ... la împroprietărirea celor 1.800.000 de cetățeni ...
Cred că există și astăzi o nevoie care impune ca să fie deposedați creditorii de o parte din drepturilor lor, pentru că **sunt singurii care pot suporta acest sacrificiu.**
Dar, în același timp, **se impune ca tot ce rămâne** , așa cum a făcut și legiuitorul reformei agrare , **să fie plătit imediat** . După cum atunci s-a achitat prețul pământului expropriat și s-a dezlegat țărănimea de proprietari , **așa trebuie să se facă și acum.**
Ce s-ar fi întâmplat **dacă țaranul împroprietărit ar fi rămas să plătească proprietarului ,costul pământului ?Ar fi existat armonie socială ?N-am fi avut aceeași scenă dureroasă când creditorul înjură pe debitor și invers ?**
Se impune, deci, ca , după reducerea creanțelor ,ceea ce rămâne să fie imediat plătit de stat, creditorilor.
[explică și cum ar trebui procurată suma și cum ar trebui recuperată,și rolul Băncii Naționale în această operațiune]
-**M.Condrus** : Dvs , în esență, **susțineți ca debitorii să plătească astăzi o anumită sumă** , mult mai **scăzută**, dar **integral**, creditorilor, **pentru a scăpa de datorii.**
-**Topciu** : **Statul, care a plătit proprietarilor expropriați,să plătească astăzi creditorilor creanțele,rămânând ca debitorii să plătească datoriile în 15-20 de ani. Statului** .[----]
D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Legea - concluzii**

Rămân cu convingerea că **dacă dispozițiunile din lege vor rămâne așa, ele nu vor rezolva nici problema socială , nici proplema econoomică. Creditul nu va reânvia**, susținând dvs **2-3 bănci.**Conduc instituții financiare mari și mici, de peste 25 de ani,și sunt în situația de a vă spune că **această lege nu-mi inspiră încredere** , că va rezolva problemele de care vorbește expunerea de motivare a d-lui raportor.

I)Vlad Dimitriu(PRȚ-Iunian)

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1522- 1525)

[LD :Este semnificativ faptul că **lunian, ca și Lupu, nu participă la dezbateri.**
La fel ca precedentele prestații, **critic și nemulțumit de politica PNT și PNL ;**
Pornire distructivă , patimă demagogică, deslănțuire de vorbe numai pentru a persevera într-o
opoziție frustrantă. Pentru că , spre deosebire de alții, nu este vorba nici de interese de apărut.
Nu ! Nici retorică " țărănistă " , nici poziție radicală , de stânga : **numai restabilizare !]**

Supratitluri, sublinieri, semne - îmi aparțin .

/Conversiunea - similitudinea legii la PNT și PNL /

/Legea Tătărescu - între enunț și realități / Constituționalitate legislativă /

/Singura soluție : restabilizarea ! / PNT și Conversiunea /

/Creditorii străini / Finanțarea conversiunii /

/ Legea Tătărescu : să fie amânată ! / Va vota legea, condiționat //

Dimitriu / 2 apr.'34 , retro'33

#Similitudinea legiferării și legilor PNT și PNL

[Nu mă îndoiesc că au fost "injecțiuni străine" .Dar de unde au venit ele, prin ce canale s-au exercitat presiunile, nimeni nu o spune.

" D-lor deputați, dvs **vă găsiți pe aceste bănci ca un protest împotriva politicii economice** mai ales, **pe care a făcut-o PNT** .Totuși, **dvs vă găsiți pe aceeași linie de continuitate a politicii PNT** și prin felul **cum prezentați** acest proiect de lege, și prin felul **cum s-a discutat** acest proiect de lege, și, mai ales, prin felul - nu vreau să întrebuițez nici un calificativ - **cum ați primit și cum ați respins anumite amendamente** , fiindcă în discuția **la comisii** au fost amendamente privitoare la **unele probleme mari , îmbrățișate și de majoritatea membrilor** acestei Adunare și de către **o parte din d-nii miniștri** , [LD ? cine ?] care compun actualul cabinet, amendamente care , însă , **în urma unor injecțiuni străine** [LD:care ?] de interesele pe care noi trebuie să le apărăm astăzi, **au fost respinse. "** [-----]

Considerațiunile pe care le face d-l **prim-ministru** , în **Expunerea de motive**, considerațiile pe care le făcea **d-l raportor**, în **Raportul** care însoțește legea, **sunt considerațiunile unor membri marcantți din Partidul Național Țărănesc** , **deși PNT**, prin reprezentanții săi, în această privință, **a avut mai multe păreri.** [-----]

Dimitriu / 2 apr.'34

#Legea Tătărescu - Sassu

...**PNL pretinde** că pune pe debitori într-o situație în care executarea voluntară a obligațiunilor să devină posibilă , și să evite necesitatea executării ...

"Executare voluntară ? Cotele obligatorii pe care debitorii urmează să le achite , **sunt exagerate** față de puterea lor de plată !

...**PNL vorbește** de eșalonări , care să nu fie supărătoare pentru creditori. **Ori aveți aici eșalonări** , prin lege , **de 10 sau 15 ani !** Dacă nu sunt supărătoare , **de ce nu au fost fixate** , la fel, **și pentru creditorii străini ?** (art. 65)

PNL pretinde să asigure o aplicare rapidă și automată a obligațiunilor Cum să fie posibil asta când , **fiecare articol naște controverse juridice** , **fiecare rând din lege , naște o nouă controversă ?** [**propune situații imaginare pentru a demonstra aceste deficiențe**]

...**PNL pretinde** o repartizare echitabilă a pierderilor provocate creditorilor. În această lege, **avantajele sunt îndreptate spre Banca Națională, Creditul Rural, Creditul Urban și Casa Rurală .** **Unde se face repartitia echitabilă ?**

...**Primul ministru și raportorul** au declarat lucruri frumoase **care nu se potrivesc deloc cu textele legii ...**

...**PNL pretinde**, că vrea să evite obiecțiunile de neconstituționalitate Derivând din **art. 17 al Constituției** , **aceste obiecțiuni s-ar putea aduce** . [-----]

Legea dvs **nu rezolvă în mod automat problema datoriilor și va crea mari încurcături .**

-I.Mihail Gele : Dar dl lunian ar fi rezolvat-o automat ?

-Dimitriu : **DI lunian ar fi făcut restabilizarea monetară** , care ar fi rezolvat automat cel puțin **problema datoriilor** , necreind nici un fel de diferențe, nici între debitori , nici între creditori.

/Lege a încurcăturilor ... a creditorilor a străinilor

Legea aceasta va fi mai mult **o lege a încurcăturilor**, decât a lichidării, mai mult **o lege a creditorilor** și mai mult **o lege a creditorilor străini**. [-----]

Din votarea acestui proiect, **nu câștigă nimeni**. Singurul lucru serios, care vă rămâne de făcut, păstrându- vă pe lina mare a politicii dvs constructive, **de amânare a tuturor nevoilor și a tuturor marilor probleme** ce se pun azi în viața statului nostru, **este să amânați și votarea acestui proiect**. Veți avea cel puțin **meritul de a nu încurca și mai rău o problemă,**

a cărei rezolvare cere: pricepere, dragoste de munca românească, onestitate și curaj, calități pe care le întruniți cu toții și fiecare în parte, cu prisosință, dar pe care **- din nefericire pentru țară - dvs nu le valorificați în acest nou proiect al unui nou și enervant provizorat.**

Totuși, față de vechiul proiect de lege, față de cotele de reducere, față de situația că noi am colaborat la amendarea acestui proiect de lege [----] **declaram că votăm proiectul de lege.**

Vlad Dimitriu / 2 apr.'34

m) V.T.Prelipceanu (LANC)

(DAD. MO 37 , șed. de marți , 3 apr.'34 , p. 1532 - 1537)

[LD : **Pentru cuziști** nu existau alți factori de răspundere , pentru fenomenele economice , decât **acțiunea partidelor politice** Prin această prismă , totul era denaturat și redus la această obsesivă **marotă** , asortată cu un **antisemitism** , mai mult sau mai puțin explicit enunțat : **vinovăția, păcatele, greșelile, neputința, corupția partidelor politice.** (deci ale democrației) **Țărănișmul cuzist** - pentru că el exista , fără îndoială - **trecea prin antiindustrialismul manifest** , văzut ca o **"causa prima "** a nenorocirilor abătute peste țărani.

Asta nu înseamnă că în criticile lui Prelipceanu nu există și o **doză de adevăr.**

Dimpotrivă. Prin el, **latura " țărăniștă " a LANC-ului** este evidentă mai ales că vine de la un partid conservator . Acest paradox trebuie explicat]

Supratitluri , sublinieri , semne , îmi aparțin Doc. integral- **fișier LANC**

#Conversiunea=fructul păcatelor partidelor politice

" **Legea conversiunii** este **fructul păcatului neprevederii** săvârșite de **partidele politice**. [----]

Dar partidele politice au fost lipsite și de **lipsa de prevedere** , pentru că n-au încurajat agricultura **Agricultura** , în loc să fie încurajată , a fost supusă unor **taxe vexatorii** .

Cerealele , precum și **animalele** destinate exportului , erau **supuse la mari taxe vamale** , într-o vreme agricultura singură era menită să întrețină în cea mai mare parte , veniturile destinate bugetului țării . Ceva mai mult, s-**au pus prețuri maxime** pentru desfacerea produselor agricole de primă necesitate [----] Dar ceea ce este mai grav , este faptul că aceste **prețuri maxime nu s-au putut impune la produsele industriale** . Produsele industriale s-au vândut pe prețuri de speculă și de spoliatare a păturii țărănești. **" Iată ce au făcut partidele politice și iată unde am ajuns "** [-----]

"**Mai grav** este că chiar **institutul nostru de emisiune, Banca Națională, atunci când trebuia să protegiască pătura țărănească** , a pierdut din vedere acest lucru.

Au fost proteguate în schimb, **industriile, băncile particulare** și chiar **băncile partidelor**

politice , pentru că **ele au primit bani de la Banca Națională** , și, numai pentru simplu fapt că ele au mânuit acești bani, **ele au încasat procentele spoliatoare** de la populația rurală , **care au mers până la 20- 30- 35 și chiar 45 %** .

De aceste măsuri de spoliatare profitau însă partidele politice din două puncte de vedere .

În primul rând, dădeau posibilitatea **consiliilor de administrație ale partidelor să-și satisfacă pe acei membri** care nu puteau fi îndestulați din bugetul statului .

Consiliul de administrație era acel **loc de corupție și de mituire** a celor necăjiți, pentru că **chiar băncile cele mai sărace plăteau** celor ce pătrundeau în **consiliile lor de administrație** , sume importante de bani , în decurs de un an , fără ca aceștia să îndeplinească vreun serviciu util pentru bancă. Care erau veniturile acelor consilii de administrație ?

Erau procentele spoliatoare luate de aceste bănci de la țărani , deși ele nu îndeplineau nici un serviciu , **decât** acela de a **mânui banii primiți de la Banca Națională** . [-----]

" **Țin să spun d-lui raportor că unul din motivele principale este și felul cum a fost tratată**

pătura țărănească de către partidele care au guvernat această țară, adică lipsa lor totală de grijă și de prevedere [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

/Legile Conversiunii=incapacitatea partidelor politice

" În fața acestei situațiuni create de partidele politice , încep să apară măsurile de apărare , o dată cu prima lege a conversiunii. S-au votat apoi , în decurs de un singur an ,alte două legi de conversiune , și în prezent ne găsim în fața celei de a patra lege de conversiune.

" Felul cum s-au votat aceste legi, pregătirea și prezentarea lor, dovedesc că partidele politice , după ce n-au avut simțul de prevedere ,dar atunci când sunt chemate să rezolve această problemă , ele arată că n-o pot rezolvi.

-Bogdan Duică : Rămâne să dați dvs o soluție mai bună !

-Prelipceanu : Eu nu voi da soluțiuni, căci nu eu sunt chemat să fac acest lucru și vă voi explica de ce nu vă pot da soluțiuni...

-NNSăveanu (președ.) :Dle Prelipceanu, nu aveți nevoie să dați nici o explicație.Continuați.

-Prelipceanu : Dle președinte, sunt dator să răspund. Nu vă pot da soluțiuni în rezolvarea acestei probleme , fiindcă ea este fundamental opusă sistemului dvs de legiferare și dvs nu ați primi-o , dar oricum, nu vă puteți supăra atunci când eu vin cu anumite elemente de natură să însemneze o critică a sistemul dvs de până acum.Această critică este îndreptățită pentru că este întemeiată pe stările de fapt pe care am avut onoarea să vi le expun în fața dvs. " [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

[Legile Argetoianu ...Mihalache... Vaida ... Tătărescu]

#Pericolul cămătarilor jidani

[LD : de ce pericolul venea numai de la cămătarii jidani, Prelipceanu nu spune. Ca și când dacă țăranul, pierzându-și casa , aceasta revenea unui cămătar creștin]

" Legea actuală reduce creanțele agricole mici, adică a muncitorilor manuali de pământ , în măsura în care reduce și creanțele marii proprietăți .Noi înțelegem că agricultura în genere să se bucure de maximum de reducere a datoriilor , pentru ca , în felul acestora, să fie pusă în situația de a deveni un factor de producție sănătos.

" Unde ,însă, începe critica noastră, în fața acestei măsuri, este când proiectul de față omite ca să se ocupe de minimum de existență necesar ,mai cu seamă muncitorilor manuali de pământ [.....] legea Vaida prevedea că sătenii și, în genere, agricultorii, în obligațiile de plată ce le au să plătească atât cât să nu li se ia minimum de existență .[.....]

Dvs, prin legea de față, nu asigurați acest minimum de existență ,dvs obligați la plată și spuneți că , în cazul când nu va plăti , este pedepsit cu decăderea.

Legea de față mai păcătuște și prin faptul că nu dă posibilitate să se asigure existența căminului rural .Legea Vaida , dacă nu avea o formulă pentru înființarea și menținerea căminului rural, avea totuși dispoziția abandonului ,care dădea posibilitatea aceluia dintre debitori , care nu e în stare să plătească ,să-și poată rezerva, liber de orice sarcină , căminul, o anumită porțiune destinată pentru fiecare categorie din debitorii agricoli.

Legea de față nu vine cu această dispoziție, și atunci ,legea Mihalache din 1929, care reglementează circulația bunurilor dobândite prin diferitele împrumutări, care dă puțința ca terenurile sădite cu pomi și casele țărănești să se poată ipoteca și deci înstrăina oricui, face posibil ca să se vândă la sate casele, grădinile, livezile[.....]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ Pericolul acapărării jidănești

"Din moment ce nu dați posibilitatea aceasta, dvs transformați satele în chiriași .Aceasta constituie o adevărată primejdie, mai cu seamă în satele moldovene .

...Ex. În târgușorul Lespezi (jud.Baia - Fălțiceni) un creditor cămătar jidan a împrumutat diferiți gospodari din satele mărginașe ,și astfel s-a făcut proprietar pe numeroase gospodării , în dauna sătenilor băștinași.[.....] Dvs , prin faptul că nu luați această măsură,

primejduți viața sătenilor prea îndatorați, mai cu seamă din regiunile unde populația sătească este îndatorată la cămătării jidani. " [-----]

" O altă măsură care lipsește din această lege , și care era în **Legea Vaida** , măsură pe care o socotesc foarte însemnată și utilă , era **dreptul de preemțiune al statului** pentru acele întinderi agricole , care vor fi scoase în vânzare prin licitație publică , pentru a fi executate . Măsura era foarte însemnată , deoarece majoritatea moșiilor rămase de la expropriere în părțile Moldovei , s-au transformat , din moșii boerești , în moșii stăpânite de jidani .

-Aurelian Bentoiu : "Acest drept de preemțiune există pentru toate moșiile rămase de la expropriere , în virtutea unui text din **Legea Agrară** , devenit constituțional .

-Prelipceanu : Explicațiunea dvs este f.utilă . Dar trebuie să țineți seama că **statul nu a făcut uz de dreptul său , din motive de criză .**

-Bentoiu : Pe săracul stat îl chiamă Chiriac , și " **Chiriac nu are parale** " O dispozițiune din lege rămâne ineficace , din această cauză . Nu ne reproșați , însă , că lipsește dispoziția .

-Prelipceanu : Eu vă reproșez că dvs nu ați introdus dispoziția din **Legea Vaida** , așa cum era cuprinsă acolo .

-Bentoiu : "N-am introdus-o , pentru că era inutilă ."

-Alimănișteanu : Cu ce bani ? Noi am apărât-o până acum...

-Prelipceanu : Ca să nu intre în stăpânirea străinilor , sunteți obligați ca din fondul destinat pentru acoperirea pagubelor , să luați măsuri , ca statul să intervină de câte ori se vor vinde terenuri rurale . **Altfel vă faceți complici cu aceia care pe viitor vor cumpăra aceste întinderi de pământ rural .** [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

#Art.65:creditorii străini.

[Ar fi trebuit ca Bentoiu să taie înghesuiala critică la acest capitol de la început !

Înțeleseseră toți greșit acest aliniat ? Aveau dreptate ? Nu-mi dau seama .]

"În comisiune , domni deputați din majoritate , persoane cu foarte multă autoritate , au ridicat problema importantă , ca să fie radiată din lege , **excepțiunea privitoare la creditorii străini .**"

"Cu toate acestea , spre surprinderea noastră , vedem că în actualul proiect , sunt înlăturate aceste obiecțiuni care s-au făcut , cu privire la creanțele străinilor .

În art. 65 , aliniat 1 , se prevede că datoriile debitorilor contractate direct , față de creditorii , persoane fizice sau juridice , de naționalitate străină , care nu au domiciliul , sediul principal sau secundar în țară , se exceptează .

Această măsură ne aduce aminte de acel sistem al capitulațiilor , cunoscut în China și în Turcia . În Țara Românească , însă , de la independență și până la legile acestea de conversiune , **nu s-au cunoscut aceste măsuri de umilință .**

Dvs oferiți creditorilor străini avantajii , fără ca , în același timp , să aveți măcar siguranța că și străinătatea va aprecia la justa valoare această ofertă pe care o faceți dvs .

Și atunci , **aceste texte de lege ,** nu rămân altceva decât mijloace sau probe de umilință noastră . Ceea ce este mai grav , este faptul că **nici creditorii străini nu cer aceste excepțiuni , și cu toate acestea , dvs le acordați !**

La Conferința de la Stressa (1932) , au cerut doar ca **tratamentul străinilor să nu fie mai defavorabile ,** decât cel aplicat creditorilor naționali .

-Aurelian Bentoiu : Dle Prelipceanu , ca să liniștesc conștiința dvs , n-am nevoie să dau explicații la acest text , dar pentru că , totuși , mi le cereți , cu toată claritatea textului , vi le dau .

lata ce spune textul : " **... se exceptează datoriile debitorilor față de creditorii de naționalitate străină , care nu au domiciliul , sediul principal sau secundar în țară "**

...Cum toate aceste societăți , care vă interesează pe dvs , este imposibil să fi făcut un intens comerț , fără să aibă un sediu , fie principal sau secundar , în țară , **excepțiunea privește numai pe acei străini care au contractat direct , din străinătate , cu cetățenii români .**

În această privință , **excepțiunea are o rațiune ,** a cărei explicație o voi da când voi lua cuvântul . Prin urmare , din p.d.v. al contractelor , care vă interesează pe dvs , **textul nu exceptează societățile care au reprezentanță sau sediu în țară .**

-Aurel Milea (Un.Agrară) : Prin sediu principal înțelegeți și agenția ?

-Bentoiu : Incontestabil ! Față de străinii care nu au sediul central sau secundar în țară ,

care nu au pus nici un picior pe pământul țării românești, **problema nu este atât de simplă**, cum am auzit spunându-se de diferiți oratori. Nu are nici o rațiune să nu **identificăm străinul cu naționalul**, din p.d.v. al **dreptului civil**.

Constituția noastră la **art. 9**, **identifică pe străin cu naționalul**, din p.d.v. al dreptului civil, dar **pentru străinii aflători în țară**.

Problema se complică în dreptul internațional privat, în care sunt emise vreo cinci păreri.

Dacă am fi optat pentru părerea aceea, care este **prea colorată de naționalism**,

ar urma să aplicăm acelor străini, a doua oară, **legea din 1923**, privitoare la **plățile în valută forte**, cu care prilej, după ce am aplica **o reducere masivă**, am da străinilor **și un termen de 12 ani**. Această soluție n-o putem aplica în fiecare zi. [----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Cooperația** .

#Corupția oamnilor politici din consiliile de administrație

[LD : O recunoaștere interesantă privind **neaderența intelectualității, a preoților, la mișcarea de sprijinire a " elementului autohton" în mișcarea cooperatistă**]

Dvs impuneți cooperăției mari sacrificii, și nu luați nici o măsură pentru protejarea ei .

El nu aduce critici, ca Ghelmegeanu, pentru **sprijinul special acordat Creditului Funciar Rural**, ci spune, dimpotrivă : **sprijiniți-l**, pentru că noi privim cu simpatie instituțiile românești. "

" Dar nu vă putem ierta că nu ați avut grijă de cooperăție. " [-----]

Această situație se explică, ca fiind datorită **nenorocitelor consiliilor de administrații**, din diferitele **instituțiuni puternice** din această țară, **care constituesc un element de corupție și de paralizare a activității pozitive a păturii cărturărești de la noi**. [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

#Cele trei "păcate" capitale ale PNL

▣ **Cele trei "marote" ale LANC**

"Dlor deputați, cu acestea spuse, închei, spunându-vă că **măsurile dvs. și, în special, legea de convesiune, nu pot să însemne o înviore economică**, atâta vreme cât dvs. nu veți lua măsuri care să **deparaziteze munca țăranilor români de intermediarii și de industria jidovească** .

" Dacă dvs veți menține mai departe dezechilibrul aceasta înspăimântător dintre **valoarea produselor industriale și valoarea produselor agricole, dacă veți menține acest dezechilibru în favoarea industriei**, **nu veți putea face din țăran un element de producție și de viață**, **chiar dacă i-ați iertat toate datoriile**, pentru că el trebuie să facă 5-6 zile de muncă agricolă, pentru o singură oră de muncă industrială .

"Dacă dvs nu veți lua aceste măsuri, și veți rămâne mai departe alături de industrie, în lupta pe care produsele țărănești o duc cu aceasta, **veți da dovada că ați sacrificat interesele țărănești în folosul mării industrii**, iar **agricultura se va prăbuși mai departe sub văzul**, dar și **sub vina mare a dvs . "**

(aplauze la LANC)

V.T.Prelipceanu / 3 apr.'34

n) Aurel Milea (Uniunea Agrară -Argetoianu) , 3 apr.'34

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34, p. 1537 - 1540)

[LD : un "agrarian" anticapitalist, dar mai democrat, apărând interesele unor defavorizați pentru că nu au proprietăți]

Aurel Milea / 3 apr.'34

▣ **Lucru în comisii**

Este încă viu în mintea noastră **apelul pe care d-l prim-ministru** ni l-a făcut tuturor ,

În momentul când a depus **acest proiect de lege - al IV-lea** - să contribuim cu toții ,
cu tot ce avem mai bun, pentru **ca proiectul să devină o lege definitivă.**

Am încercat să satisfacem această dorință .S-au prezentat peste **300 amendamente** , din
partea celor care au înțeles chemarea d-lui prim-ministru .

Spre părere de rău, proiectul ce se prezintă , **nu conține aproape nimic din aceste
amendamente , încât munca noastră a fost inutilă.**[-----]

Aurel Milea / 3 apr.'34

▣ Cauzele acumulării datoriilor agricole

/Franța cămătărească

Cauzele sunt **externe și interne** . Cele externe sunt independente de voința noastră.

Cele interne , însă , **sunt prilejuite de noi** , și ele își găsesc fondul lor ,în **mentalitatea unui
stat tânăr** , cum este România . Înainte de război, **în vechea Românie**, situația economică era
întemeiată pe **marea proprietate** . **Boierul își cheltuia veniturile** mării lui proprietăți **în
străinătate**, iar **statutul înțelegea să se împrumute** oridecâte ori avea nevoie **să facă față
bugetelor deficitare** , care , de obicei , se succedau **când nu era destul de bună recolta.**

Așa s-au îngrămădit , an de an , datoriile în străinătate și așa am ajuns acolo încât , în 1934,
să ne găsim grevați cu obligații .Bugetul statului este deficitar .

Balanța comercială a rămas în urmă , am pierdut piețe de desfacere ," **din pricina unei
marote , de a ne face și mai departe ,adoratorii Franței cămătărești "** (aplauze LANC)

"Dlor, în **Țara Românească se face o confuzie** voită **între Franța glorioasă** ,care ne-a dat
sprijin în război,**și Franța capitalistă** , care ne cămătărește .[.....]

#Legea Tătăărăscu -concluzii

Prin această lege nu s-a ajuns decât la mărirea aspectului caleidoscopic al conversiunii.

Vom avea o lege în plus, și nimic altceva .

o)Virgil Potârcă(PNȚ)

(DAD, MO 37, șed. Din 3 apr.'34, p. 1542- 1549)

[LD :"Țărănist" **redutabil** .Discurs **echilibrat ; judecată de bun simț și sinceră ;**
remarcabil efort de obiectivitate și dorință pozitivă de rezolvare a problemei .

În ce privește calea ... este de discutat. De ce trebuia ca România să rămână

eminamente "agrară " , de ce trebuia ca România să considere **țărani** ,drept **factorul decisiv**
în destinul său național ? - nu m-a convins.]

Supratitluri, sublinieri, semne , îmi aparțin Doc. integral - **fișier PNT**

#O țărănime pauperizată

#O visterie goală

[LD, 3 ian.2007.Mă gândesc :cauza nr 1 trebuie să fie criza economică totuși, care , pentru
ramura agrară a fost egală cu falimentul.Dacă prețul pământului și produselor agrare au scăzut
până la 100%,atunci capacitatea de plată a țăranului (creanțe +impozite) a căzut până la pragul
de a fi deposedați de gospodării.

Și dacă este așa... de ce Băncile trebuiau să suporte această pierdere ?

Și dacă Statul prelua datoriile către Bănci ,totul era salvat ?

Dar ... cu sau fără criză ...cu sau fără ștergerea datoriilor ...micul proprietar de pământ poate să
reziste în economia de piață ? Oare prin felul cum s-au lichidat CAP-urile la noi , după 1989, nu
s-a provocat aceiași situație de faliment și România nu este iarăși în stare de faliment ?]

" Recunosc toate greutățile care cad asupra dvs ,când căutați să dați soluțiunea cea mai
potrivită acestei probleme.**Dacă există vreo vină, este aceea că această problemă
nu s-a realizat cu un ceas mai devreme,**căci cu cât soluția se întârziează, cu atât se impune o
soluție mai radicală ."[-----]

Legiferarăm astăzi ,după **4 ani de moratoriu** , de fapt după 3 ani de moratoriu legal. Nu veți

tăgădui nimeni că **de 4 ani** , cel puțin, marea categorie de **2 milioane și ceva capi de familie de debitori, nu mai plătesc nimic**, și cu toate acestea **încasările statului și puterea de investiție, au mers descrescând !**

Regretă că nu este de față ministrul **Slăvescu și Dinu Brătianu**, pentru că nu vrea să bată " monedă politică "Dar asta este adevărul : **de 4 ani de zile majoritatea datornicilor nu plătesc nimic creditorilor ,și cu toate astea impozitele se încasează din zi în zi mai greu, încât a trebuit să se vină cu degrevări fiscale, amnistii , diverse măsuri pentru a înlesni încasările, și ... bugetele se soldează cu deficite ... investiții nu se fac ! [----]**

Înainte de a ajunge la examinarea problemei, vreau să învederez că **orice soluțiune se va adopta ,ea va avea o situație mult mai grea și mai rea decât cea actuală ,a clasei țărănești, pentru că astăzi ea nu dă nimic ,pe câtă vreme mâine , oricât de puțin va voi să dea, tot va plăti mai mult decât astăzi."** [----]

Potârcă / 3 apr.'34

«Conversiune radicală pentru sate

" Or, dacă este vorba să examinăm care interese sunt superioare ,eu cred că **în primul rând trebuie să treacă interesul național** , și, în acest caz, **legea trebuie făcută mai adâncă pentru orașe, mult mai adâncă pentru sate** ,deoarece dacă se va forța să plătească mai mult , dincolo de minimum de existență ,nu spun că forțându-i nu ar putea să plătească, dar vom avea din zi în zi o populație mai slăbită și din p.d.v. moral și din p.d.v. sufletesc . **Distrugem însăși puterea de vitalitate a nației și** atunci eu nu știu dacă am făcut un bun serviciu , **dacă distrugem pe unii , fără a salva pe ceilalți.**

Din această cauză, pentru motivele pe care vi le-am arătat , pentru orașe,și pentru motivele pe care am să le dezvolt pentru sate,eu cred că **trebuia să fie o mai mare înțelegere a situației și toată legiferarea să fie făcută ,cel puțin astăzi, când dl prim-ministru spune că vrea ca reforma să fie definitivă, într-un mai larg spirit de înțelegere și o cât mai largă conciliere a intereselor permanente naționale și economice ale țării noastre "** [-----]

/Scăderea creanțelor în raport cu

[LD:într-adevăr ,oare de ce **creanța** este singura marfă de neatins , în vreme ce pământ și cereale scăzuseră cu 50,100%? Care este mecanismul regulator al acestei relații : marfă -bani ? Ei știau sau eu nu știu și nu înțeleg ?

" Prin urmare, **dacă tot ceea ce este marfă în țara noastră, începând cu marfa permanentă, pământul, continuând cu valorile mobiliere, a scăzut între 50 % - 80 % de multe ori cu 100 % , eu mă întreb :căror împrejurări se datorește această extraordinară rezistență ,că numai creanțele să rămână să fie plătite , așa cum au fost contractate** în epoca ,când totul avea o valoare de 10, 20, 40, chiar 100 de ori mai mare ?"[-----]

Potârcă / 3 apr.'34

/Lichidarea trecutului!

"Eu regret că nu ați procedat astfel încât să scăpăm cu o oră mai devreme de coșmarul aceasta al lichidării trecutului și să ajungem în epoca constructivă pe care toți bunii români ne-o dorim . **V-aș fi felicitat dacă ați fi făcut aceasta și vă voi felicita dacă modificați legea.**

Dar parcă vă văd pe toți că veți ofta ca mine, însă veți vota pentru lege ,așa cum este alcătuită " (aplauze la PNȚ)

Virgil Potârcă 7 3 apr.'34

p) Gr.Iunian (PRȚ)

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34 , p. 1550 - 1560)

[LD : Iunian , care **părăsise PNȚ și banca ministerială ,din auza soluției dată la conversiune ... este în poziție dificilă :antiliberalismul lui - îl obligă la o poziție critică față de guvern și PNL;anti -PNȚ-ismul lui - îl împinge la o critică și mai și.**

Și atunci, rând pe rând, **critică tot** , apărându-șii doar marota : **restabilizarea]**

Subtitluri, sublinieri, semne- îmi aparțin . Text integral - **fișier PNȚ**

lunian / 3 apr.'34

#Critica procedurii parlamentare

Deși legea nu reprezintă o soluție a problemei, fiind inaplicabilă și ineficace; deși nu-și face vreo iluzie că va izbuti, se va osteni - ca la comisie - să înrâurească hotărârile, pentru a aduce unele îmbunătățiri de detaliu. Regretă că se repetă procedura din guvernarea trecută cu dezbaterile la lege: legea adusă în prag de vacanță parlamentară, discuție îngrămădită

Este o gravă greșală, având în vedere că regimul parlamentar este pretutindeni atacat, pentru inutilitatea sa. Au venit șefii de partide parlamentare 3 zile la comisie, au lucrat intens, au depus zeci de amendamente, unele sprijinite cu semnătura a peste 100 de deputați.

Raportul nici nu le-a înregistrat! Amendamentele nu au fost primite și analizate de comisie, ci de o comisie ad-hoc, compusă din 3 membri ai guvernului cu preocupări diferite - Sassu (social), Slăvescu (financiar), Xenii (tehnic) - au ajuns la guvern și la șeful partidului.

"De aceea, dați-mi voie, să se înregistreze cu titlu de document, un protest în privința acestui mod de a lucra: [LD : atenție la calceama!]

< D-le președinte, ținem în primul rând să protestăm cu toată hotărârea împotriva felului cum ni se cere să discutăm și să votăm acest proiect de lege De la venirea PNL la guvern ni se cere să votăm la sfârșit de sesiune. Este inadmisibil.

PNL a declarat în Parlament și în afară că este pentru o conversiune cât mai largă

Proiectul nu răspunde acestor preocupări. În aceste condițiuni, nu pot decât să lăs guvernului întreaga răspundere a acestei legiferări și constituie o nouă dovadă a neputinței și incapacității guvernului, de atâtea ori denunțat de noi. >

(Protestări pe băncile majorității) "Nu vă supărați, d-lor, este protestul care s-a făcut în numele Partidului Liberal, de către actualul subsecretar de stat, d-l Negură, cu prilejul discuțiilor conversiunii din 1933 (aplauze, ilaritate, pe băncile opoziției)

Am schimbat doar cuvântul național-țărănesc prin național-liberal. (aplauze)

-D.luca: Iată cum s-a petrecut: s-a suspendat ședința la ora 11 și jumătate noaptea, și s-a hotărât ca toate amendamentele propuse - și erau cu sutele - să fie predate Comisiei, cu făgăduiala că vor fi examinate și că se va veni în Cameră a doua zi cu hotărârile asupra lor. Dar acea Comisie, în loc să le cerceteze serios, a adus hotărârea sa imediat, redeschizându-se ședința după o jumătate de oră, adică la 12, 10 noaptea. Față de o asemenea procedură, am fost obligați, ca opoziție, și ca unii ce nici nu fusesem admiși în Comisie, fiindcă ni se închisese ușile secțiunii în care se retrăsese Comisiunea, să facem această declarație pe care a citit-o atunci d-l Negură. Deci procedura de atunci nu era deloc identică cu cea de azi, când discuția amendamentelor s-a făcut în mod larg, în comisiunea Camerei și cu participarea întregii opoziții.

-lunian: Eu n-am schimbat de poziție. M-am găsit și atunci, ca și acum, urmărind, deopotrivă, manifestarea de atunci și de acum. Rolul s-a schimbat, doar PNȚ s-a făcut vinovat de aceleași procedee, și el a protestat, atunci, alături de PNL, după cum, acum, protestează alături de PNT. [continuă pe această temă ... criticând tactica guvernului și a PNL]

lunian / 3 apr.'34

Paternitatea Conversiunii

PNL a revendicat ideea de conversiune. În lupta cu PNȚ și Argetoianu, fiecare și-a revendicat această paternitate, și cel mai stăruitor, a revendicat-o Tătăărăscu. În toate împrejurările lua cuvântul ca să arate că el, dela 1930....

-Argetoianu: Poate de la 1830 (ilaritate)

-lunian: Nu, de la 1821 ...

-dr.Hasnaș: Dvs știți că la 1930, dl Tătăărăscu a anunțat la Târgu Jiu, conversiunea datoriiilor, și dvs ați fost contra. Știți bine lucrul acesta!

-lunian: Dle Hasnaș, dați-mi voie să discut cu guvernul, pentru că dvs tot nu puteți folosi cu nimic

-dr.Hasnaș: Numai ca istoric ...

-lunian: De acord cu dvs. PNL a combătut legea în '32, în aprilie '33 - prin declarația din care a citat - susținând că dorește o largă conversiune...

[LD : urmează o serie de citate din declarațiile PNL, cu sublinierile de rigoare .

despre conversiunea... " largă " , " automată " , " de drept " , " generală " ,
" egală " , " aplicabilă " , " eficientă " . Consider că este inutil să preiau atâta speculație
avocătească și noianul de ironii , pe citate , de care uza mereu lunian .]

-G.Bogdan Duică : Dle Lunian, eu înțeleg lucrurile așa, mai mult ca filozof. Ceea ce faceți
acum , este numai ca să ne creați nouă mici greutăți. [-----]

lunian / 3 apr.'34

▣ Creditul și creditorii

"Legea dvs este ineficace : nu rezolvă problema creditului particular și
nu ajută cu nimic problema creditului, în general.

"Dvs confundați creditul cu creditorii , și credeți că apărați creditul, apărând pe creditor . "

Unde culminează această preocupare , de a apăra pe creditorii , este în dispozițiile privitoare la
Banca Națională. Este cea mai inadmisibilă dispoziție din proiect .

" Este nedreaptă, este inutilă și este insuportabilă "

[citează din lege pasajul cu prevederea celor 450 milioane anual , ce va fi vărsată Băncii
Naționale pentru acoperirea parțială a portofoliului, la care , printr-un amendament, s-a mai
adăugat și garantarea cu veniturile statului din producția minelor de aur particulare]

Pentru ce puneți dvs în sarcina colectivității această măsură de ocrotire a Băncii

Naționale ? Ea se răsfrânge asupra a mare parte din membrii colectivității , care nu folosesc
nimic din dispozițiunile de ocrotire ale dvs. [remarcă suma mare, raportată la bugetul tot mai
sărăcăcios]

[-----]

lunian / 3 apr.'34

▣ Creditorii străini

[LD : preiau doar informația, bârfa, pentru că , în rest , argumentele sunt aceleași]

Aduce un omagiu lui Sassu , care , la Comisie , a susținut cu căldură scoaterea acestei
excepții ; a auzit că au fost " intervenții " de la Ministerul de Externe [Titulescu !] care a
intervenit la comisia celor 3 ; că , în simetrie, au fost scoși și debitorii străini de la beneficiul
legii, ceea ce este nedrept ; că a citit în " Viitorul " declarațiile secretarului general de la Justiție,
Valeriu Roman , că astfel peste 100.000 de români - pe baza tratatului de pace , considerați
străini - nu vor beneficia de lege . [-----]

lunian / 3 apr.'34

#Sfaturile și amestecul Franței

Dlor , ce poate să constituie o piedică la restabilizare ?

"Recomandările străine - pentru că nu-mi permit să spun amestecul străin. Suntem datori să
respectăm orice amestec , fie chiar sub formă de sfat , în această direcțiune . Recunosc că noi
suntem într-o situațiune cu totul delicată : avem raporturile noastre strânse cu Franța și
dorința noastră de a le păstra permanent și fără nici un fel de întrerupere .

Dar din punct de vedere economic, interesele noastre nu se împacă perfect
cu cele ale Franței, și , mai ales, în ceea ce privește soluțiunile de îndreptare ,
ele sunt cu totul diferite . [-----]

"Dvs sunteți vinovați că n-ați avut curajul de a privi chestiunea în realitățile noastre și că
ați nesocotit sentimentul de demnitate, la care ați făcut apel , în atâtea rânduri, când ați fost în
opoziție. Trebuie să afirmăm cu toată energia , îndreptățirea noastră de a legifera în propriile
noastre necazuri și nevoi, fără să ținem seama de nici un interes străin,
ba chiar să respingem orice posibilitate de amestec străin.

Numai astfel și numai atunci se va putea obține îndreptarea pe care zadarnic
o marcați prin legea dvs " (aplauze la PRȚ)

Gr.lunian / 3 apr.'34

r.) Nichifor Robu (LANC)

(DAD, MO 37, șed. de miercuri , 3 apr.'34 , p. 1560- 1562)

[LD : discurs **șocant , agresiv , iresponsabil , năucitor , fără precedent**, la tribuna parlamentului , chiar **în prestația Gărzii de fier sau a cuziștilor . Nu s-a mai răs în parlament** , ca altă dată, de " bazaconiile " cuziste " Îmi pot imagina chiar o tulburare .Nu cu privire la tiradele lui antisemite , cu care lumea era obișnuită ,ci pentru **amenințările care aduceau a nesupunere , la adresa guvernului, a partidelor de guvernământ,cu revolta , cu înlăturarea, cu pedepsirea** Și asta în condițiile în care **procesul Gărzii de Fier** era pe ultima sută de metri ,în condițiile în care **se trăia sub regimului stării de asediu.**

Din nou mă întreb...de ce cuziștii au fost tolerați , așa cum au fost ?Poate că acest discurs a contribuit mult la spiritul **legii apărării ordinei în stat** ,și aducerea ei în dezbatere ,**a doua zi .**

Dar dacă curajul lui Robu avea în spate **o atmosferă reală de revoltă ?**

Dar dacă aroganța lui Robu se baza pe vreun **sprijin ocult extern ?**

ACCuza lipsește din Parlament ; este doar Gh.Cuza și ceilalți]

Supratitluri, sublinieri, semne , colorări, îmi aparțin Document integral **fișier LANC**

/Partidele și Conversiunea :salvarea băncilor ! /

/Soluția cuzistă a conversiunii : alungarea jidanilor ! /

/Politizarea conversiunii : demagogii electorale - PNL și PNȚ /

/Apostrofarea cu guvernarea cuzistă /

/Conversiunea Tătărescu = salvarea băncilor liberale /

/Țărănimea bucovineană = "creditoarea " jidanilor /

Cuziștii = reprezentanți ai țărănimii " creditoare " ; " Prada " înapoi !

/Cuziștii la guvernare ! Amenințarea Bucureștiului /

/BNR = căpătuiala partizanilor partidelor / rețeaua bancară = jaful țărănimii /

/Concluzii : lege pentru exproprierea jidanilor și profitorilor !

/Respinge proiectul liberal /

Pe larg, **fișier LANC**

Nichifor Robu / 3 apr.'34

#Legile conversiunii

" D- le președinte , d-lor deputați, **problema datoriilor** , care se discută cu atâta grabă, în momentul de față, în această onorată Adunare, **este de o importanță fără margini** și ar comporta **o discuție mult mai largă și mai tihnită**,pentru ca ea într-adevăr **să poată lua o formă definitivă**,deoarece acum în **a treia legislatură eu asist și iau parte la discuția acestei legi** și constat că **tot așa cum ne-a promis d-l prim ministru Gh. Tătărescu**, de data aceasta, că acest proiect de lege vine să lichideze definitiv problema datoriilor, **ni s-a mai promis în 1931 de către d-l Argetoianu, și în 1932 de către d-l Vaida.**[-----]

problema datoriilor, așa cum doriți dv. partidele să o rezolvați, va mai trece de multe ori pe la această tribună, și cu alte guverne, nu numai cu guvernul dv. și **nu va înceta ca problemă a datoriilor**, mai întâiu **pentru că ea nu este pusă în sensul ca să satisfacă și să lichideze datoriile țaranilor,ci a salva ce poate să mai salveze pentru bănci.**

Așa vedem noi de acolo, din fundul țării, din Bucovina, rezolvarea problemei datoriilor.

-O voce : Rău vezi !

-Nichifor Robu : Rău, fiindcă **eu nu sunt nici bancher, nici cămătar**,și atunci văd așa cum o văd cei ce m-au trimis pe mine aici și zic că această problemă nu se va putea rezolva nici cu această lege,**căci ea depinde de o altă problemă, mult mai mare**, și pe care **nici unul din partide nu v-o însușiți și nu sunteți capabile să o rezolvați.**

Ea ne revine nouă să o rezolvăm, foarte curând , după cum vedeți dv. singuri."

" Problema datoriilor depinde de problema evreiască cum îi ziceți dv.,sau problema jidovească, cum zicem noi. [-----]"

Nichifor Robu / 3 apr.'34

▣Programul cuzist

" Dv. sunteți datori **să îndrumați un proiect de lege în această direcțiune.**Acest proiect de lege va trebui făcut ca **să rezolve problema acestor datorii** în sensul în care chiar **dv.**

propăvăduiți nesinceri și cu gând de vicleșug, atunci când mergeți după voturi prin alegeri în mijlocul țăranilor. Am asistat aci la validări și am văzut cum ați venit și de o parte și de alta și **v-ați acuzat de la această tribună reciproc, național-țăranistii cu liberalii**, că în timpul alegerilor **ați prezentat manifeste**, semnate de către capii conducători ai organizațiilor dv., din județe, întocmite **asa cum cereau nevoile țăranilor, făgăduind că veți veni cu un proiect de lege pentru ștergerea datoriilor.**

Au venit domnii de pe băncile opoziției și v-au acuzat pe dv.

Desigur că **aceia care făcuse pozna aceasta s-a ascuns și nu a mai apărut aci**; dar atunci când v-ați dus în fața țăranimii și ați vrut să recoltați voturi **asa ați făcut, iar acum nu împliniți aci**, ceea ce ați făgăduit acolo.

Acolo făgăduiați numai ca să induceți în eroare pe alegătorii care ne votau pe noi tocmai pentru acest program pe care noi îl aveam și îl vom îndeplini.

D-lor deputați, un astfel de proiect de lege trebuia să aduceți.

De altfel îl vom aduce noi foarte curând cu guvernarea cuzistă. " [-----]

Nichifor Robu / 3 apr.'34

▫ **Conversiunea Tătărașcu= salvarea băncilor liberale .**

"Mai întâiu, dv. ați făcut-o ca majoritate, împreună cu guvernul, dintr-o necesitate electorală absolută și **dintr-o necesitate de salvare a băncilor dv.** (Proteste pe băncile majorității).

Dovada este clauza ce ați pus-o pentru mama băncilor dv. liberale, Creditul Funciar, ale cărui pagube ce vor rezulta din conversiune se vor acoperi din impozitele sătenilor.

Adică, dacă nu veți executa țăranii cu portărelul, îl **veți executa pentru băncile dv. cu perceptorul.** [-----]

Nichifor Robu / 3 apr.'34

▫ **Țărănimea bucovineană - "creditoarea" jidanilor**

"**În aparență pare că sunteți generoși**, că veniți într-adevăr să reduceți pentru Bucovina, chiar 70 la sută din datorii. **Face impresia** că voiți în adevăr să salvați situația debitorilor de acolo. Dar, d-lor, d-nii din majoritate, care reprezintă Bucova, știu bine că **noi acolo nu mai datorăm nimic**; că eu, în special, care reprezint țărănimea bucovineană și până acum am reprezentat pe debitorii țărani, mi-am schimbat rolul și, în adevăr am un rol mult mai ușor în fața dv. :eu nu mai reprezint debitorii, **am venit să reprezint creditorii din Bucovina.** (exclamații pe băncile majorității).

Da, d-lor, pentru că țărănimea din Bucovina nu mai este datoare nimănui. Ea a fost jefuită și sărăcită și **noi am venit să cerem prada înapoi, fiindcă noi suntem creditorii, nu jidanii și băncile de acolo.** (Vii aplauze pe băncile L.A.N.C.) . [-----]

Aceasta este o măsură inoperantă la noi și vă declar – ne vom mai întâlni la această tribună – **că veți fi bucuroși dacă țărănimea va accepta ștergerea datoriilor și nu va cere și o socoteală cu aceia care au jefuit-o.**" Aceasta este situațiunea țăranimii din Bucovina și, desigur că și din restul țării. Dacă dv. nu recunoașteți acest lucru, n-are mare importanță, fiindcă de atâtea ori dv. nu ați recunoscut drepturile poporului român, dar el a știut să și le câștige. Dar vedeți că în situația de astăzi, **când sunteți dv. la putere** [PNL]

și când mai este un partid, care s-a unit cu altul, ca să fie mai tare, [PNT]

totuși ați rămas neputincioși în fața voinței alegătorilor dela Soroca, care au spus, prin votul lor, că în Parlamentul Țării trebuie să vină cuziștii.

Iar la 29 aprilie a. c., va face aceeași dovadă, în alegerile parțiale, țărănimea dela Rădăuți și ca mâine o să vă sune la porțile Bucureștiului, voința Nației, care va aduce guvernul Cuza (întreruperi pe băncile majorității), când veți fi bucuroși să mai puteți veni aici trei sau patru să **vă spuneți jalea. Mi se pare însă că nici măcar rolul acesta nu-l veți putea avea.**"

(Întreruperi, protestări pe băncile majorității). [-----]

Robu / 3 apr.'34

▫ **Concluzii**

D-lor, **acestea fiind considerațiunile generale**, pe care aveam să le aducem acestui proiect, noi vă declarăm că țărănimea din Bucovina se constituie **creditoarea jidanilor**

și băncilor pentru toate averile ei, **jefuite de către cămătarii jidani și jidoviți** și cer **un proiect de lege prin care să se exproprieze jidanii jefuitori din Bucovina și să dea prada înapoi**, ca țărâniea să reintre în posesiunea bunurilor ei, bunuri care i-au aparținut. **Acest proiect de lege, Bucovina nu-l primește !** (Aplauze pe băncile L.A.N.C.) .
-D-I dr. M. Mărcuș, vicepreședinte :**Suspend ședința.** (Ședința se suspendă)
N.Robu / 3 apr.'34 --

s)C.I.C.Brătianu (președ.PNL)

(DAD, MO 37, marți, 3 apr.'34, p. 1562 - 1567)

[LD : ia cuvântul **după ce au vorbit toți reprezentanții partidelor** (ultimul fusese amenințatorul Nichifor Robu) Ședința este condusă de **NNSăveanu** .Este primit cu **aplauze prelungite și îndelung** repetate de către membrii majorității .Discursul lui Brătianu este sobru și conține argumente exclusiv economice ,în sprijinul legii guvernului PNL]

/ Risipirea unei legende : **el și Conversiunea**

/27 de ani , **dir.la Creditul Funciar Rural /**

/Criza agrară / dezechilibrul economic : **criza -inflația - stabilizarea - decalajul prețurilor /**

/ Stabilizarea - criza : **greșeli în politica economică** (gov.Argetoianu ; gov,PNȚ)

/ **Criza economică - Criza agrară // Soluții , dificultăți /**

/ Principiile conversiunii / **Conversiunea I -III /**

/ **Conversiunea PNL - concluzii /** Vezi pe larg- **fișier PNL**

▣El și Conversiunea

/Creditul Funciar Rural

" D-le președinte, d-lor deputați, înainte de a vorbi despre proiectul de lege care ne preocupă astăzi, să-mi dați voie să risipesc încă o dată o legendă că eu aș fi fost contra conversiunii. **Am protestat de două ori în timpul anilor trecuți**, când s-au adus proiectele de lege de conversiune : odată la **6 octombrie 1932** și a doua oară la **26 noiembrie** același an.

" Am făcut nenumărate declarațiuni că sunt un conversionist convins și hotărât,

iar în cariera mea ,**timp de 27 de ani, cât am fost director al Creditului Funciar Rural ,**

am făcut câteva mii de conversiuni." Prin urmare , cum aș putea eu să fiu contra conversiunii datoriiilor agricole ? [----]

" Totdeauna am spus că nu se poate face conversiunea datoriiilor agricole, **dacă nu se ține seama de menținerea creditului.Dacă aceasta înseamnă să fii contra conversiunii,** evident că **atunci am fost contra conversiunii.**

"Chiar în sânul Partidului Național -Liberal , **din 1930, eu am fost acela care am inițiat această chestiune, fiindcă am văzut dezastrul care se apropia asupra agriculturii.**

Am luat parte și la **proiectul din 1932**, când am pus **principiile de bază** pe care le veți găsi în legea actuală."**Când dl Argetoianu a adus primul proiect, împreună cu prietenul meu Sassu,**

am luat parte la primele dezbateri ale comisiei și am propus reducerea datoriiilor agricole

și pentru agricultorii sub 10 ha , reducere **care nu era prevăzută în proiectul de lege ,** și am

cerut , în același timp, **și repartizarea pagubelor între creditori ,** pentru **ca acela care a**

împrumutat mai mult agricultura , care de multe ori a ajutat-o mai mult,**să nu fie ruinat** prin legea de conversiune a datoriiilor agricole.

" Cred că nu este cazul să insist mai mult asupra acestei chestiuni. **Aceia care vor să fie mai luminați** asupra ei, nu au decât să citească **discursurile pe care le-am ținut ,**și vor constata că **nu am schimbat nimic din părerile mele .**

Cel puțin eu **am meritul acesta al constanței,** că nu mă schimb după cum bate vântul sau după cum sunt evenimentele . **Mă pot înșela , însă nu mă schimb. "** [---]

CICBrătianu / 3 apr.'34

▣Conversiunile I - III

[**Va arăta , pe scurt , doar defectele lor]**

I.Conversiunea Argetoianu : s-a modificat continuu , devenind " un puzzle zăpăcit " ,din care nu se mai înțelegea nimic ; crea 4 categorii de debitori , în loc de una ;prevedea tratament diferit , în

funcție de mărimea proprietății și natura creditorului ; toate instituțiile de credit erau lovite atât de puternic , încât nu ar mai fi rămas în picioare nici una ; banca Națională, scoasă din conversiune, nu suporta pagubele izvorâte ; conținea tot soiul de exceptări ...

Ea nu s-a aplicat și nici nu se putea aplica.

II - III . Conversiunea Mironescu , moratoriu Vaida : a căutat să salveze pr toți și nu asalvat pe nimeni . [**dă noi argumente , explică procesele cu Creditul Rural**]

«Concluzie

" D-lor, eu , **poate sunt optimist, însă este mai bine să fii optimist în această chestiune , decât să fii pesimist , așa cum au fost d-nii Argetoianu și Iunian**, pentru că , **dacă ești pesimist nu poți să vii cu soluțiuni** pentru o situație care așteaptă o îndreptare . D-lor deputați, noi așteptăm rezultatele. **DI prim-ministru v-a dat întâlnire la toamnă , ca să vedeți rezultatele la lege.**

-**Tătăărăscu** : De sigur .

-**Brătianu** : Evident, cred că până la toamnă , **vom vedea o parte din rezultatele legii . Eu sunt convins că această lege va da un avânt considerabil economiei noastre naționale, și că criza noastră - care , după mine,este mai mult de ordin intern decât extern - se va atenua în mod considerabil. Atunci vom putea spune că am făcut o operă utilă și că Partidul Liberal , din nou, a salvat țara din dificultățile în care se afla. "**

(aplauze prelungite pe banca ministerială și pe băncile majorităților)

CICBrătianu / 3 apr.'34 -

t) Aurelian Bentoiu (raportor) - discurs final

(DAD, MO 37, șed. de marți 3 aprilie 1934, p. 1567-1573.)

[LD: azi, 11ian.2003, vorbesc cu Pascal Bentoiu - care mi-a trimis cartea - căruia îi mărturisesc admirația față de tatăl său. Lucram la această discurs. **Discurs remarcabil**, cu o materie destul de anostă !] [LD: Supratitluri, sublinieri,semne, colorări, îmi aparțin]

[LD:3 ian.2007.Revenire și comentariu .

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34 / retro ' 31

«Conversiunea -în Programul PNL

/Gh.Tătăărăscu - semnalul de alarmă .

"D-le președinte, d-lor deputați, **problema datoriilor este o veche preocupare a Partidului Național- Liberal** . Cu mulți ani înainte, ea își găsea în gura unuia dintre fruntașii partidului nostru [**GH.Tătăărăscu**] , următoarea formulare :

< Să privim realitatea în față. Se proletarizează astăzi clasa pe care se reazimă întreaga alcătuire socială a statului nostru și se primejdiesc forțele de ordine și conservare ale acestei țări. Fiecare proprietar de pământ scos de pe brazda sa, înseamnă un element mai puțin în armata ordinei și un element mai mult în armata anarhiei.

Și nu cred că greșesc afirmând că fiecare bătaie de tobă și fiecare execuțiune silită pregătește și înalță forțele, care la cea dintâi sguuire, se vor pune în serviciul curentelor de distrugere, care ne amenință înăuntru, și a coalițiunilor vrășmașe, ce ne pândesc din afară.

Greutatea împrejurărilor și întârzierea soluțiunilor fac din datoriile agricole o catastrofă socială. Partidul Național-Țărănesc a fost incapabil să tămăduiască răul.

Guvernul d-lui Iorga se arată neputincios și dibuește încă două soluțiuni.

Față de această situațiune, Partidul Național-Liberal a trebuit să tragă semnalul de alarmă și apoi să-și facă datoria. Am înscris în programul nostru de guvernare soluționarea acestei grave probleme, prin conversiunea datoriilor agricole > .

Sunt cuvintele rostite în 1931 de către actualul șef al guvernului.

(Aplauze prelungite pe băncile majorității) [-----]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

▫Obiecțiile opoziției

...Între Potârcă și Robu

Astăzi ne prezentăm înaintea dv., cu **înfăptuirea soluției anunțate printr-un proiect elaborat de guvern**, cu toată **seriozitatea** și cu concentrarea tuturor putințelor de a soluționa această gravă problemă. D-lor, **între pesimismul d-lui Potârcă**, care astăzi, de la această tribună, **vă spunea că nu este nimic de făcut**, problema fiind insolubilă ,și între **robustul optimism al d-lui Robu**, care ne-a arătat soluțiile d-sale, **simple și radicale**,noi credem că **adevărul stă la mijloc: nici prea mult pesimism, nici prea mult optimism**. Față de gravitatea problemei, **soluții perfecte nu se pot da**; însă, leal privit acest proiect, și fără rezerve, psihologicește explicabile,prin spiritul de contradicție al luptelor politice,**este tot ce se putea da mai sănătos, mai serios asupra acestei probleme**. (Aplauze pe băncile majorității).[--]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

...Creditorii "privilegiați"-datornicii"nedreptățiți" .

" D-lor deputați, **am auzit** vorbindu-se aici **prea mult și în mod exclusiv de interesele debitorilor**.**Ne găsim în fața unei probleme care stă la intersecția a două interese contrare, ași putea zice, inconciliabile**. **Ca semnificație, în istoria dreptului,natura măsurii** care se aduce **este de o gravitate deosebită**.

Firește, mai puțini la număr, **nu trei milioane, nu 82% din populația țării, numai un million**, poate mai puțin , **interesați**, din punct de vedere electoral,**sunt angajați în această chestiune și creditorii** ; și nu numai creditorii, ca persoane fizice, dar este angajată în această chestiune **noțiunea de contract**, care este **legământul juridic al creditului, condițiune de viabilitate a economiei noastre de mâine și de totdeauna**." [----]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

...De ce nu iertarea tuturor datoriiilor ?

" **S-a spus : să dăm mai mult și, mai ales, să dăm tuturor.Ni s-au făcut reproșuri : de ce nu dăm tuturor ?** Vedeți, asupra acestei chestiuni , **legea nu trebuie privită ca o providență dispensatoare de daruri** .**Dacă** nu ar fi depins decât de **bunăvoința guvernului, de a da tuturor și cât mai mult, fiți siguri că s-ar fi dat cât mai mult și tuturor**.**Se întâmplă însă că soluția acestei grave și complicate probleme, se găsește la egală distanță între cuvintele lui Shylok** ,reprezentând mentalitatea unor **anumiții creditori**, care nu înțeleg gravitatea situației și care își cer livra de carne pe baza contractului lor,și **între teoria buretelui** , făcută de **anumiți reprezentanți ai anumitor partide** din opoziție . [----]

" Ei bine, d-lor, este o evidență pentru oricine că **această deprecierere nu s-a produs în aceeași măsură pentru populația urbană și rurală.Ea nu a avut aceeași repercusie asupra tuturor oamenilor** , de nu importă ce categorie economică ; iar **dacă s-ar fi creat un tratament uniform, s-ar fi ajuns la inegalități** ,din p.d.v. al ideii de justiție, concepută justiția în vremurile excepționale în care se legiferează aceeaș problemă . " [---]

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

...Propuneri colaterale, hazardate

" În afară de instituția contractului, **avem neapărat nevoie de stabilitatea structurii noastre de stat** , și , în această privință, **bara fixă este Constituția, pe care nu putem s-o modificăm** . (aplauze prelungite la PNL)

Aurelian Bentoiu / 3 apr.'34

...Restabilizarea monetară!

" **Avem, în sfârșit, în ordinea economică , o bară fixă** care se cere să fie fixată ,**pentru realizarea ritmului normal : este moneda** este acel element de care ,de la o vreme încoace, **se propun atâtea formule , atâtea rețete miraculoase !**

" Ei bine , d-lor, **nu am superstiția stabilizării, dar am convingerea necesității ei** ; [----]

De ce să ne grăbim să adoptăm soluții care , aplicate în alte țări ,la un complex de condiții **total diferite de cele din țara noastră, au putut să dea roade ?**Deocamdată, roadele încă nu s-au copt, și tare mă tem că ,**dacă am mușca din ele, ne-am îmbolnăvi.** [--]

Aurelian Benteoiu / 3 apr.'34

...Ajutorul acordat BNR!

" S-a acordat un ajutor Băncii Naționale. Știu că **au fost glasuri care s-au ridicat împotriva acestei măsuri cuprinse în lege ;** dar cei care au înțelegerea completă a complexului situației și a repercusiunilor posibile ale legii, **au recunoscut necesitatea acestui ajutor.**

Între acești reprezentanți ai opoziției, dintre cei mai de seamă ca pregătire economică, care au venit **în Comisiunile Camerei și Senatului,** întrunite - dvs ați fost de față -

a fost dl. Madgearu care a recunoscut că într-adevăr **această măsură corespunde unei necesități. De ce am auzit ,** de la această tribună, **că ajutorul s-a acordat pentru că**

Banca Națională este o instituție liberală , și de aceea a fost preferată ?

Că s-au exclus alte organisme , alte bănci care ar fi meritat ajutor?

Asemenea cuvinte nu știu în ce măsură au fost socotite .

" D-lor deputați, **Banca Națională nu aparține nimănui. Ea este o celulă importantă din organismul economic al țării.** "Pentru a-i defini rolul, nu o pot face mai bine decât citând din eminenta **monografie** a d-lui ministru al Finanțelor .[**Victor Slăvescu**] , între 1880 până azi , care arată **că istoria BNR se confundă cu istoria economică a țării întregi.**

[dă citat larg din această lucrare]

Aurelian Benteoiu / 3 apr.'34

▀**Aviz opoziției radicale : iunianiști, georgiști, goghiști, cuziști .**

" D-lor deputați , **guvernul nu are pretențiunea că realizează o minune.** Nici când mântuitorul a spus unui bolnav < *ia patul tău și umblă* > , și-a luat bolnavul patul dar nu spune Biblia că a pus rotile la pat, și că l-a transformat în cărucior.

" **Noi, acordăm debitorilor ,** prin acest proiect , **atât cât se poate acorda ,** pentru ca ajutorul fiecăruia dintre debitori să se poată rezolva pentru totdeauna această problemă a datoriilor.

" **Dar, pentru ca legea să devină eficace ,** nu trebuie privită numai ca un instrument tehnic, **ea are nevoie de adeziunea celor care o aplică, are nevoie de concursul tuturor bunăvoiențelor,** are nevoie mai ales de **convergentele eforturi** ale tuturor acelor care stăpânesc și pot să influențeze **opinia publică în această țară .** (aplauze la PNL)

" De aceea, **fac un apel la toți reprezentanții opoziției ,** **pentru a nu mai vorbi imprudent de legea Nr. 4,** și de a nu lăsa să se înțeleagă **că nu așteaptă decât schimbarea rolurilor** pe acea bancă , pentru a veni cu o nouă experiență ; **în chipul acesta nu vor servi țara .**

" **Nu există proiect de lege ,** oricât s-ar putea părea unei minți omenști , că este **perfect,** care să **poată să-și ajungă scopul, dacă din punctul de vedere al factorului psihologic ,** **" adeziunea"** care-i condiționează eficacitatea, **este pusă în discuție ."**

În timpul războiului , erau **răniți lași care-și răcăiau rănilor,** pentru a nu se întoarce pe front

"oricât de perfect ar fi un proiect, **atâta vreme cât , în această rană a datoriilor , se va scormoni continuu , țara nu va avea liniște . "** (aplauze prelungite la PNL)

Aurelian Benteoiu / 3 apr.'34

u)**V.P. Sassu** (ministr. agricult.) , discurs final ,

NNSăveanu : votarea luării în considerare a legii .

(DAD, MO 37, șed. de marți 3 aprilie 1934, p. 1573-1576)

[LD : discurs emblematic pentru **țărănismul liberal** . Apar clar deosebirile , din acest p.d.v., între **PNL și PNT** . **Argumente economice, sociale, politice , etice .**

Fără echivoc , **agrarienismul liberal - : sprijinul pentru agricultorii mari și mijlocii ;**

Fără echivoc : **importanța creditului și a instituțiilor de credit .**

Lipsă de reacție : **criticile naționaliste, antisemite ,]**

Supratitluri, sublinieri, semne, colorări, îmi aparțin . Doc. integral - **fișier PNL**

NNSăveanu : punerea la vot, luarea în considerare .

Sassu / 3 apr.'34

▫ **Coeziune : guvern - partid- majoritate - lideri**

(Este primit cu lungi și repetate aplauze)

" D-le președinte, d-lor deputați, vă mulțumesc pentru manifestațiunea de simpatie cu care întâmpinați cuvântarea mea. Această manifestațiune îmi ușurează în mod agreabil misiunea pe care o am din partea guvernului, să apăr acest proiect de lege.

De altfel, îmi dau bine seama că această manifestațiune nu mi se adresează mie personal, ci guvernului din care fac parte și în numele căruia vorbesc. (aplauze pe băncile majorității), și în special d-lui prim-ministru Tătărescu (aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității), care în această chestiune și-a arătat voința fermă și laudabila pasiune de a dărui țării o lege a conversiunii și bună și definitivă. (Aplauze pe băncile majorității).

La rândul său, guvernul transmite omagiul dv. întregului Partid Național-Liberal, a cărui emanațiune este, și în special d-lui Dinu Brătianu, șeful partidului (vii aplauze pe băncile majorității), care în această importantă chestiune – credincios frumozelor și sănătoaselor tradițiuni ale înaintașilor săi – a mers în pas cu spiritul vremii și, ca șef al Partidului Național-Liberal, față de curentele firești care se găsesc în acest organism puternic, a știut să țină în mână frâna și cumpăna înțelepciunii. (Aplauze prelungite pe băncile majorității).

" D-lor deputați, la ora aceasta târzie, și după substanțialele cuvântări ținute de d-l Dinu Brătianu și de distinsul nostru raportor, d-l Aurelian Benteiu, rolul meu apare un rol protocolar. S-a examinat această chestiune de către cei doi antevorbitori sub toate fețele ei. Nu știu ce aș mai putea adăuga. Sunt silît deci, să-mi rezum la cea mai redusă limită cuvântarea mea."

Sassu / 3 apr.'34

▫ **Opoziția**

[LD : adevărul este că atmosfera nu a fost nici atât de calmă, nici atât de senină, nici atât de " pașnică" . Aprecieria lui este formală , de complezență]

"Țin d-lor, dela început, să mulțumesc tuturor oratorilor care s-au perindat la această tribună și au participat la desbaterea acestui important proiect de lege.

Țin în același timp, să constat un lucru: că, din calmul cu care s-a discutat acest proiect de lege, din atmosfera de liniște, atmosfera senină în care s-a purtat această discuțiune, am dreptul să cred că în conștiința intimă a fiecărui membru din această adunare, din oricare parte a ei, s-a format convingerea că proiectul de lege prezentat este bun și că el corespunde așteptărilor țării. (Aplauze pe băncile majorității)

" D-lor, opoziția a relevat unele imperfecțiuni. Doamne ! ce proiect poate să fie perfect și ce proiect poate să dobândească adeziunea fără rezerve a întregii opoziții ?"

Sassu / 3 apr.'34

▫ **Legile I -III ale conversiunii**

" Aceste imperfecțiuni însă nu ridică proiectului nostru superioritatea lui netăgăduită, față de cele două legiuri anterioare. Care este economia acestui proiect ?

Legea Argetoianu și **Legea Vaida**, care au încercat să reglementeze chestia datoriilor din trecut, n-au dat rezultatele urmărite de autorii lor. Problema conversiunii a rămas deci întreagă. În adevăr, legile de mai sus, în loc să rezolve definitiv această gravă și complexă chestiune, au amânat-o și au complicat-o, sporind marasmul economic și nemulțumind, prin incertitudinea raporturilor lor, atât pe creditori, cât și pe debitori.

Au legat beneficiul conversiunii de atâtea condițiuni și excepțiuni, încât, în mod fatal, au dat naștere la discuții și procese interminabile, amânând astfel la infinit începerea lichidării efective a trecutului.

Și în sfârșit, aceste legi, neținând seamă nici de repercursiunile pe care măsurile luate le-ar fi avut asupra instituțiilor de credit, au sdruncinat în mod primejdios atât creditul,

cât și ordinea juridică a țării ."

Sassu / 3 apr.'34

«Legea Tătăărăscu-Sassu

" În fața acestei situațiuni, **guvernul țării**, ținând seamă de **concepția și ideologia Partidului Național-Liberal**, precum și de **experiența dobândită** prin inaplicarea celor două legiuri anterioare de conversiune, **prezintă proiectul de față, care are două ținte și un singur scop.**

/Țintele

Cele două ținte sunt :

- 1) Descătușarea producției naționale prin lichidarea definitivă a datoriilor din trecut, și
- 2) Reînvierea creditului în general și a instituțiunilor de credit în special .

/Scopul:

Prin atingerea acestor ținte, realizăm **scopul final al legii care este : Redresarea și învierea vieții economice și financiare a țării.**
(Vii aplauze pe băncile majorității).

/Principiile :

Pentru a nu cădea în greșala vechilor legi de conversiune, noua legiuire a adoptat următoarele principii călăuzitoare:

1)Ea atacă de front problema conversiunii, recunoscând în mod sincer, că în urma scăderii prețurilor bunurilor și a sporirii puterii de achiziție a monetei noastre, **plata integrală a creanțelor contractate** anterior crizei actuale, **constituie, atât o imposibilitate materială, cât și o vădită inechitate.** În consecință, proiectul de lege, **făcând o înțeleaptă aplicațiune a teoriei impreviziunii, prevede o reducere masivă a creanțelor**, pentru a le adapta puterii actuale de plată a debitorilor ;

2) Noul proiect **asigură creditorilor încasarea la timp a sumelor rămase de plată,** dându-le satisfacția că cel puțin **acest rest le va fi plătit în mod efectiv ;**

3) Un alt principiu de bază a noului proiect constă în **repartizarea echitabilă a reducerilor** decretate de el, **între creditorul direct al debitorului și creditorii celui dintâi,** pentru ca **astfel pagubele provocate de conversiune să se repartizeze asupra tuturor părților creditoare.**

În acest scop, **statul și Banca Națională vor face însemnate și reale sacrificii,** prin **finanțarea parțială și efectivă a conversiunii .** (Vii aplauze pe băncile majorității).[-----]

Sassu / 3 apr.'34

«Conversiune radicală automată de plin drept

Spre deosebire de legile precedente, **proiectul nostru asigură legii un mecanism simplu, suplu și automat.** Într-adevăr, el **eliminând toate dificultățile procedurale sau de fond,** realizează **o conversiune de plin drept, rapidă, automată și circulantă.**

" Am spus că **noi atacăm de front problema conversiunii ;** o atacăm, aplicând acestei probleme **un tratament radical.** Problema conversiunii datoriilor, pentru noi, **nu se poate rezolva cu expediente.** Datoriile trecutului formează în organismul vieții noastre economice **un chist, o tumoare.** Până când acest chist, această tumoare, nu este extirpată, **nu prin paleative,** ci **printr-un tratament operatoriu,** până atunci viața noastră economică nu se poate însănătoși. (Aplauze prelungite pe băncile majorității). De aceea, **noi am avut curajul să spunem acestui pacient,** pe care îl iubim și pe care vrem să-l însănătoșim, **să renunțe la paleativele pe care i le dădeau legile anterioare, și să aibă această răbdare și acest curaj de a se supune operațiunii** pe care noi vrem să i-o facem. **Noi am pus pacientul pe masa de operație.** Desigur cu acest prilej **vor fi suferințe, vor fi sacrificii.** Ce operație se poate face fără durere ? [...]

Automatismul legii constă în faptul că beneficiile ce legea acordă debitorilor și anume : reducerea creanței, reducerea dobânzilor și eşalonarea datoriei pe un termen de maximum

15 ani, aceste beneficii sunt de plin drept, în sensul că debitorul nu are nevoie să stea la baza legilor anterioare, pentru ca de față cu creditorul să i se recunoască aceste avantajii.

Debitorul se bucură de avantajele legii de plin drept."[-----]

VPSassu / 3 apr.'34

▣Țărănismul(agrarienismul) liberal

[LD: aici se poate desprinde cu claritate consistența doctrinei liberale privind **armonia și solidaritatea socială** Fără a se ignora interesele proprietății țărănești (mici sau mijlocii), este accentuat interesul ptr proprietățile mari - moșiile boerești, nu ? -în care se făcea o agricultură intensivă.Aceasta (pe lângă altele) i-a atras epitetul de "**centru-dreapta**"din partea partidelor de "stânga" ,fie moderată (PNT) ,fie radicală (PRȚ), fie naționalistă (LANC sau PNA)]

Dați-mi voe ca ministru al agriculturii, să **protestez împotriva diferențierii neeconomice, prevăzută de legile anterioare de conversiune** , și să constat că,

după cum **avem o mare nădejde în productivitatea proprietății țărănești**, pe care o vom stimula și încuraja prin legiuirile pe care le vom prezenta (aplauze), avem în același timp **o mare nădejde în acești calificați agricultori** care au făcut investiții pentru o agricultură mai tehnică, mai științifică, pentru o producție mai intensificată și calitativ mai superioară.**Ei sunt frații mai mari ai plugarilor mai mici.** (vii aplauze) .

Pe toți aceștia dv. **i-ați pedepsit cu un tratament vitreg, i-ați lăsat la voia întâmplării ; ați crezut că ei pot să fie deposedați și înlocuiți prin alții.**

Un agricultor nu se poate improviza, nu se poate ușor înlocui, **un agricultor nu este un cămătar** care s-a dus să cumpere o moșie pentru exploatare sau pentru agrement.

Un agricultor este un om care are pentru meseria lui **o lăudabilă și atavică pasiune**, care are un **atașament sufletesc pentru lumea pitorească a satelor**, pentru lumea variată a câmpului, care are un **atașament sufletesc pentru glie și pentru plug**, pe care **aburul brazdei calde și al suflării vitelor de muncă îl înduioșează**, pe care **grija îl scoală din somn cu 2-3 ceasuri înainte de scularea soarelui**, care vede în fiecare lucru din lumea lor, amintiri duiioase. **Acolo la sat, acolo în lumea câmpului și-a făcut copilăria**, în satul acela își are **și leagănul copilăriei și mormântul părinților, a bunilor și străbunilor lor.** (Aplauze pe băncile majorității) .

Pe un asemenea agricultor nu-l poți improviza și înlocuirea lui ar fi și o greșeală și o mare pagubă pentru economia noastră națională. (Aplauze pe băncile majorității) .

Sassu / 3 apr.'34

#Nu, luptei de clasă !

/Armonie și solidaritate !

Dar din punct de vedere social, **greșala este și mai mare.**

Ați voit, fiindcă ați privit problema sub un aspect electoral , **să adânciți hotarele între clasele componente ale plugăriei și ale societății noastre**, aplicându-vă **politica luptei de clasă**, **ați făcut o mare greșală** . În trecut a fost un mare proces între **țărâtimea noastră**, **objuduită de atâtea secole de suferințe și de umilințe**, și **marea și latifundiara proprietate** pe chestia repartiției pământului țării. **Acel proces a fost definitiv rezolvat și cu mândrie o spunem , tot prin acțiunea și înțelepciunea Partidului Național Liberal**, (aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității), care, **cu același curaj** cu care atacă astăzi problema gravă a conversiunii **a atacat problema agrară și a rezolvat-o în mod definitiv și cu deplina satisfacere a drepturilor țărâtimei noastre.** (Aplauze pe băncile majorității) .

Acum nu mai aveți dreptul să mai atâțați și să mai faceți o politică de agitațiuni pe chestia aceasta. Da ! **Spuneți că vă este scumpă țărâtimea, că pentru ea ați format partidul dv. țărănist**, dar, oare, **puteți tăgădui partidului nostru dragostea lui pentru țărâtime ?**

/Țărâtimea= temelia și tezaurul statului român.

[LD: dar pentru Dumnezeu ! Ce să fac eu dacă am aceeași viziune față de țărâtime ? Oricâtă simpatie am pentru țărâtime profesat de PNT , nu-l pot pune pe aceeași traptă de moralitate și progres.]

"Dragostea noastră am dovedit-o prin operele mari democratice, făcute numai în favoarea ei

și pentru desrobirea ei !Dragostea noastră pentru țărănime nu este o vorbă deșartă – o vorbă electorală – ci un adevărat sentiment religios.

Credem în această religie – și această credință ne purifică și ne înalță sufletele, ne dă puterea morală ca , ori-de-câte-ori țărănimea este într-un impas greu,să intervenim pentru ea. (Aplauze prelungite pe băncile majorității) .

Ea este clasa de temelie a poporului nostru și tezaurul cel mai nepieritor și mai neprețuit al Statului Român. (Vii aplauze) .

Să avem față de țăranul nostru o ținută demnă, să nu-l amăgim,să ne apropiem de el cu sinceritate, să ne apropiem cu un sentiment de dragoste,să-l iubim, dar să nu-l lingușim. Să nu ne plecăm la slăbiciunile lui ci să-i întindem mâna noastră în mâna lui bătătorită, pentru ca să-l ridicăm la o situațiune mai bună și pe care trebuie să i-o pregătim. (Aplauze prelungite pe băncile majorității) .

Să nu-i sgândărim mai ales rănilile sale din trecut ; să ne apropiem de țăran cu interes, cu interes pentru el, nu pentru noi și să nu-i sgândărim anumite răni, plângând alături de ei – noi cu plânsetul fals, ci cu durerea reală. (Aplauze prelungite pe băncile majorității) .

Să luminăm țărănimea, să o educăm, să o îndrumăm,pentrucă este clasa care a îndurat umilință, care a îndurat atâtea secole de suferință,care a pătimit atâtea secole de umilință, care a stat atâtea secole în întunecime și în împilare. Ea poartă toate gloriile trecutului, toate greutățile prezentului și toate nădejile viitorului și neamului nostru. (Aplauze prelungite pe băncile majorității) .

lată d-lor, că și din punct de vedere social, **când dv. mergeți cu această politică de învrăjpire, după părerea noastră, nu numai greșită, dar, chiar primejdioasă, noi avem dreptul să vă opunem politica noastră de armonie și de solidaritate socială și să vă spunem că faceți o imensă greșală când trasați hotare în categoriile sociale ale agriculturii, hotare pe care noi nu putem să le admitem.**

Noi, în această lege, și din punct de vedere economic și din punct de vedere social am prevăzut un tratament uniform și egal pentru toate categoriile de plugari."

(Aplauze prelungite pe băncile majorității) .
Sassu / 3 apr.'34

▣ Legea -concluzii

D-lor deputați, **d-l prim-ministru dorește** să ajungem mai repede la votarea acestei legi și **dorința aceasta este și a dv., adică a țării,** pentrucă dv. sunteți ecoul țării.

Mă voi conforma și eu acestei dorințe și nu voi urma pilda altor oratori, **intrând în labirintul teoriilor și al principiilor, nu voi rătăci în bărăganul generalităților,** ci fixat dela început pe tărâmul realităților, voi termina cuvântarea mea cu **o concluzie :**

Am examinat legea împreună cu dv. și am ajuns la această convingere că facem o lege bună ; o lege de reparațiune economică, financiară și morală ; o operă de pace și dreptate socială, o lege ce constituie pentru Partidul Național Liberal – și de această dată – un act de mare înțelepciune și de prevedere națională." (Aplauze prelungite pe băncile majorității) .

De aceea, **vă rog din toată inima mea curată și doritoare de bine să votați cu toată încrederea și cu toată însuflețirea acest proiect de lege."**

(Aplauze prelungite pe baca ministerială și pe băncile majorității) .
VPSassu / 3 apr.'34

v)Votarea legii

-**N.N. Săveanu,** președinte : **Discuțiunea generală este închisă.**

Se pune la vot luarea în considerare și se adoptă.

-**N.N. Săveanu,** președinte :**se trece la discuțiunea pe articole**
Finis dezbaterile generale la **Conversiunea IV / 2-3 apr.'34**

3.)Legea chiriașilor, 5 apr.'34

(DAD, MO 39 , șed din 5 apr.'34 , p. 1716- 1717)

Documentele integrale la [fișierele problematice](#)

[LD : după legile represive - stare de asediu, apărarea statului - după legile de protecție socială - conversiunea și chiriașii - după diverse reglementări economice - conversiunea, comerțul bancar - guvernul PNL a venit cu o suită de **legi dedicate cu precădere tineretului**, urmărind , pe de o parte , **ridicarea standardului de pregătire liceală și stoparea accesului facil spre universități** (prin **legea bacalaureatului**), pe de altă parte , **o educație și disciplinare** în pas cu modele de care tineretul se simțea atras , prin **premilitărie și oficiul de educație al tineretului** . În limbaj popular , am traduce astfel măsurile destul de coerent articulate :

Pentru elevi și studenți , prima poruncă :: **la carte , la învățătură !**

Pentru chefii de joacă de-a armata , de-a războiul : **premilităria !**

Pentru patosul eroic , pentru setea de dreptate : **acțiunile educative !**

Din acest p.d.v, programul guvernului PNL merită o atenție deosebită .]

■Regimul excepțional al raporturilor dintre proprietari și chiriași

/Prelungirea și modificarea legii

/Prelungirea și modificarea legii (14 apr.'33) privitoare la

N.Trestianu (raportor) ; susținut de **Remus Zăgănescu**

[LD : prescurtat , i se spunea **legea chiriașilor** , și demonstrează preocupările pentru protecția socială din vremea crizei economice.]

Proiectul avea în vedere **Legea din 14 apr.'33** , și avea în vedere **aceeași categorie de chiriași** .Vor beneficia de **prelungirea acordată** :

-**Contractele funcționarilor și pensionarilor publici** , care au beneficiat de prelungirile anterioare , al căror venit nu întrece suma de 120.000 lei anual .

-Contractele prevăzute la **Legea din 17 aprilie 1929** : localurile ocupate de Stat, județ, comună , instituție, precum și cele ale școlilor și internatelor .

-**Contractele chiriașilor** , dacă au un venit ce nu trece de 60.000 lei annual ;

-S-a înțeles de a se proteja comerțanții, micii industriași și meseriașii , acordându-se prelungirea cu un an cf. legilor precedente .

...Statul va despăgubi pe proprietarii care suportă scăderea chiriei , în cadrul politicii de degrevări, **reducându-se impozitul cu 2 % asupra venitului net al imobilelor urbane**,

(cf. **Legii din 16 apr. 1927**, menținut în **Legea chiriilor din 7 apr.'32**)

...Pentru chiriașii ce nu vor beneficia de prevederile legii, supuși evacuării , s-a prevăzut o dispozițiune de grație : nu vor fi evacuați până la 26 oct.'34 .

Legea chiriașilor / 5 apr.'34

4)Legea Înv.Secundar -C.Angelescu

(DAD, MO 40, șed. din 16 apr.'34 , p. 1157-1158)

[Vezi la fișier Școala](#)

Modificarea art. din *legea învățământului secundar*, 16 apr.'34

(Modificarea unor prevederi din legea PNȚ(15 mai '28) ; ,urmată de modificări la legea lorga i din (29 iun.'31);urmată de modificări în legea PNȚ(22 iul.'32)

C.Angelescu / 16 apr.'34

/Importanța învățământului secundar

[LD : fără echivoc, fără ipocrizii " democratice" , **ideea de selecție ,ideea de elită intelectuală** , obținută prin **seriozitatea învățământului secundar** .]

" Una din **problemele cele mai importante ale învățământului** este - și a fost în toate vremurile - **problema selecționării elementelor capabile de a urma studii superioare și de a se dedica , astfel , îndeletnicirilor intelectuale "**

" **Toate legiurile școlare** au stăruiet , în trecut și azi, **să dea acestei probleme o soluție cât mai sigură , prin mijloace eficiente , pentru a împiedica intrarea elementelor nepregătite în**

școlile superioare , și pentru a înlătura crearea unei pletori intelectuale care poate să devină un pericol social "

C.Angelescu / 16 apr.'34

/Bacalaureatul-test de capacitate

Odată cu încheierea și consolidarea învățământului românesc , și **legiurile noastre** au trebuit să instituie **un mijloc cât mai eficace și sigur pentru verificarea cunoștințelor , cu care elevii bat la porțile universității.**

/ Prin legile din **1864 și 1892** - această verificare s-a făcut prin **bacalaureat .**

/ Legea de la **1902** - a introdus **examenul de absolvire , care a fost o simplă formalitate , nu a fost o barieră reală pentru intrarea în Universități. Părăsirea bacalaureatului a fost o măsură nefericită . Universitățile au fost invadate de elemente nepregătite , numărul studenților a crescut prea tare - în comparație cu cele din străinătate , cu tradiții seculare !**

/ În **1925** s-a instituit **un nou examen de bacalaureat , în scopul de a verifica cunoștințele liceale, și de a constata influența lor asupra personalității intelectuale a absolvenților.**

"Noul " bacalaureat nu era cel de odinioară (până la 1898), **întemeiat pe memorizare , ci este un examen asupra cunoștințelor fundamentale , cercetându-se , mai ales, puterea de judecată a elevilor. Rezultatul noului bacalaureat , au demonstrat necesitatea și eficacitatea lui . Procentul reușităților rămânea sub 50% ,evitând ca aceste elemente nepregătite să fie primite la Universitate !**

În ultimii ani (**1929 - PNT ; 1931 - Iorga**) , s-au făcut unele modificări în organizarea bacalaureatului , **care au slăbit eficacitatea lui, examenul trecându-se cu mare înlesnire .**

[-----]

C.Angelescu / 16 apr.'34

«Legea C.Angelescu

"Se impune revenirea la bacalaureatul serios, din 1925- 1928, pentru a institui o severă și justă verificare a cunoștințelor ,înainte de intrarea în Universitate .

" Acestui scop servește legea de față , care **reduce examenul selectiv la bacalaureat , pentru a opri pătrunderea elementelor neserioase în învățământul superior "**

" **Bacalaureatul singur, nu poate asigura acest scop , și atunci s-a introdus în lege :**

-examenul de sfârșit de an , la clase ;

-examenul de admitere de la cursul inferior la cel superior .

unele din ele , **deteriorate prin legile din 1929 și 1931**

Prin menținerea facilității de **promovare din clasă în clasă,se creează un număr de " declasați"** care , la momentul oportun ,**ar putea fi îndrumați spre rosturi mai potrivite , în raport cu aptitudinile ce le au , ajutându-le să devină elemnte folositoare , în viața noastră economică.**

Prin **examenul de la cursul inferior, la cel superior, se pot alege elevii cei mai capabil pentru studii liceale, iar ceilalți pot fi îndrumați spre învățământul practic sau aplicat .**

Prin legea de față , **acestui examen i se dă seriozitatea avută în 1928.**

Prin asta , **se va înlătura balastul care coboară nivelul școlii, " menită să pregătească elita intelectuală a neamului nostru "**

Cum prin **legea din 1931 (Iorga) , s-a modificat felul de notare și apreciere a elevilor (cu calificative) se reintroduce , în spiritul tradiției școlii românești , notarea cu cifrele de la 1-10 (art 25) , la cererea corpului profesoral -didactic .**

Legea învă.secundar / 16 apr.'34

5.)Reglementarea comerțului bancar,26 apr.'34

Victor Slăvescu (ministr.Finanțelor) , **Barbu Dimitrescu** (raportor)

a) **Gh.Deleanu** (PNL-georgist) b) **I.Răducanu** (PNT) c) **Fritz Connert** (P.German)
(DAD, MO 48, șed. de joi, 26 apr.'34, pag. 2341- 2345)

[LD : trebuie de subliniat că, după conversiune, după legea chiriilor - care vizau protecția debitorilor dar și sprijinirea creditorilor - **guvernul PNL a venit cu o lege menită să**

reglementeze și să controleze activitatea bancară ,pentru a se preveni anomaliile și abuzurile practicate de bănci , care au dus la criza bancară .

Este însă de remarcat , totodată , că legea exprimă și **o anume neîncredere în mecanismele justiției** (târăgâneala, lentoarea) **prin crearea unei noi instituții , Consiliul Superior Bancar** , investit cu atribuții speciale .Nu fișez toată dezbaterea. Extrag câteva informații , pentru a selecta evoluția acestor reglementări la **guvernele PNT și PNL** în timpul crizei economice (1928-1933) , pentru a descoperi **preocupări și competențe bancare în partide** .

Proiectul se discută seara , târziu , și se pun insistențe pentru votarea lui.]

Doc. integral la **fișier Economie**

a) **G.Deleanu** (PNL-georgist) :

▫Legea

/Consiliul Superior Bancar

Principial , este de acord cu legea. Are **unele nelămuriri privind Consiliul Bancar** , căruia i s-au atribuit foarte multe și mari răspunderi.

Se teme că , **dacă PNT va reveni la putere , va modifica legea.** [----]

b) **Ion Răducanu** (PNT)

[LD : Aceeași **sinceritate** , același **stil academic** , chiar atunci când , poate ,are opinii divergente Prin el, **PNT își expune și susține opiniile** , în acest complicat și tehnic domeniu.

Și de data asta , ca la celelalte legi , se constată **absența unei " voci" ardelenesti**,deși existau unele probleme în legătură cu băncile din Ardeal. Noroc cu **Fritz Connert** care le ridică ...] [---

▫De acord cu legea

/Rezerve

Nu va critica legea. De data aceasta , principial , **este de acord cu legea.**

"**Suntem mulțumiți că veniți cu acest proiect de lege** , pentru că principial suntem de acord " Aducând **elogii ministrului Slăvescu** pentru metoda folosită în **Expunerea de motive** , **sunt unele lucruri cu care nu este de acord** .[-----]

c) **Fritz Connert** (P.German)

▫De acord cu legea

"**Admit și eu principiul proiectului prezentat** ,și regret și eu că nu s-a prezentat un asemenea proiect cu vreo câțiva ani înainte . **Recunosc și părțile bune ale proiectului și intențiile bune ale d-lui ministru . Totuși trebuie să fac unele obiecțiuni.** [----]

d) **Barbu Dimitrescu** (raportor)

▫Importanța legii

"**Toată lumea** , care a luat parte la discuție , **a recunoscut că proiectul este binevenit** , și că **intervențiunea unei autorități în a controla operațiunile instituțiilor bancare** , **este bine venită** , pentru a **înlătura posibilitatea de a se mai repeta acele abuzuri** , cari s-au pus în lumină cu prilejul crizei bancare și pe care le cunoaștem cu toții.

" **Valoarea** , însă , a **proiectului de lege** trebuie examinată din punctul de vedere al **preocupărilor pe care le-a avut legiuitorul** și al modului cum a reușit să realizeze aceste preocupări. **Este necontestat că preocupările sale** - ale acestui proiect de lege - **pot fi concretizate în aceste idei :**

"**În primul rând** , proiectul urmărește **să organizeze întreprinderile de bancă în așa fel** ,

încât să se asigure o bună administrație a patrimoniului social.

" În al doilea rând, să se asigure băncilor lichiditatea necesară, pentru a se evita acele crize, care rezultă din faptul că depunătorii s-ar prezenta într-un mod brusc, pentru a-și ridica depunerile.

" În al treilea rând, să se asaneze terenul bancar, suprimând toate acele așezăminte, care n-au dovedit că au viabilitate.

" În al patrulea rând, să se instituie un control permanent, printr-o autoritate, care ar putea să fie statul însuși sau banca de emisiune, sau un organ independent, cum este cazul legii de față - un Consiliu Superior Bancar - care funcționează pe lângă banca de emisiune, fără să fie o emanațiune a sa, și care să asigure o bună funcționare a acestor așezăminte bancare. " [-----]

e)Victor Slăvescu

▣ Legislația comerțului bancar

Proiectul de lege are, după modesta sa părere, un merit și un defect : " Un merit, este acela de a fi primul proiect de lege în Țara Românească, prin care se reglementează acest comerț de bancă, și un defect este că el vine cu foarte mare întârziere. "

" Dacă comerțul de bancă, care se deosebește profund, și ca structură și ca acțiune economică, de celălalt comerț, ar fi fost mai devreme reglementat și îndiguit între anumite norme de principii generale, poate că viața noastră economică ar fi fost scutită de multe și triste experiențe. (aplauze la PNL)

" A trebuit să vină criza bancară, criza economică. Întotdeauna o criză economică are și o parte educativă în ea, ca să ne arate că avem o armătură bancară hipertrofiată, o armătură bancară care, și din p.d.v. morfologic structural, și din p.d.v. al politicii de bancă, avea numeroase păcate.

/O completare armonică a legii Conversiunii

" Profităm, d-lor deputați, de faptul că suntem astăzi preocupați de a ajuta lichidarea trecutului, că tindem, în același timp, la o redresare economică nouă, ca să venim cu o serie întreagă de legiuri care să completeze în mod armonic legea conversiunii.

Acest proiect de lege al comerțului de bancă este o completare firească și armonică a legii conversiunii; după el, vor urma cele două proiecte de lege, al cambiei și al cecului, care, împreună, constituie un tot armonic complex și desăvârșit."

Și la Cameră, și la Senat, și în Comisii, există aproape o unanimitate privind necesitatea legii. Din această p.d.v., este complet mulțumit.

Slăvescu / 26 apr.'34

▣ Consiliul Superior Bancar

" D-lor deputați, mi s-a spus că am pus acest comerț bancar sub controlul unui Consiliu Superior Bancar, care n-ar fi bine alcătuit și care, pe de altă parte, ar avea prea multă putere.

Răspund imediat. Consiliul Superior Bancar este un organ care nu are un caracter etatist. Este un organ compus din trei categorii de membri. [.....]

" Prin urmare, nu este un organ care să nu aibă legături cu lumea bancară, care este ghidat de preocupări superioare și permanente, sub prestigiul Băncii Naționale.

"Deci, acest Consiliu Superior Bancar, de la care eu aștept foarte mult, este un organ firesc și indicat să îndrumeze pe viitor viața bancară a României."

Slăvescu / 26 apr.'34

▣ Încurajarea fuziunilor

" D-le deputați, eu nu ascund - am spus-o și la Senat - că intențiunea legiuitorului este ca încet, încet, fără bruscări, fără a se provoca zguduirii sau pagube, să ajungem la o raționalizare în comerțul nostru bancar.

Avem , desigur, nevoie de **bănci puternice** , de bănci **bine repartizate pe teritoriul țării**, de **bănci bine conduse**, **nu avem nevoie însă de o puzderie de bănci liliputane, de băncuțe**, care au de multe ori **preocupări personale sau speculative** .

Dimpotrivă, avem nevoie de **întreprinderi serioase, puternice și cât mai serioase**.

" De aceea, **în proiectul meu de lege , am dat avantaje vădite ,și de ordin fiscal și de credit, pentru toate eventualele fuzionări.**

Evident că , **din cele 1.100 bănci actuale, vor rămâne mult mai puține.**

Nu este nici o pagubă, pentru curățirea terenului nostru economic, să rămânem cu un număr de bănci mai puțin numeroase, în schimb cu întreprinderi de bănci puternice și bine conduse.

Slăvescu / 26 apr.'34

▣Legea - concluzii

" D-lor deputați, **iată**, prin urmare, care sunt în câteva cuvinte **principiile de bază** de la care am pornit. Noi urmărim, fixând acest cadru legal, **să dăm creditului privat al țării, putința de refacere pe baze sănătoase.** În consecință , ținând seama că **aceast credit va fi una din pârgurile** de la care așteptăm ,mâine, **ajutorarea vieții economice**, eu îmi permit să **vă rog să dați aprobarea dvs acestui proiect de lege "** (aplauze prelungite, îndelung repetate , la PNL)

Se pune la vot și se adoptă luarea în considerare a legii.

Se citesc **articolele** (de la 1-63) și se va vota în total , cu bile, în ședința viitoare .
Reglementarea comerțului bancar / 26 apr.'34

***Notă Dinu Brătianu - Gh.Tătărașcu / zvonuri despre neînțelegeri / , 26 apr.'34**

("Dimineața" , 28, 29 apr.'34)

[**Gen de document pe care nu prea pun preț, dar extrag informații obiective , banale , și genul de speculații gazetărești ...care atunci or fi făcut vâlvă !**]

Timișoara ,26 apr.

Asăzi a intrat în țară cu simplonul , prin punctul Jimbolia, venind din Italia , **dl Dinu Brătianu**, președ. PNL, însoțit de ministrul plenipotențiar Vasiliu. A fost întâmpinat de autorități locale și ziariști , care l-au pus câteva întrebări . Din răspunsuri , rezulta că :

-Era bine dispus , după vacanța de recreere pe care a petrecut-o în Italia

(Neapole, Roma, Veneția; Sicilia) ;

-A refuzat să ia loc în vagonul special pus la dispoziție ;

-S-a întors în țară , pentru a mai prinde parlamentarii ;

-Nu știa mare lucru despre " complotul" militar a lui Precup ;

-Apreciază că atitudinea lui Gh.Brătianu și a colegilor , față de guvern, a fost obiectivă [!?]

-Va da tot sprijinul guvernului,ca un simplu consilier lateral,dar răspunderea guvernării este a lui Tătărașcu ,

București , 27 apr.

Comentariul ziarului : declarațiile lui Brătianu **au stârnit vâlvă !** Se știecă **Dinu Brătianu nu ar fi dorit gov.Tătărașcu** ; dar declarase că îl va sprijini ;**au intrigat aprecierile la adresa grupării georgiste** ; declarațiile sale **sunt o lovitură pentru guvern** ;dar el nu-și poate lua răspunderea de a duce partidul în opoziție.

/ Dinu Brătianu a vizitat acasă pe Tătărașcu - care este suferind - asigurându-l de sprijin .

6.)Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române, 27 apr.'34

Gh.Fotino (inițiator, raportor , susținător)

(DAD, MO 49., șed din 27 apr.'34, p. 2511- 2413)

[LD :Proiect de lege din **inițiativă parlamentară** . Expunere de motive și argumente , Gh.Fotino . Un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino . L.am cunoscut pe omul acesta la " Magazin istoric" : mi-a adus teatru antic grecesc (tradus de el) , m-a fermecat ,mi-a povesti cu destulă seninătate și eleganță despre anii lui de pușcărie în timpul regimului comunist .Mi-a promis să revie la redacție , după o operație ...
A murit în operație , la spitalul 9 ! Extrag câteva informații.]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Expunere de motive

În județele **Caliacra și Durostor** au fost aduse cca **10.000 români ,macedoneni și bănățeni**, care sunt încă supuși străini : **Grecia , Bulgaria, Iugoslavia.**

Legea asupra colonizării (iul 1930) , **este inoperantă în unele situații.**

Prezentul proiect are scopul **de a clarifica și legaliza situația stranie pe care o au coloniștii străini, români de origine,** veniți din alte state .

Ei au fost **acceptați să vie în țară , li s-a vândut câte un lot de 10-15 ha,** dar **continuă să fie considerați cetățeni străini.**[----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Legea.

Pr.de lege - este convins - **întrunește unanimitatea adeziunilor parlamentare** - de aceea el va fi foarte succint în prezentare . Cu toate acestea trebuie să prezinte problema cadru

[---- explică situația ----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

*Românii din Macedonia și Banatul sârbesc.

Războiul cel mare și războaiele balcanice au răsturnat raporturile existente

până atunci în Balcani. În locul **vechi stăpâniri unitare otomane** ,care fusese tolerantă , erau acum **mai multe stăpâniri** care, **în ciuda tratatelor** și a multor **pacte de amicitie**, semnate până astăzi,**se arată**, dacă nu deadreptul **dușmănoase** față de elementul românesc din Balcani, cel puțin de **o curioasă neînțelegere a nevoilor cultural-religioase ale Românilor din Macedonia și din Banatul sârbesc.**

" Față de aceste elemente românești din Balcani, **politica noastră externă are o datorie de îndeplinit : să vegheze cu toată atențiunea ca existența și viața culturală și religioasă a acelor români , să fie asigurată** , așa cum a fost întotdeauna în tradiția politicii noastre externe ." [-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣Colonizarea în Caliacra și Durostor.

[----] **Ion ICBrătianu a avut viziunea micii patrii macedonene** , aducându-și efectiv **contribuția ei la consolidarea mării patrii românești .**

" Și astfel, începând încă **din 1925** ,odată cu **miile de plugari din Vechiul Regat** ,câteva mii - **între 10 - 15.000 - români macedoneni** ; iar mai în timpul din urmă, au fost aduși și **români bănățeni .Au fost așezați pe liziera de sud a Dobrogei Noi** , pentru a **asigura fortificarea etnică a frunatriei noastre** și pentru a **româniza ținutul acela**, legându-l astfel pentru totdeauna de țara noastră. [-----] **coloniștii aceștia au rămas până astăzi ,fie cetățeni ai statelor de unde au venit , fie pur și simplu oameni fără patrie .**

În orice caz, nu au ajuns încă cetățeni ai acestui stat ! " [-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

/Acordarea cetățeniei române

[LD : un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino .

" Noțiunea de cetățean român trebuie să fie o noțiune bine definită.

Cei care avem cetățenia română s-o păstrăm cu orgoliu și s-o acordăm cu zgârcenie .

Tuturor celor care , prin strămoșii lor, prin aspirațiunile lor - cum este cazul Românilor

macedoneni și bănațeni - sunt legați de neamul românesc , să le-o acordăm.

Tuturor care nu au nimic cu neamul acesta , să le-o refuzăm.

Larghețe și generozitate , când este vorba de ființa noastră etnică, nu se poate îngădui. (aplauze) [----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▫ Concluzii

" Legând noțiunea de naturalizare de aceea de colonizare ,legând dreptul de a fi cetățean român ,de dreptul de stăpânire a unui pământ românesc , nu numai că rezervăm coloniștilor români de origine - macedoneni și bănațeni -beneficiul cetățeniei române , dar dăm acestei cetățenii și un caracter deosebit și respectăm și o tradiție românească." [-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

7.)Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român ,27 - 28 apr.'34

Dr.C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii, cultelor și artelor)

a.) Radu Lascu (PNL-g) - M.Condrus (PNL)

b) Petre Andrei (PNT) - dr.Angelescu (PNT)

c) ACCuza (LANC) - C.Angelescu (PNL)

(DAD, MO 50, șed de sâmbătă , din 28 apr.'34, p. 2620-2624)

[LD: Discuția generală și pe articole .Era sâmbăta Învierii , ultima zi a sesiunii parlamentare .După legile represive , această lege a educației tineretului în timpul extrașcolar, vădea îngrijorarea dar și preocuparea guvernului pentru canalizarea tineretului spre acțiuni "sănătoase" naționale, culturale și sportive .] Doc. integrale la fișier Învățămant , Cultură

a)M.Condrus(PNL)

▫ Instituția OETR

" ORTR corespunde într-adevăr unei necesități ,care este menit să adune pe copiii noștri - și vorbesc în calitate de părinte - de pe căile pe care se duc fără nici un control,îi adună laolaltă, ca să- supună unei supravegheri și pentru a le da o educație și în direcțiunea națională și în direcțiunea sportivă și în direcțiunea culturală, în afară de școală , astfel încât statul , cu organele de conducere ale ministerului , să poată supraveghea în mai de aproape activitatea copiilor.

Și atunci dvs vă revoltați împotriva acestui proiect .Se poate ? (aplauze la majoritate)

M.Condrus / 28 apr.'34

/MSRegele - în fruntea OETR

-Condrus : " Și , în afară de aceasta , mai protestați și contra faptului că este amestecat numele MSRegelui în această acțiune . Dar în toate țările din lume familia regală, Regele , se află în capul instituțiilor de educație , de binefacere, sportive...

-Radu Lascu(PNL-Gdeorgist) :Sunteți în greșeală , d-le deputat .Nimeni n-a pus în discuție această chestiune.Mergeți prea departe !

-M.Condrus : " S-a pus în discuție faptul de ce amestecăm pe MSRgele în această chestiune.Ei bine, ce vă supără pe dvs. ,că MSRegele vrea să controleze și să îndrumeze această activitate ? Aceasta înseamnă o grijă în plus pe care , spre bucuria noastră, și-o ia MSRegele. Ce vă supără că MSRegele se găsește în fruntea acestei mișcări ?

Din contră , ar trebui să vă bucore că MSRegele se ocupă până în cele mai mici amănunte

de această mare problemă .M Condruș - Radu Lascu -

b) **Petre Andrei (PNȚ) :**

[LD : este evident că , în această sesiune, Petre Andrei își asumase sloganul opozantului intransigent :să ceară plecarea de la guvernare ! Ardelenii lipsesc și de la această dezbatere Discuția putea să fie interesantă dacă nu ar fi intervenit, iar și iar, iritățile și "ieșirile" politice care duc pe acești mari intelectuali la insinuări jignitoare , degradante ...
Altfel,era acest OETR o instituție de colaborare interministerială sau un nou pas al MSR de a-și asuma atribuții directe de guvernare ? Și dacă este așa ,cine va deveni colaborator al MSR , Angelescu sau Petre Andrei ?]
Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ Legea OETR

" D-lor deputați, **acest proiect de lege, ca tendință generală,nu poate nimeni să-l respingă ; el este pornit dintr-o justă îngrijorare .** (aplauze la majoritate)Dar îmi permiteți să manifest și **oarecari îndoeli** .În primul rând, constat că se înființează un Oficiu de educație a tineretului român,un Oficiu general. **Vă întreb însă : în acest caz, nu se dă oarecum un fel de certificat de incapacitate pentru Ministerul Educației Naționale ?ce rost mai are atunci Ministerul Educației Naționale ?**[-----]

-**PCAndrei** : " Dacă renunțați să gândiți dvs , pentru că a gândit Mussolini ,renunțați și la locul dvs !De aceea, vă rog să nu mai aduceți un asemenea trist și slab argument .**Eu concep Ministerul Instrucțiunii Publice ,ca un adevărat minister al educației naționale** dar dacă el nu este în stare să-și îndeplinească o misiune și se creează un alt minister, să o spuneți precis, specificând că Ministerul Instrucțiunii Publice devine o anexă a acestui Oficiu nou, care se înființează acum.Art. 1 cuprinde exact definiția și atribuțiile Ministerului Instrucțiunii Publice. Dvs îl subordonați altor ministere . [---]

[LD : dincolo de insinuări și procese de intenție, eu înclin să dau dreptate raționamentelor lui Petre Andrei .]

" **Oficiul** acesta de educație **apare ca un adevărat supraguvern** , pentru că **ministrele** devin niște **organe de execuție** ale **hotărârilor** pe care le va lua **Consiliul** acestui Oficiu . "

[citează din art.4]Prin urmare, toate ministerele stau la dispoziția acestui Consiliu.[----]

" **Deși suntem de acord cu ideea generală a necesității întăririi și supravegherii cât mai vigilente a educației,** care trebuie să pornească din toate părțile - și societățile particulare trebuie supravegheate ! - **deși suntem de acord cu această idee,noi credem că inițiativa trebuie să pornească de la Ministerul Educației Naționale, și să se execute prin organele pe care le are la dispoziție. Nu putem fi însă mulțumiți de ideea unui supraguvern** care să aibă în subordinea sa toate ministerele și ale cărui atribuțiuni și însărcinări se vor prevedea numai în Regulament .Eu sunt convins , **de altminteri, că și d-nii colegi din majoritate** , care vor vota această proiect de lege, **o vor vota cu inimă îndoielnică și cu convingerea că abdică drepturile lor.** " (aplauze la PNȚ)

PCAndrei / 28 apr.'34

c) **dr.C.Angelescu (ministru)**

" D-lor deputați, v-am adus în discuțiune acest proiect de lege , pentru înființarea unui **Oficiu de educație a tineretului român , din punct de vedere moral și național.** Desigur că **una din ramurile acestea privește școala.**Însă **școala** , după cum spuneam și aseară , **are ca principală atribuție cultura , instrucțiunea tineretului, și cu deosebire instrucțiunea și cultura tineretului în școală , nu în afară de școală.**Trebuie să recunoaștem că , **din nenorocire, educațiunea în școală trece pe planul al doilea.**(Aprobări) Ar trebui , deci, să facem astfel ca această educațiune să vie pe primul plan.

Dr.C.Angelescu / 28 apr.'34 , retro'28

▣Scopul OERT

" Ei bine, ce facem noi ? Venim cu acest proiect de lege, care are **două scopuri** :
să organizeze educația tineretului , să-l pregătească din p.d.v. **moral, național și fizic.**

-**ACCuza** : Și creștin .

-**C.Angelescu** : **Și creștin**, cum foarte corect spune dl Cuza .Dar și **să coordoneze și să controleze aceste societăți de sport răslețe .**

OETR este condus de un **Comitet Central** - format din **prim-ministru**, ministr. Educației, ministr. Apărării . **ceastă reformă a fost înscrisă în programul PNL .**

C.Angelescu / 28 apr.'34

▫**Regele și OETR**

[**LD** : deci **PNȚ** și **PNL** erau pe aceeași poziție.Se pare că acest fapt a fost criticat de iunianiști sau]

Am fost criticați pentru că **Consiliul** a fost pus sub președinția **MSRegelui** .

Apoi bine, d-lor, tocmai dvs veniți să protestați ?! Dar dvs ați făcut același lucru :

dl Gusti a venit cu **"Fundatiile regale"** și a prevăzut în lege ca **MSR** este președintele și conducătorul **Fundațiilor Regale.**

-**PCAndrei** :Să restabilim un fapt . Este f. ușor să combați pe cineva că a spus lucruri pe care nu le-a spus .

-**Vlad Dimitriu** (**PRȚ**- iunian):Dle ministru , ați repetat și dvs greșala **PNȚ** .

Sunteți pe linia continuității .

-**Teodor Iacobescu** (**PNȚ** , ex-lupist)**Fundațiile** sunt una, **Oficiul** este alta

-**dr.C.Angelescu** : D-lor s-a prevăzut **președinția MSR**Regelui , pentru ca această instituție **să nu mai fie supusă fluctuanțelor politice** .(aplauze la majorități)

La fel ca și legea pe care o va aduce dl ministru al Apărării Naționale [**premilăria**]

ca să nu mai fie supusă influențelor partidelor politice , am pus-o sub scutul MSRRegelui. "

dr.Angelescu / 28apr.'34

d) **ACCuza** (**LANC**)

▫ **OETR=Instituție deasupra partidelor** .

[**LD** : **ACCuza** nu pierde ocazia unei tirade antipartidiste .Din acest p.d.v, poate aici stă secretul menținerii lui în viața parlamentară : a încurajat totdeauna veleitățile lui Carol al II-lea]

" Deși într-o discuție prea grăbită pentru un obiect atât de important precum este obiectul prezentei legi, am crezut de datoriu mea să viu la această tribună și din partea **LANC**

să aduc respectuosul nostru omagiu Majestății Sale Regelui (aplauze unanime)

și, în același timp, **vii felicitări d-lui ministru al Instrucțiunii** (aplauze la majoritate)

și **dvs , majoritatea** , care vă pregătiți să votați această lege cu așa însuflețire .

" **Voi să rețin o declarație a d-lui ministru** , cu deosebire interesantă .

D-sa a venit și a spus că această lege are drept scop **să scoată educația tineretului de sub înrăurirea partidelor politice.** Este cea mai **desăvârșită satisfacție** pe care mi-o dați mie ,

care de 40 de ani combat partidele. "[-----]

ACCuza (**LANC**) / 27 apr.'34

/Sportul = dezorganizarea tineretului

[**Citează din art. 1**]

"Dlor deputați țin să vă atrag atenția că **educația fizică a degenerat ,cum a degenerat și creșterea cailor.** (ilaritate) [-----]

ACCuza (**LANC**) / 27 apr.'34

/Cugetarea și simțirea

[Tot la art. 1 din lege **Și totuși... iată-l pe Cuza** vorbind de **asasinii lui Duca...**

Nimeni nu rostise acest nume în legătură cu **legile dedicate tineretului**, deși ele se luau sub imperiul **acestei zguduiri de conștiință** Poate în această atitudine alui stă explicația că a fost ... tolerat în viața publică.]

"se dă o prea mare importanță educației intelectuale bazată pe memorie ,fără să se dea importanța care se cuvine cugetării. [-----]

" Nu-mi explic altfel cum se poate ca tinerii care au ajuns pe băncile universității să aibă mentalitatea pe care au avut-o și de care au dat dovadă acei odioși asasini , care au răpus viața primului ministru al țării.

Aici nu este numai lipsă de suflet , dar și lipsă de cugetare , de inteligență.

Ce voiau oamenii aceștia , acești tineri universitari , care au trecut prin școala secundară , și au urmat cursurile universitare , **ce voiau să dovedească ? Că pot ucide un om ?** Se poate aceasta ?! Dar după ce ucizi un om , cu ce contribui la înaintarea acestei țări , ce faci , altceva , **decât să duci la sălbăticierea și la degradarea ei ? "** (vii aplauze)

"Aici trebuie să dăm toată atenția , d-le ministru, nu dezvoltării memoriei (aprobări, aplauze) ca să vezi niște savanți de aceia care se prezintă la cursuri și care , în virtutea unei nenorocite memorii, bat pe ceilalți concurenți.**Cugetarea și simțirea , iată ceea ce trebuie să fie**

obiectul educației școlare din punct de vedere intelectual " (aprobări) [-----]

ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

/Educația religioasă

[LD : aici nu este numai antisemit ... dar este și contra dogmei bisericii ortodoxe ...

Nu am găsit, până acum , vreo luare de poziție oficială a bisericii , față de o atare ...erezie !]

"Educația religioasă **nu este posibilă astăzi ,din cauza monstruoșităților morale și științifice din Vechiul Testament**,făcute de jidani în timpuri de întuneric și care continuă să ne stăpânească până astăzi."

ACCuza / 28 apr.'34

Legea OETR

8.)Legea pregătirii premilitare ,28 apr.'34

G-ral N. Uică (ministru Apărării) , Pompiliu Bădeanu (raportor)

a) CCGiurăscu (PNL-g) b.) PCAndrei (PNT)

c) Pamfil Șeicaru ("Curentul") d.) M.Plătăreanu (PNL)

(DAD , MO 50, șed. de sâmbătă , 28 apr.'34 , p. 2638- 2643)

[LD : se discută în sâmbăta Paștelui , după legea OETR , în ultima zi a sesiunii parlamentare

Extrag informații de la discuția generală

Discursul lui Petre Andrei , **democratic -spiritual, antimilităros, psiho-sociologic,** dar diminuat de unele echivoci doctrinare și politicianiste .

Discursul lui Șeicaru - amplu, consistent, **patetic, patriotic, milităros,** contribuie la crearea unei atmosfere care salvează prestigiul legii .]

a) CCGiurăscu (PNL-g)

▫ Legea premilitară

-CCGiurăscu : Această lege prevede **pregătirea premilitară pentru tinerii din toate straturile sociale, atât de la orașe cât și de la sate ,atât din licee cât și de la sate ?**

-P.Băbeanu : Pe toți cetățenii români

-N.Popescu : **Aceasta nu este o lege de înarmare a tineretului român!**

-CCGiurăscu : legea prevede o amendă mică (2.000 anual) pentru tinerii care absentează , ceea ce nu este o sumă mare **Speră ca ministrul să dea explicații .**

CCGiurăscu / 28 apr.'34

b) PCAndrei (PNT)

/ **Critica procedurii parlamentare : excesul de legiferare ; legi vagi , negândite /**

/ Legea de organizare a **Ministerului de Apărare și premilităria** /
/ Necesitatea **scurtării serviciului militar ptr. țărani**, condiționate de școlarizare /
/ Educația tineretului .Modele : **Komsomol - Balila - tineretul hitlerist** /
- **polemică cu ACCuza pe tema "modelelor"** -
/ Specific ptr. situația României : **accent pe educație spirituală** ;
puțină ed. fizică ; rezervă ptr. premilitărie (la sate și universități)
/ Baza tehnică , finanțarea /
/ **Premilităria** - concluzii : **da , la sate** (condiționat) ; **cât mai puțină la uiversități**
Doc. integral - **fișier PNT**

PCAndrei / 28 apr.'34 , retro'30

▣ Educația premilitară

" Educația premilitară era dealtminteri **prevăzută în legea de organizare a Ministerului Apărării Naționale , încă din prima noastră guvernare din 1930** ,așa încât **noi am avut în vedere anumite necesități ale țării .**
Ne gândeam , între altele , **și la scurtarea serviciului militar** , pentru că una din doleanțele tinerilor , era **să se mai reducă termenul de sevicil militar. Atunci, firesc, era nevoie de o pregătire anterioară** " [-----]
PCAndrei / 28 apr.'34

/Spiritualitate ,nu exces de educație fizică !

[LD : de fapt este un gând legat mai mult de legea OETR ... sau **o tardivă remarcă** inspirată de discursul lui **ACCuza** ... sau **o improvizatie** pe marginea unei legi nestudiate ... sau **o idee opozantă spiritului militar...** Altfel , interesantă .Printre altele, o anume percepție a **educației komsomoliste , hitleriste sau fasciste**]

"Din proiectul de lege , **nu văd modalitățile** în care se vor organiza **serviciile acestea de educație premilitară și pentru universități** , și-mi exprim o temere .
" Dle ministru, nu știu dacă **dvs sunteți n curent cu ceea ce se petrece în Universități**, în genere . **Noi, în vremea de astăzi , avem nevoie de mai multă spiritualitate .**
Cine vrea să dea o anumită înfățișare unei epoci și unei țări, trebuie să o stăpânească din punct de vedere spiritual.De aceea îmi exprim temerea că **numai educația fizică nu va putea realiza scopul urmărit** . [-----]
Aveam intențiunea să iau cuvântul contra proiectului dvs , din cauza acestei temeri , ca nu cumva spiritualitatea , care trebuie să domine,să fie înăbușită din cauza excesului în direcția educației fizice.Nu avem nevoie numai de boxeri și de oameni rezistenți fizicește , avem nevoie de minți luminate , care să stăpânească prin spiritualitatea lor și să dea directive de cugetare în țara aceasta . [-----]

#Komsomolul,Balila,Tineretul hitlerist-modele !?

Indiferent de ideea politică pe care o reprezintă , **este vorba de același fel de organizație.**
Aceasta este **partea comună** în **organizația tineretului** atât din **Balila** ,cât și din **Komsomol** , sau din **tineretul hitlerist** .Este aceeași organizație , aproape același sistem de disciplină și educație.Aceasta m-a făcut să mă gândesc dacă în situația actuală de la noi , **nu ar fi nevoie de o altă disciplină ,nu numai de disciplină rigidă , militărească, pentru că aceasta ar fi prea puțin când sufletul poate fi dezorganizat .**
Și atunci, **opera de educare și de organizare sufletească** ar putea fi dată de această de această **organizare quasi militărească.**Mă gândesc cum veți face această organizare la universitate , **fără ca să abateti pe studenții noștri de la studii** .[---]
PCAndrei / 28 apr.'34

#Exces de legiferare

"Mă tem ca **aceste institute de spiritualitate și de cultură , să nu fie deranjate și abătute din calea lor firească , prin ceea ce prevedeți dvs. în această lege .**

Văd că suntem în epoca legiferării prin regulamente numai , de aceea ar fi fost mai logic să aduceți o lege cu un singur articol , în care să prevedeați înființarea serviciului de educație premilitară , specificând că un regulament va dezvolta dispozițiile conform cărora se va face această educație. Cu sistemul acesta , desigur că Parlamentul actual și banca ministerială ar fi fost mulțumită. Ca să fim în linia logică a activității dvs de legiferare ,întrucât votați numai deziderate vagi și lăsați ca totul să fie hotărât prin regulament ,atunci propun ca și în această lege să scriți un articol unic , în care să fixați ziua de 1 mai pentru înființarea institutului de educație premilitară și lăsând apoi în sarcina unui regulament special să prevadă mai departe atribuțiunile și organele de execuție."[-----]
PC Andrei / 28 apr.'34

/Premilităria- concluzii

[LD pe scurt, Petre Andrei era de acord cu premilităria la sate dar o considera inutilă în universități.]

" D-le ministru, cred că trebuie să aveți grijă ca educația premilitară să nu împiedice funcționarea institutelor superioare de cultură ,așa cum sunt școlile superioare țărănești [LD ???] Noi am făcut câteva astfel de școli de acest fel ,pentru ca tinerii de la 19 -21 ani să le frecventeze .

Să îmbinați educația premilitară cu activitatea acestor școli superioare țărănești , iar pentru universități să lăsați spiritualitatea pură să se dezvolte cât mai mult , să împietăți cât mai puțin prin aceste activități , pentru a nu distrage de la ocupațiile serioase pe studenți , căci ne trebuie mai întâi capete sănătoase și luminate, mai cu seamă în timpurile acestea. Acolo să vă amestecați cât mai puțin, d-le ministru "

(aplauze la PNȚ)

Petre Andrei / 28 apr.'34

c)Pamfil Șeicaru ("Curentul ")

/Premilităria = necesitate organică ; legea = timidă ezitantă /

/Virtuțile premilităriei : instrucția , cazarma, solidaritatea , înălțarea patriotică etc /

/Legea premilitară = sfârșitul statului democrat și liberal

Argument : modelul legii : legile lui Mussolini, Hitler, Stalin

/Incapacitatea clasei politice de mobilizare a tineretului : lipsa unui ideal /

/Tentațiile tineretului : eroismul, gelozia, lipsa de crez /

/Datoria "părinților" : reconcilierea , iertarea, smerenia /

/Porunca momentului : reconcilierea între generații /

necesitatea unui ideal ; așteptarea efectelor legii /

/ Elogiu sistemelor educative totalitare :

Italia fascistă, Germanai hitleristă, Rusia bolșevică /

/Legea premilitară = fixarea unui ideal : apărarea hotarelor /

/Pledoarie pentru votarea legii /

Doc. integral- fișier Cultură, Presă

Pamfil Șeicaru / 28 apr.'34

▣ Premilităria = necesitate organică

#Legea - timidă, ezitantă

"D- le președinte, d-lor deputați, deși , în intența ei , legea aceasta eu o primesc cu o vie satisfacție , fiindcă răspunde unei profunde necesități , și spirituale și materiale , constat însă că prezentarea ei este plină de sficiune , străbătută de atâta ezitare ,ca și cum d-l ministru al armatei , prin aducerea acestei legi, n-ar răspunde unei necesități naționale , ci ar vrea numai să strecoare o lege oarecare , în mod sfios, timid.

" Or, d-lor , instrucția preregimentară este o necesitate organică a statelor de astăzi .

(aplauze) **Toate statele își pregătesc tineretul** , fiindcă nu cunosc nici ora , nici ziua , când întreaga națiune va trebui să fie mobilizată . (aplauze) [---]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Legea premilitară = sfârșitul statului liberal-democrat**

/Modelul legii : legile lui Mussolini, Stalin, Hitler, sokoli,

De ce am spus aceasta ? Fiindcă inițiativa , **inspirația acestei legi , vine de acolo unde există regimuri și așezări sociale care constituie o denegare integrală a statului democrat și liberal.** Sunteți nevoiți să pomeniți de **organizarea tineretului fascist, a tineretului comunist , a tineretului hitlerist** . Dar când strecurați dvs și chestiunea sokolilor , uitați că sokolii nu sunt decât **armata deghizată sub forma societăților sportive a națiunii Cehe.**

"Așa dar , **inspirația dvs pornește de la state care prin așezarea lor , prin revoluția lor politică** pe care au făcut-o , **au negat categoric vechea așezare , vechea inspirație a statului democrat și liberal.** " [---]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

-Tineretul : tentația eroismului-gelozia-lipsa unui crez;

-Datoria părinților : reconciliere-iertare-smerenie .

[LD : Pare a vorbi de **Garda de Fier.O cascadă de cuvinte** avântate, patriotice (sau patriotarde ?) ; **o tiradă îndurerată** (sau ipocrită ?) ; **o scenă dramatică** (sau caragialescă ?) , **o sinceră disperare** (sau demagogie ?) **o pledoarie înțeleaptă și umilă** (sau vicleană ?) **pentru reconciliere** . Niciodată nu voi avea răspuns la aceste posibile întrebări .

Încercare de reconciliere , însă, da !]

În această grupare , în această înclinare , în această alunecare , eu nu văd un semn de decadentă ; văd altceva , văd o mare disponibilitate de energie sufletească , neutilizată , văd cum se precizează o datorie a dvs , și a tuturor acelor care pretind să conducă statul ; să poată desfășura flamura unei credințe , stindardul unei credințe curate , care să poată cuprinde toate sufletele și să poată mobiliza și înregimenta toate aceste disponibilități de curată , de neprihănită tinerețe , dornică de fapte mari ! Și poate să fie dornică de fapte mari .

" Să credeți dvs că în acest tineret poate să fie **și nitică gelozie** . Nu uitați dvs că **generația noastră** a realizat aproape **idealuri** , am realizat **România Mare** ; poate fără să-și dea seama , există în străfundul conștiinței lor , instinctiv , **oarecare gelozie : cum ar putea să depășească generația care i-a precedat ? Căci este o dinamică a generațiilor , este ursit ca fiecare generație să aibă râvna de a depăși realizările generația care a precedat-o .**

Și atunci , firește , acești tineri își caută un ideal ... [-----]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Reconciliere condiționată între generații**

[LD : **Purtat de valul " toleranței " ... Șeicaru întrece măsura umilinței !]**

"Am vrea ca acești tineri să ne depășească ; am vrea ca acest tineret să lase în umbră cei doi ani de crucificare a generației noastre ; am vrea ca , în fața acestui tineret , noi să ne plecăm cu smerenie , ca în fața biruitorului .

Care este părintele care nu-și reneagă fapta lui , **pentru glorificarea copilului ? (aplauze)**

Care este părintele care nu ar vrea să spună că **este nevrednic să lege șireturile de la sandalele copilului lui ?** [.....]

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Legea premilitară**

▣ **Apărarea hotarelor .**

[LD : **În sfârșit , Șeicaru lansează un ideal ! " Ideal -pretext " - spune el : apărarea hotarelor .**

Ce să creadă tineretul ? - vezi mai jos ! ...]

" Trebuie să creiăm un ideal, un pretext , însă un nobil pretext, spre care să putem mobiliza toată puterea tineretului nostru ! **Tot tineretul nostru să creadă .**

Să știe că **un hotar nu depinde** de îndemânarea celui mai genial ministru de externe (aplauze pe multe bănci) **Un hotar nu este altceva decât două brațe vânjoase , care împiedică pe vecini să se prăvale dincoace de hotarul tău .**[.....]

Dar această lege **să fie un punct de plecare și o temă de meditație interioară**

pentru fiecare din noi . Dincolo de socotelile noastre mărunte , dincolo de grijile noastre cotidiene, în fața marilor îngrijorări ale nației , să ne punem în marea ținută a seriozității , în grava ținută a îngrijorărilor zilei de mâine. [-----]

Votez acest proiect de lege , cu credința că este necesar, dar cu părerea de rău că dvs îl aduceți în ultimul moment ! Acesta nu este un proiect de lege care să se votează grăbit , la sfârșitul unei sesiuni ; acesta este un proiect de lege care cerea solemnă participare a noastră, a tuturor. N-ați făcut onorurile convenite acestei legi !

Și n-ați făcut-o , fiindcă - să nu vă supărați - întreg guvernul nu și-a dat seama că , mai presus de legea conversiunii , mai presus de toate aceste îngrijorări materiale, care formează viața de toate zilele ale unei națiuni , există marea problemă a apărării destinelor nației . Și legea care formează o introducere a acestei apărări, a intereselor nației , este legea de față , pe care eu o votez !" (aplauze unanime)

Pamfil Șeicaru / 28apr.'34-

9.)Chestiunea Skoda în discuția parlamentului , 28 apr.'34

[LD :2003.Indiferent de variantă, scandalul Skoda a ținut afișul în epocă și a fost exploatat copios în denigrarea PNȚ și în istoriografia comunistă.

[LD:4 ian.'2007.Subiectul este aruncat pe tapet după 1989, ori de câte ori este vorba de corupție sau de faptele "criminale" ale PNȚ ,alături de Lupeni'29 și Grivița'33.]]

a) "Dimineața" :ultima zi a sesiunii

/Virgil Madgearu-interpelare

Astăzi, în ședința de după amiază , va fi discutată chestiunea Skoda.

Virgil Madgearu , secretarul g-ral al PNȚ , va dezvolta interpelarea anunțată .

Vor mai lua cuvântul : **Ed. Mirto, Gr.Iunian, Gh.Brătianu și Oct.Goga.**

Interpelarea va fi adresată d-lui Tătăărăscu , președintele Consiliului.

Cum d-sa este suferind, a dat delegație d-lui C.Xeni să asiste la dezbateri și să răspundă în numele guvernului.

Guvernul intenționase să aducă chestiunea în dezbateri , însă din cauza prea multor legi, a renunțat. **Dezbaterile se vor face fără dosare ,** deoarece **Înalta Curte de Casație ,** unde se află **dosarul Skoda,** pentru **recursul de neconstituționalitate ,** făcut de **Szeletski ,** a amânat procesul pentru ziua de 24 mai .

Virgil Madgearu a anunțat că **nu are nevoie de dosare ,** deoarece are date și acte suficiente pentru a-și dezvolta interpelarea.

Constantin Xenii a răspuns că primește dezbateri fără dosare .

Ed.Mirto a declarat că va descifra misterul anonimului **Palaelibus ,** care figurează în dosarul Skoda.

"Dimineața"

a) Virgil Madgearu (PNȚ)

(DAD, MO 50 , șed. sâmbăta, din 28 apr.'34, p. 2662- 2670)

[LD : Madgearu prezintă "dosarul Skoda", din p.d.v. al PNȚ , cu accent pe disculparea categorică

a politiciii de înzestrare a armatei promovată de Iuliu Maniu , în 1930.
PNȚ nu numai că nu se face vinovat cu nimic, ci este victimă a unor campanii denigratoare interesate ,în care o sumă de generali și alți ofițeri au fost manipulați de intriganți politici .
Din acuzat, prin vocea lui Madgearu, PNȚ devine acuzator]
Supratitluri, comentarii, colorări , îmi aparțin.]
Doc. integral - fișier PNȚ X

Madgearu / 28 apr.'34

/Interpelarea

În ședința din 16 apr. a anunțat **interpelarea**, a declarat că **PNȚ cere anchetă parlamentară** ,
că **nu admite tergiversări**, **la adăpostul cărora curg valuri de calomnii** .
PNȚ are un patrimoniu de apărât în politica de înzestrare a armatei pe care a inaugurat-o în
anul 1930 , **guvernul prezidat de Iuliu Maniu** .

Madgearu / 28 apr.'34

«Scandalul Skoda=Periclitarea guvernării democratice

=Periclitarea regimului constituțional- parlamentar

Prin punerea în scenă a **chestiei Skoda**, **s-a încercat o întunecare a adevărului**, și , dintr-o
politică de înalt patriotism, **s-a încercat a se face o afacere compromițătoare** .
Dacă opinia publică a început să se lămurească , **PNȚ este îngrijorat de spiritul de**
neîncredere care se creează **în rândurile armatei** privind **eficacitatea acțiunii partidelor**
politice **de guvernământ** în chestiunea **organizării apărării naționale**.

PNȚ mai este **preocupat** și de **pericolul formării curenților subversive** în opinia publică ,
ca urmare a **neîncrederii în eficacitatea meodelor de guvernare ale democrației**
constituționale și parlamentare .

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 21-'28

#PoliticaPNL de înzestrare

"Prin urmare , în timpul acestor zece ani , de la 1919 până la 1928 [----] **nu s-a făcut absolut**
nimic pentru înzestrarea armatei noastre (aplauze la PNȚ) într-o epocă în care toate țările
care ne înconjoară **s-au preocupat** în așa măsură de armată încât **Polonia** , de pildă, la un
moment dat , **a acordat jumătate din bugetul ei** pentru înzestrarea apărării naționale " (aplauze
la PNȚ)

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 28

«PoliticaPNȚ de înzestrare

[LD : și la această capitol... **Madgearu** vorbește de planuri, de proiecte , de măsuri.**Totul la nivel**
de intenții, care dintr-un motiv sau altul , **nu s-au realizat** .Mărturisesc că regret că , nu de la
adversari, dar de la propriile declarații,mereu se probează **incapacitatea PNȚ !**]

Când a venit în 1928 la guvern, în toamnă, **a găsit o situație alarmantă** , complicată de
izbucnirea crizei economice.**La in joncțiunile MSt.M**, **guvernul a încercat să aducă în țară , cu**
mijloace diplomatice,armament de la aliați, dar schimbarea situației externe , **a îndepărtat**
realizarea acestui plan .

Ministerul Apărării a făcut un plan , pe baza căruia , după studii de 2 ani (între '29-'30)

s-a făcut un proiect de convenție cu guvernul polonez, pentru **recontrolarea munițiilor**, **dar**
guvernul a căzut ...

Guvernul Iorga (1931) a suspendat tratativele și **a adoptat un plan** de organizare
înăuntrul țării , **cu forțe naționale** , pentru care s-a făcut un buget de 150 milioane .

Revenit la guvernare (1932) , **PNȚ a prevăzut și el încă 150 milioane** (1932/ '33)
și alte 100 milioane (1933/ '34)" **dar nu s-a făcut nimic** " [-----]

Madgearu / 28 apr.'34 - retro' 29-'30

Planul cincinal de înzestrare

/Incapacitatea industriei naționale

/Comenzile în străinătate

Aceste comenzi nu s-au dat la întâmplare , au făcut parte dintr-un mare plan de înarmare , realizabil în 5 ani . Guvernul a deschis un credit de 10 miliarde , plătit eșalonat (10 ani) În cadrul acestui plan financiar , guvernul a lăsat libertatea întreagă forurilor militare , pentru a executa planul de înarmare .

Se pune în prim loc întrebarea : de ce nu s-au dat aceste comenzi în țară ? În Raportul în "chestia Skoda" făcut la Senat [mart.'33],se spune că toți specialiștii sunt de părere că trebuie să realizăm o industrie națională .Dar tot ei spun că, în starea de azi a industriei naționale,industria națională nu poate face față acestor nevoi . "Urgența comenzilor am indicat-o prin împrejurările externe , care erau în acea vreme.

Când un guvern este pus în situațiunea de a căuta să împrumute armament de la guvernele prietene, nu se poate să se discute chestiunea , dacă industria națională ,care nu putea să execute în timp de 5 ani aceste comenzi , pentru că nu era utilată, trebuia să fie preferată sau nu. [-----] " Puteam noi , din punct de vedere politic, să ne adresăm acestor uzine ?

Alte uzine nu mai erau decât cele franceze, cehoslovace , pe lângă cele engleze . Interesele noastre politice , legăturile pe care le aveam cu Mica Înțelegere și cu Franța, făceau ca să încline balanța spre comanda din aceste două țări. [-----]

Alegerea caselor străine , a fost făcută judicios. Toate organele militare au fost consultate. Pregătirea comenzii, s-a făcut în condițiile cele mai serioase.

Din p.d.v. juridic, a fost supus contencioaselor Ministerului de Război și Ministerului de Finanțe. S-au luat un număr de garanții foarte importante. [-----]

" Iată prin urmare constatările asupra prețurilor : nu există nici un indiciu până astăzi că prețurile cu care s-a contractat la Skoda ar fi fost mai urcate decât prețurile cu care a luat o altă țară materialele de război . (aplauze la PNȚ)

Prin urmare , nu se poate vorbi, din p.d.v. financiar , de condițiuni cu caracter oneros. "

/Executarea contractului ... sub gov.lorga

Până astăzi, la un contract de 5 miliarde, uzinele Skoda n-au primit ca avans decât suma de 216 milioane. Odată comanda dată, s-a trimis o comisie ,prezidată de colonelul G.Ionescu, și a început executarea prototipului .Prototipul a fost gata în lunile iul-aug.1931.

Sub asistența g-ralului Rudeanu , s-a făcut recepția tunului de 75.

La 31 aug.'31 , ministrul de Război , g-ral Ștefănescu -Amza , a semnat procesul -verbal .

La 29 sept.'31 , g-ral Rudeanu , prezintă un Raport Ministerului de Război, prin care cere să se respingă prototipul ! Se face o Comisie de anchetă.

[Madgearu citează din procesul-verbal al Comisiei și din alte doc.]

La 2 oct.'31, Ministerul de Război aprobă concluziunile g-ralului Rudeanu și respinge prototipul !

La 5 februarie '32 , ministrul de Război, Ștefănescu -Amza , trimite la Schneider și la Skoda, o Comisie compusă din 7 generali , prezidată de g-ral Paul Angelescu (actual ministru la Muniții) pentru verificarea respectării condițiilor din contract .

Prin procesul - verbal semnat de Comisie , conchide că tunurile Skoda sunt superioare celor Schneider [Madgearu citează din procesul-verbal al Comisiei]

La 6 apr.'32 , g- ral Angelescu face Raportul și ... oprește comanda , cf. ordinului Ministerului de Război . Se renunță astfel, la comanda tunurilor de câmp, construcția cea mai modernă. [-----]

"Este inadmisibilă această bătaie de joc de interesele naționale ale țării , inadmisibilă Sunt și accente de revoltă , pe care un deputat nu poate să le stăpânească ."[-----]

/Executarea contractului ... sub gov.PNȚ

În sept.'32, sub impulsivitatea noului ministru, g-ral Samsonovici ,noile caite de sarcini sunt

trimise la Skoda și sunt definitive la 23 februarie 1933 , când comanda intră din nou în executare .Iată ce spunea cel mai autorizat militar al armatei române , maresalul Prezan :<Mă unesc cu totul cu d.l ministru de război și înfierez pe toți acei cari au oprit această comandă . > Dacă mâine izbucnește războiul , cine răspunde ? De doi ani de zile o ducem în târăgăniiri,o ducem de la dreapta la stânga ; nesiguranță ; șovăire .[-----]
Madgearu / 28 apr.'34, retro' 33

#Procesul lui Seletzki -

"Aceasta este întreaga istorie a contractului Skoda.Dacă această chestiune n-ar fi avut o nenorocită latură politică și morală,aș putea să îprăvesc aici expunerea mea.

Dar această chestiune a chestiunii Skoda a fost conexată cu celebra afacere Seletzki .

"Afacerea Seletzki a izbucnit printr-un incident la 10 martie 1933 , printr-o descindere fiscală. La 24 martie , Seletzki a fost arestat și procesul său începe cu această dată.

Să cercetăm care a fost atitudinea guvernului național-țărănesc prezidată de d-l Alexandru Vaida -Voevod, față de acest proces. [----]

Madgearu / 28 apr.'34, retro' 33

...Complicitatea generalului Uică

[LD :2003.Se poate presupune că g-ral Uică,(devenit ministrul Apărării în gov.Tătăărăscu),a fost instrumentul lui Gh.Tătăărăscu (sau al frecușurilor dintre înalții ofițeri ?) în punerea la cale a acestui complot calomnios ? Se poate .

-Virgil Madgearu : " Instanțele militare se găseau în vremea aceea sub directa răspundere a d-lui comandant al Corpului I de armată ,general Uică,care este actualmente ministrul de război în cabinetul Tătăărăscu."

[Madgearu dă și alte amănunte privind strădintele guvernului , ale justiției militare , pe lângă gov.ceh, pentru ca procesul să se clinească ...]

...Șantajul col.Tătăărăscu

Uzinele Skoda au împrăștiat în lumea întreagă un document intitulat "Cauza Seletzki"

[aug.'33] tipărit în toate limbile pământului , în care iată ce se spune despre

col.Tătăărăscu trimis în misiune :

< Dl colonel Tătăărăscu , adjutantul generalului Uică ,a venit într-adevăr la Praga,și a cerut direcțiunii generale ca să-i indice personalitățile , în special politice , care ar fi primit comision la acordarea comenzii în 1930 . Aceste insinuări au fost , natural,respinse cu indignare .

D-l colonel a spus că , dacă cererea sa va fi satisfăcută ,Seletzki va fi pus imediat în libertate , iar întreprinderea Skoda vor avea dreptul de prioritate la toate comenzile statului român.

Când a văzut că străduința sa este zadarnică , a început să amenințe și a decalart că Seletzki va rămâne în închisoare 15 ani și că acuzatul , care a avut un regim moderat va fi supus celui mai sever regim și că , în fine, toate contractele cu întreprinderile Skoda vor fi anulate . >

Acestea sunt afirmațiile pe care într-un document public le-au făcut uzinele Skoda .

- Voci PNL :Rușine ! Rușine să le fie !

-Madgearu : Eu întreb pe dl ministru de Război :s-a sesizat d-sa aceste aserțiuni ?

A încercat d-sa să apere onoarea grav atinsă a unui ofițer superior din oștirea românească ? (aplauze la PNȚ)Pentru că aici nu este vorba de niște anonimi, care răspândesc în lumea întragă ,asemenea acuzațiuni ...[-----]

-Madgearu :Ministrul armatei care , în calitatea sa de comandant al Corpului II Armată a socotit necesar să încredințeze această misiune col. Tătăărăscu, este obligat să lămurească caracterul ei. Documentul Skoda datează din august '33 .

Guvernul , inclusiv ministrul Apărării de atunci, nu a avut la cunoștință misiunea încredințată col. Tătăărăscu .

[Madgearu îl învinuiește pe gral Uică și de alte intervenții nelegale , în mersul procesului.]

"Este chestiunea falsului proces-verbal al unei ședințe a instrucțiunii, în care s-au introdus declarațiuni ce ar fi fost făcute de către Seletzki , și în care era vorba să se insinueze două

nume , numele d-lui Iuliu Maniu, fostul președinte al Consiliului și al d.lui R.Boilă "
(întreruperi, vociferări , mare zgomot)

Pentru a se descoperi vinovății presupuse și pentru a se compromite frunțașii țării, s-au organizat mașinațiuni în care au fost implicați chiar și străini de neam.

Unii dintre ei **au depus jurământ la rabinii** din Ardeal, **pentru a-i deslega** să poată lua parte în mașinațiunea **pentru compromiterea , într-un complot ,**a fostului președinte de Consiliu, **Iuliu Maniu "** (aplauze la PNȚ)

Madgearu / 28 apr.'34

...Corupțiile din vremea celorlalte guvernări !

[LD : cea mai bună apărare , este atacul !]

[-----]

" rezultă indubitabil că , până azi, nu s-a găsit absolut nici un indiciu și nici o dovadă , care să privească comisioane încasate de vreo unul dintre cei care au avut legătură cu această comandă , de la 1930 .

Dacă în practica lui **Seletzki era moravul corupției, acesta nu s-a practicat ,** după indiciile și dovezile pe care le avem **decât în timpul altor regimuri politice "**

Madgearu / 28 apr.'34

...Mașinațiunile g-ralul Ștefănescu-Amza-Puiu Dumitrescu -Carol

«Complotul de compromitere a lui Maniu

[LD :doamne ce păienjeniș de vinovății și complicități .

Madgearu este necruțător în a arăta vinovații și victimele lor : g-ral Sică Popescu - victimă nevinovată a g-ralului Ștefănescu Amza . dr.Lupu iese - "basma curată" ;

Maniu - victimă a unor mașinațiuni întortochiate , cu insinuări care nu-l ocolesc pe Rege (cu al său protejat g-ral Dumitrescu) și complicitatea g-ral Uică ,(cu al său col.Tătărăscu) dar care atinge (sau explică) și refuzul sprijinirii majorității PNȚ care sprijinea guvernul " fratelui " Vaida ...care îl menținuse pe Ștefănescu - Amza în guvernPNȚ este neîncrezător în bunele intenții ale guv.Tătărăscu (cu g- ral Uică și ruda premierului, col Tătărăscu !)

Poftim și descurcă aceste intrigi , pentru a explica nevinovăția PNȚ și supărările lui Maniu !]

"Peste capul guvernului Vaida - trebuie să o afirm -comandantul Corpului II armată s-a servit de ofițerii superiori ai țării ,pentru a lovi și ucide moralicește pe un om politic ca Iuliu Maniu (aplauze la PNȚ) care avea o singură vinovăție , care trebuia să fie pedepsită , vinovăția de a fi refuzat să colaboreze cu generalul de jandarmi Dumitrescu Constantin ,care acum se găsește pus sub anchetă pentru incorectudini , chiar de guvernul dvs , și ptrcă nu admisesse să acorde sprijinul majorităților parlamentare , unui guvern prezidat de d-l Vaida , din care făcea parte generalul Ștefănescu -Amza " (aplauze la PNȚ)

! Ancheta parlamentară !

" Țara trebuie să știe întregul adevăr , tocmai în momentul de astăzi.

D-lor deputați,cu toate mașinațiunile ,cu toate înscenările,cu toate procedeele inchizitoriale, **nu s-a putut descoperi nimic,pentru că acolo unde nu este nimic și nu se pot face înscenări viabile,** nici de cei mai machiavelici dintre acei care sunt înclinați a se ocupa de alte interese ,**decât interesele oștirii,** în fruntea căreia **epoletii lor le dă drept la locul de comandă "** (aplauze la PNȚ)

Madgearu / 28 apr.'34

! Sancțiuni !

"De aceea, astăzi, când se propune o **Comisie de anchetă,** noi **subliniem cu aplauzele noastre această propunere ,** pentru că am făcut-o și noi de atâta vreme , și pentru că **așteptăm lumină deplină de la dânsa"** (aplauze la PNȚ)

Avem însă o singură nedumerire : cum este posibil , când d-l prim -ministru are în guvern , ca ministru al armatei, pe fostul comandant al Corpului II armată [g-ral Uică] care a făcut și ce era în căderea lui, și ce nu era în căderea lui (exclamații , protestări, la PNL) , pentru ca să descopere vinovații , când dl prim-ministru are la îndemână informațiile pe care i le-a adus colonelul Tătărescu , cu care este înrudit , pentru ce oare , dacă sunt vinovați în această chestiune , așteptăm ancheta parlamentară și nu trimite vinovații direct la parchet ?

" Tara nu poate să fie pusă sub teroarea morală a bănuielilor și suspiciunilor. Trebuie să înceteze cu un ceas mai devreme acest sistem al calomniilor și al suspiciunilor aruncate asupra marilor bărbați ai țării noastre ." (aplauze la PNT ; întreruperi la PNL) [Madgearu explică cum trebuie să fie ancheta și dovezile]

" Nu vrem anchetă cu mușamalizare, vrem anchetă cu sancțiuni. Sancțiuni pentru toți : sancțiuni penale pentru vinovați , sancțiuni morale, cel puțin pentru calomnii de rând (aplauze la PNT) , sancțiuni politice pentru partidele politice (aplauze la PNT) [-----] sancțiuni disciplinare împotriva ofițerilor care s-au făcut vinovați , servind ca unelte politice , vârandu-se în acțiuni de subminare a autorității politice a oamenilor de stat [-----]

îndepărtarea ofițerilor care au fost calificați de mareșalul Prezan , cum a fost calificat un general comandant al oștirii românești , care continuă totuși să figureze în rândurile ei active . (aplauze la PNT) Cerem sancțiuni împotriva generalului Ștefănescu -Amza ! Să se știe acest lucru ! " (aplauze puternice și îndelung repetate la PNT)

-Mișu Slăvescu : " Sunteți un monument de îndrăzneală ! Până ieri ați fost acuzați și acum deveniți acuzatorii întregii țări. Să ne dați cifrul, nu să aduceți acuzații unor ofițeri ! Este o îndrăzneală prea mare ! " (proteste vehemente la PNT ; protestări, mare zgomot)

-Madgearu : " Urăm ca cercetările anchetei parlamentare să se isprăvească repede și să stabilească toate răspunderile. Să ne dăruiască Dumnezeu timp ca să împlinim lacunele lăsate în organizația noastră națională prin acțiuni de sabotare , ca aceea care a fost făcută în legătură cu opera de înzestrare a armatei noastre, pe care a prezidat-o dl Maniu " (aplauze puternice și îndelung repetate la PNT)

-Voci : Cifrul ! cifrul ! (zgomot mare)

Virgil Madgearu / 28 apr.'34

b) Dr.N-Lupu (ex PT , acum PNT) :

[LD : revezi interpelarea lui Lupu : **Dr.Lupu** : lansase „bomba” privind „Afacerea Skoda” , 20 mart.'33 I se vor asocia Goga, Iunian , Gh.Brătianu, IG Duca) (DAD, MO 68, șed. 20 mart.'33)

Dr.Lupu , polemică îndârjită, „Afacerea Skoda” , 24 mart.'33 (DAD, MO 72, șed. din 24 mart.'33)]

[LD : oricum, este penibil și adevărate zicala < **Lupu -și schimbă pielea, dar năravul, ba !** >] Rezum doar explicația lui, deoarece valoare morală nu are]

dr. Lupu / 28 apr.'34

▀ Cum a lansat "bomba " Skoda .

Persoana sa a fost pusă în discuție pe drept , deoarece "pentru Dumnezeu, afacerea Skoda este legată în mare măsură de numele meu ."

La 10 martie '33, fără ordinul expres al Ministerului de Finanțe, doi funcționari din Ministerul de Finanțe au făcut o discindere în birourile Casei Skoda, pentru a găsi fraude. De la 10 - 20 martie , rumoare mare în public ; În ziua de 20 martie, "Universul " și "Dimineața" anunțau că el va interpela guvernul ! Pe atunci el nu știa nimic ! Dar ... numai după un sfert de oră ... au început să curgă informatorii , și de o parte și de alta .

"M-am legat atunci pe cuvântul de onoare -și țin acest cuvânt de onoare - că pe militarii superiori care mi-au dat date cu cifre , cu texte, cu prețuri, nu-i voi denunța. Nu-i voi denunța nici acum " (ilaritate, zgomot la PNL)

Și atunci, în baza datelor primite, a 23 martie '33, a venit cu interpelarea, fără să scornească nimic din capul lui. [Lupu recapitulează ce a spus, cu alte accente !]
Și atunci, la interpelarea lui s-au asociat și ceilalți lideri opozanți :IGDuca. Iunian, Tătăărăscu ..
[Lupu : o bălmojește că de ce era dator guvernul PNL, venit de 4 luni la guvernare, să lămurească problema]

c) Ion Mihalache

/Calomniatorii să fie trași la răspundere !

[LD: nu uita de legea lor care pune accent pe pedepirea calomniatorilor]

-I. Mihalache : "Este adevărat ceea ce spune dr. Lupu. În țara tuturor calomniilor, a tuturor țigăniilor (zgomot, proteste la PNL) unde nici unul din calomniatori nu este tras la răspundere, unde, din nenorocire, presa exagerează, sau, mânăta de oameni interesați, se asociază acestor calomniatori, nu este de mirare că Partidul Național -Țărănesc a avut să sufere realmente, așa cum a spus d-l dr. Lupu, de influența acestor calomnii. De aceea, nu am pierdut nici o ocazie fără să cerem să se facă lumină. Vă declar că conștiința noastră este împăcată că am făcut tot ce este cu putință să descoperim dacă este vreo vină. Dacă noi nu am reușit și dacă veți descoperi dvs. suntem gata să aplicăm sancțiuni, pe care viața politică nu le-a văzut până astăzi ." (aplauze la PNȚ)

-dr. Lupu : [mi pare bine de această intervenție a d-lui Mihalache. Declarația este justă.]---

[LD : urmează o lungă ciorovăială, în care Lupu nu vrea să-și retragă cuvintele, în care se comportă efectiv șmecherește, în care ba invocă tradiția democrată a PNL, ba insinuiază oarece concurență între Tătăărăscu și Dinu Brătianu Este penibil și de aceea nu merită consemnat. Înregistrez doar tirada sa de revoltă ! .]

-dr. Lupu : este în joc onoarea țării, onoare terfelită ... Cum de nu v-a fost milă ? ...

cum dvs nu ați fost mișcați că este o chestiune adusă aici în Parlamentul țării ? ...

Ce vreți ? faceți cercetări prin colonei, prin miniștri, prin deputați, la firme străine, la guverne străine, cerând informații ... Declară tu Loewenstein, declară tu Lowenberg, cine este vinovatul ! Cum de nu v-a fost rușine ? (murmurare la majorități) Dvs hălăiți !

Să vă fie de bine că hălăiți, dar nu aveți conștiință !

Să rămână d-l ministru de război, onorabilul general Uică, pe care îl stimez, îmi pare rău

că a plecat de aici, să rămână impasibil și insensibil când este acuzat că,

în calitate de comandant al Corpului II armată, a trimis pe fratele președintelui

Consiliului de miniștri, de astăzi, la Praga, după informații ? Se poate ? Unde am ajuns ?

[-----] Roagă guvernul să înceapă imediat ancheta .

"Nu vă jucați cu focul. Nu trebuie să dăm impresiunea că se încearcă o mușama, nici de dvs, nici de dânșii. Este în interesul vieții parlamentare și al partidelor să se facă lumină clară, limpede și adâncă a acestei chestiuni, să se meargă cât de sus, să știu eu cine a trimis la Praga atâția inși. Nu luați lucrurile ușurel, pentru că alunecăm pe povârnișul cel mai periculos, din ce în ce mai adânc, până când într-o zi ne vom trezi cu totul scufundați și atunci va fi prea târziu " (aplauze la PNȚ)

dr. Lupu / 28 apr. '34 -----

d) Pamfil Șeicaru (" Curentul ")-

[LD:discurs integral, la *fișier Presă*. Ca fost luptător în primul război mondial, Șeicaru era foarte "cazon", foarte sensibil când era vorba de armată, de pregătirea ei.]

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr. '34, p. 2673)

Șeicaru / 28 apr. '34

#Scandalurile legate de apărarea națională

" S-a cerut astăzi, anchetă parlamentară în chestiunea Skoda. Ancheta Skoda este un fragment, dintr-un lung șirag de scandaluri legate de apărarea națională [-----]

"Pentru mine, afacerea Skoda este un fragment. Dar afacerea I.A.R. ? Dar afacerea Foker ?

[---] Nu sunt două săptămâni de când , în Senat, dl subsecretar de stat al Aviației , a recunoscut că ,**în aer, suntem neînarmați. După 14 ani, de la 1920 la 1934 , țara află că este neînarmată !** Dar fiecare cetățean își aduce aminte că a plătit .**Unde sunt banii ? Unde s-au dus ?** Nu este doar afacerea Skoda ; **totul se încadrează într-un sistem !**
Și dacă am luat cuvântul, l-am luat ca să **cer ca ancheta parlamentară să cuprindă toate comenzile și furniturile militare , de la 1920 până la 1934 "** (aplauze unanime)
Șeicaru / 28 apr.'34

▣Răspunderile.

[-----]

" **Este interesul dvs, al oamenilor politici ; este interesul partidelor și este interesul însuși al sistemului dvs parlamentar , ca ancheta să cuprindă toată această perioadă și să examineze chipul în care s-au mânuit banii publici.** O asemenea anchetă , de o asemenea amploare, de o asemenea seriozitate , făcută cu toată energia necesară, **va însemna o mare autoritate și pentru Parlamentul aceasta , și pentru guvernul care a determinat-o "**
[**Propune să se pună la vot propunerea ca ancheta să se extindă la perioada 1920 - 1934]**
-Justin Stănescu : La sfârșitul discuțiunii va supune propunerea la vot .
Șeicaru / 28 apr.'34

e)Ed.Mirto (PNȚ)

(DAD, MO 50, 28 apr.'34, p. 2675- 2677)

[**LD :este o poliloghie foarte încâlcită , despre misiunea încredințată lui Mirto de către Vaida -Voevod ,de a merge la Praga, la Skoda, și de a lămuri înscrisurile din caietul lui Seletzki .**
Extrag câteva informații]

/Lista avocaților implicați

-Mirto: După ce a început procesul Seletzki, **Vaida l-a trimis cu misiunea de a afla cine au fost mituiții ;Cei de la Praga s-au lăsat cu greu convinși** să dea explicații privind acele persoane : **"lemn" , "cauciuc" , "ixochix" , "Palaelibus"** etc etc.

Datele erau din oct. '31 - [**LD : deci din timpul guvernării Iorga , când la Finanțe era Argetoianu ,iar la Război, Argintescu - Amza ;]**

...**Palaelibus** , vine de la **paela** = palamare , adică onorariu de avocat , de experți ;**bonus** = anumite cheltuieli,

-Mirto : Cei de la Skoda i-au explicat că **aceste cheltuieli** - cca 27.000.000 lei - **reprezentau 0,47% din contractul de 5.300.000 .000** , și că erau ceva obișnuit la toate contractele...

" Am afirmat de am răgușit , că nu este vorba de vreuna din persoanele proeminente , de mâna întâi, din viața politică. Am răgușit.

Cu care gazetar mă întâlneam , îi repetam această declarație

Nu azeam în spatele meu vorbindu-se decât de cutare fost ministru sau de cutare actual ministru.Spuneam din nou : nu este vorba de frunțașii vieții politice.

Rezultatul era : în spatele meu se repetau exact același fel de învinuire.

Atunci, la un moment dat, **am luat hotărârea să tac**, poate acesta va fi un mijloc să nu se mai interpreteze .**Am dat un interview , pe care l-a citit și d.Xeni, în care am repetat același lucru..**

A doua zi, **în diferite gazete , se interpreta interview-ul că aș fi zis că este vorba de oameni de mâna întâi, foști miniștri.**

Repet ca să se știe : nici unul dintre aceia care au fost sau cari sunt astăzi pe banca ministerială nu se gădesc amestecați. Sunt onorarii de avocat, **am aici lista ...**

-C.Xeni , ministru secretar de stat : " Aici fac apel la faptul că **d-ta îmi ești coleg de barou,ca să vă spun :este foarte rău sistemul de a vorbi așa .Este mai cuminte de a citi lista, fiindcă altfel fiecare bănuiește pe cineva și bănuiala aceasta se înde .**

Nu văd ce vă împiedică să citiți .Atunci când este vorba de un cont de 30 milioane, coroane cehe sau lei, opinia publică este îndreptățită să ceară lămuriri. "

-Ed.Mirto : " **Avocații însumează 3.018.592 lei.** Eu sunt convins că mâine,numele acestor domni, nu va circula pe stradă ca numele unor **avocați cari au primit onorarii pentru munca**

lor,ci ca al unor oameni care au făcut nereguli în chestia Skoda !

- **C.Xeni** : Care este numele lor ,dle Mirto ?

- **Mirto** : " Vă citez :este **Săvescu** , o dată cu 250.000lei ;apoi **I.Lazăr** , cu 150.000 lei , **Protopopescu** , cu 800.000 , dl **Săvescu**, iarăși cu 750.000 lei , **Vasilescu** , cu 600.000, iarăși **Protopopescu**, cu 400.000 lei ,,,

-**Voce** : Erau avocați ai statutului ?

-**Mirto** : Nu ! Dar , d-lor, **a rămas o sumă de 11.650.000 lei neexplicată ,și atunci am spus : nu pot să mă duc mulțumit , dacă nu-mi explicați această sumă.**

Mi-au răspuns : nu vă putem da explicația cu nici un chip.Mi-au dat însă o lămurire , anume : este vorba de **niște persoane care nu sunt în țara românească.** Dar eu nu pot să ascund că **nu mi-au dat dovezi până astăzi în această privință.** De aceea cred că **această comisie parlamentară este datoră să obțină o explicație "**

El dorește Comisiei, **să lucreze zi și noapte și să lămurească o dată această chestiune** (aplauze la PNȚ)

Ed.Mirto / 28 apr.'34

f)C.Dimitriu(PNL)- concluzii la dezbatere

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr.'34, p, 2.701 - 2.703)

Dimitriu / "8 apr.'34

#Poziția PNȚ

Ora este târzie, este sâmbăta Paștelui ! A crezut că se va discuta numai propunerea sa inițială , de **constituire a unei Comisii parlamentare .Dar Madgearu a găsit de cuviință să facă un întreg proces politicii de înzestrare militară a guvernelor.**

" Cred, d-lor , că a fost o eroare " [-----]

«Politica militară a guvernelor PNL

[LD :Nu mă pricep eu la chestiuni militare ... dar parcă mă gândesc că ... în fond ,după război, România Mare pornea la drum , din toate p.d.v, aproape de la zero ,și că este un miracol că a reușit în numai 20 de ani să ajungă unde a ajuns.Cât despre înzestrarea militară ... opiniile mele sunt atât de nonconformiste,încât mă străduiesc să nu pun pecetea lor pe judecățile istorice.

Să-i las, de aceea, pe bărbații de stat ai României,pe generalii săi, să-și spună părerea]

Informațiile oficiale, emanând de la birourile conturilor din Ministerul de război, arată că între 1921- 1928 , s-a dat din bugetele ordinare ale statului cca 35 miliarde lei .

"Nimeni nu va putea susține că **aceste sume nu au mers la destinația lor "**

-**I.Răducanu** : **Bugetele sunt cunoscute .Cifra este impresionantă.** Dar reprezintă bugetele de întreținere a armatei - hrană, îmbrăcăminte etc etc **Interesează bugetele extraordinare , cele destinate armamentului .**

-**Dimitriu** : **" Imediat după terminarea războiului, situația noastră militară era dezastruoasă.**

Nu aveam nici cadre, nici muniții, și nici trupe suficiente .Evident că guvernul era silit să facă față nevoilor urgente, din bugetul ordinar,alte resurse nu existau atunci,încât cu aceleași mijloace am alimentat și cheltuielile de înzestrare .

În afară de bugetele ordinare, am deschis și credite extraordinare ,care se ridicau iarăși la câteva miliarde.După război, nu mai rămăsese nimic. A trebuit să recreem totul.

Bugetul Armatei , în 1921, era de 900 milioane ,iar la plecarea de la guvern, în 1928, era de 8 miliarde .Ministerul Apărării Naționale , din ziua când am încheiat pacea și până am plecat de la guvern, a dezvoltat o activitate ordonată , activitate pe care o rezum în patru puncte principale :

/Reorganizarea armatei întregi,potrivit întinderii teritoriului și noilor condiții și fruntarii ale țării .

/Înzestrarea armatei , conform noilor cerințe pe care ni le evidențiază trecutul război, și perfecționarea armamentului . Dotarea armatei cu armament , cu munițiuni .

/Înființarea de școli de ofițeri, de diverse arme : aviație, aeronautică, pilotaj, gaze, marină .

S-au creat unități de artilerie grea, o divizie de cavalerie cu artilerie călărească,

o nouă brigadă de cavalerie, s-a creat **corpul vânătorilor de munte** .

/Înființarea industriei militare .

Dimitriu / 8 apr.'34 , retro 1919-1928

▣ **Industria militară**

...ÎnceputuriPNL

...Lovituri - PNT

[LD : fără nici o rezervă, consider , la acest capitol, **politica PNT o politică distructivă**,pătimașă Opus ei, **apreciez politica PNL** , cu toate scăderile ei de creștere]

"Ni s-a obiectat că, în loc de acra aceste industrii, **ne puteam duce în Franța** ,pentru a cumpăra din munițiile rămase , care erau atunci disponibile.**Mulți au fost de părere să dotăm armata cu aceste materiale rămase din Franța.**

De ce am încercat să facem fabricile din țară ? Din propria noastră fantezie ?Nu !

"Am să citez aici cuvintele a două autorități.În primul rând, voi cita **cuvintele mareșalului Foch** care, venind aici în țară,și consultat asupra modului nostru de utilare militară Franța , **ne-a răspuns** :< *n'achetez pas, c'est de la vieille ferraille* .*Ați trecut prin momente grele , nu mai puteți trece prin greutățile prin care ați trecut .Căutați să vă dotați în țară cu tot ce aveți nevoie . Cu prețul oricărui sacrificii , să vă instalați la dvs fabricile de care aveți nevoie .>*

"Am început să lucrăm în această direcție .S-au făcut uzinele de la **Copșa Mică și Cugir ; I.A.R** ;s-au organizat **secțiuni speciale** la celelate **fabrici metalurgice** , cum a fost **Reșița** . Toate acestea s-au făcut numai în vederea de a putea, la momentul oportun,**să facem față nevoilor cu mijloacele noastre** .

" Este evident, că **în primele luni și chiar în primii ani ai instalării, nu puteam să construim armamentul necesar, deci a trebuit să ne ducem în străinătate.**

" Acest mod al nostru de a proceda , **a fost , oare ,continuat de dvs cu grija cu care a început ?** Însuși d-l ministru de Război, de pe vremuri, **generalul Samsonovici,a declarat**

că fabricile de la Copșa Mică și Cugir nu pot să funcționeze ,pentru că **o mare parte din acele materiale șed și astăzi pe cheiurile de la Constanța !**

" Ați întrebuițat toate mijloacele posibile ca această industrie ,pe care o socoteați dvs că era o industrie națională liberală ,deși nu avea nimic comun cu interesele noastre politice , ci cu acelea generale ale țării ,să moară în fașă "

Are un rezumat al unui **Raport** făcut de un **director** despre **societatea Copșa-Mică Cugir** , în 1933 , pe vremea guvernării PNT :

<**Situația de astăzi** : **fabrica închisă, toți lucrătorii și tot personalul tehnic concediat , aproape toți funcționarii concediați, păstrând numai personalul de pază,iar la centrală , numai directorul și 3 funcționari.Societatea este lipsită complet de mijloacele financiare, fiind în imposibilitatea de a achita salariile funcționarilor și având polițe protestate . >**

"Noi plecaserăm de 4 ani de la guvern .Datoria dvs era să continuați politica onestă și națională , **de a dota armata cu mijloacele necesare , în țară.**

Vina nu este a noastră , ci a dvs " [--]

Dimitriu / 8 apr.'34 , retro 1930 - '34

▣ **Procesul Seletzki**

/Răspunderile .

Răspunderile trebuie stabilite ; trebuie să cunoaștem misterele , enigmele care au înconjurat afacerea Skoda.Încercările de care vorbea **Armand Călinescu**, discursul lui **Madgearu**, în loc să lumineze chestiunea, **au dus la confuzii , la dezorientare .**

Țara vrea să cunoască adevărul !

C.Dimitriu

g) C.Xeni (ministru secretar de stat) -concluzii la dezbateri

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr.'34, p.2.703 -2706)

▣Dezbateri parlamentară

Discuția a luat proporții inutile . După greșala de tactică a d-lui Madgearu , a venit răsturnarea făcută de Gr.Iunian

-Voce : Ați neglijat exhibiția d-lui dr.Lupu !

-Xeni :Dr Lupu a trebuit să retracteze interpelarea sa de anul trecut **Propunerea strecurată de dl Șeicaru nu o putem primi** (ilaritate, zgomot, la PNȚ)deoarece , cf. Regulamentului Camerei (art. 133) , se pune la vot prima propunere .**O asemenea anchetă, ar paraliza ancheta Skoda.**

-Madgearu : protestează față de aprecierile lui Xeni ; recapitulează evoluția acestei interpelări ; **propune să se facă 2 comisii : una să se ocupe de Skoda,alta de toate contractele care s-au făcut din 1920 , până azi."** **Dacă nu veți accepta voi demasca în fața țării fuga de reponsabilitate a guvernului și a Partidului Național-Liberal "**

-Xeni :D-lor deputați, nu vreau să irit dezbaterile câtuși de puțin ; dar veți simți fiecare , **în conștiința dvs , ce regretabilă , ce nepolitică diversiune vrea să producă d-lMadgearu. "**

[-----] **În toate parlamentele din lume , anchetele parlamentare sunt acte care se produc foarte rar în viața politică, fiindcă foarte rar Parlamentul ,care nu este o putere judecătorească , se poate desbrăca de atributul său constituțional ,și să se transforme în supremă curte de justiție [-----]**

A avut Madgearu... îndoieli privind furniturile militare după război ?! **De ce a așteptat până azi, să vină cu acest lucru Pamfil Șeicaru ?** dacă altcineva ar veni cu propunerea să se facă controlul de la 1877 , de la 1848 ?! Dacă are îndoieli, să vină cu documente ,și guvernul va lua măsuri .

-Ion Mihalache : **V-ați angajat să aduceți dosarul Skoda în dezbaterile parlamentului.**

" V-ați angajat la acest lucru , și totuși ați voit să închideți Parlamentul , fără să lăsați loc acestor dezbateri, grăbindu-vă să puneți la vot o propunere de anchetă parlamentară , în lipsa unor dezbateri. Ori tocmai regulamentul , prevede că o anchetă parlamentară este rezultatul unor dezbateri în Parlament, nu în fața justiției "

[argumentează de ce este bine să se extindă ancheta parlamentară ; să se facă 2 comisii]

-Xeni : Explică din nou de ce **nu este cazul să se facă aceste două comisii...**

-Mihalache : " **Dle Xeni , nu există un surd mai surd decât acela care nu vrea să audă.**

Repet : pofesc pe toți să ceară anchetă în prima ședință viitoare "[-----]

-NNSăveanu : pune la vot **propunerea lui C.Dimitriu** de formare a **Comisiei parlamentare .**

Citește lista celor 31 deputați din Comisie , din toate partidele, printre care :Alimănișteanu , Benteoiu Aurelian, Armand Călinescu, Mircea Cancicov, Constantinescu -Bordeni, Gh.A.Cuza, Gh.Fotino, I.Hudiță, Șeicaru Pamfil, Eug.Titeanu, etc etc.

Afacerea Skoda / 28 apr.'34

10.)28 apr.'34.Închiderea sesiunii ordinare

(DAD, MO 50,șed . din 28 apr.'34, p. 2707)

[Ședința se ridică la ora 22, 15 . peste câteva ore , trăgeau clopotele Învierii]

C.Anglescu (ministr.Instrucțiunii) citește

▣Mesajul Regal de închidere :

"Domnilor deputați,

Sesiunea ordinară prelungită a Corpurilor legiuitoare se închide astăzi ,după o rodnică activitate.

" În ordinea economică și financiară, s-au realizat **cele dintâi măsuri** menite să ducă la **ușurarea și la consolidarea situațiunii generale a țării.**

Între acestea, legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane , înseamnă nu numai

deslegarea definitivă a unor mari și tulburătoare probleme financiare și sociale , dar ea asigură totdeodată și condițiunile prielnice pentru reînvierea creditului și pentru reluarea muncii și a inițiativelor creatoare , în toate domeniile economiei naționale.

Punerea în aplicare a acestei legi deschide, astfel, **posibilitățile cele mai largi și mai sigure pentru refacerea economică și financiară.**

" În același timp, **înlesnirile fiscale** aduse prin **modificarea unor legi cu caracter financiar,** precum și **simplificările realizate în organizarea Camerelor profesionale și în funcționarea unora dintre regiile autonome,** vor contribui la **sporirea activității economice** și la **restabilirea echilibrului în gospodăria generală a țării .**

" De asemenea , **în ordinea culturală, administrativă și socială,legile votate corespund unor nevoi adânc simțite și vor fi , în aplicare, un instrument de propășire și de consolidare a statului nostru .**

Domnilor deputați,

"**Mulțumindu-vă pentru munca stăruitoare** ce ați depus în cursul acestei sesiuni, și **deplin încrezător în rezultatele binefăcătoare ale programului legislativ,** pe care le-ați realizat ,

" În virtutea art. 90 din Constituție,**Eu declar închisă Sesiunea Ordinară Prelungită a Corpurilor Legiuitoare .Semnat, Carol "** (Aplauze unanime , prelungite)

-dr.C.Angelescu : Dlor deputați, **d-I președinte al Consiliului , fiind reținut în casă, bolnav,** dați-mi voie ca , **în numele guvernului , să vă exprim toate mulțumirile noastre pentru marele și neprețuitul concurs ce ne-ați dat .**

Ați făcut o operă utilă, pentru care țara vă va rămâne profund recunoscătoare .

Încă o dată , vă mulțumesc. (aplauze vii la majorități)

-NNSăveanu (președinte) : Dlor deputați, **ridicând cea din urmă ședință** a acestei sesiuni parlamentare , așa de rodnică în activitatea ei, țin să aduc **mulțumiri tuturor d-lor deputați ,** pentru **concursul ce mi l-au dat totdeauna ,** în ceea ce privește **aplicarea Regulamentului acestei Adunări.** Vă urez ca **în sesiunea extraordinară care va urma ,să veniți animați de un și mai mare spirit de solidaritate și de înțelegere ,**pentru a putea ,**cât mai bine și cât mai amical posibil,să pășim la soluționarea marilor probleme care sunt la ordinea zilei . "** (vii aplauze)

- **Voci :** Să trăiască președintele !

***Notă:anunțarea unei scurte sesiune extraordinare**

Sesiunea ordinară a fost prelungită în două rânduri : la 15 martie și la 5 aprilie.

Parlamentul urma să fie convocat în sesiune extraordinară pe la începutul lunii ianuarie, spre a se vota bugetul și o serie de legi .

După închiderea sesiunii, era anunțată o consfătuire a majorității PNL,la care **Dinu Brătianu** voia **să asigure guvernul de întreg concursul partidului .**

("Dimineața " an 30, 29 apr.'34)

Sfârșitul sesiunii ordinare / 28 apr.'34

Vacanță parlamentară

11.)4 mai .Al.Vaida-Voievod ,interview

("Dimineața " , an 30, 6 mai '34 - H.Soreanu)

[LD : nu contează denumirea dată formulei : guvern de " uniune" , " colaborare" , "coalitie" etc etc Important este că ideea unei **guvernări sub autoritatea regală** , prinde contur,iar Vaida este unul din susținătorii formulei]

▪Situția politică

Cluj, 4 mai Vaida i-a promis că va face declarații. L-a primit și, după o discuție de 3 ore, atingând cele mai variate probleme, a făcut următoarele declarații :

-Cum vedeți situația politică actuală ?

- "Este în tot interesul acestei țări ca, după ce un guvern a început să lucreze, să poată continua, să nu fie întrerupt, și acel guvern să poată da maximum posibil, în limita puterilor sale. Aș avea de formulat critici cu privire la metodele ce se întrebuițează azi ; dar, în principiu, **veșnicile schimbări sunt mult mai dezastruoase decât o guvernare proastă.** **"Partidul nostru este în stadiul reorganizării** . Această reorganizare , trebuie să fie , o dată, desăvârșită. **Oboseala, pe care inevitabil o împrumută orice guvernare , de jos până sus, cere o primenire de energie, așa că ne mai trebuie timp până la preluarea puterii"**

/Guvernul și opoziția

-Ați vrut să ne vorbiți despre relațiile dintre partide ?

- " Mi-am dat toată silința ca între partidele noastre să fie relații civilizate . În toate momentele mai importante am făcut apel și la șefii partidelor de opoziție. Îmi dau seama de greutățile care ar trebui învinse, spre a se crea o situație de sinceră colaborare , revenind opoziției, rolul de control. De o parte și de alta ar trebui să se renunțe la porniri, animozități, la acuzațiuni reciproce , aduse în mod ușuratic , și ar trebui să se pună o surdină fanteziei , de câte ori este vorba de un contrar politic ori de un partid contrar .

" Îmi închipui că dacă 10 - 20 de fruntași ai vieții publice , reprezentând toate partidele, s-ar întruni la un sfat prezidat de Majestatea Sa Regele , s-ar cădea de acord asupra problemelor vitale cari trebuie soluționate pentru asigurarea viitorului statului român . S-ar putea asigura continuitatea constituțională a guvernării de stat și , astfel, cu toate schimbările de guvern, evoluția normală a țării ar fi asigurată. "

Al.Vaida / 4 mai '34

12.)9 mai. Gh.Brătianu, denunțarea tratatelor de reîntregire

(" Dimineața " , 10 mai ' 34 ; "Adevărul" , 12 mai '34 . + foto Gh.Brătianu)

▪Sedința CC al PNL -georgist

[LD : în aceeași zi, la Dinu Brătianu , acasă, se ținea consfătuirea ministerială , cu participarea întregului guvern, demonstrând armonia perfectă partid- guvern .

Presa timpului a numit episodul Gh.Brătianu ca fiind " criza din Mai " . Ea a făcut oarecari valuri și... s-a stins, făcând parte din atâtea și atâtea fapte efemere , care apar contemporanilor ca având proporții de "eveniment " În evoluția ulterioară , episodul nu a fost decât un puseu de furie , fără consecințe.]Doc.integral - fișier PNL-g

Gh.Brătianu a convocat toți șefii de organizație ; a avut loc ședința CC.

Gh.Brătianu / 9 mai '34

▪Tratatul de reîntregire a PNL

/Espectativa , eșecul, perspectivele

" În ultimul timp, o problemă a dominat preocupările opiniei publice, și ne-a impus o expectativă , care trebuie să ia sfârșit și pe care vreau să v-o lămuresc astăzi.

" S-a vorbit cu insistență de **reîntregirea partidului național liberal** . [-----]

" Sunt astăzi în măsură să afirm , după mai bine de 4 luni de la ultima noastră întrunire , că **am făcut în acest scop tot ce era politicește și omeneste posibil.** [---]

Gh.Brătianu / 9 mai '34

#Declarațiile lui Dinu Brătianu

[LD : Atenție la ce ar fi dorit Gh.Brătianu ! Sigur , nu se pot trage concluzii de pe această declarație, dar ... este foarte greu de înțeles înverșunarea lui Gh.Brătianu.Poate, poate , cu

timpul o voi deslega .]

" La un moment dat ,am avut nădejdea că această reacțiune se produce ;ea s-a manifestat nu numai în ochii noștri , ci ai țării, în declarațiunile făcute de d. Constantin I.C.Brătianu , la recenta sa întoarcere în țară .Fără să fi avut loc nici o înțelegere ,instinctul de viață al partidului a vorbit în d-sa ,și l-a îndemnat la o atitudine care deschidea țării și partidului perspective de înnoire și nădejde mântuitoare .

"Eu mă refer aici atât la cuvintele care priveau acțiunea noastră , cât mai ales la

afirmațiunea d-sale că nu-și mai ia răspunderea alături de guvernul actual

Pentru motive pe care nu vreau să le cercetez acum, acest glas al instinctului

și al conștiinței național -liberale , care așezase această problemă în cadrul intereselor

permanente ale vieții de stat , ce întotdeauna au călăuzit pe înaintașii noștri , acest glas a fost înăbușit ."

Gh.Brătianu / 9 mai '34

☞Să luăm noi steagul partidului !

[LD : față de un asemenea atac pătimaș, critica istorică nu are ce opera .Prezint documentul și Dumnezeu să- l ierte pe Gh.Brătianu pentru această furie.Sau Dumnezeu să- l ierte pe Dinu Brătianu, pentru slăbiciune .]

" Precumpănește, desigur, o constatăm cu durere , presiunea acelor care vor să folosească peste orice limită și cu orice preț ,avantajele trecătoare ale unei guvernări compromise. "

Sunt liberi s-o facă ,noi însă, nu putem rămâne indiferenți față de procesul tragic de descompunere și înstrăinare al partidului, din care și noi ne tragem obârșia,

și al cărui trecut se identifică cu dezvoltarea însăși a României .

" Printr-o potrivire a împrejurărilor , se împlinesc acum aproape zi de zi, 4 ani de când străzile

Capitalei au văzut în jurul regretatutului Vintilă Brătianu cea demonstrație uriașă

care a fost ultima manifestare a forțelor unite ale partidului național liberal .

" La această aniversare , atunci când totul în jurul nostru pare zdruncinat,când instituțiile

fundamentale ale țării sunt amenințate ,ne este dat nouă, ca și în alte clipe grele,

să luăm cu hotărâre în mână steagul partidului național liberal,pe care nu- l putem lăsa răpit și întinat de profitorii unor situații de guvernare fără răspundere și fără conștiință ."

Gh.Brătianu / 9 mai '34

☞Lupta împotriva guvernului

"Am făcut până acum toate sforțările și toate sacrificiile , pentru ca să nu ridicăm piedici în calea întregirii , pe care alții o doreau mai mult decât noi .

Lupta pe care o începem , cere însă un drum neted, și un obiectiv lămurit .

Înlăturând din preocupările noastre o problemă pe care nici timpul, nici împrejurările,

nici bunăvoința noastră n-au putut-o rezolva , noi continuăm lupta fără cruțare și fără șovăire

împotriva guvernului care , prin directivele și atitudinile sale,

stirbește prestigiul unei tradițiuni și descoperă așezămintele fundamentale ale statutului ,

ca și împotriva acelor care sprijină acțiunea sa nefastă. [-----]

"Vântul furtunei răscolește pleava , dar tot el mătură la urmă și construcțiunile șubrezi

[-----] Noi nu ne temem de sufierea vijeliei [-----]

Mai hotărâți și mai uniți ca oricând , pornim la luptă încredințați că izbânda se apropie

și că ea va strânge în cele din urmă în jurul nostru , tot ce mai păstrează în împrejurările

tulburi de azi , conștiința chemării naționale a partidului național liberal ,

și credința în destinele sale de ieri , de azi și de mâine .

" La luptă,deci,și cu Dumnezeu înainte " [-----]

PNL-g / 9 mai '34

13.)9 mai.Consfătuire ministerială

☞Acasă la Dinu Brătianu

("Dimineața " , 10 mai '34)

La locuința lui Dinu Brătianu, șeful PNL, a avut loc o **consfătuire** la care au luat parte **toți membrii guvernului, în frunte cu Gh. Tătăreanu. Miniștrii au avut un schimb de păreri cu șeful PNL**, asupra tuturor problemelor la ordinea zilei, în special privitor la **alcătuirea bugetului pe exercițiul 1934 / 1935.**

/Coeziune Partid-Guvern

...Rostul consfătuirii a fost de a se păstra **o strânsă legătură între guvern și conducerea partidului**, pentru a se menține **coeziunea partidului.**

...**Șeful guvernului a ținut ca șeful partidului să fie informat** despre toată acțiunea guvernului și astfel **legătura dintre partid și guvern să fie reală și armonică.**

Consfătuire PNL-Guvern / 9 mai '34

14.)12 mai. Gh. Brătianu - mareșal Averescu : acord de opoziție.

(" Dimineața " , "Adevărul" (Scrutator) cf. "Mișcarea " , " Îndreptarea " , 12- 13 mai '34)

/Gh. Brătianu își schimbă orientarea politică?

Din declarațiile pe care Gh. Brătianu le-a făcut în fața C.Ex. al partidului său, a reieșit că **d-sa părăsește**, pentru moment, **ideia reântregirii cu vechiul PNL.**

S-a produs un fapt politic destul de important, care arată că Gh. Brătianu **este pe punctul de a lua altă orientare politică.**

/A treia alternativă la rotativă.

[LD :supoziții, speculații : comunicatul a provocat " surprindere " în opinia publică ;
ce înseamnă " împrejurări grave " ? ; comunicatul poate produce o stare de " alarmism " !!]

Preocupările sale s-au întâlnit cu cele ale mareșalului Averescu. Cei doi oameni politici au avut o **întrevedere**, au stabilit **imediat o înțelegere**, care a produs o **oarecare surpriză**.

În cele două oficioase - " **Mișcarea** " și " **Îndreptarea** " - a apărut următorul **Comunicat** :

< **Față de evenimentele politice din ultimul timp și de posibilitatea unor împrejurări grave** ce se pot ivi în viața noastră politică, d. **Mareșal Averescu**, președintele partidului poporului și d. **Gh. Brătianu**, președintele partidului național liberal, **au examinat împreună situațiunea politică pentru a stabili bazele unei complete înțelegeri și au hotărât adoptarea**, pe aceste baze, a unei **atitudini comune**. >

Cercurile averescane și georgiste refuzau să dea precizări.

Din informațiile care circulau, se părea că este vorba de un "**acord de opoziție**" care ar fi putut duce la un "**acord de guvernare**", determinat, în mare parte, **de înțelegerea ivită între liberali și țărăniști, pentru punerea în aplicare a așa zisei "rotative"**

/ Pentru amicii **georgiști și averescani**, actul anunțat însemna **pregătirea formulei de guvernare**, când se va dovedi că **liberalii nu fac față**, iar **țărăniștii nu sunt pregătiți să preia guvernarea**; Ar fi vorba de o **a treia forță de guvernământ**, indicația unui **succesor**.

/ Pentru **național-țărăniști**, actul are **caracterul unei duble presiuni : asupra Coroanei și asupra PNL**; că nu poate fi vorba, încă, de o schimbare de regim;

/ **Argetoianii** - pentru că Argetoianu se abține de la declarații - cred că actul a fost "**o pripeală**" ... că graba strică treaba ...

/ **Vaida** - tocmai și-a reafirmat credința în partide puternice și viață constituțională;

/ **Liberalii guvernanți** : ei, fiind la guvern, au datoria să guverneze; cine își închipuie că este vorba de plecarea de la guvernare, se înșală;

Gh Brătianu a făcut două greșeli : când a respins **oferta de împăcare făcută de IG Duca, în vara '33 și că nu a acceptat revenirea în PNL, fără condiții.**

/ **Dinu Brătianu** afirmă, repetă, asigură constant : **nu s-a întâlnit nici o dată cu Gh. Brătianu**; nu a tratat cu nimeni, deci nu au fost discuții sau convenții.

Gh. Brătianu - Averescu / 12 mai

15.)Valeriu Pop, *Amintiri politice* ,[mai'34]

(Valeriu Pop, *Amintiri politice* , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)
Ardelean proaspăt înscris în PNL

[LD : Dacă nu exagerează,Valeriu Pop devine un fel de " sfetnic" personal " al regelui .

În ceea ce s-a numit "*criza din mai*" joacă tare.

Îndată după complotul lui Precup,i-a trimis lui Tătărescu o scrisoare (10 apr.)în care îl avertiza **că situația din Ardeal este ieșită de sub control** ,dar avertismentul lui nu a avut nici o urmare practică.Circulau zvonuri tot mai persistente despre **o schimbare de regim .]**

≈18 mai.'34Audiență la Rege :

...Modificarea Constituției ?!

...Schimbarea guvernului ? !

După o conversație prealabilă cu g-ral Ilasievici , **Regele îl primește în audiență.**

" **Am de la început impresia că Regele nu mai are încredere în destoinicia lui Tătărescu** , și **că nu este dispus să facă nimic pentru salvarea regimului.**

E îngrijorat de nemulțumirea din oștire și **vrea realizări politice palpabile.**

Mă întrebă ce părere am despre **schimbarea Constituției** și despre **necesitatea modificării.**

Expun că nici o formulă nu are valoare intrinsecă și absolută. Rezultatele sunt în funcție de oameni. Evident că **oamenii capabili realizează mai ușor și mai mult cu o formulă bună și care nu e greoaie și dă teren liber inițiativei.**

Discutam despre necesitatea **reducerii numărului parlamentarilor** , a modificării structurii **Senatului** , asupra eliminării discuțiilor inutile și zgomotoase, asupra **pedepsei cu moartea** , **răspunderii efective a guvernanților** , a simplificării aparatului e stat .

" Întrebat asupra impresiei **ce ar produce asupra opiniei publice modificarea Constituției** , răspund că, făcută de oameni ce au simpatii în **opinia publică** , **ar primi fără împotrivire reforma** , **chiar cu simpatie** ,însă totul este în funcție de rezultatele guvernării următoare reformei.

..."**Regele mă chestionează asupra persoanelor.**Începe cu **Averescu** , făcându-l elogii .**Nu contest stima și considerația de care se bucură ca ostaș** , arăt , **însă ,că fama omului politic este mediocră iar vârsta îl face inapt pentru a conduce o acțiune de înnoire a Țării.**

Mă întrebă și răspund obiectiv și fără rezerve, cu privire la **Iorga** , **Argetoianu** , **Angelescu** , **Goga** , **Iunian** .Plec cu impresia că Regele era hotărât pentru o formulă **Averescu** , dar că cele expuse de mine l-au pus pe gânduri.

≈25 mai '34 Criza politică.

...Averescu ? Angelescu ? Argetoianu ?

"**Declarându-se criza** , **lumea intră în panică.** **Îl găsesc pe Tătărescu și anturajul său desfigurați, și complet dezorientați.**

...**Sfătuiesc pe Tătărescu să arate Regelui că este gata a proceda la modificarea Constituției** , alegându-se momentul oportun , de comun acord între Coroană și primministru.

...**Tătărescu mă roagă să vorbesc cu Argetoianu** , care este **propmotorul și inițiatorul crizei** prin prezentarea **Memoriului ofițerimii** , **însă este nemulțumit văzându-se trecut pe al doilea plan** .Mă autorizează **chiar să vorbesc cu Argetoianu chiar de o combinație.**

Îl sfătuiesc pe Tătărescu că, dacă va putea domina situația, **să treacă la imediata primenire la echipei ministeriale** ,cu cea actuală neputându-se face față situației.

...**Îl văd pe Argetoianu** ,pe care îl găsesc **nu prea încântat de formula Averescu -Angelescu** , care **ar prefera o întărire a guvernului Tătărescu cu elemente din afară.** Îl întăresc în aceste idei și când îl părăsesc am impresia că **va căuta să contracareze formula Averescu.**

...**Dr.Angelescu** , plecat la **Palat** ,hotărât să accepte formula Averescu , **găsește pe Rege schimbat și nehotărât a declanșa criza de guvern.****Combinația cade** , urmând să se facă

formele lichidării crizei ceva mai târziu.

Tătărescu nu știe a profita de criză, pentru a-și întări guvernul, mulțumindu-se cu debarcarea câtorva subsecretari de stat și cu forțarea decretelor pentru Lapedatu și Nistor.

Valeriu Pop / mai '34

16.)24 mai, Gr.Iunian , Declarațiile de la Tg- Jiu .

("Dimineața" , 27 mai '34)

▫ Partide "mari " - partide "mici "

▫ Partide "tari" - partide "slabe"

"S-a făcut obiceiul în această țară ca să se împartă partidele în partide mari și partide mici .
Ce înseamnă aceasta ? **Nu există decât partide tari și partide slabe.**

Sunt tari , **partidele care au o credință ;**

sunt slabe, **partidele care n-au decât doritori de procopseală.**

Toate îmbierile, pe care vi le-au făcut liberalii sau național-țărăniștii ,aveau la bază un **program mai bun ca al nostru ?Nu !**

Vi s-a cerut să vă vindeți conștiința pentru o procopseală trecătoare .

#PNL?

Ce înfățișează PNL ? Pretinde că e istoric și că își trage origina din acțiunea lui Tudor Vladimirescu .Acest partid avea înainte un bun, avea un simțământ de mândrie, care-l împiedica de la multe rele. Această mândrie acum a pierdut-o.

A avut o părere despre conducerea țării [aluzie la MSR] **Acum și-a schimbat-o .**

Ca să vină la putere , după această schimbare, **s-a adresat poporului, ca să-i dea încrederea lui ? Nu !** Și , după ce a venit la putere , **care e privescerea acestui partid ?**

E divizat în două fracțiuni : una cu d.Dinu Brătianu , alta cu d.Tătărescu .

Când unul spune hăis, celălalt pune cea.

O fracțiune din partid face opoziție celeilalte fracțiuni.[-----]

Iunian/ 24 mai

▫Pericolul de dictatură

"Această nepricepere în conducerea treburilor publice e singurul titlu pe care pot să și-l aroge partidele zise mari.

Incapabile să lucreze ,ele ajută celor care cred în binefacerile dictaturii .

Dictatura nu este bună , căci cine stăpânește fără control, nu stăpânește bine.

...Guvernul Vaida , care abia a obținut 40% din voturi pe țară, **n-a lucrat în nume propriu ?**

Guvernul actual, care se servește de cenzură , de stare de asediu, etc ,nu e guvern de dictatură ? "

Gr.Iunian / 24 mai '34

17)29 mai.Gh.Tătărescu ,Convocarea Parlamentului (ptr 14 iunie)

("Dimineața" , 31 mai '34)

▫Sesiune extraordinară

Gh.Tătărescu, președintele Consiliului, în audiența pe care a avut-o la Suveran,a supus pentru semnare decretul pentru convocarea parlamentului în sesiune extraordinară.

Regele a semnat decretul, care va apare în Monitorul Oficial.

/Decretul de convocare

la textul acestui decret :

" Carol al II-lea

Prin grația lui Dumnezeu și Voința Națională Rege al României ; la toți de față și viitor, sănătate
Asupra raportului președintelui Consiliului de miniștri sub nr. 2476 din 1934 ;

Văzând Jurnalul Consiliului de miniștri nr. 932 din 29 mai 1934 ,

În virtutea **art. 90 din Constituție** ;

Am decretat și decretăm :

Art. 1. Adunările legislative sunt convocate în **sesiune extraordinară** a anului **1934 -1935** ,
pentru ziua de **14 iunie , anul curent** .

Art.2 .Președintele Consiliului nostru de miniștri este însărcinat cu **executarea acestui decret** . "
Convocarea Parlamentului / 29 mai '34

18)Gh.Tătărescu ,interimar la Ministerul Apărării Naționale, 1 iunie '34

("Adevărul" , an 48, nr. 15. 456 , 2 iunie '34 + foto Tătărescu , gal Uică)

Un civil -ministru de război .

Ministerul Apărării.În prezența inspectorilor generali de armată, a ofițerilor generali și a șefilor de servicii, a avut loc **instalarea ca interimar a d-lui Tătărescu**.

Un civil, ministru de război. Faptul nu surprinde.S-a produs aiurea și la noi, înainte și după război.**Au fost miniștri de război : Ion Brătianu - tatăl, Dimitrie Sturdza, Ionel Brătianu, Nicu Filipescu și Vintilă Brătianu**.

Unii dintre ei, au gospodărit aramata **în timp de pace**, alții, în timpuri grele ,**de război**.

Astăzi ne aflăm în împrejurări excepționale. Se pare că tocmai aceste împrejurări au constituit **un motiv în plus pentru trecerea unui civil în fruntea armatei** .

Credința acestor factori este că , pe calea aceasta , **se vor înlătura repede toate motivele de perturbare care s-au constatat recent** .

Tătărescu are legături cu armata : d-sa este **fiu de general** ; în familia sa au fost și alți militari , între care **și alți 3 generali** , azi decedați.

Interimatul,în esență,înseamnă ceva provizoriu.După declarațiile făcute de primul ministru , după actele ce se anunță că se vor îndeplini, **interimatul nu va fi de scurtă durată**.

ierarhia militară

[**LD : dau tot acest pomelnic pentru a avea structura birocratică a armatei**]

La solemnitate au luat parte : **g-ral Paul Angelescu (ministru de stat)** ;

generalii **Manu, Samsonovici , Gorschi, Condeescu, Ștefănescu -Amza(inspector general de armată)**;**Ion Antonescu (șeful M.St.M)** ;

Moruzi (inspector Cavalerie) , Florescu (Infanterie) , Ignat (Geniului) , Gelu Petrescu (Artilerie) , Paplica (Administrație) , dr.Butoianu (Sanitar) ;

dr.Iliescu Marțian (Învățământ militar) , Rădulescu -Dorobanțu (dir.gral Contabilitate) , gal Manolache (șeful Justiției militare) , col.Pomponiu (prim -comisar regal) ,

col. Bărbulescu (dir.Recrutării) ,Grigorescu (intendent general) , col Aurel Iliescu (Recrutări) ș.a.,ș.a.

-g-ral Uică (ex-ministru)

Mulțumiri, realizări

A mulțumit **inspectorilor** pentru concursul dat în scurtul timp cât a fost ministru .

A mulțumit **generalului Ion Antonescu** , șeful MSt.M , și în deosebi **generalului Glads**, secretar g-ral de departament, în care a avut un prețios colaborator.

Printre realizări : **legea pregătirii premilitare** , pregătirea **bugetului militar** .

-Gh.Tătărescu (noul ministru)

▣ Motivarea actului:Angajarea răspunderii

Mulțumește generalului Uică , pentru muncă și devotament , la postul său.

" Voesc să lămuresc **rostul trecerii mele vremelnice** la conducerea acestui departament .

Pregătirea militară a țării în vederea ceasurilor decisive , care pot bate oricând, reclamă astăzi **sfortări și muncă în toate domeniile vieții statului**, și nu este un singur departament care să nu colaboreze , **direct sau indirect** , la această pregătire.

"Apărarea națională se transformă astfel, tot mai mult , într-o **acțiune de coordonare a tuturor activităților** care concură la **pregătirea materială și sufletească a armatei noastre** .

" Iată de ce, **MSRegele a încuviințat ca șeful guvernului să ia el însuși** , pentru un timp, **conducerea armatei**, pentru ca , **în contact nemijlocit cu nevoile armatei**, să poată apoi pune , cu mai mult efect, **toate resursele guvernării în slujba pregătirii noastre militare** .

" În îndeplinirea acestei mari misiuni, voi lucra cu toată însuflețirea.

Voi vegea , în primul rând, ca **opera de înzestrare militară să fie îndeplinită într-un ritm mai accelerat** și nu voi ezita a cere țării **toate jefele** pentru ca **armata să-și poată dobândi** , cu un ceas mai curând, **utilajul reclamat de cerințele tehnice moderne ale războiului**.

" Progresele în celelate domenii nu au nici un preț fără progresele în pregătirea militară. În ceasurile grele , hotărâsc numai calitatea armelor și puterea brațelor menite să le mânuiască.

" **Voi ocroti** apoi cu hotărâre **interesele corpului ofițeresc**. Aparțin unei familii de ofițeri și cunosc trudele și jefele de fiecare ceas ale ofițerilor în luptă cu nevoile și greutatea zilei .

Le voi acorda toată sollicitudinea și toată asistența.

Viața și instrucția soldatului , de asemenea , **nu vor rămâne străine de străduințele mele** . **Toate problemele armatei vor fi puse** , astfel, **pe primul plan de preocupare și de acțiune.**

" Inutil să adaug că **am venit aici nu ca om de partid, ci ca soldat,și voi ține armata departe de orice influență străină** care ar putea să o abată de la **misiunea ei tradițională : apărarea tronului și a țării "**

/Totul pentru armată !

" Cu aceste **gânduri și credințe** intru în acest mare post de comandă.

Am rostit cândva o lozincă : **< totul pentru armată - nimic ce n-ar fi pentru armată ! >**

Pentru executarea acestei lozinci, **iau conducerea departamentului Apărării Naționale "**

Gh.Tătărescu / 1 iun.'34

19.) Diverse activități ministeriale, 2 iunie .

(Adevărul " , 2 iun.'34)

[LD : asta apropo de stilul de muncă, de operativitate și transparență. Ca exemplu . dar și pentru a semnala anumite funcții , instituții economice .]

/Victor Slăvescu (ministru Finanțelor)

conferință cu **raportorii bugetelor** , pe departamente,deoarece **nu toate ministerele au pus la punct proiectele lor de buget**, ministru de Finanțe a mai dat **un termen de o zi**, încât , mâine, la ora 9 dimineața, la o nouă ședință, **se va stabili suma definitivă** , atât la venituri, cât și la cheltuieli.

/ N.Teodorescu (ministru Industriei și comerțului)

A avut o **conferință** privind chestiunea **produselor petrolifere și a plăților** pe care anumite societăți le au de făcut în străinătate, pentru ca **Banca Națională să asigure deize**.

Au participat : Gr.Dumitrescu (guvernatorul BNR , profesor la Facultatea de drept , căruia i s-a aprobat un concediu , cât deține funcția); **Oskar Kiriaceascu** (vice-guvernator BNR) , **Costin Stoicescu** (administrator BNR) , **ing. Bujoi** (dir. g-ral al

societ.Petroșani) ,ing.**M.Constantinescu** (dir.g-ral Creditul Minier)

20.)Dizolvarea organizațiilor hitleriste săsești ? iun.'34

(" Lupta " , an XIII, nr. 3807, 6 iun.'34)

Doc. integral la [fișier Germani](#)

«Concurs și inspirație germană

Guvernul român a dispus dizolvarea organizațiilor hitleriste săsești .

Când s-a instalat Hitler la cârma Reich-ului , s-au înjghebat imediat și la noi organizațiuni hitleriste , **cu concursul fățiș al guvernului german** , care a trimis **emisari autorizați** , iar la festivități, asista însuși **ministrul Germaniei la București**. [-----]

Ar fi fost de mirare ca după ce **fracțiuni naționale cu caracter hitlerist** ,cum este Garda de Fier, **au fost dizolvate,să se tolereze formațiuni similare la minoritari**. [-----]

Guv.Tătărașcu .Legislatura PNL.Sesiunea extraordinară . 14 iun '34 -

21.) **Dinu Brătianu -Iuliu Maniu** ,întrevedere , 26 iun.'34

("Adevărul" , an 48, nr. 15.478 , 29 iun.'34)

Scrutator /

Întrevederea Dinu Brătianu - Iuliu Maniu continuă să formeze **obiectul preocupărilor și comentariilor cercurilor politice**. După 2 zile de note informative, este momentul unui **mic comentariu** .Aceasta cu atât mai mult cu cât este necesar să se precizeze **sensul și însemnătatea reală** a întrevederii, și **să se înlăture confuzia** între obiectul real urmărit de cei doi oameni politici,și realizările politice care ar putea să rezulte de pe urma unui **eventual acord**. Astfel, **se vorbește de un guvern național** , format de **forțele reale ale țării,atașate regimului parlamentar și constituțional.Or,această chestiune n-a fost pusă !** Ea ar putea forma , eventual, obiectul unor discuții , când împrejurările ar fi propice. Astăzi nu acest punct este în discuție , ci cu totul altceva .

S-a pretins , apoi, că **demersul d-lui Dinu Brătianu** ar constitui **un avertisment** ,nu numai pentru **factorii din afara partidului liberal ,ci și pentru unii factori importanți din partid** , care **s-ar fi abătut** - în ultimul timp -**de la tradiția liberală** și, prin **atitudinile lor servile[Carol ?]** , **ar fi compromis** forța de care depinde **menținerea unui regim cinstit parlamentar și constituțional**.

« Apropierea PNL-PNT

Deși **inițiativa** a fost a d-lui **Brătianu** (prin Armand Călinescu) ,ea a fost dorită și de **Iuliu Maniu**. **Discuția** a avut loc în **condițiuni de prealabil consens**.

În trecut , **Maniu s-a întâlnit cu Ionel Brătianu, cu Vintilă Brătianu**

Dar atunci deosebiri de vederi erau atât de profunde,încât nu a putut avea loc înțelegerea

De fapt, după **terminarea alegerilor și moartea tragică a lui IG Duca,s-au făcut primii pași spre o înțelegere** .Pe cale instinctivă, **cele două mari forțe politice atașate regimului parlamentar ,au înțeles de unde vine primejdia** , și cât de mare este această primejdie . **Instinctul de conservare le-a determinat pașii și acțiunea**.

Ceea ce s-a întâmplat în mai ["**criza**" din mai !] , a constituit momentul hotărâtor.

O înțelegere , adusă de împrejurări, **exista deci și mai înainte** ca cei doi să se fi întâlnit. **Întrevederea de acum** , de sigur, **n-a fost determinată** numai de **primejdiile din afara celor două partide, ci și din primejdiile din interiorul lor.** Cu alte cuvinte, întru reușita scopului urmărit , **s-a convenit** că este nevoie de **atitudini perfect unitare** din partea **celor două forțe**, adică **să nu se admită nici în partidul de guvernământ** slăbiciuni cari ar ușura aventurile, **nici în partidul național-tărănesc** să nu se admită **posibilitatea unor azeziuni la formule ocazionale sau meșteșugite.**

Cele două partide **să fie fixate și perfect unitare** în privința unui singur lucru : **asigurarea menținerii regimului parlamentar ;**
excluderea posibilităților de încercări aventuriere .

Rezultă limpede :

1. **Deosebirea** enormă între **acordul tacit** de până acum , care și-a găsit obârșia în sentimentul primejdiei comune ,și **acordul** ce se propune , **bazat pe o clară concepție politică.**
2. Că nu sunt în discuțiune chestiuni privitoare la constituirea de guverne naționale, ci de **constituirea de FRONTURI UNICE** , care să **împiedice aventurile :**
3. Că întru realizarea acestor postulate , este absolută nevoie de **atitudini unitare** , nu numai **între cele două forțe politice, ci și în sânul** acestor partide.

Scrutator /

▣"Fronturi democratice"

Așa pusă problema, oricine își dă seama cât de mari sunt **dificultățile și asperitățile** . Această acțiune, pe cale de desfășurare , **nu va fi o operă grăbită.Nu !** .

D.Brătianu va încerca **să vadă pe toți acei conducători politici** care s-au fixat **pe linia parlamentarismului democrat** și în această direcție, **se prevăd dificultăți.**

Unii au aprehensiunea că tot ce se pregătește , **ar constitui manevre pentru asigurarea rotativei guvernamentale** . Eroare ! **Încercările** pentru **constituirea de stări politice** de natură să întrunească **guvernări constituționale și parlamentare cinstite** , **nu se fac în vederea rotativei.**Dacă s-ar putea realiza minunea ca un guvern național , de pildă, să poată înfăptui revizuirea Constituției ,**în sensul întăririi regimului democratice** ,nici **liberalii și nici național-tărăniștii** ,**nu vor pune înaintea egoismul lor de partid .**

Dinu Brătianu -Iul.Maniu / 26 iun.'34

22.)Louis Barthou -la București,20-21 iun.'34

Ședința festivă în cinstea lui **Louis Barthou** , Senat și Cameră, 21 iunie .'34

(DAD, MO 3, șed. din 21 iun.'34, p. p.61- 69 ; " Lupta " , an XIII , 23 iun.'34 .)

a) NNSăveanu (președ.Cameră)	b) Leonte Moldovanu (președ. Senat)
c) N.Titulescu (ministr.Af.Străine)	d) CICBrătianu (PNL)
e) Ion Mihalache (PNT)	f.1) C.Argetoianu (Un.Agr.)
f 2.) Gh.Brătianu (PNL-2)	g) Oct. Goga (PNA)
h) ACCuza (LANC)	i) Gr.N.Filipescu (P.Conservator)
j) Adam Ionescu (PT- fără Lupu)	k.) I.Th.Florescu (PLD)
l) Gh.Tătăărăscu (prim-ministru)	m.) Louis Barhou (ministr.de Externe)

▣Franța- protectorul României

[LD : Episod final al unei manifeste iubiri pentru solul francez, anunțată ca ședință festivă, dezbateră a constituit exprimarea punctului de sprijin esențial al României în politica externă. Abordarea, pe mai multe fațete și din mai multe unghiuri , a **orientării pro-fanceze a României** . Atunci și mai târziu. Ceea ce a fost și mai important , această orientare a primit asigurarea , fără echivoc , a **hotărârii Franței de a garanta hotarele și independența României.** Momentul a fost decisiv pentru perioada ce va urma.

Iar atunci când , în 1940, această garanție nu a mai putut fi onorată (de către Franța)

când va fi fatală (pentru România), apoi abandonată ... consecințele vor fi dezastruoase .
Dar să nu anticipăm.] Doc. integrale - **fișier Politică externă** .

23.) Interpelări adresate miniștrilor, 25, 28 iun.'34

▪ Controlul parlamentar

[LD: vezi la fișier **Parlament VI**]

a) Pentru Vict. Slăvescu :

- **Virg. Madgearu** : comerțul exterior, acorduri economice - vezi **fișier PNT**

b) Pentru ministrul Costinescu :

- **Radu Lascu** (PNL-g) : starea **serviciilor sanitare** - vezi **fișier PNL-II**

Radu Lascu (PNL-g) : starea spitalelor și cabinetelor medicale , 25 iun.'34

(DAD, MO 6 , 25 iun.'34 , p. 119)

[LD : pentru a exemplifica **mecanismul parlamentar de control** : **interpelatorul lansa întrebarea** , lansând **chestiunea preocupantă** , iar **ministrul era dator să-i pună la dispoziție dosare și acte** ... pentru a-și putea dezvolta interpelarea . **Abia apoi el își dezvolta p.d.v.** , iar **ministrul se pregătea și el pentru răspuns.**]

Întreabă pe ministr. Sănătății ...

La sfârșitul sesiunii ordinare, s-a votat cu o rezoluție nepermisă, o **serie de legi** prin care **diferite orașe** au obținut **împrumuturi pentru scopuri edilitare** , cu o **lipsă de control** și cu o **îngăduință nemaipomenită** în trecutul **parlamentului**, care **s-a transformat într-un birou de înregistrare !**

" N-am văzut **nici unul din aceste împrumuturi destinat spitalelor** , dispensarelor, cumpărării de instrumente sanitare , medicamente etc... Se pare că este o dezinteresare fără precedent în ce privește **sănătatea populației** noastre . **În special la țară**, unde ar fi trebuit să se îndrepte toate atențiunile , **nu s-a făcut** din p.d.v. sanitar , **decât f. puțin**, găsindu-se **în situație de inferioritate** revoltătoare , **față de situația de dinainte de război.**) : **Spitale nereparate**, unele dărâmate, material sanitar absolut incomplet, lipsă totală de medicamente, **medici insuficienți**, **personal sanitar insuficient**, retribuit cu lefuri de batjocură.

Din lipsă de medici suficienți la țară, în cazuri de epidemii, **bolnavii** în loc să fie izolați, **sunt purtați zeci de kilometri** , în condițiuni mizerabile, **până la spitale**, operațiune care se termină mai totdeauna **cu decesul bolnavilor**, încât **scade încrederea în medici**. Această situație nenorocită trebuie să înceteze .

Se simte nevoia ca **cel puțin toate spitalele existente înainte de război** , **să fie puse în funcțiune** , cu personal sanitar suficient și medicamente îndestulătoare . **Circumscripțiile medicale** trebuie **înmulțite**, în raport cu necesitățile de azi, de asemeni **dispensariile** etc etc.

" **Rog pe dl ministru** , pentru a putea dezvolta o interpelare , **să-mi pună la dispoziție** , prin Biroul Adunării, **următoarele acte și dosare** : tabloul de **spitale existente** înainte și după război ; tabloul de **circumscripții sanitare** de la orașe și sate ; **retribuțiile personalului** , înainte și după război ; **bugetele materialelor sanitare** , înainte și după război ;

- **NNSăveanu** : Se va comunica d-lui ministru al Sănătății .

c) Pentru Nic. Titulescu :

- **ACCuza** : **Tratatul de neagresiune** cu URSS - vezi **fișier LANC**

- **Gh. Brătianu** (PNL-g) **Tratatul de neagresiune** cu URSS - vezi **fișier PNL-2**

d) Pentru miniștrii Costinescu și Gh. Tătărescu :

/ recruți și pensionari militari , bolnavi de tuberculoză /

(DAD, MO 9, 28 iun.'34, p. 477)

Ce măsuri înțelege să ia ministrul Apărării Naționale ,

atât **pentru recruții** - care **se înrolează sănătoși și se îmbolnăvesc de tuberculoză**

în timpul serviciului militar [!!!] și trebuie ținuți în sanatorii până la vindecare ,
întrucât ei răspândesc tuberculoza în populația rurală -
cât și asupra ofițerilor care se îmbolnăvesc de tuberculoză în timpul serviciului, [!!!]
care ar trebui pensionați cu pensia gradului .
De răspunsul primit, va depinde dacă va transforma întrebarea în interpelare .

-**Dr. T.Iacobescu , dr Hasnaș** : starea sanitară a recruților și a pensionarilor militari ;
e) **Pentru miniștrii Franasovici și Teodorescu :**

-**G.Deleanu** (PNL-2) : pensiile funcționarilor CFR ;Neregulile la societatea " Cagero "
vezi fișier PNL-2

f) **Pentru ministrul Tătărașcu**

-**T.Iacobescu** : nedreptățile făcute la avansările militare- **vezi fișier PNȚ**

24.)Legea Sanitară , Senat, 28 iun'34

Dr. Costinescu (ministr. Sănătății), **Skupiewski** (raportor)

("Adevărul" , 29 iun.'34)

-**DRIoanițescu** (PNȚ) :legea , de fapt , distruge întreaga Lege sanitară din 1930.

-**dr. Teofil Lupu** : aduce unele observații, dar o va vota ;

-**dr. Skupiewski** (raportor) : respinge criticile lui DRIoanițescu ;proiectul actual doar corectează unele prevederi din legea PNȚ.

-**dr.Costinescu** (ministrul sănătății) :

▫**Argumentarea modificărilor**

Legea din 1930, alcătuită de **dr. Moldovan** ,

a fost modificată chiar de DRIoanițescu - care nu este medic - în 1932 .

Actualul proiect , nu este al lui, ci este cerut de întreg corpul medical .

Preocuparea lui este **să facă ceva pentru sănătatea și igiena satelor.**

Modul de recrutare a personalului sanitar pentru sate este o chestiune f. importantă.

Prin această lege, **această recrutare s-a scos de sub influențele politice .**

Separarea medicului sanitar de cel igienist a fost o eroare , și de aceea a scos-o .

A prevăzut în bugetul ministerului **încă 200 de medici de circumscripții .**

A făcut și alte modificări necesare

Legea sanitară /28 iun.'34

25.)Legea Utilizarea elementului românesc în întreprinderi,2-3iul.'34

ing. N.Todorescu (ministr. Industr. și comerț) , **Eug.Titeanu** (raportor) ,2-3 iul.'34

(DAD, MO 9, 10, șed din 2,3 iul.'34)

a) **ing. N.Todorescu** : Expunerea de motive ;

b) **ACCuza** (LANC)

c) **dr.N.Hasnaș** (PNL)

d) **G.Deleanu** (PNL-g)

e) **N.Rizescu -brănești** (PNL)

f) **Flaviu Șuluțiu** (PNL)

g) **Al.Alimănișteanu** (PNL)

h) **Șt.Mihăescu** (PNȚ)

i) **M.Plătăreanu** (PNL)

j) **Fritz Conert** (P:Germ)

k) **V.Serdici** (PNȚ- ex lupist)

l) **Adam Ionescu** (PȚ-fără Lupu)

m) **Petre Bejan** (PNL)

n) **Pamfil Șecaru** (" Curentul ")

o) **Romulus Seișanu** (Liga antireviz.)

p) **I.Răducanu** (PNȚ)

r) **Vlad Dimitriu** (PȚR)

s) **Eugen Tireanu** (Raportor)

[LD : Doc. integrale la **fișierele partidelor respective**

Doctrină, explicații, **la fișierul Naționalism II**

[LD : Există **două linii de polemică:**

Una legată de paternitatea legislației în materie :

Legile Vintilă Brătianu (1924) ; **Legea Răducanu** (1929) care le-a suprimat ;

Legea Teodorescu (care se debate)

Cealaltă polemică oglindește concepțiile privind **protecția muncii naționale**, viziunea asupra **industriilor, a străinilor, a capitalului** .

[LD : la fel ca în cazul celorlalte legi, dezbaterile la această lege prilejuiesc paranteze deosebit de interesante despre : istoricul **industrii românești** ; evoluția **legislației economice** ; **legile protecționiste** ; doctrinele economice ("**prin noi înșine !**" ; "**porți deschse**") ; naționalismul economic ; **capitalul străin** ; xenofobia economică ; **antisemitism** ; ș.a.

a) Ing. N. Teodorescu

▪Expunere de motive

Încadrarea cu personal românesc a întreprinderilor cu caracter economic ,a constituit o principală preocupare .

Atenție LD !

De fapt, în toate legile privitoare la **regimul minier și industrial,s-a făcut o legătură** între **sacrificiile speciale la care Statul se angaja față de întreprinderile private și încadrarea acestor întreprinderi cu elemente românești** .

Atenție LD !:

" S-a căutat să se stabilească **un echilibru între interesele de ordin național** și posibilitatea ca **supravegherea și conducerea** întreprinderilor cu **capital străin** să fie exercitată de către **reprezentanții direcți** ai acestui capital.

...Legea din 1887...

Prima lege de **încurajare a industriei naționale** - din anul 1887 - în primul său articol , **condiționează acordarea avantajelor** , consemnate în acea lege, **de angajarea personalului român** , în proporție de cel puțin **două treimi** ;

Reese în mod clar că **legiuitorul era preocupat de a da un caracter cât mai național industriei care se stabilește în țară** , chiar în epoca în care **această industrie era aproape inexistentă** și când, prin urmare, **se justificau și mai mult dect astăzi ,toate sacrificiile pentru atragerea capitalului străin**.

Proiecte 1903, 1909 ...

În două proiecte de legi (1903, 1909), alcătuite înainte de intrarea în vigoare a **legii din 1912**, a apărut **și mai accentuată tendința de ocrotire a personalului românesc**.

Prin proiectul din 1909 , ministrul Al.Djuvara , a împărțit personalul în **4 categorii** (administrativ, tehnic superior, lucrători specialiști, salahori)la fiecare categorie **fiind prevăzută proporția minimă** de personal românesc. De asemenea prevedea **avantaje speciale pentru întreprinderile la care personalul românesc va fi ridicat la 80%** .

Din motive politice conjuncturale, **legea nu a fost votată**.

...Legile miniere 1895 , 1904

Legile aveau jurisdicție numai în Vechiul Regat ,în teritoriile alipite fiind în vigoare o **sumă de legi și statute diferite** ,după regiune și după minereul ce se exploata .

...Legea din 1912.Vechiul Regat

" Legii din 1877 , l-a urmat **legea din 1912**, care e **în vigoare și astăzi**.Prin această lege, nu numai că **se mărește cota minimă obligatorie de personal românesc** în întreprinderi , **de la**

66% la 75 % , dar se stabilesc diferite categorii de personal - tehnic și administrativ - cu scopul de a impune ca atât conducerea administrativă cât și cea tehnică **să fie în majoritate națională** .

" **Regulamentul** acestei legi, prin **art. 21**, dezvoltând principiile legii, caută să concilieze **necesitățile de specialiști** în anumite ramuri industriale ,cu acelea **de promovare a muncii naționale** . "

Legea minieră din 1924.România Mare

Legea din 1924, a fost **prima lege completă** care **unifica toate regimurile** diferite existente la acea dată. În această lege, la **art. 60** , se stabilește un **minim de 75 % personal românesc pentru fiecare categorie de funcționari**.

...Legea de reglementare a migrațiilor,1930

Legea ptr. protejarea muncii indigene,1930...

În afară de legile industriale și miniere, au fost și **legi speciale** în care era fixată **situația personalului străin în întreprinderi**.

Dacă prima are **un caracter quasi -polițienesc** (de control) a doua **a avut un caracter economic național** .

Prin **art. 4** ,era **oprită imigrarea specialiștilor străini** ,pentru lucrările care puteau fi executate **de elemente românești**. De aici rezultă că proporținea de **25 % de străini admiși în întreprinderi** , pe baza legilor speciale, indica **minim 75% personal românesc**.

Ing. N. Teodorescu / 2 iul.'34

«Situția personalului după război.

/Comparație cu alte state

Cu toate aceste dispozițiuni relative la promovarea elementului românesc în întreprinderi, țara noastră rămânea totuși **printre țările cele mai tolerante din lume**, din acest p.d.v. Lăsând la o parte **Bulgaria** - care **interzice cu totul accesul străinilor** în întreprinderile sale - precum și **țările din vecinătatea noastră** - Iugoslavia, Polonia, Ungaria - care au **legiuiri foarte severe privind străinii** ,apoi **Cehoslovacia** , **Austria**, **Danemarca** , chiar și **Anglia și Franța** ,sunt **mult mai puțin tolerante decât noi**.

România înțelege a avea o asemenea atitudine față de elementul străin ,spre a reprezenta **interesele capitalului** ,**însă numai în măsura în care situația gravă de azi o mai poate permite** .Actualmente , când **șomajul** începe să ia **proporții** din ce în ce mai îngrijorătoare , în România - în special **șomajul intelectual** - când o sumă de **specialiști : ingineri, chimiști, contabili, arhitecți etc etc** , cu perfectă pregătire, stau de ani de zile fără să găsească posibilitatea de a-și valorifica cunoștințele lor, **este necesar de a se lua măsuri de îndreptare** . "

Ing. N. Teodorescu / 2 iul.'34

/Regimul străinilor

[LD : este evident că prin lege nu se urmărea " purificarea" străinilor. Dimpotrivă !

Dacă **puterea economică , financiară și managerială a României** avea aceste limite ... Era bine, era rău ? ! Și da și nu ... Depinde din ce unghi era văzută chestiunea...]

" Cu toate aceste greutăți, **proiectul lasă o proporție de 20 % personalului străin**, pentru a da o **largă posibilitate capitalului să-și aibă personalul de încredere pentru toate categoriile de funcționari** ; mai mult decât atât , în ceea ce privește administrațiunea, **proporția se poate ridica până la 50%** (art. 1)

"**O încurajare specială se acordă industriilor ce se vor crea în viitor** ,care, prin specialitate sau importanță, **pentru o bună conducere tehnică și administrativă**, necesită un mai mare procent de personal străin,timp de **2 ani**, (până se pregătesc și românii)pe baza unui **Jurnal al Consiliului de Miniștri** ,**proporția elementului străin poate să fie mai mare** .

Pentru întreprinderile care sunt în **directă legătură cu apărarea națională**,

încadrarea personalului (român sau străin), va fi supusă autorizării anuale a Ministerului Industriei și Comerțului, după propunerea unei Comisii formată din delegați ai Președinției Consil. de min., Industriei și Comerț, Muncii, Marele Stat Major.

... Pentru exercitarea controlului aplicării legii, la sfârșitul fiecărui an, întreprinderile erau obligate să trimită situațiile exacte

Cu toate dificultățile ... proiectul de față va contribui la promovarea elementului național, fără ca interesele capitalului străin investit în România să fie lezate, fără a diminua posibilitățile colaborării de viitor cu acest capital.

Expunerea de motive - ministr. Teodorescu / 2 iul.'34

b) ACCuza(LANC) : la legea utilizării străinilor , 2 ul.'34

(DAD, MO 12, 2 iul.'34, p. 853- 854)

ACCuza / 2 iul.'34

▣ Adjudecarea spiritului legii de către LANC

" Legea care ni se prezintă astăzi , poartă celebrul nume - și generațiile viitoare vor avea ce scrie în această privință - poartă frumosul nume " *utilizarea personalului românesc*"

în întreprinderi , ca și cum ne-am afla într-o colonie oarecare , și unde sărmanii autohtoni ar găsi că este necesar să fie întrebuințată și munca lor în întreprinderi.

" Vă întreb , dacă nu înțelegeți durerea acestei legi, durere care dovedește înlăturarea elementului românesc în propria lui țară , în mod sistematic , până la aceea că

a trebuit să vină în anul de grație 1934 , un distins ministru , cum este d. Teodorescu

- cu care avem de altfel relații foarte dulci, de la interpelarea cu zahărul , însă dulceața este numai ptr d-lui, iar pentru noi este amărăciunea (ilaritate) - și un distins raportor , cum este d-I Titeanu , care să ne prezinte , spre examinare acest proiect de lege .

[-----]

Slavă Domnului, văd acum , că în anul 1934 , am avut fericirea să trăesc încă , pentru ca s-o văd realizată . Desigur, grație generozității dvs. Dar mai ales grație și necesității în care vă găsiți [----]

sub presiunea opiniei publice [----] care îmi dă mie deplină satisfacție și confirmă toată politica pentru care am luptat o viață întregă . (aplauze LANC)

D-lor, prietenii mei îmi recunosc acest merit ; sunt convins că mi-l recunoașteți și dvs , însă, îmi place să cred că numai disciplina de partid este aceea care vă împiedică să-mi recunoașteți în mod franc și liber , acest merit pe care l-am avut . " [-----]

ACCuza / 2 iul.'34

#Pericolul capitalului jidănesc.

" Dar nu e vorba de mine, dar se săvârșește un mare progres , atunci când se recunoaște necesitatea de a se protegi munca națională. [-----] că este necesar ca această muncă să fie proteguită de stat . [-----]

Această lege nu este o lege de șomeri , ci este o lege națională

Nu este de acord cu "optimismul" raportorului , care consideră capitalul străin interesat să-și supravegheze interesele .

Capitalurile care se prezintă la noi sunt, să spunem cuvântul, care unora din dvs nu vă place, capitaluri jidănești. Capitalurile jidovești urmăresc altceva decât

supravegherea folosonței lor pe acest pământ. Capitalurile jidovești urmăresc să se substituie elementului românesc în țara aceasta . [-----]

ACCuza / 2 iul.'34

▣ Comparație

"Ei bine, d-le raportor, d-le ministru, eu , în această privință , ași cere să modificați legea dvs.

Și anume, nu admit 80% . De ce 80 % ? De ce recunoașteți dreptul străinilor

să figureze cu 20 % ? Care este argumentul pe care-l socotiți ? [-----]

A venit vremea ca noi să fim stăpâni pe industrie ; pe cât e posibil, să fim stăpâni pe toată

munca românească. Nu admitem să ne dați cu țărâita - 80% , 70% , 50 % , ca și cum am trata cu cineva care are aceleași drepturi ca și noi, pe pământul acesta .Nu admitem aceasta .
[-----] **proiectul de lege al dvs eu îl consider de tranziție** [-----] voi mai aștepta 45 de ani , poate nu, **cât îmi va da Dumnezeu** .O să-mi ziceți : ce aștepți d-ta ? **Aștept ca să vin eu , să vă înlocuiesc pe acele bănciși să aplic politica națională românească așa cum se cere de mult,i se impune, ca supremă necesitate în momentul de față "** (aplauze LANC)
ACCuza / 2 iul.'34

c)dr.N.Hasnaș (PNL),

(DAD, MO 12, 2 iul,'34, p. 855-856)

[LD : Pentru mine, dr.Hasnaș este prototipul " liberalului român " sincer, obișnuit .Nu este un " teoretician" ,un " doctrinar" Dar tocmai de aceea susținerea ideilor liberale , prin el, capătă o consistență populară, accesibilă, convingătoare ,fără ocolișuri și speculații .

Este bucuros că legea este prezentată de ing.Teodorescu,pe care îl cunoaște de când era student, om ridicat prin munca sa .]

Legea =concepție și continuitate a PNL

Legea . este "**răzbuirea imanentă a nevoilor țării "** ; este "**concepția și continuitatea PNL**"care a căutat să dezvolte cât mai mult **elementul românesc.** "

Când Partidul Liberal venea cu o **concepție românească a industriei românești** și a **capitalului românesc** , cu concepția de a introduce **elementul românesc** în toate industriile și muncile ,**găseam în spatele nostru Partidul Conservator** , care opunea toată forța și toată **energia pentru dărâmarea acestei concepții "** (aplauze la majoritate) [-----]

Dacă lucrurile stau așa, este **datoria fiecărui guvern care se respectă ,să caute să ridice cât mai mult elementul românesc** ,să-l apropie de nivelul cultural general, făcându-l să **prospereze**.Prin urmare , **salut din toată inima această lege** pe care o aduce **Partidul Liberal**, care dovedește , și de data aceasta , **că a știut să fie alături de nevoile Țării Românești. Aceasta este concepția și continuitatea PNL "** [-----]

()Omagiu lui Vintilă Brătianu

Primele legiuri de protejire a elementului românesc au fost întocmite de **Paridul Liberal**. Atât legea din **1887**, cât și legea din **1904, 1909**, se datoresc Partidului Liberal.

Cine nu-și mai amintește **cât a luptat pentru protejirea elementului național,Vintilă Brătianu ? Nu a fost el botezat de xenofob ?**A încurajat cu toată energia **industria românească și munca românească.** [---]

După război, **fiecare țară se închide în carapacea sa** ; fiecare popor **caută să producă în țara lui ceea ce are nevoie** . Această politică, pe care **Vintilă Brătianu a urmărit-o** cu atâta strășnicie, **este singura politică sănătoasă.** [---]

/Străinii - cetățeni români

Sunt unii străini care , atât prin **alipirea provinciilor dezrobite** , cât și prin nevoile societății noastre și serviciile făcute țării noastre , **pot fi socotiți ca cetățeni români.**

Ce să facem cu aceștia ? Putem noi , o țară de **18 milioane de români,cu 4 milioane de străini, să-i omorâm , pentru a face plăcere d-lui Cuza ?**(ilaritate)

Avem o mare datorie, o imperioasă datorie. **Noi trebuie să căutăm să ridicăm elementul românesc ; să lăsăm pe fratele neamț să muncească ; să- întindem mâna cu toată plăcerea și cu toată dragostea ; dar să luăm toate măsurile și să întrebuițăm toate mijloacele , să ridicăm **economic și cultural elementele românești** .**[-----]

Se admite capitalului străin să aibă reprezentanți , atât în conducerea cât și la controlul acestor întreprinderi , alături de elementul românesc. [-----]

Și atunci mă întreb : de ce să pun 80% români ? Trebuie să găsec forma cu care să dau capitalului străin posibilitatea **conservării capitalului său și al câștigului.**

Dar munca , munca să fie românească !"

dr.Hasnaş / 2 iul.'34

d)G .Deleanu(PNL-g, industriaş), 2 iul.'34

(DAD, MO 12, 2 iul.'34, p. 857-858)

[LD : prezintă situația cu realism, cu luciditate și consideră legea ... inoperantă, inutilă , dată în scop diversionist , putând avea consecințe grave .

Pentru moment, argumentele lui mă conving .Dar ... intervine Teodorescu și...]

Deleanu /

▫ Personalul din întreprinderi

/Proporții dubioase

Străini ----- 26.000

Pașaport Nansen (ruși, armeni)----- 8.000

Și atunci , **ce reprezintă , ca proporție, acești străini ?Nici 2 % !**

Legea în discuție, prevede **75% pentru personalul românesc și 25 % pentru străini .**

Legea spune că **industriașii sau patronii au dreptul să aibă până la 20 % elemente străine, cu pașaport .** Aceasta înseamnă că **ei mai pot aduce cu încă de zece ori mai mulți !**

[-----]S-a spus (Cuza) că **legea nu este a șomajului ! El crede, din contra, că este a șomajului și că se datorește nu celor 2% străini ci crizei economice.**

Sunt tineri titrați care așteaptă **de ani de zile să-și găsească o ocupație.**[-----]

Legea a dat atâtea speranțe ,dar când se va aplica , **va aduce multe deziluzii,o mare neîncredere față de conducătorii țării.**

/Ambiguități și amăgiri

"S-a lăsat să se creadă **că legea va lovi în dreapta și în stânga pe toți cei de altă religie sau de altă rasă ,și că va da de lucru numai elementelor pur românești .**

"Să vorbim cinstit . Așa s-au petrecut lucrurile.Vă întreb eu :**este sănătos și bine pentru progresul nostru ,ca asemenea idei să poată să încolțească în sufletul tineretului nostru ?**

Nu se face o greșală, din acest p.d.v. ?[-----]

Deleanu /

▫ Soluția : întărirea activității industriale și de credit

"[...] este locul să amintesc , în special d-lui ministru al Industriei și Comerțului, care ar trebui să fie **măsurile pentru a se îndrepta situația, pentru a se rezolva problema locurilor de muncă și sărăcia din marea masă a muncitorilor și a tineretului intelectual :**

[enumeră câteva din aceste măsuri] :

-**ing.Teodorescu** : Dvs , care sunteți industriaș ,mă mir că cunoașteți așa de puțin situația industriilor.**Mai bine aduceai exemple reale și o soluție, decât atâtea critici .**

Gh.Deleanu / 2 iul.'34

e)N.Rizescu - Brănești (PNL,industriaș)

(DAD, MO 12, 2 iul.'34, p. 859- 860)

[LD : este industriaș român. Aduce câteva informații interesante .]

N.Rizescu - Brănești / 2 iul.'34

▫ Industriașul și comerciantul român-între legende și realitate

În Țara Românească **s-a creat o legendă** care a trăit până în zilele noastre :**că românul nu este bun de întrebuințat nici în comerț, nici în industrie , pentru că nu se poate adapta acestor activități economice.**

Dacă așa au fost timpurile o dată, **apoi astăzi ele nu se mai compară cu ceea ce a fost .**

De ce a fost atunci așa ? Pentru că **negustorii români** , înainte vreme, **când îndrăzneau să-și deschidă o dugheană, erau persecutați pe toate căile de agenții administrativi.** Cum își asortau rafturile cu mărfuri, **venea căpitanul de călărași sau polițaiul, sau prefectul cu primarul,** le rechizionau marfa ,reclamau ministrului plenipotențiar,care intervenea...
Încât românul băștinaș nu putea progresa !

S-a creat o altă legendă,că cei mai buni negustori sunt românii ardeleni ,deoarece făceau comerț în țară și trăiau sub protecție străină ! []

N.Rizescu - Brănești

▫Elementul românesc în industrie

În calitatea mea de industriaș, afirm categoric :**Românul se pretează perfect la orice industrie. Primele legi în folosul industriașului român au fost făcute de PNL.**

Acum istoria se repetă . **PNL vine cu o lege care rederează această stare nenorocită.**

Cu toată politica de autarhie, **industria românească este pe cale de redresare .**

Puterea de absorbție este mare .**Dar intelectualii își găsesc plasament în industriile pur românești.** Sunt însă **industri străine** care au putut trăi foarte bine **sub politica târnăcopului [PNL]care refuză și astăzi elementelor românești posibilitatea de a conlucra la aceste industrii.** " [-----]

N.Rizescu - Brănești

/Școli de maiștri industriali !

[LD : atenție ! surplus de ingineri, lipsă de maiștri ! Nu este acesta un defect de organizare al școlii românești ?]

Majoritatea elementului străin , care formează un **contingent extraordinar de mare** , nu numai **inginerii, ci maiștri industriali, tehnicieni** conducători de ateliere .

Ori noi, în această privință , stăm foarte prost. [-----]

Rizescu / 2 iul.'34

f) **Flaviu Șuluțiu (PNL-liberal, ardelean , "Liga antirevizionistă ")**

(DAD, MO 12 , 2 iul.'34 , p. 861)

[LD : cred că **Șuluțiu supraesimează efectul legii** și că este chiar **în eroare** privind **minoritarii, pe care el îi consideră " străini"** ;în accepțiunea legii , **minoritarii era considerați " cetățeni români"** .Nu a fost singurul care a căzut în această capcană, dar, fie și pentru câteva ore, **mulți parlamentari români și-au slobozit gura .**]

Șuluțiu /

▫ Legea Teodorescu

Declar că **voi vota această lege** pe care **înțelepciunea și patriotismul d-lui ministru** îl prezintă Parlamentului . **Efectele ei vor depăși , de sigur,înlocuirea simplă a unui oarecare număr de străini din întreprinderi."****Se va curma** , în sfârșit - și aici găsesc marea importanță a legii -**acel boicot sistematic al românilor , în industriile conduse de străini sau minoritari** care , în anumite cazuri , **au dat rezultate revoltătoare .** " [-----]

Șuluțiu /

▫ Pericolul minoritar , revizionist

Acest fapt este foarte alarmant , fiindcă întreaga noastră **frontieră spre Ungaria** , cu mici excepții, **este împănată cu întreprinderi industriale și comerciale minoritare , cuib de rezitență minoritară , nucleu de ofensivă revizionistă.**

Nădărdjuim ca actualul proiect , cinstit și , mai ales, **îndârjit aplicat , va pune odată pentru totdeauna la punct această situațiune insuportabilă** care a fost semnalată adesea ori, atât prin **moțiunile tuturor secțiunilor Ligii Antirevizioniste** din Ardeal, cât și prin cunoscutul plebiscit românesc al ziarului "**Curentul** "

Flaviu Șuluțiu / 2 iul .'34

g) Al. Alimănișteanu (PNL)

(DAD, MO 12, 2 iul.'34)

▣ Legea Teodorescu

Legea răspunde unei necesități vechi de câteva decenii .Cu 30 de ani în urmă , s-a prevăzut **prin lege ca 70% să fie personal românesc**.Din păcate , **această dispoziție nu a fost respectată .**

-ACCuza : De ce ?

-Alimănișteanu : Știi și d-ta !

-Madgearu : Este un secret între d-ta și d Cuza ? (ilaritate)

-Alimănișteanu : Tocmai fiindcă nu s-a respectat măsura aceasta ,[---]

Având în vedere ca această lege nu va avea soarta celor din trecut, **el o va vota .**

▣ Proporțiile de personal

/Străini / români

Astăzi , când **guvernul vine cu o lege pentru utilizarea personalului românesc** , trebuie să observăm ca **procentul de 80% de personal românesc să fie respectat și în ce privește personalul superior , tehnic și administrativ.**

Art. 1. prevede ca **cel puțin 50% din membrii Consiliului de administrație** și al **Comitetului de direcție, să fie români.**

Eu cred că **este mică această cotă ;** ași fi de părere **să se ridice la 55%** ,pentru ca **întreprinderea să aibă , efectiv, un caracter românesc.**

Eu sunt de părere că **oricât de mică ar fi întreprinderea , să se stabilească prin lege ca cel puțin jumătate să fie personal românesc.** în Consiliu și Comitet ul de dir.

În ce privește **celălalt personal, să se respecte cota de 80% .**

Foarte bine ați hotărât ca în **întreprinderile românești să cunoască limba română.**

Art. 3 , privind **funcțiile de directori** (general, administrativ , comercial) **se spune că pot fi ocupate de străini ... dacă nu se depășește cota de 20% .**

Și aici **trebuie adus un corectiv :** dacă sunt **2 directori, unul din ei să fie român** , indiferent de procent . **Numai așa s-ar putea înțelege că este o întreprindere românească.**

Alimănișteanu / 2 iul.'34

h) Ștefan Mihăescu (proaspăt PNT, industriaș , șef la "Asociația inginerilor")

(DAD, MO 12, șed. din 2 iul.'34, p. 861- 864)

[LD : Mihăescu nu reprezintă chiar p.d.v. al PNT , ci al lui personal ; de aceea, este deseori **contrat , corectat , lămurit** chiar de proprii colegi național-țărăniști.Pe mine mă interesează mai mult el, pentru că este p.d.v. al unui industriaș român .]

Mihăescu / 2 iul.'34

▣ Legea Teodorescu

-Mihăescu : Regretă că nu poate fi documentat ;**Raportul a fost depus abia azi.**

Ministerul nu a pus la dispoziție materialul necesar

-N.Teodorescu : Unul dintre cel mai **avizați** cu proiectul ești **tocmai d-ta** ,în calitate de **delegat al unei Asociații de ingineri.**

-Mihăescu : A așteptat acest proiect ; ar fi vrut să felicite guvernul ; nu o poate face,deoarece **legea nu îmbrățișează decât foarte puțin din situația actuală ...**

[-----**intervenție raportor Titeanu** -----]

-Mihăescu . Dl raportor Titeanu nu este tehnician, este **doctor în filozofie...**

-Titeanu : Doctor în **Științe economice** și doctor în **Științe juridice** ,de la **Facultatea din Paris**. Acest titlu nu-l pun nici pe cartea de vizită nici pe firma casei ! Este pentru prima dată că trebuie să-l exhib public, pentru a rectifica aserțiunea dvs.

/Legislație comparată

-**Mihăescu** :Eu vă felicit pentru aceasta Dvs tot ați dat câteva cifre Dar în **Expunerea de motive** ele nu există și nu ne putem da seama de acel procent de 80 % propus și **nu se arată nici legislația străină** în materie ...

-**I.Răducanu** : Ar fi fost ușor să se arate această legislație străină, care există....

-**Titeanu** : Este destul să citim **Expunerea de motive** făcută de dvs ,care este **o vastă compilație** a acestei legislații. Ce constatăm ? Că **legislația internațională** ,în materie de **protecție a muncii**, **s-a accentuat din ce în ce,devenind aproape prohibitivă.**

Un singur **principiu există la baza sa :controlul, admiterea condiționată, temporară ; iar în unele țări, pur și simplu,prohibiția.**

Aceasta este în Austria, Danemarca, Ungaria, Jugoslavia, Polonia și America.

-**Mihăescu** : Eu găsesc că nu ar fi fost indiferent **dacă dvs ați fi arătat că în celelalte țări există aceste legi prohibitive deoarece acest procent de 20% este prea mare !**

Dacă ași fi știut asta , aș fi făcut propagandă în partidul meu, ne-am fi înscris mai mulți la discuție, am fi cerut ca procentul de 80% să fie majorat ...

-**Titeanu** : Eu apreciez convingerile dvs , dar mă îndoiesc că v-ar fi urmat partidul...

[**urmează o târziu-polemică privind aceste procente la diverse categorii ,în care Mihăescu, secundat de georgistul Constantinescu -Bordeni ,propun procente de 10% ,5 % pentru străini ...]**

-**Al.Cartojan** : Într-o chestie așa de importantă , care privește munca națională,**era necesară și prezența ministrului Muncii** , să ne dea statisticile...

-**I.Răducanu** : Dle președinte ,Camera pretinde și **prezența ministrului Nistor**-----]

-**Eug.Titeanu** :**intervenție:**

▣**Proportii: străini / români**

[LD: fiecare cu statistica și proporția lui , încât să nu se înțeleagă nimic ! Unii raportați cifrele la populația totală ;alții la totalitatea muncitorilor (manuali și intelectuali) ocupați în industrie ; alții la totalitatea personalului din branșă ; unii înțelegeau prin "străin" ,necetățenii români ; alții , străinii de neam(rasă, limbă, religie) Așa stând lucrurile, prevederile legii urmau să se aplice pe o harabubură de concepte și statistici aiuritoare .Chiar mă întreb dacă nu a fost făcută ca o diversivă , pentru a anihila mișcările naționaliste , xenofobe]]

-**Eug. Titeanu** : Respinge acuza nedreaptă. **Raportul** cuprinde cifrele cele mai importante, privind **personalul străin din diverse industrii :**

Industria îmbrăcăminte și mode 27,7%

Industria alimentară , personal superior47%

Industria îmbrăcăminte43%

Industria textilă44,8 %

Industria chimică28 %

Când **dvs vorbiți** [aluzie la statistica senatorul DRIoanițescu, preluată și de Deleanu]

de 2 % străini, aveți dreptate ,dacă raportați acest procent la totalitatea proletariatului manual și intelectual , înregistrat la Ministerul Muncii .

Dacă veți raporta acești străini **la totalitatea populației** ,veți ajunge la **o cantitate infimizezimală !**

" **Statistica loială, reală, este aceea care raportează numărul străinilor la totalitatea angajaților dintr-o branșă industrială** .Astfel se ajunge la cifrele prezentate de mine. [---]

-**Mihăescu** : Cifra de 200.000 de lucrători și funcționari în industria mare , este sigură.

După legea dvs, **ar putea intra în țară ,40.000 străini**,în vereme ce , deocamdată,**sunt doar 25.000** (în industria mare,mică, comerț etc) **Și atunci de ce să punem acest 20% procent ?!**

Șt.Mihăescu -

i)M.Plătăreanu (PNL)

(DAD, MO 12, șed, 2 iul.'34 , p. 865 - 868)

[LD : mai întâi ironizează oratorii - Deleanu, Mihăescu - care participă la dezbateri fără a fi pregătiți, folosind câteva date din discursurile lui DRIoanițescu sau I.Răducanu ; mai bine renunțau la cuvânt . Face **o abordare din unghiul naturii capitalului din**

întreprinderile industriale din România care schimbă unghiul de abordare și trezește la realism .Este și un **prilej extraordinar** de a pune **față în față concepțiile celor două partide - PNL și PNTJ -privind capitalul străin ,concentrate în devizele " Prin noi înșine !"**și " **Porți deschise !**"]

/Conflictul dintre muncă și capital

Din capul locului **problema acestei legi s-a pus greșit** , văzută numai **printr-o prismă**.
O problemă socială ca să aibă pretenția că **rezolvă un conflict** , așa cum este **conflictul dintre muncă și capital**, trebuie să **țină socoteala**, neapărat , cu riscul unei rezolvări hibride, de ambii factori.**Și dacă între acești doi factori se găsește un echilibru** - cum voi dovedi că este în această lege - **atunci legea este bună**.

/Comparații nepotrivite:aportul capitalului

Când ați discutat legea, **dvs ați uitat un lucru : nu se potrivește situația de la noi cu situația altor țări** . Pentru că în alte țări nu se pune problema capitalului investit ,cum se pune la noi. **Acolo capitalul este autohton**.**În țară la noi**, trebuie să **se țină seama** neapărat și de **acest prim și elementar factor**,care în unele întreprinderi **are glas de vot** [-----]
Legea trebuie să păstreze acest echilibru , pentru că totdeauna **noi ne-am plâns de această penurie din ultimul timp de capital străin**.Este inutil , și ar fi penibil pentru noi, să **luăm acest aer de agresivitate** ,făcând impresia că ne războim cu aceste **capitaluri străine** ,pe care **dvs, național-tărăniștii , le-ați dorit , le-ați invitat , le-ați arătat** întotdeauna , în curs de zece ani, toate platitudinile posibile, **aruncând tot felul de reproșuri partidului național liberal**, pentru **atitudinea lui** . [-----]

Plătăreanu / retro 1924, 1929

▣ Protecția muncii românești

▣Atitudini PNL -PNTJ

-**Plătăreanu** :Eu știu un lucru : **când cineva se botează într-o apă politică** - cum v-ați botezat dvs d-le Mihăescu - **își cunoaște și nașul**.

Se pare că **dvs nu v-ați apropiat istoricul partidului** ,fiindcă **dacă vi l-ați fi apropiat** , trebuia să știți **de ce** , în această materie, **partidul dvs nu a venit cu această lege**.

-**Mihăescu** : **Nu am uitat** . **Dovadă este faptul că** , în ce privește **personalul superior ,care privește capitalul străin**, am fost de acord cu procentul stabilit prin legea dvs. **Nu am uitat , prin urmare , interesele justificate ale capitalului străin**.

-**Plătăreanu** : Am vrut să spun că **nu ar fi fost nevoie de această lege** , astăzi,dacă partidul dvs **nu ar fi luat acea atitudine îngrozitor de antiromânească , în 1924, când s-a votat Legea muncii** a lui **Vintilă Brătianu** .Vă aduceți aminte de **art. 14, 15** și următoarele , când **nu era pletora de intelectuali** , când **nu erau aceste valuri care bat așa de zgomotos și așa de strident la ușile muncii românești**. **Vintilă Brătianu a pus o proporție de 75% în favoarea muncii românești** , nu global, **ci pe fiecare dintre ramurile de producție**.

-**Mihăescu** : **Dacă Vintilă Brătianu , atunci, a pus 75% , cât ar fi pus acum în favoarea muncii românești , când este această pletoră ? De sigur cel puțin 90% .**

- **Plătăreanu** :**În 1929, după 4 ani și jumătate de aplicație a legii** ,s-a petrecut un eveniment internațional . **După o campanie de 4 ani încheiați,dusă de toată presa lui Deterding** ,care avea interes în afacerile cu petrol,s-a ajuns la acea **celebră promisiune , pe care PNTJ a făcut-o** pentru considerațiunea că **acest capital străin , care se simțise vexat ,să poată fi tentat să se reîntorcă** , fiindcă, se spunea, că **a părăsit Țara Românească** ,ca niște păsări migratoare , **din cauza legii lui Vintilă Brătianu** .

În 1929, vă aduceți aminte , cu ocazia unui banchet celebru dat la Londra ,unui membru marcant al PNTJ, s-a luat obligațiunea formală ca , în 1929, să se desființeze acest primat al muncii românești ,în toate categoriile de întreprinderi românești.

Prin urmare , **ceea ce face astăzi PNL , nu este decât întoarcere la legea a cărei paternitate este indiscutabilă** . [-----]

Plătăreanu /

▪ Legea Teodorescu

Prin această lege , s-au obținut lucruri importante :

/Procentajul acesta de 20 % ;

/Modul de salarizare (art. 7) , o inovație existentă doar în legea franceză ,care cere **întreprinderilor** să trimită Ministerului Industriei **tabloul personalului străin și român** , cu funcția fiecăruia , cu vechimea în serviciu și cu remunerația pe care o primește .

Ministerul va interveni pentru ameliorarea salarizării personalului românesc.

/Ținerea registrelor de contabilitate în limba română. În nici o legislație nu se găsește această precizare , este o inovație românească. **Se făceau fraude fiscale .Se trimitea un inspector** acolo , cu 5-6 clase,luate Dumnezeu știe cum , la o societate străină , i se puneau la îndemână registrele ,și ce putea el înțelege în englezește ?!

/Sanționare a acelor care nu respectă clauza .De ce nu s-a prevăzut pedeapsă penală ?

Simțul măsurii este cel mai bun lucru , atunci **când vrei să armonizezi** factori economici determinanți , **nu ajută nimănui o măsură gravă** .**Ministrul Teodorescu s-a inspirat din legea din 1924** , a ținut seama de dezideratele și **Expunerea de motive** făcută atunci de **Vintilă Brătianu ,care explica cota de 75 %** .

-Mihăescu : Credeți dvs că **Vintilă Brătianu a prevăzut o criză economică** ca cea prin care trecem ?!

-Plătăreanu : Eu mi-am spus o părere , **mi-am făcut datoria , am explicat** de ce această lege trebuie plasată în **constelația legislației internaționale** .

Consider legea bună , dinamică , obiectivă , realistă . PNL se poate mândri .

" Revendic pentru noi continuitatea în această materie , vă rog să votați acest proiect cu încredere și cu sentimentul că **PNL** , prin această operă , a făcut , ca totdeauna , **nu o operă demagogică , ci o operă de interes social și de armonie socială "**

(aplauze prelungite la PNL)

M.Plătăreanu / 2 iul.'34

.j)Fritz Connert(P.German)

(DAD, MO 12, 2 iul.'34, p. 869- 870)

▪ Legea Teodorescu

Proiectul s-a discutat în mod amănunțit în **Comisiunea specială a Camerei**.A luat și el parte și și-a spus părerea .Se va referi la câteva observațiuni cu care nu a putut convinge pe ministrul Industriei .**În numele PG , recunoaște necesitatea legii de a încuraja și proteja munca națională , muncitorii indigeni** .(aprobări la majoritari)

În timpul de astăzi , **când toate statele tind spre autarhie , când avem șomaj , avem datoria să sprijinim muncitorii noștri . "** [----]

Connert / 2 iul '34

▪ " Naționalismul " legii

/Fața ascunsă : antiminoritară

[**LD** : Este adevărat că legea avea unele echivoci , dedesubturi ,care determinaseră și **confuziile** unor vorbitori anteriori , între străini ,ca **"cetățeni"** sau ca **"etnie "** .

Dar **Proiectul** are o latură **pe care noi nu o putem accepta** .Nu contestăm dreptul statului de a supraveghea industriile din această țară , precum și întreprinderile care stau în legătură cu apărarea națională . Prin urmare , admitem acest principiu.Dar , ni se pare nouă că modul de aplicare a acestui principiu , depășește limitele necesare și constituie un amestec al statului în treburile economice private .[-----]

/Art.4.:obligativitatea l.române

"D-lor deputați , trebuie să amintesc un lucru : s-a vorbit astăzi aici despre aceste măsuri , **dar despre care nu se spune totul** , **căci sub ele se ascunde ceva** .**Acestea au două fețe : o față**

pe care o cunoaștem cu toții , din textul proiectului care se referă la apărarea națională , și care este foarte bună ;dar este și un alt scop care se urmărește prin aceste măsuri :un **scop ascuns , un scop naționalist** .[-]
Dispoziție care **trebuie să o combat cu toată tăria** :prin care se ordonă ca **toate întreprinderile sunt obligate de a ține registrele în limba română !** [-----]
Pentru combaterea acestui art 4 , **voi invoca o dispozițiune din *Tratatul de pace . De 15 ani***, de când **sunt deputat , nu am făcut nici o dată aluzie la această Tratat** .
Acum trebuie s-o fac . Noi suntem răspunzători față de populația care ne-a trimis aici .
Iată ce este scris în ***Tratatul pentru ocrotirea minorităților*** [-----]
- **Connert** : " D-lor, v-aș ruga foarte mult să **renunțați la art. 4** , care puteți fi siguri că **nu are nici un sens și nu veți putea nici aplica** . Aceste dispozițiuni nu sunt nici aplicabile , nici raționale , nu au nici un sens,ci **numai înveninează relațiile dintre poporul român și poporul nostru.**"
Fr.Connert / 2 iul.'34

k)Vasile Serdici (Ex.lupist,PNȚ - ardelean)

(DAD, MO 12, 2 iul.'34, p 869 - 873)

[LD : pe fond, diferențele dintre cele două partide nu apar așa de mari. Dimpotrivă. Ceea ce-i opune și îndârjește este paternitatea legii și meritele .
Serdici susține că ***Legea Răducanu*** (1929, Migrația) este mai bună și suficientă ;
Liberalii apără ***Legea Teodorescu*** (legată de ***Legea Vintilă Brătianu***, 1924)
Numai că demonstrația lui Serdici , parcă este un discurs de pe vremea când, lupist, atăca politica PNȚ ! Scoate în evidență greșelile făcute - ca un "naționalist" sadea ;
Dar .. **conchide că legea este inutilă și rea !**
Altfel, vehiculează diverse statistici, date, exemple , cu străinii .]

Serdici / 2 iul.'34 , retro' 29

▣ **Legea Răducanu :Protecția muncii indigene**

"Legea dvs **este inutilă** și ,ca toate legile inutile, această lege îmi pare chiar **cu totul dăunătoare** . Dvs ați avut - am avut cu toții - **un instrument excelent** pentru scopul pe care îl urmărim , și , cu datele pe care le voi da, **nădăduiesc să vă dovedesc** această afirmație și anume că ***legea Răducanu*** [*Legea Migrațiilor*] din **1929** ,era un **foarte bun instrument** pentru scopul pe care îl urmărim. "***Legea Răducanu*** a ieșit într-un timp de început de somaj, încercând să raționalizeze și să limiteze concurența mâinii de lucru străine și a profesionaliștilor străini. Legea a îngăduit ministerului Muncii să ia măsuri reale și eficace de reglementare a intrării și șederii în țară a străinilor , și , începând cu această lege, " **avem o preocupare de ocrotire a elementului indigen pe piața națională a muncii** .

Când Răducanu a adus legea în dezbateră , s-a făcut o largă dezbateră , **Răducanu fiind etichetat atunci ca xenofob .Și actualei legi i se vor aduce acuzații de xenofobie .**

Ați auzit pe dl.deputat Connert aducând asemenea acuzațiuni.

" Eu constat că **aceste acuzațiuni sunt nedrepte** , pentru că dvs , **nu numai că nu manifestați sentimente xenofobe** , prin această lege , **dar prin dispozițiunile ei mergeți împotriva însăși a scopului legii** .[----]

Serdici /

▣ **Supuși străini**

▣ **Statistici**

Statistica (1 mai 1933) , arată că avem următorii "**supuși străini**" :

6. 484 , **autorizați** să exercite **profesii pe cont propriu** .

24.000 ,salariați ;

10.000 ,care **nu exercită nici o profesie** ;

8.000 , cu pașapoarte Nansen românești

1.500 , bulgari grădinari

Deci , în total , cca **51.000 capi de familie**. Raportat la 1 milion de salariați - cum zice dl Ioanițescu că avem - **dă un procent de 5,09% străini !**

Deci **un număr mult mai mic decât prevede legea dvs , deci legea este complet inutilă !**

-dr.I.Costinescu (ministr.Sănătății) : **d-ta raportezi la totalul populației ! Ori trebuie să ai în vedere situația pe ramuri industriale și întreprinderi !**

-I.Răducanu : **Ministrul sănătății acum reprezintă pe ministrul Industriei și comerțului !**

[**LD : chiar ei ceruseră prezența ministrului Muncii ! Sunt mizerabili !**]

-dr.I.Costinescu : Ministrul sănătății **este și industrias**,și nu are nici 1 / la 1000 străini !

-Serdici : Vă voi da cifre mai recente :

În ian.1934, o anchetă la... 1.800 întreprinderi ... 234.000 salariați ... **4.900 străini .**

lată adevărata situație a **străinilor** - în procente - din industrie :

Textilă : 44,08%	Îmbrăcăminte : 43%	Chimică : 28%
Alimentară : 27, 5%	Ceramică : 19,6%	Metalurgică : 18 %
Petrol : 14 %	Fierărie : 13, 4 %	Celelate : sub 13 %

[-----]

▣ Polemică " ministerială "

[**LD : deși intervențiile lui I.Răducanu au fost , în majoritate , hodoronc -tronc le notez pentru că oglindesc pasiuni și orgolii care și-au pus pecetea pe actul guvernării**]

-I. Răducanu : vreau să fac o observație , deși ministrul Industriei este obosit Se vorbește mereu despre simplificarea aparatului de stat .Ei bine, eu sunt surprins că dvs veniți aici ca **ministru al Industriei** , cu o amplificare .Până acum , ministrul dvs nu se ocupa de problema muncii și de lucrătorii străini ;**aceste probleme erau de competența ministerului Muncii .**

-Teodorescu : Ministerul muncii va fi reprezentat în toate comisiile, și-și va da avizul.

-Răducanu : Eu propun ca **ministerul Sănătății să treacă la o direcție a ministerului de Intene** , pentru că nu-i văd utilitatea , iar **ministerul de Industrie și comerț să treacă la ministerul Muncii** .Formând **ministerul Economiei naționale** . Aceasta este o sugestie.

-Șeicaru : dacă s-ar desființa ministrul Muncii, ar dispărea și controversa între dvs d-le Răducanu , și d-l Ioanițescu ! (ilaritate)

-Răducanu : Dle Șeicaru, dvs , ca organ neutru de presă, nu trebuie să vă amestecați în chestiunile interne de partid . [-----]

-V.Serdici :**Recunoașteți că legea Răducanu a fost mai bună**, o lege care **a dus la scopul urmărit de noi, care este același cu cel urmărit de dvs astăzi**, dar fiindcă această lege **nu constituie un progres** față de **legea Răducanu**, și nu ne apropie mai mult de scopul pe care îl urmărim, fiindcă **este inutilă și cel mult vă va îngădui să vă plasați favorizații** care astăzi nu mai încap în slujbele statului , **în industriile particulare , pentru acest motiv eu nu votez acest proiect de lege** (aplauze la PNȚ)

V.Serdici

I) Pamfil Șeicaru(" Curentul ") ,2 iul.'34

(DAD, MO 13, 2 iul.'34 , p. 873-874)

▣ Legea Teodorescu

Consideră legea de **oportunitate națională** , răspunzând unui interes capital, marcând doar un **punct de plecare** al altei probleme .Deocamdată, **legea fixează drepturile muncitorilor cetățeni români** [-----] Va veni o altă lege să stabilească **proporția cu națiunile conlocuitoare** .[-----] Eu socotesc această lege **introdactivă ; va trebui să se stabilească și proporția naționalităților conlocuitoare** .

Șeicaru /

/Confuzii:Minoritarii = români ?

[LD : cea mai bună dovadă de confuzia creată prin termenii legii]

-**ACCuza** : Dle Șeicaru, vă rog, este vorba de **români**, **nu de cetățeni români**.

-**Șeicaru** : Proporția între **cetățenii români și necetățenii** ...

-**ACCuza** : Dle Șeicaru, vă rog **nu schimbați caracterul legii**, este vorba de români, și **nicăieri nu veți găsi cuvintele " cetățeni români "**

-**I.Răducanu** : Cetățeni, ca **noțiune juridică** .

-**H.O.Roth** : Adică **cetățeni români** .

-**ACCuza** : Aceasta este interpretarea d-tale, eu zic altfel.

-**Șeicaru** : Dlor, eu merg direct , fără să ascund nimic : **români în sensul juridic** al cuvântului.

Va veni **o altă lege** să stabilească **proporția cu națiunile conlocuitoare** .

-**ACCuza** : **Dle d-ta strămuți discuția** , vrei să introduci legi noi...

-**Șeicaru** : Eu socotesc această **lege introductivă** **va trebui să se stabilească și proporția naționalităților conlocuitoare** .

Pamf.Șeicaru -

m) **Adam Ionescu (PT - fără Lupu)**

DAD, MO 13, 3 iul.'34 , p. 971-972)

[LD : importantă intervenția lui pentru că **determină o precizare** care , până atunci, plutise în echivoc : ce se înlege prin **personal românesc ?**

ministrul Teodorescu răspunde clar : **"Evident, cetățenii români.**

Chestiunea este stabilită prin Constituție "

Așa că toate euforiile naționaliste , antiminoritare ... s-au "desumflat" ...]

▣**Legea Teodorescu**

PT va vota legea , deoarece **corespunde unei necesități** a timpului de față.

"El este actul reflex al instinctului de conservare națională ."

" Această măsură nu este de sigur un act de naționalism exagerat sau de șovinism din partea noastră " Până acum s-a legiferat fragmentar [-----]

"Faptul că **elementul românesc este îndepărtat , ostracizat din industriile care s-au înființat** ,se datorește mai mult **acelui spirit de lucru în sistemul colonial.**

Capitalul străin care vine aici , înțelege **nu numai să-și asigure o bună rentabilitate, dar și un plasament al conaționalilor.** " [-----]

Ar trebui , totuși, privilegiați străinii căsătoriți cu românce, care sunt sau vor deveni cetățeni români. Legea de față , **ridică procentul personalului românesc de la 75% la 80 %** , pentru **fiecare din cele 6 categorii** de personal .

El ar dori ca această procent să fie ridicat pentru **categoria a V-a** (muncitori calificați) - **95 %** și **pentru categoria a VI -a** (muncitori necalificați) - să fie **100% românesc.**

-**I.Răducanu** : propune **95%**

-**Teodorescu** : Această discuție nu prezintă nici un interes. Chiar dacă am modifica procentul, chiar dacă am reduce cu 10% nr. străinilor, **fiți siguri că nu vin în România muncitorii necalificați !** Nici acum numărul lor nu este important . [-----]

-**Adam Ionescu** : **Care este înțelesul de " personal românesc" ?**

-**Teodorescu** : **" Evident, cetățenii români. Chestiunea e stabilită prin Constituție ."**

-**Adam Ionescu** :**Dacă prin " personal românesc "** se înțeleg **"cetățenii români"** , în general, atunci **se impune o modificare** , fixându-se și **cota rezervată elementului autohton românesc.** Noi reprezentăm **75- 80%** din populația acestei țări, și de aceea , **în cota aceasta** , rezervată românilor, **cer să se respecte aceeași proporție de 80% , pe care o avem față de totalul populației.**

Cu aceste amendamente, declar că **votez legea** . (**aplauze la majoritari**)

Adam Ionescu / 3 iul.'34

n) **Petre Bejan (PNL)**

(DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 972-973)

[LD : ia cuvântul după Adam Ionescu (PT) , pentru care **ministrul Teodorescu definise tranșant** noțiunea de "**personal românesc** ", în accepțiunea legii : "**cetățeni români** " , așa **cum îi consacră Constituția** .

Bejan vorbește în spiritul unui **naționalism ponderat, constructiv**, cu mare grijă pentru sensibilitatea minorităților și străinilor.

Poate ar mai fi de notat că , **ministrul Teodorescu, fiind chemat la MSR** ,dezbaterile se întrerup o vreme . Dar asata așa ... poate fi o simplă întâmplare !]

Bejan / 3 iul.'34

▣ Legea Teodorescu

" Țin să vă atrag atenția și vreau să o spun special de la această tribună - mai ales în urma discuțiilor de la secțiuni - **că n-a fost și nu este în intenția noastră să aducem o lege de dușmănie ,de agresivitate , în contra elementului minoritar sau a elementelor străine din această țară;**

nu avem intenția să aducem nici o lege de demagogie , adică să prezentăm simple cifre de aparență de acoperire a necesităților , însă de fapt să fie ceva neaplicabil sau inutil .

"Dacă, pe de o parte, **nu se poate contesta statului român dreptul de a lărgi posibilitățile muncii naționale**, dreptul de a lua toate garanțiile necesare în întreprinderi în legătură cu apărarea națională, dreptul de a rezolva, cel puțin în parte, șomajul manual și intelectual , de care țara noastră se resimte din ce în ce mai mult ,

pe de altă parte, trebuie să declarăm categoric, că nu este nici de cum în intenția noastră , nici fățiș, nici în ascuns, să eliminăm elementele minoritare din întreprinderi sau să **eliminăm elementele reprezentante ale capitalului străin**, ale aceluia capital, care ,

în mod onest și loial, a venit să contribuie la valorificarea bogățiilor noastre naționale. "

[-----prezintă observațiile -----]

Nu numai că **nu este o lege agresivă** , dar este o **lege de împăciuire între elementul românesc și cel străin sau minoritar**. [-----] Este bine să venim cu legi de prevenire , aplicate cuminte, aplicate cu energie dar cu bună credință .

[-----]

Bejan / 3 iul.'34

▣ Siguranța apărării naționale

Importanța legii nu o dau atât proporțiile stabilite prin lege.

" Eu cred că **dvs trebuia trebuia să insistați** , în primul rând, asupra **măsurilor care s-au luat pentru siguranța apărării naționale** .

Este **pentru prima oară** când un asemenea articol apare într-o lege la noi în țară.

Este **pentru prima dată** când preocuparea înaltă a **siguranței statutului român** , este introdusă în lege.

-V.Serdici : Dacă este vorba de siguranță, **de ce n-ați propus** ca în aceste industrii **personalul să fie exclusiv românesc ?**

-Bejan : Sunt anumite ramuri, chiar de armament, **sunt anumite specialități**, pentru care **ne vor trebui mulți ani ca să le stăpânim**. Nici în alte țări europene, fabricarea de puști nu o face fiecare țară. **Grija noastră va fi să alegem specialiștii din țările amice**.

Deci **nu poate fi vorba de o exclusivitate definitivă**. Când ne dăm seama că războiul de mâine va fi un război " tehnic" , în care **industriile vor juca un rol preponderent**, nu puteau lipsi aceste precizări din lege.

P.Bejan / 3 iul.'34

o)I.Răducanu (ex-ministru Muncii)

(DAD, MO13, 3 iul.'34, p. 980- 983)

/Legea T=lege formală,de efect aparent

[LD : Răducanu este supărat că legea lui nu a fost considerată suficientă pentru protejarea muncii naționale. Intervenise deseori cu remarci pe parcursul dezbaterilor. Acum, evocă și explică **legislația de protecție** inițiată de el (1930) și se străduiește să argumenteze **inutilitatea**]

[LD:4 ian 2007. Reflecție : Acum îmi dau seama că în pofida stilului său enervant, Răducanu este foarte aproape de a intui scopul acestei legi de "protecție" a elementului românesc:

aparență de naționalism pentru calmarea spiritelor ;

amăgire și manipulare a xenofobiei populare;

anihilare și captare a simpatiilor pro-legionare sau alte ...

siguranță și liniștire a străinilor (capital și personal)

apropiere și colaborare cu minoritarii.

Era bine ? Era rău ? Numai evoluțiile ulterioare o vor arăta]

/La 1934 , **Legea Teodorescu** "**pentru ce ați venit cu ea ?** [-----] **numai pentru a aduce în fabrica de legi a României Mari , încă un proiect de lege ?** (aplauze la PNȚ)

-**Teodorescu** (ministrul Industriei) :**Cuvântul " fabrică de legi" a pornit de la guvernarea dvs !**

-**I.Răducanu** :**Cu legea dvs "vreți să afirmați formal elementul naționalist în politica dvs ,**

și atunci veniți cu anumite norme care se adaugă ,**care nu înlătură normele din legea de la**

1930,norme care , după părerea mea umilă, **sunt inutile, vexatorii și**, dacă îmi dați voie să

adaog un cuvânt de efect aparent, aş putea să spun că **legea actuală este o lege de efect**

aparent , aceasta în cel mai bun caz, ca să nu repet ceea ce au spus alții , că ar fi **o lege**

demagogică,o lege vexatorie, o lege care nu ar avea decât sensul ca guvernul să-și

îndeplinească **un angajament luat față de opinia publică.** " [-----]

" Dvs , **ori vreți să ne tratați pe noi ca pe o colonie , ori vreți ca azi opoziția să vă aducă**

acuzarea pe care Partidul Național-Liberal a adus-o Partidului Național -Țărănesc și pe care nu

vreau să o repet aici .**Eu am fost acuzat în 1930 ,de către presa străină, ca un xenofob.**

Nu m-a mișcat întru nimic această acuzațiune , mi-am făcut datoria. [----]

Pentru fabricarea acestei legi , înlăturați cota de 80% pentru personalul inferior .

(aplauze la PNȚ) [-----]

După ce arun că **unele săgeți** la adresa ministrului **Teodorescu** (că este "produsul "

industriașului Rizescu -Brănești, sau viceversa);după ce **ironizează** pe ministrul **Inculeț** (că ar fi

" de bună credință ");după ce **taxează Raportul** lui **Titeanu** (ca pe " o compilație ");

după ce **acuză** guvernul că vrea să aducă **legea pentru acordarea drepturilor depline**

ca să poată governa "prin decrete -legi **"...conchide că PNȚ nu va vota legea**

I.Răducanu / 3 iul.'34

p)**Vlad Dimitriu (PRȚ- Galați)**

(DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 983- 987)

[LD : în pofida tendințelor negaționiste ale iunianiștilor , ca înverșunat opoziționist,la adresa celor două partide mari, PNȚ și PNL,un sămbure de adevăr există în afirmațiile lui , privind

oportunitismul legii ,pus pe seama **simpatiilor opiniei publice** pentru **manifestările naționaliste ale extremismului de dreapta .Subiectul a fost ocolit de ceilalți oratori.**

În realitate, această problemă era deosebit de complicată și , cumva, irezolvabilă .

Care era , cu adevărat , dimensiunea industriei românești , în acel moment?

Asta nu înseamnă că **bășcălia lui** privind **industria " națională" și** pledoaria pentru **"stat țărănesc" depășește discursul demagogic radical-țărănesc.**]

Dimitriu / 3 iul.'34

#Legea Teodorescu=lege oportunistă= goală demonstrație patriotardă

" **Proiectul de față , sau din moderațiune, sau din prudență**,având probabil **sentimentul că nu poate rezolva problema aceasta , nici unitar și nici definitiv**, apare chiar **din capul locului cu o titlatură mai modestă** , nu mai este vorba de protecția muncii naționale, este vorba de o lege "**pentru utilizarea personalului românesc în întreprinderi**" .

Problema este țărămurită și vom cerceta cu obiectivitate dacă, măcar restrânsă,proiectul răspunde la ce și-a propus.

Nu vom contesta și n-a contestat nimeni **utilitatea** aducerii unui asemenea proiect de lege .
Însă un lucru :**felul cum a fost depus** acest proiect de lege,și faptul că acest proiect **a fost premers de o interpelare ,ostentațiunea** cu care această lege vine pe biroul Parlamentului , arată că dvs , înainte de a rezolva o problemă , **faceți un reproș, o acuzație.**[-----]
" Eu nu vreau să vă aduc acuzația că **ați satisfăcut un angajament politic de goală demonstrație patriotardă** în timpurile acestea când se pare că **anumite mișcări de dreapta au oarecare priză în opinia publică** ,dar sunt de părere că **trebuie să întârziati acest proiect , poate chiar să renunțați definitiv la dânsul**, căutând, dacă voiți să îndrumați măcar soluționarea acestei probleme ,**să aplicați legile existente , studiind serios măsurile necesare care să rezolve definitiv problema ."**[-----]
Dimitriu / 3 iul.'34

/PNL și PP:cursa ptr "naționalizare"

[LD: ei, da! iată un deputat onorându-și titulatura de "radical", de "stânga "]

" Opera de naționalizare a muncii, mai cu seamă după război,a fost o preocupare și am asistat , de la 1918 încoace , **la o cursă, la o întrecere** între regimurile care s-au succedat - **Partidul Liberal și Partidul Averescan** -pentru **naționalizarea unor anumite întreprinderi.** Rezultatul a fost însă că, **în loc să se urmărească naționalizarea personalului**,naționalizarea muncii, **în loc să urmărească ca acele întreprinderi să devină realmente întreprinderi românești ,nu s-a ajuns la altceva ,decât la naționalizarea " acțiunilor" acelor întreprinderi .P.Averescan și P Liberal, s-au luat la întrecere** , în întreprinderile care au venit prin faptul alipirii în granițele României Mari , și care mai de care din aceste două partide , prin aceia care compun **statele majore de conducere ale acestor partide , au pus mâna pe acțiunile întreprinderilor**, care înainte de unire nu erau românești.

/PNL-deținătorul întreprinderilor naționalizate din provinciile unite

"Este adevărat că în lupta aceasta dvs ați triumfat și **Partidul Liberal a devenit astăzi deținătorul** , în majoritate, **a acțiunilor din toate întreprinderile care au fost naționalizate , ca acțiuni, ca interese comerciale, ca interese bănești , însă nu ca preocupare de protequire a muncii românești.**

-N.Rizescu -Brănești :Puteți să ne dați un exemplu de societăți din acestea ?

Afirmația dvs este foarte gravă.

-Vlad Dimitriu :Reșița, toate întreprinderile carbonifere , toate întreprinderile pentru exploatarea lemnului , toate întreprinderile miniere, care nu erau ale noastre, și au fost naționalizate, sub regimul de comercializare de sub ministeriatul d-lui Tancred Constantinescu , mai cu seamă.[-----]

Dimitriu / 3 iul.'34

/PNȚ:Comutarea proprietăților

[LD:atenție ! au intrat în patrimoniul național sau în patrimoniul particular , liberal? Este o nebunie ce spune aest Dimitriu !

"După ce **aceste bunuri au intrat , cum au intrat , în patrimoniul național, adică național-liberal,a venit în 1928 revolta național-țărănistă** , care era , la vremea aceea, **o revoltă populară** , și care , printre alte **legi de comercializare a comutat patrimoniul acestor societăți, dincoace, în alte mâini.**

-I.Plessia : Ați citat și Reșița ?

- Dimitriu : Reșița astăzi, este o societate cu caracter mixt , în care statul român are cea mai mare parte din acțiuni ;sunt și particulari deținători de acțiuni ale Reșiței .

Dimitriu / 3 iul.'34

#Farsa Consiliilor de administrație.

Eu vreau să arăt că **opera de naționalizare a acțiunilor comerciale , cu scop necontestat național nu a fost întovărășită de preocuparea pentru apărarea muncii românești .**
/Legile din 1887 și 1912 privitoare la protecțiunea industriilor naționale,au dat o primă de

încurajare , li s-au acordat numeroase avantaje, care au fost prelungite , după război, și de PNL și de PNT. Grav este că nici una din acele dispoziții , privitoare la elementul românesc , nu au fost respectate .

În 1929- 1930, regimul PNT a venit cu legile comercializării, care au avut drept scop atragerea capitalului străin, și prin care o serie de dispoziții erau în favoarea capitalului străin. Ele au avut și prevederi privind protejarea elementului românesc.

Dar nici dispozițiunile acelor legi nu s-au respectat ! [-----]

Ați prevăzut în lege obligativitatea ca, în viitor, președintele Consiliului de administrație să fie român. Dle ministru, dar nu există și astăzi această dispoziție ? Există ! Și nu este această dispoziție o sinistră farsă ce se joacă pe bogățiile românești , acaparate astăzi , în cea mai mare parte, și de capitalurile străine și de conducătorii străini ?

Nu există și astăzi în capul fiecărui Consiliu de administrație , o păpușă, un Ionescu , un Popescu, care nu reprezintă decât interesele capitalului străin ? [-----]

...tocmai dvs să aplicați sancțiunile cuprinse în acest proiect de lege , referitor la eliminarea acestor președinți " simbolici" ?

Credeți dvs că veți găsi curajul de a dărâma atâtea întreprinderi și să stricați atâtea lucruri bune și folositoare , pentru marea familie literară , prin evacuarea din capul administrației atâtor întreprinderi comerciale , a președinților Consiliilor de administrație, când aceștia sunt cei mai dragi membri ai partidului dvs ? Desigur că nu .

Iată deci o dispoziție completamente lipsită de sinceritate , care nu se va aplica, căci ar însemna să vă tăiați craca de sub picioare , așa cum sunteți azi aranjați în partid. "

Dimitriu / 2 iul.'34

r) Eug. Titeanu (raportor)

(DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 987- 990)

[LD :Atenție ! Alături de Aurelian Benteoiu, face parte din grupul " tinerilor liberali " care se afirmă ca personalități pregnante în această guvernare .

Discursul lui este deosebit : sintetic (fără a pierde ocazia unei fulgurante observații) , coerent (ca o demonstrație matematică , graduală) , elevat (fără prețiozități snoabe) , tehnic (fără obositoare demonstrații) , convingător (fără patetisme ieftine) , polemic (fără a aluneca în vulgaritate sau atac la persoană) .

[LD :Răspuns adversarilor :consecvență între calitatea de interpelator și calitatea de raportor. La acest moment , Titeanu caracterizează , cum puțini au făcut-o ,dezideratele , crezul, speranțele , tradiția , continuitatea , inovația, în ceea ce începuse să se numească gruparea " tinerii liberali" din PNL .

De asemenea, subliniază racordarea solidară cu generația tânără a României, în general, de la care asimilează crezul naționalist .]

Vezi document integral al fișier PNL VIII

Titeanu / 3 iul'34

«Legea Teodorescu=lege de tranziție

/Independența economică-nedesăvârșită

"Dacă m-aș urca la această tribună , condus exclusiv de sectarismul de partid, ași fi foarte mulțumit de atitudinea ostilă avută față de această lege ,de către diferite partide politice și de către grupările care nu au adus aici criticile obiective pe care le așteptam de la conștiința lor politică sau de la conștiințiozitatea științifică a unor oameni de specialitate .

" Dacă ași fi mânat exclusiv de sectarismul de partid și dacă ași vrea să fac demagogie, mi-ar fi foarte ușor să iau rând pe rând numele celor care s-au pronunțat împotriva unei legi care este onestă și fundamentală pentru apărarea muncii românești. (aplauze la PNL) [-----]

Lege de tranziție , fiindcă noi - și aici ne deosebim de d-sa - avem convingerea că nu suntem astăzi în posesiunea tuturor elementelor care să ne asigure acea totalitate de independență economică , pentru a legifera complet și integral în această materie .

/Menajamente față de capitalul străin

Sunt modalități, sunt nuanțe, sunt menajamente .Față de cine ?Față de capitalurile străine a căror colaborare noi o socotim necesară ,cu atât mai necesară cu cât aceste capitaluri vin să înlocuiască lipsa unui important capital mobilier românesc care nu este creat .

Prin urmare , lucrul se explică logic.[-----]

"Noi socotim că , oricât de interesantă este colaborarea cu capitalul străin,și oricât de necesară ar fi această colaborare ,capitalul străin are de urmărit aici scopuri, în primul rând, economice.Eu nu pot să cred că scopul principal al acestui capital este plasarea șomerilor din țările respective ! Nu cu asta poate fi rezolvată problema milioaneilor de șomeri din marile țări capitaliste !

" Înțeleg să-i dăm capitalistului onest , care vine să aducă aici nu o mentalitate colonială , ci o mentalitate de cinstită și de loială colaborare , dreptul la control , în ce privește finanța lui și tehnica lui .

" Dar ,nu înțeleg ca, în mod sistematic, să fie înlăturat ,cu o mentalitate colonială , personalul românesc , mai ales că această problemă ia astăzi să fim curajoși și să o recunoaștem -aspectele unei adevărate nevroze sociale " (aplauze la PNL)

#Criticile amestecate ale PNȚ

Au mai fost criticile PNȚ. Mi-ar fi greu să deslușesc o critică și un punct de vedere .

Ca și în alte probleme la ordinea zilei , acest partid a înfățișat foarte interesante p.d.v, dar p.d.v. individuale. Ce să aleg și cui să răspund ?

Să-i răspund d-lui Gafencu care la Senat a văzut în lege " o lege de imixtiune polițistă " sau să-i răspund d-lui Răducanu care vede în această lege " o lege timidă" , fiindcă nu cere 100% personal indigen ?Iată două puncte de vedere total opuse.

#Absența p.d.v.P.N-Agrarian -Goga

Pentru a încheia bilanțul criticilor prezentate , voi aminti aici o absență , o absență care își are semnificația ei și care poate să ne ducă la concluzii interesante în ce privește sinceritatea anumitor agitațiuni : este absența Partidului Național-Agrarian care altădată a ridicat și el această problemă ,fluturând aici toate posibilitățile demagogiei fără răspundere , Partidul Național Agrarian care astăzi n-a venit aici să-și spună cinstit cuvântul când este vorba de soluțiuni "(aplauze vii la PNLși unele bănci ale opoziției)

-ACCuza : O observație foarte justă .

-Eug.Titeanu :Eu știu că este foarte ușor să înșiri liste întregi cu nume de rezonanță străină; eu știu că este foarte ușor să fluturi flamura tricoloră ; dar atunci când simți cătuși de puțin cadrul realist al răspunderilor care pot să vină ,ai datoria să spui ce este de făcut.

Legea aceasta este slabă ?Legea aceasta este xenofobă ?Legea aceasta nu este suficientă ? Nimic !Partidul Național Agrarian a fost absent în această discuțiune și cred că faptul acesta ,măcar din punct de vedere politic, merita relevat . [-----]

Titeanu / 3 iul.'34

/Specificul românesc al legii

Raportul a fost criticat pentru că nu a citat suficiente exemple din legislațiile străine.

Aczurarea este justă. Exemplele sunt date în *Expunerea de motive*.

Când este vorba de condițiuni specific românești , această lege o compar cu necesitățile mele reale și locale, nu cu texte care se potrivesc sau nu se potrivesc realităților românești .

(aplauze la PNL) Eu nu fac aici snobism legislativ, și nici bonjurism legiferativ !

(aplauze vii la PNL)

Titeanu / 3 iul.'34

#Statistici și statistici

/Procentajele

S-a vorbit aici de statistici și s-a adus aici o foarte ciudată interpretare de cifre .Cu atât mai

ciudată , cu cât **nu venea de la diletanți ai cifrelor**,ci venea sau de la **oameni de specialitate** , de la ingineri,sau de la **oameni preocupați de problemele economice** și, prin definiție, **buni statisticieni**.

Ni s-a spus : dvs prevedeți pentru **străini** un procent de **20%** ,când realitatea este că **avem numai 2%** .Prin urmare, **legea nu numai că nu oferă un baraj**, dar **deschide zăgazurile** , devine **un adevărat magnet de atracție pentru străini !**

Evident, în aparență sofismul poate să prindă , dar **nu este vorba decât de un sofism .**

2% străini ?! Nu contest cifra. **Dar 2% străini raportați la ce ? Raportați la totalitatea proletariatului manual și intelectual** înregistrat la Ministerul Muncii, de sigur

Dar eu vă dau rețeta să găsiți și mai puțini străini decât 2% :raportați totalitatea străinilor la marea masă românească de 18 milioane și vă asigur că **nu veți găsi nici măcar un procent infimizezimal** care să stabileascăproporția acestor **străini** , **complet diluați în masa românească .**

2% străini ?! Da, dar atunci când acești 2% îi considerăm pe bransă de industrie , vedem că dau cu totul alt procentaj.

Pe noi ,cea ce ne interesează este **repartiția.**

Pe noi ,cea ce ne interesează este **congestionarea din anumite branșe de producție.**

Pe noi, cea ce ne interesează este că această **congestionare de populație străină cu pașaport , s-a grupat tocmai acolo unde reprezintă alungarea sistematică a noilor generații de intelectuali prolețarizați.** (aplauze vii la PNL)

Și acum cifre :

/În industria chimică, o industrie în directă legătură cu apărarea națională,**28% personal tehnic superior străin ;**

/ În industria alimentară ,avem 27,5% personal străin.

/ În industria de îmbrăcăminte și de mode, avem **43 % personal străin** , deși românca poate să aibă eleganță și fără acești 43% fiindcă o are în mod natural de la Dumnezeu ...

/ În industria textilă , 44,8% personal superior tehnic, adică exact în acea categorie care ne interesează în deosebi.

lată prin urmare cifrele !Regret că nu mai găsesc în ele legenda celor 2% !

Aceste procentaje se găseau în Raport. Regret că trebuie să constat ușurința cu care s-a citit Raportul. [-----]

Titeanu / 3 iul.'34

S-a vorbit aici despre orice; s-au făcut interpretări politice ; s-au făcut aluziuni și insinuări.

Dar o discuție tehnică a legii ... nu s-a făcut !

"Sunt acele puncte ,în special,care corespund nu numai **misiunii economice a legii**, dar **cerințelor generale de opinie publică** și, în același timp,**crezului nostru de partid** , în primul rând național ,**liniei noastre ideologice de ieri și programului nostru politic de astăzi "** (aplauze la PNL) **"Am adus principiul proporționalității** . Față de aceste contingente străine ridicate ,pe care vi le-am citat , **noi aducem amputarea celor 20%** . [-----]

Titeanu / 3 iul.'34

Titeanu / 3 iul.'34

/Proporționalizarea salarizării

"Este dezideratul , care a devenit **paragraf de lege**, adus de Comisiune,**dezideratul expus** de o seamă de **asociațiuni profesionale** ,care au cerut **proporționalitatea salarizării.**

Proporționalitatea salarizării , reclamată de toate **sindicatul profesional**,

de toate **asociațiile calificate** , pe care **noi nu am putut-o admite în forma ei inițială.**

Pentru capitalul străin nu am interes să stabilesc proporționalitatea între salarii ;

dar am dreptul de a interveni pentru a asigura elementului meu muncitor românesc ,

un minimum de salariu onorabil , care să fie **corespunzător funcțiunii** pe care el o ocupă ,

să fie **corespunzător capacității** celui care îndeplinește o însărcinare în întreprindere ,

care să fie **corespunzător rolului pe care are dreptul să-l joace** - acest element românesc - **în viața și în mecanismului general al acestei țări.**

Acest principiu, derivat din principiul dezideratului proporționalității ,a trecut prin **Comisiune** și a fost **încorporat legii.** [-----]

Titeanu / 3 iul.'34

▫Întreprinderile legate de apărarea națională .

Legea este precisă :e vorba de toate acele întreprinderi în directă legătură cu apărarea națională.

/Acțiunile de sabotaj și spionaj

Textul propus conturează net caracterul acestei intervențiuni ; **o imixtiune care are la baza ei un singur lucru : îngrijorarea românească condusă de aceeași permanentă preocupare , care trebuie să fie pentru toți o obsesie :apărarea națională . E clar . [-]**

/Supravegherea suspectilor.

[LD : atenție ce criteriu subiectiv ! Oare Titeanu este sincer, diplomat sau naiv ?]

" De aceea noi aducem un control justificat de toate aceste exemple ,control care **nu se adresează** câtuși de puțin **unei categorii de cetățeni** - am spus-o în Raport -un control care **se adresează exclusiv individului ca valoare morală,individ în care poți să ai încredere** sau **poți să nu ai încredere .Depinde de sănătatea morală a categoriilor de cetățeni și de solidaritatea lor cu acest stat .**[-----]

Titeanu / 3 iul.'34

▫Tradiția, doctrina , realizările PNL

/Independența economică

"Nu pot să uit toate eforturile pe care **le-a făcut acest partid pentru o permanetă resurrecție și o permanetă afirmare românească.**(aplauze la PNL)

Nu uitați că sunt câteva decenii de abia de când **vămile acestei țări nu erau ale noastre , de când salinele acestei țări nu erau ale noastre ,de când monopolul tutunurilor acestei țări nu era al nostru,de când această țară nu avea o bancă de emisiune ,nu uitați că ,dacă noi am fi mers în spiritul cosmopolitismului unora și al abdicării altora , **rețeaua de cale ferată ar fi rămas în mâini străine până la 1960 !** [----]**

Titeanu / 3 iul.'34

()Tinerii liberali

" Pe lângă faptul că **se formulase în acea interpelare un crez politic** cu convingerea fermă că **acest partid va traduce în fapt** ceea ce constituia **dezideratul unei gândiri colective și al unui curent de opinie publică ,**mai aveam încă o convingere , aceasta de ordin mai personal, o mărturisesc, credeți-mă, fără să fiu deloc subiectiv, fiindcă ce voi spune aici , reprezintă **gândul unanim al noilor generații care s-au înscris în Partidul Liberal.**

" Noi aveam nevoie de o justificare .**Acest trecut glorios ne-a făcut pe noi , care am ieșit din frământarea naționalistă a Universităților ,să vedem în acest minunat instrument de realizare pe plan național ,și în această minunată organizație de guvernământ, cel mai bun instrument de înfăptuire a dezideratelor noastre de emancipare și afirmare românească "** (aplauze vii la PNL)

" Din acest punct de vedere , **legea de față** nu reprezintă un simplu baraj , ea reprezintă un îndoit baraj,**baraj împotriva concepțiunilor de exploatare colonială** a acelor capitaluri care nu vin aici cu gândul cinstit ,**și un baraj împotriva demaogoilor asasine**

[LD:aluzie la Garda de Fier și alte organiz.extremiste]**care caută să speculeze un tineret rățăcit "** (aplauze vii la PNL)

" **Noi , care reprezentăm continuitatea dintre generații , continuitatea aceea vie, continuitatea aceea organică, noi care avem** mereu în ochi mitologica imagină a **torțelor care trec din mână în mână ,noi care știm** că în acest partid , nici o dată o mână slăbită n-a așteptat să cadă flacăra ,după cum nici o dată o mână tânără pripită n-a avut ineleganța să smulgă sfânta ei lumină . (aplauze prelungite la PNL)

" **Noi, noua generație,** cei care purtăm pe frunte **semnul cărții și semnul focului ,** avem conștiința că , deși înscriși în disciplina unui partid, tocmai de aceea și prin aceasta , **ne-am făcut datoria către țară și datoria de solidaritate către noua generație proletarizată .**

" [aplauze prelungire la PNL ; oratorul este viu felicitat]
Eug.Titeanu

LD : au urmat concluziile ministrului **Teodorescu** , și legea a fost luată în considerare ,
apoi **discutată și votată** articol de articol, și în final adoptată .
legea utilizării elementului românesc / 2-3 iul.'34

26.) **Romulus Seișanu** (Liga antirevizionistă) Interpelare , 3 iul.'34

(DAD, MO 13, 3 iul.'34 , pag. . 977)

#Propaganda revizionistă maghiară contra Trianonului

"Am onoarea să adresez următoarea **interpelare** d-lor **miniștri ai Afacerilor Străine**[Titulescu] și de Interne [Inculeț] ,ca membru al **Ligii Antirevizioniste din România** , de sub președinția d-lui **Stelian Popescu**,și în numele tuturor **membrilor fondatori și activi** ai acestei Ligi, asupra **propagandei primejdioase** pentru pacea europeană și interesele superioare ale României , pe care **o susține și patronează guvernul ungar** împotriva **Tratatului de la Trianon** , atât în interior cât și în exterior.[-----]

Liga Antirevizionistă va invita pe toți acești domni parlamentari englezi în România , ca să-și dea seama de dreptatea cauzei noastre și să-și revizuiască opiniile lor, profund eronate , **asupra frontierelor din Europa Centrală, care sunt și vor rămâne intangibile** , ele fiind expresiunea cea mai vie a dreptului națiunilor de a trăi în cadrul lor etnic și istoric.

În consecință, întreb :

Ce măsuri a luat guvernul nostru , și în special **Ministerul Afacerilor Străine**, în vederea **paralizării acestei propagande organizată de guvernul maghiar ?**

Ce măsuri a luat Ministerul de Interne pentru zădărnicierea propagandei revizioniste în țară, întreținută prin **presa minoritară maghiară** , prin numeroase **publicații răspândite în Ardeal**, ca și prin **organizațiile camuflate socialiste internaționale** din zona frontierei de Vest, care sunt în serviciul **Ligii Revizioniste** din Budapesta și întreținute cu **fondurile guvernului maghiar ?** " [-----]

R.Seișanu / 3 iul '34

27.) Dizolvarea organizațiilor hitleriste din Ardeal ,7, 12 iul.'34

("Adevărul " , an 48, 13, 14 iul .'34)

a) **Jurnalul** Consiliului de miniștri ;

b) **Referatul** ministrului de Interne . **Vezi la fișier Germanii .**

După **Referatul** ministrului de Interne , **I.Inculeț, Consiliul de miniștri** a decis **dizolvarea organizațiilor hitleriste din țară**, cu toate grupările afiliate lor.

Jurnalul Consiliului de miniștri a fost dat la **7 iul.** a.c. și s-a publicat în "**Monitorul Oficial**" din **11 iul.**

a)**Jurnalul** Nr. 1.225a1 Consiliului de miniștri

" Consiliul de miniștri , în ședința sa de la 7 iulie 1934,

"Având în vedere **referatul d-lui ministru** de Interne cu nr. 7070 A , din 7 iul. 1934, din care rezultă că **o grupare cu caracter politic** intitulată **Die Nazional- sozialisten Deutschen in Ruma"nien** existentă astăzi sub denumirea de **Nazionale Erneuerungs bewegung der Deutschen in Ruma"nien** , **acționează** pentru realizarea scopurilor ce-și propune **prin mijloace interzise de legile în vigoare;**

"Având în vedere că această grupare funcționează pe baza unui **Statut** și a unor **Instrucțiuni** cu caracter **secret**, care cuprind **dispozițiuni de coercițiuni contra** celor care **nu ar împărtăși ideologia și nu s-ar supune programului** de acțiune ale acestei grupări, **ceea ce constituie un**

vădit atentat la libertatea de conștiință consacrată de **Constituția țării** ;

" Având în vedere că în **exercițiul propagandei sale** , această grupare ca și diferitele formațiuni afiliate ei, **au dat loc** în mai multe părți ale țării la **manifestațiuni publice** , care , prin **caracterul lor provocant** au iscat **conflicte violente** , nu numai cu populația pașnică a țării, dar **și cu autoritățile constituite ale statului** ;

"Considerând că ,**însăși conducerea acestei grupări**, recunoscând că modul ei de funcționare era în contradicție cu legile țării ,**își luase anagajamentul de a se dizolva** de bunăvoie într-un anumit termen , **obligație care a rămas însă neexecutată** ;

"Considerând, pe de altă parte, că această grupare , prin **acțiunea ei contra legilor** și prin **caracterul violent al manifestărilor** ei de până azi, **primejdușete** nu numai **ordinea în stat** dar și continuarea **raporturilor** de pașnică și armonioasă conviețuire **înăuntrul populației românești a minorității germane** și, prin aceasta , **compromite însăși interesele permanente ale acestei minorități** ;

"Având în vedere și **dispozițiunile legii pentru reprimarea infrațiunilor contra liniștii publice** din 22 martie 1933,și a **Legii pentru apărarea ordinei în stat** , din 6 aprilie 1934 ;

"Consiliul declară dizolvată gruparea " Nazionale Erneuerungs bewegung der Deutschen in Ruma" nien " ,fostă **" Die Nazional- sozialisten Deutschen in Ruma" nien "** , dimpreună **cu toate organizațiunile ei afiliate .**

" **Autoriză pe d-nii miniștri de Interne și de Justiție** cu îndeplinirea dispozițiunilor prezentului **Jurnal.Gh.Tătăărăscu, Ion Inculeț, R.Franasovici, C.Xeni, Vict.Antonescu, dr.C.Angelescu, Ion Nistor, Al.Lapedatu, N.Teodorescu, VPSassu, Victor Slăvescu**

Nr. 1.225

Dizolvarea NDER / 7, 12 iul.'34

28.) Gh.Tătăărăscu ,prim ministru ,vizita la Paris, 11 - 13 iul.'34

("Adevărul" , 12 , 13, 14 iul.'34)

[**LD Nu-mi propun tratarea propriu- zisă a problemelor diplomatice . În continuare ... urmăresc doar felul cum ea este receptată de români. Mă interesează ... atmosfera și poziția exponenților politici privind diplomația**]

/ Rador / Paris, 11 iul.'34

D- I și d-na Tătăărăscu au sosit cu simplonul. A fost întâmpinat de **d-I și d-na Cesianu** și de întreg personalul civil și militar al Ambasadei românești la Paris; **Zeuceanu** (ambasador la Madrid)precum și de reprezentanți ai instituțiilor franceze (guvern, externe, armată) și presă . Din delegația română mai sunt :**Victor Slăvescu** (Finanțe) , **Radu Irimescu** (Aer) ,**Eugen Titeanu** ,**Sebastian Șerbescu**, senator **Bercovici** (dir.ziar " *L'Independance Roumaine* ")
Tătăărăscu descinde la **hotel " Ritz "** ; a depus o coroană la mormântul eroului necunoscut ; apoi dejun la ambasadă ;

/ Havas / 11iul.'34

Barthou - va da un dejun la **Ministerul Afacerilor străine** (12 iul.) ;

Tătăărăscu - va da un dejun șa **Ambasadă** (13 iul) ;

Tătăărăscu va asista la revista militară și dejunul dat de Lebrun la **Elysee** (14 iul.)

/ Rador / Paris, 12 iul.'34

Ziarele apărute azi dimineața la Paris , consacră coloane întregi sosirii la paris a președintelui Consiliului de miniștri și a programului zilei trecute .**Simpatia spontană și întregă a Franței pentru premier și România.Vizita apropiată a MSRegelui Carol II** , care va urma pe cea a primului său sfetnic,este salutată cu vie simpatie.

/ " **Le Jour** " **Georges Martenet:" Moștenitorul lui IGDuca "**

Tătăărăscu, alături de Titulescu, are partea sa din succesele care se cunosc : **Pactul Balcanic, reconcilierea dintre București -Moscova**, întărirea **Micii Înțelegeri**, și mai ales, coeziunea între tezele franceză și română asupra securității și asupra statu quoului european .[-----

Câteva date biografice :

Gh.Tătăărăscu , om tânăr și plin de experiență, **s-a născut la 1887**, familie de militari ; Deabia primit **doctor în Drept la Universitatea din Paris**, **că a intrat în viața politică** , **a devenit parlamentar din 1919; a devenit subsecretar de stat (din 1923) sau ministru în toate guvernele liberale .**

/ "Figaro"

Tătăărăscu culege astăzi **simpatia Franței** pentru felul cum l-a primit **pe Barthou** la București (el a avut ideea să-l facă cetățean de onoare !)

Câteva date biografice : a luat puterea a doua zi după asasinarea lui Duca ; mare prieten al Franței ; el este îmbibat de cultura franceză ;

/"Le journal " :

deși **nu s-a dat nici un Comunicat oficial**, se știe că a avut o întrevedere cu Louis Barthou , care l-a informat asupra problemelor, mai ales convorbirile cu Londra - în care România , Titulescu, este foarte interesată .A avut o întrevedere și cu **Leger** (secretar g-ral al minist.Afaceilor străine) **Doumergue** va oferi un mare dejun în onoarea oaspetelui .

/ L.Europe Nouvelle" :

nu există dificultăți între cele două state ; este o prietenie tradițională, solidă ; Tătăărăscu este în franța, ca la el acasă ; apărător inflexibil al instituțiilor democratice și parlamentare , arată adevărata față a României .
Tătăărăscu / 12 iul.'34

29.)**Vasile Sassu** (ministr. Agriculturii) , interview ,13 iul.'34

("Adevărul " , 13 iul.'34)

▣**Recolta de grâu a României**

Ministrul Agriculturii a dat un interview ziarului " Dimineața " , despre situația recoltelor , pe regiuni și cereale. Rezultă că tocmai grânarul țării este mai în suferință.

Este o recoltă medie, care va asigura nevoile interne, dar , probabil , **nu vor fi prea mari disponibilități la export.**

Pe culturi, media în ultimii 5 ani, era :

Grâu : 295.000 vagoane ; Porumb : 459.000 vag. Secară : 30.000 vagoane ;
Orz : 160.000 vag. Ovăz : 94.000 vag.

Pe anul 1934, se estima **o reducere de 50 % !**

30.)**Declarații politice ale PNL,iul.'34**

(Adevărul " , 21 iul.'34)

Prilejul : instalarea **av. Florian ca președ. al org.PNL** din Tg.Ocna , la care au participat numeroși parlamentari și partizani din jud Bacău și Iași .au vorbit **Cancicov** și **lamandi** .

Întrunirile erau și un prilej de **mobilizare în vederea alegerilor comunale**,planificate să aibă loc la **12 august** .

a) Mircea Cancicov, Tg. Ocna

*Notă: Mircea Cancicov

Rev. "Parlamentul românesc" (iul.) scria că **Mircea Cancicov**, deputat de Bacău, șeful org. județene PNL, element de **rară valoare**, **a fost ignorat de guvern**. De aceea, **a demisionat din Parlament și șefia PNL de la Bacău**. Aceeași revistă, semnală (8 nov.) că **devenise subsecretar de stat la Domenii**

«Generația "tinerilor liberali"»

/Neoliberalismul-noua religie a liberalismului

-Drepturi constituționale și vot universal

[LD :f.f. interesante , f. f. importante opiniile lui Cancicov. Ele ar putea da o idee despre **adevărată și reala** atmosferă din PNL , a ceea ce s-ar fi putut ascunde în spatele **sintagmei " bătrânii" și " tinerii " liberali**. Este semnificativă mobilizarea sub **semnul moștenirii testamentare și a continuității doctrinei a lui IG Duca** - steag preluat de **Dinu Brătianu** - de care ,se părea ,că **Tătărașcu dădea semne de îndepărtare.**]

" Noi, generația tinerilor liberali , care am avut onoarea să fim înrolați sub conducerea regretatului și în veci neuitatului nostru îndrumător **spiritual IG Duca**, nu vom uita nici o dată că prin **jertfele și eforturile noastre comune am contribuit** , în epoca celei mai grele încercări prin care a trecut partidul național-liberal , **la crearea aceluia neo-liberalism** care a adus partidul , prin practica **drepturilor constituționale și a votului universal**, din biruință în biruință, **până la primirea sarcinii guvernării.**

-Forța: nu trusturile bancare și industriale

" Mândri și respectuoși față de trecutul glorios al acestui partid, **revendicăm onoarea de a fi contribuit** , sub conducerea lui IG Duca la **crearea acestui spirit de învoire și purificare** ,care a ridicat PNL în **spiritul opiniei publice** încât să fie **reclamat , indicat și impus de votul universal** , la ridicarea morală și economică a țării.

"**S-a dovedit** astfel că **sărăcia și suferința** , departe de a fi o piedică, **au dus la înălțarea partidului liberal**, la un nivel la care **nu l-ar fi putut menține preocupări materialiste sau sprijinul forțelor bancare și trusturilor industriale** ,forțe **pe care noi, dacă le socotim necesare economiei naționale, le-am disprețuit și le excludem din religia noastră politică.**

Cancicov / 20 iul.'34

()Idealurile(testamentul) lui IG Duca

"**Să spunem d-lui Victor Iamandi** să comunice membrilor guvernului ,emațiune a PNL, că partidul ,**cu care uneori nu se ține contactul destul de strâns**, înțelege să servească mai departe **idealurile pentru care a trăit și s-a jertfit IG Duca.**

"Avem **datoria sacră să veghem la executarea testamentului său politic.**

Din numeroasele **codicile ale acestui testament** , rețin în astă seară , pentru a le reaminti d-lui **Victor Iamandi** , ca membru al guvernului, două :

...**Spiritul economiei sobre**

"**Primul**, reprezintă acea **dorință ultimă și de totdeauna a lui IG Duca :guvernarea noastră ca și opera noastră administrativă** ,trebuie să fie **fără demonstrații de paradă**, condusă de **spiritul economiei și ferită de cheltuieli inutile.**

Numai astfel sacrificiile și jertfele de tot soiul , ce pe calea **legii bugetare și a procedurii excepționale a decretelor** vom impune tuturor categoriilor sociale , vor fi acceptate fără **murmur , ca un sacrificiu necesar, liber consimțit .**

...**Ordine și disciplină națională**

"Al doilea codicil din testamentul lui IG Duca , se referă la **ideea de ordine**.
Desigur, **nu ordinea brutală** , care făcea altădată ca < liniștea să domnească la Varșovia ! >
prin scoaterea forțelor polițienești în stradă .

E vorba de **acea ordine în spirite, în conștiințe, în voințele de înfăptuire** ,care duc la **o adevărată disciplină națională**,prin respectarea de către toți a **normelor legale și constituționale** ,fără de care nu se poate concepe **nici libertate, nici democrație.**" [----]
Canciov / 20 iul.'34

...Apărarea regimului constituțional democrat

[LD : spusele sale dau semnale privind **tentativele oculte de revizuire a Constituției** ,întârziate și dejucate ,atunci, pentru o perioadă , dar realizate în 1938.Va trebui să surprinzi undeva și cumva ..nașterea , evoluția și împlinirea acestei tendințe]

"Desigur,**nu se servește ideea de ordine** atunci când , **din senin, nu se știe cum, nu se știe de unde, nu se știe de ce, se provoacă îngrijorarea opiniei publice prin aruncarea intempestivă a formulei modificării Constituției** .

" **Opinia publică** a reacționat .**Partidul național - liberal** reacționează. **Partidul național-liberal** a dat dovadă în trecut , chiar sub regimul censitar , zis oligarhic,nu numai că **nu se teme de modificările constituționale** , dar **le poate determina** atunci când necesități naționale sociale și politice le fac necesare , **dar numai cu respectarea tuturor formelor constituționale** , și după un **prealabil proces de opinie publică** ,chemată și **provocată să delibereze asupra unor noi orientări.**[-----]

Pe când **astăzi, prin șoapte** , pornite din **oficine ascunse,răspândite tainic** de oameni care pot compromite chiar ideile bune, **din senin se vorbește de modificarea Constituției** , care capătă astfel aspectul unui **adevărat atentat contra tinerii democrații**, care tocmai **începuse să dea roadele unei orientări cuminti și așezări definitive** , în acești **15 ani de aplicare** .

Care sunt relele ce decurg din aplicarea Constituției și **care sunt principiile sau textele anume** ,care au **împiedicat instaurarea unui regim politic normal** în ultimii ani în România ?
[----]

Desigur, zice și **opinia publică românească , e ceva anormal**

.Dar toată lumea este convinsă că **aplicarea sinceră a Constituției , ar înlătura tocmai acest anormal** .

"**Modificarea Constituției** ar fi **profitabilă** numai **aventurierilor politici**,cari ar dori **stabilizarea și normalizarea anormalului**.

PNL, în permanentă evoluție și în continuă adaptare, azi, ca și în trecut , când nevoia s-ar prezenta, **va aborda cu curaj** orice problemă ,care ar implica **modificarea Constituției**.

Nu permite , și nu va putea permite , însă, **ca această problemă gravă**

să se pună și să se tranșeze în mod ocult, prin înlăturarea procedurii legale prevăzută , ca orice normă de procedură, tocmai pentru **respectarea drepturilor cetățenești**.

Canciov / 20 iul.'34

▣ Mesaj către guvern

"Îl rugăm pe dl Victor Iamandi , **să comunice guvernului** din care face parte , că **Partidul este unanim să ceară : nici o concesie și nici o slăbiciune în apărarea ordinii publice** , prin **aplicarea severă dar dreaptă a legilor de apărare a statului** ;**nici o abatere** de a linia dreaptă trasată de marii înaintași ai partidului nostru , care duce la **apărarea prin toate mijloacele și cu orice jertfă a regimului constituțional democrat "**

Mircea Canciov / 20 iul.'34

b) Victor Iamandi, răspuns

▣Întrunirile județene PNL

Împotriva amatorilor de aventuri

[LD: cred că face aluzie la... G de F (ieșită "basma curată" după procesul asasinării lui Duca) , la micările produse paralel și local , fie de cuziști,gogiști , sași hitleriști și alți "amatori" de dictatură]
Numai că , în lupta cu aceste forțe ...

"Salută **manifestarea de opinie de la Tg.Ocna** , care venea după aceea impunătoare **de la Botoșani** [LD : lipsă în documentare] unde s-a dat **semnalul acțiunii** necruțătoare pe care **PNL trebuie s-o întreprindă împotriva amatorilor de aventuri** .

"De trei sferturi de veac,viața politică a României a mers, netulburată ,pe căile unei liniștite și normale dezvoltări a **instituțiilor sale democratice**.

De câțiva ani încoace, însă , **câțiva panglicari ai psihozei pe care o parcurgem în această epocă de confuză și iritantă tranziție, câțiva exponenți ai arivismului și ai dezordinii morale - parodiatori ridicoli ai experiențelor de aiurea**, care și aceia se dovedesc , pe zi ce trece, tot mai ineficace și **încearcă să se avânte în deslănțuiri de aventuri " dictatoriale"** ,care nu pot avea nici o legătură cu interesele superioare ale statului și nici cu structura sănătoasă a conștiinței politice a poporului nostru.

În contra unor asemenea tendințe ,se impune prompta reacțiune a noastră "

Victor Iamandi / 20 iul.'34

▫**Acțiunea și sacrificiul PNL**

#Pericolul terorismului .

" Veniți la guvern acum **8 luni de zile**, prin **încrederea țării și a regelui-** după **5 ani de opziție** în care **ne-am pregătit pentru a da statului o cârmuire pozitivă și regeneratoare** ,angajați în **opera de apărare a ordinii publice, grav amenințată de terorismul unei bande analfabeți și criminali** ,la care se adăugase **isteria unor cercuri corupte și ratate** ,reprezentând **o infimă minoritate a așa-zisei noastre societăți " înalte"** -**a trebuit să pierdem în această luptă** , pe care am purtat-o **împotriva conspiratorilor,pe marele nostru conducător și animator IG.Duca. "**

/Doctrina și programul PNL:armonie și solidarism

"Azi însă stăm pe temeiul inebranabil al **doctrinei și al programului partidului liberal** - așa cum le-a formulat înainte de venirea noastră la guvern,**nemuritorul spirit creator și intuitiv al lui IG.Duca .**

" **Doctrina democrației** , adică **a suveranității populare** , sintetizată în **sistemul reprezentativ al parlamentarismului** , al **libertăților publice** consacrate de **Constituție și al respectului tuturor instituțiilor isvorâte din aplicarea principiilor ei.**

" Programul partidului liberal, adică al realizării acelei opere de **redresare economică, financiară și administrativă** , în sensul **asigurării echilibrului normal** între interesele tuturor **claselor și categoriilor sociale.**

Victor Iamandi / 20 iul.'34

#Revizuirea Constituției ?

[LD : Ce se va întâmpla cu **Iamandi între 1934- 1938** ... de va deveni unul dintre colaboratorii lui Carol, **sprijinitor al octoarei Constituției**, pe care o respingea cu atâta vehemență ? Vom vedea ! .]

/Constituția din 1923!

" Pentru îndeplinirea aceste misiuni **nu e nevoie de nici o transformare bruscă a pactului nostru fundamental** ,ale cărui **idei cardinale** și a cărui **elasticitate de adaptare** la situația reală a țării se înfățișează , cel puțin pentru câteva decenii de acum înainte ,ca **singurele criterii de funcționare a statului.**

"**Constituția din 1923** , votată de adunările naționale constituționale ,sub directa conducere a lui **I.C.Brătianu** ,**trebuie să stăpânească întreaga epocă de consolidare a României reîntregite** .**A se atăta chestiunea unei modificări a Constituției** -fără ca conștiința obștească să ceară așa ceva și fără ca interesul țării să o reclame ,**însemnează a se provoca frământări interne**

inutile și periculoase."

" Simplificarea aparatului de stat și rețușarea unor instituțiuni a căror funcționare nu este destul de strânsă și de satisfăcătoare , acestea se pot realiza în cadrul suficient și de accesibil al actualei Constituții.

Dacă suntem categoric împotriva modificării Constituției , pe care n-o cere nimeni și care nu poate folosi la nimic, suntem cu atât mai înverșunați adversari ai schimbării pactului nostru fundamental pe calea octoarei . "

Victor Iamandi / 20 iul.'34

#Duplicități iresponsabile.

[LD : nu se înțelege prea bine cine vrea schimbarea Constituției .Poate mă înșel ? atunci... toată judecata se răstoarnă !]

" Guvernarea noastră, sprijinită pe voința marelui majorității a țării și pe încrederea Coroanei, trebuie să meargă înainte până la îndeplinirea completă a programului cu care a fost adus la cârmă.

Dar , pe lângă aceste comandamente ,care cer un regim de durată și de continuitate la cârma statului, partidul liberal are un drept imprescriptibil de a rămâne în fruntea treburilor obștești, pentru a-și da întreaga lui contribuție la consolidarea țării , pe care și-l trage din sângele generos al lui IG Duca, care a fost ucis mișelește tocmai în momentul când trebuia să înceapă marea sa acțiune reparatoare .

" Generația noastră rămâne neclintită pe linia de luptă pe care o ocupă astăzi.

Amenințările ce ne vin din subsolul conspirațiilor criminale, nu ne intimidează.

Cu noi este țara întreagă , țara cea sănătoasă și hotărâtă.

Cu noi este partidul liberal ale cărui forțe , până acum rezervate și îndelung tolerante , vor fi aruncate în arena publică pentru a înfrunta pe teren pe protagoniștii ticăloși ai bombei și ai revolverului .

Nu suntem dispuși să mai admitem teroarea catilinară a câtorva nemernici care au scoborât în noroi și sânge naționalismul și religia.

" În ceea ce privește pe acei oameni politici care, după ce au fost scoși din circulație de voința populară , încearcă asăzi să beneficieze de spiritul morbid al unor grupări organizate la întuneric pentru asasinat și distrugere , e bine să ia aminte că suntem gata la toate sacrificiile pentru a pune ordine în această țară, rămasă din nenorocire prea multă vreme la bunul plac al tuturor aventurierilor și naufragațiilor vieții noastre publice. "

Vict.Iamandi / 20 iul.'34

31.)Victor Iamandi ,interview , Slănic , 24 iul.'34

("Adevărul" , 27 iul.'34 + foto Victor Iamandi) **Doc. integral - fișier PNLVIII**
Prof. **I. Ko"nig- Roman** , colaborator al ziarului " **Czernowitzer Morgenblatt** " , a obținut un interview de la **Victor Iamandi** .

Victor Iamandi / 24 iul.'34

«Declarațiile de la Iași, Botoșani, Tg.Ocna

/Apărarea regimului democratic , constituțional .

[LD: este vorba de un turneu politic al lui prin Moldova.La Slănic, poate , se odihnea. Pe de o parte, era miza **alegerilor locale** ce urmau să fie în august , pe de altă parte , era **răspunsul PNL la acea " criză din mai"** (tentativa lui Averescu de a veni la guvern) care tulburase disproporționat scena politică românească, dar și de o **resuscitare a agitațiilor extremiste de dreapta** . Mie îmi lipsesc declarațiile lui de la Iași și Botoșani]

"**Declarațiunile** pe care le-am făcut în ultimele două săptămâni,la manifestațiunile de la **Iași , Botoșani și Tg.Ocna** și prin care **am afirmat nevoia imperioasă de a se organiza o apărare cât mai serioasă a regimului democratic și constituțional** în țara noastră

și de a se da o expresie cât mai amplă **acțiunii de opinie publică împotriva tendințelor anarhice ale extremiștilor de dreapta**-au izvorât din aceleași principii pe care , de ani îndelungați ,**le-am susținut și le-am propovăduit cu hotărâre** , și prin **presă** , și de la tribuna **parlamentului** ,și de pe **banca ministerială** , și prin **întreaga mea activitate politică**.

" **Mă găsesc**, prin urmare , pe **linia dreaptă și limpede** a consecvenței pe care mi-a dictat-o , pe de o parte , **doctrina și programul partidului național-liberal**, în serviciul devotat al căruia mă găsesc de aproape 20 de ani ,iar , pe de alta,**situația cu totul specială a României** , care nu-și poate desăvârși **consolidarea** și nu-și poate asigura o **dezvoltare pașnică și rodnică** în viitor, **decât în cadrul pozitiv și armonicos al unei chibzuite democrații naționale.** "

Victor Iamandi / 24 iul.'34

#Agitațiile anarhiste ,extremiste de dreapta

[LD :aluzii la CZCodreanu,la Averescu ,la Goga, la Gh.Brătianu ?

Numai că țara nu părea nici în " unanimitate " , nici " definitiv câștigată " ,regimului democratic și constituțional - cum declara Iamandi .]

" **Dacă** aceste directive și comandamente politice și sociale au luat, în vremea din urmă , în **acțiunea mea** - care , de altfel, **este și a partidului liberal în întregimea lui - o formă atât de categorică și de pregnantă** , explicația stă în faptul că **agitațiile - și cele văzute și cele nevăzute - ale extremiștilor de dreapta ,stimulați și de spiritul de aventură al unor politicieni fără scrupule** -pe care **votul universal i-a scos din circulație -au devenit , dacă nu direct amenințătoare** - ceea ce ar fi grav -**însă destul de îngrijorătoare** pentru a nu ne lăsa indiferenți."

≡PNL-PNȚ:ptr Front Democratic

[LD : era necesară și posibilă organizarea acestui front ?Cine a fost vinovat că el nu s-a putut crea ?Unde începe și se termină reciprocă culpabilizare Cât a contribuit acest eșec la instaurarea dictaturii regale ? dar a lui Antonescu ?

De ce , la urma urmei, nici după 50 de ani de dictatură comunistă,cele două mari partide istorice nu s-au putut acorda , să dea o șansă acestui popor și acestei țări ?! Și chiar lor ?!

Întrebări, întrebări , puse istoricului de azi, pentru istoria de ieri.]

" **Țara** , în unanimitatea ei , este **definitiv câștigată regimului democratic și constituțional**.Încrederea constantă pe care ea o manifestă **celor două mari partide de guvernământ - național-liberal și național-țărănesc** - o dovedește cu **elocvență pilduitoare** . Trebuie însă ca **această încredere** - concretizată printr-un atât **impresionant coeficient de voturi -să fie transformată într-o mare forță dinamică** ,de a cărei **acțiune organizată sistematic să se sfărâme toate tentativele morbide și dizolvante ale pescuitorilor în apă tulbure"**

/Pasivitatea ,nelealitatea minorităților / Sașii Dizolvarea org.hitleriste

/Politica minoritarilor/ Evreii în viața politică

[LD: vezi pe larg la fișier PNL VIII sau Minorități]

Vict.Iamandi / 24 iul.'34

32.)Gh.Tătăărăscu ,declarații, București, 3 august '34

("Adevărul" , 4 aug..' 34)

La restaurantul Vișoiu, o masă a **grupării "Părerii libere "** , a tineretului liberal.

Au participat : **Gh.Tătăărăscu** , **Gr.Dumitrescu** (guvernatorul BNR) ,**Gh.Gheorghiu** (secretar g-ral la Ministerul Muncii) , etc.etc.

/Reformă constituțională !?

/Dictatură ?!

Referindu-se la polemicele din presă **privind modificarea Constituției**, el a arătat că

PNL nu a avut în Programul de guvernare o asemenea reformă ;

nicăeri în țară, **nu i s-a cerut așa-ceva ; nici Suveranul nu a cerut-o;**
"Cei care vorbesc în Țara românească de dictatură, trebuie să fie demenți.
Atunci când factori de drept ar cere modificarea Constituției, aceasta nu se va putea face decât pe căile legale .**Cine ar face altfel, ar fi un trădător al intereselor neamului "**

*Notă :Grupul H

Comentariu : în PNL există și un "**grup H**".De ce se chem așa, nimeni nu știa .
Se spunea că ar fi condus de **Petre Gheață** (deputat de Ilfov) , și că ar fi **de"stânga" ;**
Bejan ?Furlugean ?Cosma ?Aznavorian ? dar nu era sigur... **lamandi ?**
Este o modă de americanizare , de înlocuire a titlurilor cu inițialele.
Binecuvântat fie nașul noului grup ("Facla " , 6 aug.'34)

Gh.Tătărăscu / București / 3 aug.'34

33.)Declarații politice ,Timișoara , 6 aug.'34

(Adevărul " ,an 48, nr. 15.513 , 7 aug.1934)

a) Consfătuire PNL b) Conferință ministerială .

[LD : nu știu dacă este stenogramă sau rezumat , de aceea nu dau în ghilimele ;

a)Consfătuirea PNL

Orașul a fost frumos pavoazat. Încă din ajun, au sosit **parlamentari , șefi de organizații și autorități din Ardeal , Banat, Crișana, Maramureș .**
Membrii **guvernului** și șeful PNL , **Dinu Brătianu**, au călătorit cu trenul , iar la sosire au fost întâmpinați de **g-ral Oprescu**, episcop **Augustin Pacha,dr.Nitor** (prefectul) **prof.Aug.Coman** (primar) , **dr.Avram Imbroane** , ș.a.ș.a.
Consfătuirea s-a ținut la **Clubul liberal .Al.Lapedatu** (ministr.pentru Ardeal) a deschis consfătuirea , pronunțându-se pentru colaborare și împotriva regionalismului ; a mai vorbit și **Avram Imbroane**.Apoi a vorbit **Dinu Brătianu și Gh.Tătărăscu**

b)Conferința ministerială

La ora 11 , s-au mutat la **Prefectură**.S-a ținut în două reprize : în continuarea **consfăturii** și după **banchetul** de 300 persoane.Între orle 7-9 seara , Tătărăscu a primit numeroase delegațiuni.
La ora 10 seara, oaspeții au părăsit Timișoara , cu trenul .
La Consfătuire :

-Dinu Brătianu ,Consfătuire PNL,6 aug.'34

[LD:Vezi discurs integral la fișier PNL-VIII]

-Sinceritate, continuitate, fermitate .

-Nu abdicării de la principiile și programul PNL !

[LD :deși previne auditoriul să nu caute în discursul lui aluzii , pentru ca va fi clar și direct ; deși vorbește ca și când între el și Tătărăscu există o perfectă identitate de opinii ; fără să facă cuiva -mai ales lui Tătărăscu -vreun proces de intenții ;
Brătianu lovește elegant - cum se spune **-la țintă** (foarte ingenios !) exact în punctele nevalgice anticipate ca opțiuni ale premierului ,**atribuindu-i propriile-i opinii :**
nu destindere neprincipială ! **nu** revizuirea Constituției !**nu** prelungirea stării de asediu și cenzurii !
!nu puteri discreționare guvernului, în detrimentul parlamentarismului !
Respectarea regimului democratic, constituțional, parlamentar !]

"Nu va ieși din obiceiurile lui de a **discuta fără reticență** problemele politice la ordinea zilei.

"**Nimeni** din dvs **nu trebuie să caute** în cuvântarea mea **aluziuni** ,cari nu sunt în gândul meu ,

nici dorința de a micșora adeversarii politici.

Am credința că **nu atacurile adversarilor** pot slăbi situația persoanelor sau politice , **ci propriile lor acte**. De aceea, **să nu atribuim o importanță prea mare amenințărilor, calificativelor**, ce persoanele politice ne fac ,căutând să-și ascundă propriile lor slăbiciuni și **să creeze diversivni** în opinia publică asupra faptelor ce li se impută.

Dar nici să dăm impresia că nu reacționăm și **că noi căutăm să îmbunăm pe adversarii politici** printr-o **politică așa-zisă de destindere** ,dar care **nu va fi decât o politică de capitulare și de renunțare la sancțiuni** ce țara așteaptă **pentru ușurarea morală** a atmosferei viciate prin ultimii 5 ani de guvernare .

Asupra chestiunilor ce sunt la ordinea zilei , **trebuie să ne spunem cuvântul clar și lămurit** , **pentru ca să se știe ce vrem**, și **să nu se creadă că** , o dată aduși la putere, **am renunțat la ceea ce am făgăduit în opoziție**, și că alte considerațiuni ne împiedică **să înfăptuim un program matur alcătuit** . "[-----]

Dinu Brătianu / 6 aug..'34

-Nu revizuirii Constituției !

Se discută revizuirea Constituției .**"Nu trebuie să alunecăm pe un teren periculos.**

Constituția este opera partidului, care , după ce a încheiat într-o singură țară toate provinciile locuite de români, **a dat statului o operă democratică , bine concepută ,bine întocmită** ,în care **poporul nostru se poate dezvolta liber** ,dându-i putința **să-și dirijeze singur soarta** , dând **și guvernului posibilitatea să administreze , evitând anarhia și dictatura** .

În ce direcție s-ar face o revizuire :**într-una din extrema stânga** ,care **ne-ar duce la neputința de a guverna ,sau într-alta de extrema dreapta** , care **ar suprima libertățile existente ?**
Și una și alta sunt egale de periculoase.

O revizuire a Constituției ar fi și **inoportună și inutilă**. Nici un guvern nu se poate plânge că **dispozițiile constituționale sunt o piedică în realizările ce a dorit să facă.**

Greșelile ce s-au comis sunt ale guvernelor , ale oamenilor fără experiență și fără conștiința datoriei lor și ele sunt reportate prin schimbări în personalul de conducere și prin sancțiuni în contra celor ce **au abuzat în scop interesat** de puterea ce li s-a dat .

"Primul nostru ministru , în ultimele zile, **a împrăștiat echivocul** ce părea că domnește în partidul nostru **în privința modificării Constituției** ,arătând că o asemenea chestiune nu trebuie pusă. "

-Suprimarea stării de asediu și cenzurii

"Eu merg mai departe și spun celor interesați ,care caută să creeze o atmosferă de care să profite ca să reducă prerogativele parlamentare și libertățile publice ,că partidul național-liberal va combate cu energie orice încercare în acest sens.

"Constituția dă putință guvernului să ia măsuri excepționale în momente de grave turburări , prin **proclamarea stării de asediu și cenzura presei** .

"În urma asasinării lui IG Duca și a amenințărilor ce se făceau de o asociație formată cu scopul de a pune mâna prin teroare pe conducerea statului ,guvernul ,până la votarea legii care să nu permită funcționarea unor asociații sprijinită pe concursuri străine ,a recurs la aceste măsuri excepționale .

"Nu cred că o atare stare de lucruri trebuie prelungită ,cu atât mai mult cu cât **rezultatele nu au corespuns așteptărilor** și cred că **azi guvernul are mijloacele necesare să garanteze ordinea publică** . Propaganda făcută **pe tăcute** este de multe ori mai periculoasă decât cea **fătisă** .

-Controlul averilor !De parazitarea aparatului administrativ !

[LD : nu uita ! este cu o săptămână înainte de alegerile locale !]

"Asumându-și răspunderea guvernării și îndreptarea moștenirii unor stări de lucruri nenorocite ,guvernul trebuie să aibă mână liberă spre a-și realiza opera .

De alegerea **organelor de administrație** , mai mult decât de bunăvoință și de intențiile lui , **depind realizările** . De aceea, **să nu aibă nici o ezitare de a deparazita aparatul administrativ de toți trântorii care s-au îmbogățit și trăesc din banul public.**

"S-a votat chiar sub țărăniști ,ca o sfidare către opinia publică, o lege pentru controlul averilor Trebuie aplicată cu atât mai mult , cu cât la fiecare moment ,chiar de la conducerea aceluși partid, se vorbește de curățire.Ea nu se va face în mod real ,decât dacă guvernul nostru se va hotărâ să o facă.

...Afacerea Skoda...

"Afacerea Skoda nu este decât o verigă dintr-un lanț întreg de afaceri și concesiuni necurate.Ancheta parlamentară nu poate da numele celor care au fost corupți ,pentru că procesul s-a deschis sub guvernul trecut .

Spre a găsi vinovații , ar fi trebuit ,cum a motivat dr.Lupu,ca un alt guvern decât cel ce a prezidat afacerea Skoda și care era acuzatul prezumtiv , să facă cercetările și să pună mâna pe actele ce au dispărut din casa de fier.

Numele proprii au dispărut , pentru că cei ce încheiaseră contractele , aveau interesul să dispară urmele ce vor fi putut duce la luminarea afacerii.

Ceea ce s-a putut însă afla din ancheta parlamenrară ,a fost profunda corupție ce a domnit în timpul guvernării trecute și contrazicerile depozitiilor foștilor membri ai acelei guvernări.

Când o afacere ca aceasta ia o atare dezvoltare, când ea nu este unică,răspunderea principală cade asupra regimului care a prezidat-o,cu atât mai mult , cu cât face parte dintr-un întreg sistem de îmbogățire a partizanilor politici și a partidului , din banii publici. "

-Guvernului?: mână liberă !

▣Armonia guvern -partid

[LD : poate aici este prilejul cel mai potrivit să te pronunți asupra sistemului bicefal - partid / guvern - întronat , de voie de nevoie,de Maniu , de Mihalache (cu GGMironescu, Al Vaida la guvern) apoi de Dinu Brătianu (cu Tătăărăscu la guvern)

Cred că acest bicefalism , această delegare de putere , este , pe de o parte , vinovat de dezastrul guvernării PNȚ și de crearea premizelor instaurării dictaturii regale ; pe de altă parte , este vinovat de compromiterea partidelor politice ,ca instrumente ale guvernării .Și atunci... cine poartă răspunderea !?]

"Guvernul liberal are o grea sarcină de îndeplinit :Una materială , de restabilirea finanțelor și a vieții economice a țării, alta morală , de asanarea vieții publice .

Nu poate îndeplini misiunea sa și corespunde dorințelor țării ,decât dacă lucrează în completă unitate de vederi cu partidul al cărui emanație este și pe care trebuie să se reazeme. Îl asigurăm de tot sprijinul partidului și îi spunem :

Îndeplinește-ți sarcina și realizează speranțele ce țara și-a pus în partidul național-liberal, fără șovăire , cu încrederea că prin voință și acțiune veți putea domina greaua situație în care țara se află.Luându-mi ziua bună de la dvs, vă rog să duceți , fiecare , în cercul dvs, gândurile exprimate aici , și să asigurați pe toți prietenii noștri de unitatea perfectă dintre partid și guvern și , în special, de perfecta armonie dintre mine și șeful guvernului ,căruia îi aduc felicitările mele pentru remarcabilul său talent și competența sa de guvernare "

-Gh.Tătăărăscu ,Consfătuire partid ,6 aug.'34

▣Bilanțul guvernării

[LD : la 7 luni de la preluarea puterii , după 200 zile de la preluarea guvernării, va răspunde , aproape punctual, dezideratelor și criticilor lui Dinu Brătianu , pe care ,cu condescendență , dar cu hotărâre , fie le modifică sensul, fie le respinge.]

În interior

"Sunt aci pentru realizarea uneia dintre marile noastre puncte programatice:

consolidarea țării prin acte de administrare și de guvernare .

Ne putem mândri cu bilanțul înfăptuirilor noastre.În mai puțin de 6 luni de guvernare , noi am realizat :degrevările fiscale, suprimarea inchiziției fiscale,și apoi am pus capăt risipei și jafului banului public prin reorganizarea regiilor autonome și reducerea numărului

Camerelor profesionale ; **am dezrobit toate clasele producătoare** prin *legea conversiunii datoriilor urbane și rurale*; **am așezat viața administrației** noastre pe cale **continuității și a stabilității** ; **am redus plățile datoriei externe** și **am înlăturat controlul străin** , incompatibil cu prestigiul și demnitatea țării ; **am realizat** și continuăm a realiza o politică de **susținere a prețului grânelor** ; **am atăcat și soluționat** cele mai chinuitoare din problemele lăsate **moștenire de regimul precedent**

O politică de ordine , de ecomie, de muncă - iată politica instaurată înăuntru.

În afară ...

În afară, prin **munca neobosită a d-lui Titulescu**, guvernarea noastră **a sporit și întărit alianțele țării**, continuând astfel **politica noastră tradițională** de pace și solidaritate .

Aici, la fruntarii , e bine , e necesar, să afirmăm încă o dată , **temeiurile acestei politici**.

Poporul nostru e dornic de pace . Noi am uitat - și pentru totdeauna - vechile dureri

și **nu voim să ne vrăjmășim cu nimeni**.

Dar afirmând acest simțământ, trebuie în același timp să afirmăm **voinea noastră neșovăitoare de a păstra intact patrimoniul** ce ne-au lăsat acei care s-au jertfit pentru îndeplinirea destinului și **de a ține neclintite pietrele de hotar** înfipte acolo prin sângele și jertfele martirilor noștri.

O politică de pace - dar o politică de conservare și de demnitate - iată politica noastră în afară."

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

/Sprijinul partidului ,

/Sprijinul majorității parlamentare .

Am putut realiza această operă , susținută de încrederea Coroanei, și susținută de **încrederea partidului nostru**. Mă slujesc de acest prilej pentru a mulțumi tuturor acelor cari au contribuit la această acțiune de susținere. **Mulțumesc în primul rând majorității parlamentare** pentru devotamentul , disciplina și încrederea statornică ce a manifestat în tot timpul luptelor , ca și pentru realizarea programului nostru de guvernare și

mulțumesc , mai cu deosebire, **șefului partidului, d-lui Constantin Brătianu** , pentru **asistența, sprijinul și ocrotirea permanentă** ce a acordat guvernului nostru.

Aceasta pentru trecut. Pentru viitor ...

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

Programul de viitor

/Mâini libere !

/Încrederea Coroanei

[LD : răspunde lui Brătianu... **Mâini "libere"** , cu încrederea desăvârșită a Coroanei .

Nu știu dacă cei doi foloseau expresia în aceeași accepție . Mai degrabă cred că nu.]

" Ca și în război, **consolidăm pozițiile câștigate** și **pregătim ofensivele de mâine**.

În interior ...

"Împrumutul intern , simplificarea aparatului de stat, executarea măsurilor pentru refacerea economică - iată obiectivul de concentrare a tuturor eforturilor guvernului, iată preocupările noastre : nu avem altele.

Suntem și rămânem în linia executării programului pe temeiul căruia am obținut încrederea Coroanei și încrederea țării " [-----]

"DI Brătianu ne recomandă să avem mâini libere . Țin să asigur pe șeful nostru că **guvernul acesta se bucură de deplina încredere a Coroanei** și că **grație acestei încredere** **desăvârșite , am putut înfăptui programul nostru** nestânjenți și în completă libertate.

Mă slujesc de acest prilej - și cred că dau în această clipă curs **simțămintelor unanime ale partidului -aducând Suveranului expresia întregului nostru devotament și întregii noastre recunoștințe ."** (apaluze puternice ; în picioare, sala omagiază pe Suveran)

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

#Modificarea Constituției ?inactuală !

[LD : același p.d.v. cu Dinu Brătianu. Dar ... nu aceeași apreciere a Constituției și o porțiță deschisă spre revizuire , dacă ... Coroana sau Parlamentul ar dori-o !]

"S-a vorbit de o acțiune în vederea revizuirii Constituției noastre.

Am spus și repet : oricâte ar fi imperfecțiunile și lipsurile Constituției noastre , **partidul național-liberal a considerat problema revizuirii Constituției ca inactuală.**

De aceea , guvernul nostru **nu a inserat-o în programul său.**

Dacă Coroana sau Parlamentul ar ridica această chestiune, **guvernul va aviza** și, luând contact cu forurile de conducere ale partidului, **se va rosti.**

Iată punctul de vedere al guvernului.

Partidul național-țărănesc, prin glasul șefului său, [Ion Mihalache] a anunțat însă o revizuire a Constituției pentru a putea realiza statul țărănesc.

Suntem desigur în fața unui **fapt nou** .Mă voi rosti asupra lui cu alt prilej , și voi spune atunci care trebuie să fie, după părerea mea, **atitudinea noastră față de această nouă ofensivă demagogică "**

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

▣Starea de asediu

#Pericolul oficinilor

[LD : alt p.d.v.decât Dinu Brătianu .Altă motivare . Altă argumentare]

" **Muncă și ordine**, iată **deviza acțiunii noastre** .Șeful partidului nostru, d.Dinu Brătianu, ne-a împărtășit astăzi **câteva preocupări personale**. D-sa ar dori **ridicarea stării de asediu** , acolo unde este instaurată.**Această dorință este împărtășită și de noi - dar realizarea ei nu depinde numai de noi ,ci depinde de cei ce voiesc** ca prin acțiunea lor să saboteze guvernarea noastră și să tulbure liniștea Statului.

Da, e necesar ca țara să o știe :sunt și azi **forțe de agitare care stau la pânda relaxării autorității, pentru a porni acțiunea de destrămare și de turburare ;**

sunt și azi **oficine** - și sunt chiar **oficine noi** - care, la adăpostul libertăților publice, **făuresc zvonuri și legende** menite să slăbească și să discrediteze acțiunea guvernului și uneori să discrediteze și să lovească până și Coroana.

Împotriva acestor tentative , din fericire izolate, **declar că voi continua să uez - și până la capăt -de toată rigoarea legilor excepționale.**

Voi putea săvârși orice greșeală în această guvernare , **dar nu voi săvârși greșeala de a practica o politică de slăbiciune și de capitulări și nici o politică care să facă posibil triumful uneltirii și al defăimării "**

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

▣"Destinderea " , " Pacificarea"

[LD : greu de surprins gândul oamenilor. Optică evident diferită între cei doi .

De parcă unul nu- l uită pe Duca , iar celălalt l-a uitat definitiv.

Se va vedea la ce a dus " destinderea" promovată de Tătărăscu ...]

"**DI Brătianu ne-a reamintit de nevoia sancțiunilor** .Aceste sancțiuni constituie și **pentru guvern o preocupare constantă.**

Politica de destindere și de pacificare pe care am inugurat-o ,în interesul superior al țării , și pe care **o voi practica și de aici înainte ,nu înseamnă renunțarea la sancțiuni.**

Căci eu înțeleg destinderea în înălțare sufletească și **nu înțeleg destinderea în pactizare cu păcatul și turpitudinile.**

Cercetarea afacerii Skoda și sancțiunile ce îi vor urma sunt semnul vival acestei atitudini.

Să asigurăm, deci, pe șeful nostru, că vom ști să ne facem datoria.

Domnilor , am impresia că am vorbit destul .Să trecem la lucru "

[după o pauză ... începe conferința ministerială]

-Gh Tătărașcu ,Consfătuire ministerială

[LD : din păcate, ziarul relatează doar fugitiv, fără amănunte]

-**Tătărașcu** :Cere să se treacă imediat la **cercetarea problemelor locale , pe județe și la soluționarea lor imediată.**

-**Dr. Groza** ,prefectul de **Arad** : supune conferinței unele **chestiuni fiscale** și în legătură cu **pășunile, pădurile, localurile școlilor primare .**

-**Ștefan Mărcuș** , președ. PNL Arad :scăderea prețurilor la grâu.

-**V.Sassu și Mitiță Constantinescu** : răspund.

-**dr. Pavel Iuga** , prefectul de Caraș, expune doleanțele populației de sud a Banatului .

-**dr.Nic. Belu și Octavian Furlungeanu** : ridică alte probleme

-Gh Tătărașcu ,

- **Gh.Tătărașcu**

▣Precizări și recomandări :

/ " Este necesar ca **autoritățile locale să nu se adreseze totdeauna autorităților centrale pentru rezolvarea problemelor.**

/Guvernul liberal a moștenit **o situațiune financiară foarte grea.**A făcut sacrificii pentru **sporirea bugetului armatei , sănătății publice și instrucțiunii.**

/Relativ la **depopularea Banatului**, va veni în toamnă cu o serie de **proiecte de legi fiscale-sociale** ,și anume va aplica **impozite importante pe celibatari și pe cei cu copii puțini.**

În schimb, **va acorda mari avantagii și ajutoare acelor cu familii împovăraoare .**

/Relativ la **ameliorarea șomajului**, declară că **va da mari comenzi industriei naționale de război, dintre care și uzinelor Reșița**, pe care **le va vizita în cursul acestei luni** , pentru a înlocui planul de comandă.

Dinu Brătianu,Gh.Tătărașcu , Timișoara , 6 aug.'34

34.)**Vict.lamandi** , declarații ,Oradea ,7 aug.'34

(" Adevărul " , 8 aug.'34)

[LD : lamandi este printre cei mai activi , își continuă itinerarul și trece din Moldova ,- Botoșani-Tg.Ocna -Bacău -în Bihor.Nu am doc. de la consfătuire, ci de la banchet

Voi extrage segmente, numai dacă spune ceva nou sau deosebit]

lamandi / 7 aug.'34

▣Rolul tineretului liberal.

"**Stăvilirea și distrugerea anarhiei** , apărarea **regimului democratic** pe teren, cu acțiuni practice , de la o zi la alta.Acestora este a li se adăuga **intangibilitatea tradiției liberale și investirea tineretului cu răspunderi directe și rol activ în acțiunea de partid și de guvernare .** [-----] **Viabilitatea unui partid politic vechi și cu proporții** , preocupat de viitor, **depinde de reâmpăspătarea și reânoirea cadrelor.**

"**Prăbușirii fuziunii național-țărăniste** ,Ardealul de azi trebuie să-i **opună o generație nouă și un liberalism regenerat** ,care să mergă **pe drumul lui IGDuca**,a cărui moarte imprimă **un strigăt de lașitate pentru cei care nu au reacționat așa cum trebuie** "[-----]

lamandi / 7 aug.'34

▣ Șefia în PNL:Tătărașcu ? Brătianu ?

[LD : este evident în tabăra "**tinerilor liberali**" ,grupați acum în jurul lui **Tătărașcu .**

Săgețile la adresa celor " cu nume " , nu știu cât au fost întreprtate împotriva lui **Dinu Brătianu.**

Mai degrabă cred că împotriva lui **Gh.Brătianu**, dar aluziile au fost destul de dure]

" **Cu moartea lui Duca**, dispărut în grele momente, trebuie **să o spunem sincer și deschis, am rămas fără conducere** .Chestiunea **șefiei** s-a deschis pentru noi în mod ulterior.

Nu se improvizează șefiile de partid și bărbații de stat .Pe Duca nu-l poate nimeni înlocui , decât **forțele unite ale partidului întreg.**

În momentul de față **trebuie să sprijinim pe Tătărașcu** ,pentru că **el reprezintă generația**

noastră și poate face față cu succes conducerii unui **guvern** și asigură **continuitatea în conducerea partidului nostru.**

"Ne închinăm cu smerenie în fața lui Dinu Brătianu ,care reprezintă o tradiție glorioasă, **dar trebuie privite lucrurile și mai departe** . [-----]

De asemenea , **să asigure șefiei din propriile rânduri** ,făcând **să sfârșească legenda că șefiile de partid revin acelor ce poartă anumite nume.**Datoria celor cu nume fiind să muncească pe drumul și în semnul programului ,**pentru a-și câștiga și merite proprii.** [----]

()Generația mijlocie ;" gruparea H "

" Cu acest prilej, **țin să salut mișcarea de adâncă prefacere** , care concordă cu cadrul vieții noastre democratice , **să salut munca lui Eugen Titeanu** , care va trebui să-și capete satisfacția cuvenită [---] a sosit momentul ca **legăturile între generația izolată a rătăcitorilor de sus și restul partidului** , trebuie **să se facă.Generația noastră, generația de mijloc, să treacă pe primul plan al răspunderilor ."**

Vict.Iunian / 7 aug.'34

***Notă:liberalii ardeleni**

(Cf. rev." Parlamentul românesc" , an V, nr. 150, aug.'34)

[**LD nu iese socoteala dar preiau informația. Poate de aceea , consfătuirile PNL în Ardeal**]

Majoritatea liberală **s-ar fi rupt** , prin constituirea unui **grup parlametar de peste Carpați.**

Cauzele ce au determinat un atare gest , nu sunt încă cunoscute.Ele par a confirma **butada**

" Vrem Ardealul , fără ardeleni ! "Ar fi bine ca Dinu Brătianu și Tătărescu să ia aminte !

Din declarația unui distins deputat din acest grup rezultă că din **122 deputați aleși în județele**

ardelene, doar jumătate sunt ardeleni. [----] În Ardeal, naționali-liberali , **au fost " lichidați!"**

Un singur ministru - Lapedatu - pe un post inferior.Grupul vrea o reparație a acestei nedreptăți.

35.)23 aug.'34 Gh.Tătărescu, Declarații.Târgu Jiu

/consfătuire liberală/conferință ministerială /

("Adevărul " , 24 august '34)

[**LD : 23 febr.2003** E ziua mea.Azi am împlinit 68 de ani.În '34 nu mă născusem]

[LD:cecurile politice atribuiam o mare importanță manifestării de la Tg.Jiu ,**fief-ul lui**

Gh.Tătărescu, locul de unde , și altă dată , își anunțase marile opțiuni.

Inițial ,**fuseseră convocați doar parlamentarii olteni** , pentru un schimb de vederi ,

pentru nevoile provinciei. Pe urmă însă , **și-au anunțat sosirea peste 200 de deputați și**

senatori din toate ținuturile țării, **membrii " grupării H "** ,mulți membri ai **Cabinetului.**

În culise, cercurile liberale vorbeau de **o nouă orientare a guvernului și partidului liberal !**

Și cred că, într-adevăr , așa a fost .

De la acest moment ,se produce **despărțirea de "moștenireaDuca "** ,deși reformele anunțate -

administrativă ,agrară ,armată -le va desemna ca fiind sub aceeași " **tutelă "morală** și ca

reprezentând aplicarea **Planului de guvernare** ducist .

Este momentul când **Tătărescu** își lansează **propriul plan de guvernare**

Discursul este de aceea foarte important pentru că reprezintă viziunea acestui mare bărbat de

stat,care ,până la **încarcerarea lui în 1947** (sub regimul comunist în care , ca ministru de

externe , va semna Pacea de la Paris !) , a avut un cuvânt de spus în politica României.

Titluri, subtitluri, semne , sublinieri - LD] Doc. integral - **fișier PNLVIII**

"Adevărul " / 23 aug.'34

▣Participanții

Un tren special a adus la Tg.Jiu : **membrii guvernului, parlamentarii și alți liberali** de marcă.

Pe peron au fost întâmpinați - ca gazdă - de Gh..Tătărescu .Alții au venit cu automobile (de la

Călimănești) S-a format un cortegiu care a parcurs străzile orașului până la primărie .
În piața primăriei , mulțime de săteni . Megafoane instalate special , urmau să transmită
cuvântările. Participanții au luat loc în sala de festivități .

La ora 11 , a vorbit **Tătărescu** .

Miniștri , subsecretari de stat, secretari generali :Franasovici, Inculeț, Victor Slăvescu, Xeni,
Vasile Sassu, Ion Nistor, N. Bucurăscu, Victor Iamnadi, Al Mavrodî Teodorescu,
Mitiță Constantinescu, dr.Costinescu, Mihai Negură , Gane , Gheorghiu ;

Șefi de organizație, prefecti și primari din județele oltenesti : Const.Neamțu (șeful PNL , Dolj
) , Negrescu (primar Craiova) , Gârboviceanu (prefect Dolj) , Răutu (Botoșani) ;

Deputați și senatori din toate județele țării .

Dinu Brătianu / 23 aug.'34

/Scrisoarea lui Dinu Brătianu

(citită de Gh.Tătărescu, în debutul adunării)

Scumpe d-le Tătărescu ,

" **Ne putând lua parte la întrunirea ce ați hotărât la Tg.Jiu** , vă rog să arătați membrilor
adunării că **sunt cu tot sufletul de acord cu dânsii** ,pentru susținerea **îndeplinirii programului
nostru**, pentru a cărei realizare **contăm pe priceperea și pe energia șefului guvernului
național -liberal** " Și cu această ocazie , vă rog să primiți asigurarea simțămintelor mele de
caldă prietenie și sincer devotament ,**Const. I.C.Brătianu** "

Gh.Tătărescu,23 aug.'34

***Notă :Tradiția oltenească(gorjenească)**

[LD Deocamdată voi numi această fază liberală , "**faza oltenească** "sau "**faza gorjeană** " ,
fiind mai mult decât o etichetă "**geografică** " .A existat o tradiție, o tentație, un orgoliu,
de a consacra , cumva , baștina .**De ce nu - Tătărescu cu oltenii, cu Tg.Jiu ?**]

[Pentru fiecare capitol, Tătărescu a folosit un **stil oratoric ingenios dozat** , constând din
prezentarea antitetică a prezentului și a viitorului :

pe de o parte , **o punere în oglindă** fără menajamente ,cu duritate , realism , fără false laude , cu
ierarhii nemăgulitoare acordate diverselor domenii ,**cu diagnostice grave** ;

pe de altă parte , **un program concret** , cuprinzând **marile reforme și măsurile adiacente**,
pe care guvernul și-l asumă în ceea ce el numește **noul ciclu de guvernare** .

Este un program **ambitios**, predominant **neo-liberal** , cu pronunțat caracter de
solidarism social și național.Încerc să extrag , aici ,tabloul României în viziunea lui:

...o moștenire de **deficite**, de **lipsuri și de dezastre**, stăpânită de o **întreită criză
de autoritate, de ordine , de încredere**

..."Una după alta am **întocmit legile** menite să **curme risipa banului public,să reducă
sarcinile contribuabilului , să descătuseze producția și comerțul țării și să aducă ordinea în
administrația generală a Statului**.

..."Cea dintâi problemă este **despoliticianizarea vieții administrative** **Ideea nu a făcut nici un
pas înainte** , căci în ultimii ani **un val de politicianism s-a năpustit asupra vieții
administrative**

..."**Suntem, după cunoștința mea,singura țară din Europa** , unde , **o dată cu schimbarea
guvernelor , se schimbă** - legal sau nelegal - **întreaga administrație locală ;
suntem singura țară unde,a doua zi după decretul de numire a guvernului,prefecții,
primarii , consilierii comunalii , sunt smulși din acțiunea lor administrativă ,de decretele de
înlocuire sau de decretele de dizolvare** .

Din cauza acestei practici , **voința administrațiilor este înlăturată și interesele administrației
nesocotite** .În asemenea împrejurări, **continuitatea administrativă rămâne un mit
și acțiunea administrativă o ficțiune** - iar **programele de realizare locale
oferă numai începuturi ,nici o dată finaluri**.

...**E banal a mai declara că suntem astăzi țara cea mai înapoiată în cultivarea solului ;
e banal în a mai adăuga că suntem încă sub stăpânirea rutinei** , care ne împiedică să

schimbăm radical felul **culturilor noastre ancestrale** ce **nu-și mai găsesc astăzi desfaceri** ; este , în sfârșit, **banal**, a mai repeta , că, **din punct de vedere tehnic**, în multe părți ale țării , **munca agricolă** se dezvoltă exact în **condițiuni de practică milenară** și că **industrializarea agricolă** a rămas o întrebare pusă viitorului .

...**Este de prisos să ne mai bocim** la căpătâiul cauzelor cari au făcut ca țara noastră să rămână **muzeu de practici și metode agricole perimate** .în domeniul **refacerii drumurilor**. Și în această direcție ,**am rămas printre cele din urmă state ale Europei**.

Să ne palmuim singuri în fața acestei constatări .**Șoselele noastre** de toate categoriile , afară de câteva crâmpoie de artere ,**sunt o adevărată rușine**.

...**Atrasă de violența și zbuciumul luptelor politice, opinia publică nu mai acordă acel interes pasionat care trebuie acordat pregătirii armatei noastre**. Noi ne mulțumim să **ne pasionăm** pentru peripețiile **afacerii Skoda** și, în legătură cu ele , **organizăm banchete de dezământ politic și moral**

...O mare și hotărâtoare sforțare va fi făcută pe **tărâmul cultural** .**Acolo stă în fața noastră , ca o remușcare** și , în același timp, **ca o amenințare ,problema analfabetismului** .

Este inadmisibil să mai tolerăm situația de astăzi ; analfabetismul trebuie lichidat . " **Jertfele țării pentru cultură trebuie revărsate asupra lumii satelor ,unde grabnic trebuie ridicat un puternic baraj împotriva exodului spre orașe."**

...**Stăm astăzi în fața unei condamnatoare anomalii :la orașe sporește armata șomerilor intelectuali și la sate crește armata analafabeților ! [.....], au sporit numărul celor cari cer sprijin și ajutor ; colectivitatea nu poate refuza acestor învinși**

..."**O campanie de agitare se duce , deopotrivă, pentru ridicarea măsurilor excepționale . "** **Măsurile excepționale nu au fost , nu sunt** pentru nici un guvern , **un titlu de glorie și de mândrie ; ele nu ridică și nu întăresc nici creditul regimului care le aplică și nici creditul țării [.....] " Trebuie însă să constatăm - și sunt în măsură să o constat -că focarele de tulburare și de nevroză ,care ne-au silit să introducem regimul excepțional , nu sunt , încă , toate stinse**

..."**Vorbind de izvoarele de neliniște și de agitare** cari tulbură acțiunea guvernului pentru refacerea țării , nu pot să nu amintesc de **unele noi tentative de subminare îndreptate împotriva guvernului și cari nu se opresc nici la treptele Tronului .[.....]**

funcționează câteva oficine care sistematic pun în circulație zvonuri și legende cu scopul de a crea **o atmosferă de confuziune în jurul Coroanei.Autorii lor caută să-și refacă o popularitate pierdută ,speculând credulitatea , ignoranța și sensibilitatea morbidă a cafenelei.Ei inventă și mistifică ;ei alterează zilnic realitățile și adevărul , și, pentru a justifica lipsurile și păcatele lor în guvernare ei au făurit legenda < forțelor oculte > .**

[LD: 6 ian.2007.La nimeni nu am găsit o asemenea **creionare realistă,crudă**.

Bine-nțeles ea trebuie văzută în contextul cuvântării lui,și atunci planurile sale de guvernare apar ca **cea mai frumoasă poveste liberală, ca cel mai frumos vis liberal**.

Și azi, în 2007 ,I-aș dori realizat. Dar este Tăriceanu ... Tătărăscu ?!

Și este Băsescu ... Carol II ?

Chestiunea care mă uluiește :cum, în aproape trei sferturi de secol, noi nu am făcut nici un pas înainte.**Tabloul zugrăvit de Tătărăscu în 1934 ,se potrivește zilelor noastre**.

Iar eu , generația noastră, am trăit într-o **România încremenită** (îngenunchiată) în neputință, înapoiere,pasivitate,distrugere,destructurare.Praf s-a ales de "nația " română!

Dar lasă asta ... întoarce-te la Tătărăscu !]

Tătărăscu , 23 aug.'34

▀Preluarea guvernării

"**Opera de eri** . Nu voi face aici bilanțul amănunțit al **înfăptuirilor guvernării noastre** . Bilanțul acesta a fost făcut cu alte prilejuri. El stăpânește astăzi conștiința țării .

Stăpânirea anarhiei ...

"**Am luat în ziua de 3 ianuarie frânele guvernului** stropite de sângele lui Duca , într-un moment în care **anarhia părea că amenință** nu numai **guvernarea noastră**, dar și **ordinea și dezvoltarea liniștită a statului nostru**.

...Refacerea țării....

Conștient de marea răspundere pe care o luasem față de Coroană, față de țară și față de partid, am pornit împreună cu colaboratorii mei la înfăptuirea operei de refacere, fără a ne lăsa impresionați nici de numărul obstacolelor, nici de amploarea dificultăților care ne stăteau în cale.

...Executarea programului ...

"Adversarii noștri ne-au întâmpinat cu făcliile aprinse pentru a ne cânta prohodul, căci trebuia să murim, înainte de a fi viețuit în ciuda profețiilor Casandrelor de la răspântii, în câteva zile am restabilit ordinea sdruncinată și apoi am pășit la executarea programului nostru. Adversarii ne-au acuzat la început că stăm pe loc.

Mai târziu, când am început să legiferăm, ne-au acuzat că mergem prea repede. Nu am mers nici încet nici repede, ci ne-am executat metodic programul, care reclama prudență și chibzuală în elaborarea hotărârilor și rapiditate în executarea lor.

Inventarierea moștenirii ...

"Ne-au trebuit câteva luni pentru a face inventarierea moștenirii ce primisem: o moștenire de deficite, de lipsuri și de dezastre, stăpânită de o întreită criză: de autoritate, de ordine, de încredere. Din haosul acesta, prin munca, prin priceperea, prin perseverența noastră, am început să ieșim la limanul luminei îndrumând neconținut acțiunea statului pe drumul consolidării."

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▪Opera legislativă

[Atâtea alte legi s-au elaborat, dar Tătărăscu nu vorbește "poporului" decât despre Conversiune, pentru a se lăuda cu iertarea datoriilor.]

"Una după alta am întocmit legile menite să curme risipa banului public, să reducă sarcinile contribuabilului, să descătuseze producția și comerțul țării și să aducă ordinea în administrația generală a Statului.[.....]

-Conversiunea datoriilor

"Odată această acțiune întreprinsă, am atăcat curajos problema **conversiunii datoriilor** pe care am soluționat-o în chip fericit, scotând astfel pentru totdeauna această chestiune de la ordinea de zi a tuturor frământărilor și a tuturor demagogiilor. **Legea aceasta a început să se aplice.** Zilnic, pe baza ei, se fac înțelegeri între creditori și debitori. La 15 noiembrie, se vor face primele plăți ale creanțelor reduse, căci guvernul nu a admis nici o amânare a termenelor, atât în interesul debitorilor, cât și în acel al creditorilor; legea va fi aplicată integral.

Agițațiunea în jurul conversiunii a încetat - țara este pacificată.

▪Datoriile externe

"Această problemă rezolvată, am trecut la **reducerea plății externe.** După luni de zile de trudă și perseverență, am soluționat și această grea problemă, angajată atât de primejdios de **predecesorii noștri.** Am obținut o **reducere masivă**, pentru 3 ani de plată, în valoare de aproape 3 miliarde și jumătate lei și am desrobit acțiunea guvernului de orice control și **orice colaborare străină**, pe care tradițiile și concepțiile de guvernare ale partidului nostru le-au repudiat și le vor repudia totdeauna.

Politica noastră de ordine și economie a restabilit încrederea în posibilitățile de realizare ale țării noastre, iar **prestigiul și autoritatea Statului nostru sunt pe deplin refăcute**

"Iată opera noastră, iată realizările noastre de căpetenie, obținute în cele mai grele împrejurări pe care a avut să le străbată vreun guvern.

Astăzi, cu ajutorul legilor făurite și având la spate rezultatele dobândite **putem privi cu încredere și optimism ziua de mâine.**"

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣Intenții imediate :

" Guvernul nostru nu are - nu poate avea clipe de odihnă.În acest ceas **se săvârșesc două acte hotărâtoare** , pentru acțiunea de consolidare întreprinsă :**simplificarea aparatului de Stat și împrumutul intern.**

/Simplificarea aparatului de stat

"Simplificarea aparatului de stat **se execută potrivit unui program** ce va fi aplicat până la capăt .**Primele Decrete au fost semnate** și sunt în curs de aplicare .

Deaparazitarea administrației generale și reducerea numărului funcționarilor la necesitățile stricte ale serviciului și a posibilităților financiare ale Statului ,precum și **raționalizarea serviciilor publice** , vor fi în scurt timp fapt împlinit .

O mare reformă cerută de nevoile vremii **va fi astfel înfăptuită. "**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

/Împrumutul intern

[În atenția lui Victor Slăvescu]

" **Împrumutul intern va fi lansat în câteva săptămâni.**

El este **destinat exclusiv armatei și punerii în valoare a solului nostru .**

Condițiunile în care se va realiza acest împrumut , vor oferi subscriitorilor **garanții și avantajii însemnate .Valoarea** a împrumutului este garantată în mod expres.

Subscriitorii vor fi eliberați , pentru sumele subscribe , de orice impozit ;se vor acorda **prime importante** la achitarea împrumutului prin tragere la sorți și se vor acorda și **premii anuale.**

Se vor primi drept subscriere și ordonanțele în suferință și bonurile de impozite.

În ceasul în care acest împrumut va fideschis ,**voi vorbi țării ,arătând însemnătatea participării fiecărui cetățean la acest act de solidaritate națională,**și sunt convins că **țara ne va asculta și ne va ajuta.**lată ce am făcut ! lată ce facem ! "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣Programul de perspectivă

[Pentru fiecare capitol, Tătărăscu a folosit un **stil oratoric ingenios dozat** , constând din **prezentarea antitetică a prezentului și a viitorului** :

pe de o parte , **o punere în oglindă** fără menajamente ,cu duritate , realism , fără false laude , cu ierarhii nemăgulitoare acordate diverselor domenii ,**cu diagnostice grave** ;

pe de altă parte , **un program concret** , cuprinzând **marile reforme și măsurile adiacente** , pe care guvernul și-l asumă în ceea ce el numește **noul ciclu de guvernare** .

Este un program **ambitios** , predominant **neo-liberal** , cu pronunțat caracter de **solidarism social și național**]

" **Un ciclu nou de înfăptuiri se deschide** în fața noastră ; un ciclu în care vom triumfa , ca și în trecut , prin munca și prin perseverența noastră.

"**În afară de** ceea ce constituie acțiunea pentru **rezolvarea nevoilor curente ale vieții statului** - stau în fața noastră **câteva probleme mari care-și așteaptă deslegarea** ,și de soluționarea cărora **atârnă desvoltarea de mâine a statului nostru** .

" În aceste **vremuri de prefaceri brutale și rapide** , de sbucium , de freamăt și de dorință de înnoire , în care **crizele economice și sociale** au suscit **nevoi și probleme noi** -

nu trebuie să pierdem din vedere liniile mari ,

înăuntrul cărora trebuie să se miște acțiunea guvernului nostru.

" **Guvernarea noastră** nu are să rezolve numai **probleme curente ,ci trebuie să deschidă drumuri noi** ,menite să pună dezvoltarea statului pe **drumul cerut de orientările vremurilor noastre . Aceste drumuri** sunt indicate în **programul de guvernare semnat de IGDuca** .

Să stăpânim prezentul - să pregătim viitorul .Acest comandament va călăuzi acțiunea noastră ; **el ne impune spre rezolvare probleme cardinale.** Îngăduiți-mi să le enumăr.

[-----enumerare, argumentare -----vezi mai jos -----]

lată domnilor , pe scurt expuse , **problemele dominante** , cari vor fi așezate pe **primul plan al acțiunii noastre de guvernare** .

Despoliticianizarea administrației, reorganizarea muncii naționale, reorganizarea armatei,

lichidarea analfabetismului , o nouă politică socială -iată marile înfăptuiri cărora guvernul le va consacra toată puterea sa de muncă și care vor fi dominate de spiritul aceluiași **naționalism constructiv** ce stă la baza politicii noastre "

Gh.Tătărașcu / 23 aug.'34

(I) Reforma administrativă

[LD : în atenția lui I.Inculeț și a întregului guvern]

[LD : diagnostic perfect ; descrierea bolii, exactă .Nu văd , însă, care ar fi putut fi tratamentul. Într-un regim democratic și pluralist , organele administrative nu sunt cele care ,de sus în jos, realizează programul de guvernământ ?

Birocrația administrației - centrale și locale - da. Dar organele alese ?]

[LD : eu cred că boala este de sus, din cauza schimbărilor prea dese de guvern , și nu de jos . Și apoi ... conta care guvern ar fi început să facă acea **fixare pe post a administrației locale !** Să vedem ce anume propune.]

"Cea dintâi problemă este **despoliticianizarea vieții administrative** Ea trebuia soluționată de mult , prin înfăptuirea unui **vechi deziderat al partidului național-liberal** , formulat prima oară de acel mare realist și realizator care a fost **Vasile Lascăr** și care năzuia să facă din **administrație < o a doua magistratură >** .

" Acest punct programatic a fost preluat de **Vintilă Brătianu** , care voia să scoată întreaga **viață administrativă de sub influența politicianismului**.Dezideratul a rămas întreg . **Ideea nu a făcut nici un pas înainte** , căci în ultimii ani **un val de politicianism s-a năpustit asupra vieții administrative** .Problema se pune astăzi agravată.

#Păcatele administrației locale

Suntem, după cunoștința mea, **singura țară din Europa** , unde , **o dată cu schimbarea guvernelor , se schimbă** - legal sau nelegal - **întreaga administrație locală ;** suntem **singura țară** unde, a doua zi după decretul de numire a guvernului, **prefecții, primarii , consilierii comunali , sunt smulși din acțiunea lor administrativă , de decretele de înlocuire sau de decretele de dizolvare .**

Din cauza acestei practici , **voința administrațiilor este înlăturată** și interesele administrației **nesocotite** .În asemenea împrejurări, **continuitatea administrativă rămâne un mit** și acțiunea administrativă **o ficțiune** - iar programele de realizare locale **oferă numai începuturi , nici o dată finaluri.**

[LD : dar acest lucru se întâmplă din cauza schimbărilor prea dese de guvern , deci lucrurile rele de acolo decurg !Ori nu voia acum Tătărașcu să implanteze aparatul administrativ liberal.și nimeni să nu-i mai urnească !**Aici intervine "bomba"** :pentru a se realiza stabilitatea administrației locale,trebuia revizuită Constituția !]

Cunosc comune rurale care au fost , de la război și până azi, administrate aproape **exclusiv de comisii interimare** , formate , de cele mai multe ori, **de neisprăviții satelor.** **Cunosc comune rurale** în care , în același interval de timp, au avut loc **15 rânduri de alegeri .** **Practica aceasta înseamnă prăbușirea gospodăriilor rurale și anarhizarea în masă a administrațiilor . Acest sistem nu mai poate dăinui.**

-Deziderat :o nouă lege administrativă

[LD : dar acest lucru se întâmplă din cauza schimbărilor prea dese de guvern , deci lucrurile rele de acolo decurg !Ori nu voia acum Tătărașcu să implanteze aparatul administrativ liberal.și nimeni să nu-i mai urnească !**Aici intervine "bomba" lansată la Tg Jiu** :pentru a se realiza stabilitatea administrației locale,trebuia revizuită Constituția !]

Stabilitatea întregului aparat administrativ și continuitatea acțiunii administrative trebuie să fie **ridicate la rang de dogmă** , iar **principiile sale de bază vor trebui să fie înscrise, la timpul său, în Constituție .**

Acest deziderat pare , poate , un ideal îndepărtat. Vom căuta să-l materializăm cât mai mult , prin **noua lege administrativă** pe care o pregătim și care va rupe cu trecutul ,atacând curajos **relele de care este legat "**

" **Vom cere** , în făurirea acestei legi, **colaborarea tuturor partidelor** și nu va fi vina noastră

dacă nu o vom avea.

O lege administrativă care să fie aplicată cel puțin 10 ani , și care va trebui să statornicească cadrul legal și permanent al vieții administrative ,este una din marile reforme de care vom să legăm guvernarea noastră "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

(II)Organizarea muncii naționale

"O a doua mare reformă , care așteaptă înfăptuirea , este organizarea muncii naționale , având un întreit obiectiv : reorganizarea agriculturii , punerea în valoare a bogățiilor țării , refacerea utilajului național .

" Executarea acestui mare comandament este o chestiune de existență pentru țara noastră.

[----argumentarea marii reforme în agricultură, unelte , drumuri, -----]

Astfel , în acest întreit compartiment , munca națională va fi primit o nouă organizare și un nou impuls rodnic și creator.

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

a)Reforma agricolă

[LD : în atenția lui Vasile Sassu]

E banal a mai declara că suntem astăzi țara cea mai înapoiată în cultivarea solului ; e banal în a mai adăuga că suntem încă sub stăpânirea rutinei , care ne împiedică să schimbăm radical felul culturilor noastre ancestrale ce nu-și mai găsesc astăzi desfaceri ; este , în sfârșit, banal, a mai repeta , că, din punct de vedere tehnic, în multe părți ale țării , munca agricolă se dezvoltă exact în condițiuni de practică milenară și că industrializarea agricolă a rămas o întrebare pusă viitorului .

Este de prisos să ne mai bocim la căpătâiul cauzelor cari au făcut ca țara noastră să rămână muzeu de practici și metode agricole perimate .

Relele le cunoaștem. Ele trebuie înlăturate .

...Raționalizarea agricolă...

" Am început deja - cu toată vitregia împrejurărilor - acțiunea menită să transforme agricultura noastră. Am început lupta pentru organizarea, raționalizarea și industrializare a muncii rurale și această luptă a început să dea roade.

" Ea va fi continuată cu îndârjire și cu amploare crescândă , punând în serviciul său toate resursele statului. Întreg aparatul administrativ rural, școala și biserica, se vor pune mîn serviciul acestei lupte printr-o puternică acțiune de propagandă

" Asociațiunile agricole vor fi instrumentul prin care vom face această adevărată revoluție în organizarea muncii agricole.

...Consolidarea țărănimii ...

"Solul țării a fost împărțit , prin expropriere, țărănimii ; prin muncă și tehnică, din acest sol trebuie extrase bogățiile pe cari munca rutinară de azi , nu le poate dobândi.

Ceea ce am numit altădată exproprierea de adâncime , va fi ultimul act de consolidare a pătorei țărănești .Si acest act trebuie să fie opera partidului nostru.

Produse agricole industriale

" Punerea în valoare a celorlalte bogății ale solului , trebuie făcută, deopotrivă, cu punerea în valoare a agriculturii . Azi, când produsele agricole și-au pierdut puțința de desfacere rentabilă pe piețele străine, un efort sălbatec trebuie făcut pentru intensificarea exploatării acelor produse industriale cari au încă o valoare aur. [LD : plante tehnice ?]

Un asemenea efort este pe punctul să fie organizat și va avea roade .

Numai sporind venitul național scăzut prin catastrofala depreciere a produselor agricole , putem să așezăm din nou finanțele publice pe drumul consolidării .Vom spori acest venit nu numai prin schimbarea culturilor , prin ameliorarea calitativă a produselor agricole , dar și prin sporirea produselor industriale care ne sunt cerute pe piețele de desfacere .

...Refacerea drumurilor ...

" În sfârșit, reorganizarea muncii trebuie aplicată și în domeniul **utilajului național** -și în special în domeniul **refacerii drumurilor**.

Și în această direcție **am rămas printre cele din urmă state ale Europei.**

Să ne păluim singuri în fața acestei constatări. **Am desființat munca în natură** și am înlocuit-o cu **prestația în bani**, în momentul când resursele bănești începeau să se epuizeze. Rezultatele se pot vedea în toate unghiurile țării. **Șoselele noastre** de toate categoriile, afară de câteva crâmpene de artere, **sunt o adevărată rușine.**

" **Ofensiva de reparare a drumurilor**, începută de guvernul nostru în toate județele, a însemnat **ruperea cu o tradiție nenorocită. Acțiunea asta trebuie lărgită.**

Țara întreagă trebuie chemată la contribuție. Vom întemeia **eforii pentru întreținerea drumurilor locale** și vom crea **o nouă mentalitate pentru a înlătura** pe aceea care stăpânește azi sufletul satelor unde **demagogia a decretat munca la șosele o degradare ! "**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

(III) Reforma armatei

[LD :nu uita că el era și ministrul **Apărării naționale**, nu uita familia militară din care se trage]

" **A treia reformă** care reclamă hotărâri bărbătești și rezezi este **reorganizarea armatei și înzestrarea ei.** **Atrasă de violența și zbulciumul luptelor politice, opinia publică nu mai acordă acel interes pasionat care trebuie acordat pregătirii armatei noastre.**

Și totuși, nici o dată interesul acesta nu a fost mai actual decât azi.

Fiecare cetățean trebuie să fie conștient că **progresele din toate domeniile vieții statului, dacă nu sunt întovărășite de progrese similare în pregătirea militară - rămân jertfe inutile.**

" **Conștient de răspunderea ce o port, socotesc astăzi necesar să zguduim opinia publică.** **Situația generală reclamă tuturor oamenilor de răspundere să vegheze asupra pregătirii armatei noastre.**

"Pretutindeni, în toate țările din lume, arme multe ies din uzine. **Apărarea națională** este pusă pe primul plan al realizărilor și constituie obiect de primă preocupare al opiniei publice.

...Afacerea Skoda

Noi ne mulțumim să **ne pasionăm** pentru peripețiile **afacerii Skoda** și, în legătură cu ele, **organizăm banchete de dezmaț politic și moral.**

[LD :aluzie la banchetul -protest Iuliu Maniu, 14 aug. Vezi **fișier PNT**]

O trezire a conștiințelor se impune. " Avem un corp ofițeresc de elită și soldatul nostru este cel dintâi din lume.[LD?!]

Să procurăm armatei noastre mijloacele tehnice reclamate de progresele timpului și să **umplem magaziiile și depozitele.** **Jertfele mari trebuie făcute azi**, pentru a înzestra armata noastră; aceste jertfe **trebuie făcute repede** pentru a putea câștiga timpul pierdut.

Voi cere aceste jertfe țării.

Numai prin **mari jertfe materiale azi, putem evita mari jertfe de sânge, mâine.**

Vom crea un fond extraordinar pentru dotarea armatei, care va fi alimentat din **venituri speciale** și, la nevoie, **de o contribuție generală a țării.**

Sunt convins că, în această acțiune, **vom fi sprijiniți de țara întreagă "**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

«Cultura

[LD : în atenția dr.Angelescu]

/Crucida lichidării analfabetismului

" O mare și hotărâtoare sforțare va fi făcută pe **tărâmul cultural.** **Acolo stă în fața noastră, ca o remușcare** și, în același timp, **ca o amenințare, problema analfabetismului.**

Este inadmisibil să mai tolerăm situația de astăzi; analfabetismul trebuie lichidat.

Pentru atingerea acestui scop, **o adevărată cruciadă va fi întreprinsă de falanga învățătorilor noștri**, care nu vor avea odihnă până ce nu vor fi răspus la această mare chestiune a timpului.

" Jertfele țării pentru cultură **trebuie revărsate asupra lumii satelor** ,unde grabnic **trebuie ridicat un puternic baraj împotriva exodului spre orașe.**

" Stăm astăzi în fața unei **condamnatoare anomalii** :la orașe **sporește armata șomerilor intelectuali** și la sate **crește armata analafabetilor !**

" **Nu mai politica școlară** condusă de marele animator **dr.Angelescu** ,**va suprima această anomalie iar analfabetismul va fi combătut** de corpul nostru învățătoresc cu îndârjire , **până la complecta lui dispariție"**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

«Politica socială

[LD : în atenția lui I.Nistor , dr.Costinescu]

-Asistența și protecția socială

" O ultimă și deopotrivă de importantă **activitate creatoare** va fi întreprinsă ,**în acest ciclu de guvernare** , în **domeniul politicii sociale.**

"**Lupta împotriva mizeriei** , sub deosebitele ei forme, și **acțiunea de asistență rațională și eficientă** , **va lua un nou aspect și va primi o nouă organizare .**

" **Inițiativele particulare** care activează și azi cu atâta **altruism** , vor primi **un nou imbold și în lumea orașelor** , unde lipsa și suferința sunt mai mari ,**opera de asistență și de ocrotire** își va lărgi **câmpul de acțiune."**

-Legea solidarității

Ultimele crize economice , care au bântuit și bântuiesc și azi și în țara noastră , **au sporit numărul celor cari cer sprijin și ajutor** ; **colectivitatea nu poate refuza acestor învinși asistența ce le-o impune legea solidarității** care stă la baza societăților moderne .

Și în această direcție drumuri noi trebuie croite în legislația și în moravurile țării noastre . Și vor fi ! "

[LD: cu acest capitol, termină expunerea privind **sarcinile guvernării**]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

«Atmosfera politică internă

" **Executarea acestui program** , **reclamă pace și ordine**.La rândul nostru , **noii cerem țării să ne dea răgazul necesar pentru a ne îndeplini misiunea.**

Țara - țara sănătoasă, dornică de muncă și de propășire - **ne-a făgăduit acest răgaz și ne-a acordat întreaga ei încredere** .[-----]

#Ofensiva anti- liberală

"**Această nouă agitație** a fost provocată de **o discuție asupra revizuirii Constituției** , iar acum, în urmă, de **o ofensivă împotriva aplicării măsurilor excepționale.**

"**Socotesc necesar** ca , cu prilejul acestui examen al situației generale, **să mă rostesc definitiv asupra lor "** [**urmează opinia despre Constituție și legile excepționale**]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

#Revizuirea Constituției ?!

[LD : Revizuirea Constituției se pune și ea se va face - cum se va face - în 1938.

Tătărăscu are dreptate , privind deficiențele și lacunele Constituției ;are dreptate privind opoziția față de substratul năzuințelor "țărăniste".Accentul pus pe voința ragală - constituțional , altfel - va facilita apetitul dictatorial a lui Carol ;iar agitațiile extremiste și conjunctura internațională vor constitui **mediul politic în care va crește curentul revizuirii** .Din păcate,în sens nedemocratic. Cine a contribuit la asta ?Care sunt vinovații morali ? Eu am mai scris-o în cartea mea dar acum urmează să o detaliez .]

...Mihalache :revizuire !

Totuși problema este pusă și agitată ! **Partidul Național-țărănesc** , prin glasul șefului său a anunțat în repetate rânduri **necesitatea revizuirii constituționale** , în vederea posibilităților

organizării < **Statului Tărănesc** >.

Vom cunoaște , în scurt timp, [urma congresul PNT] în ce constă această nouă organizare . Din ceea ce se poate cunoaște până acum, rezultă că marea reformă anunțată este inspirată din faimoasele proiecte constituționale elaborate în primii ani ai "tărănismului" și la care credeam că partidul național-tărănesc a renunțat pentru totdeauna. Suprimarea Senatului sau reducerea rolului Senatului , anunțate de d. Mihalache , constituie semnul acestei mentalități.

" Împotriva unei revizuiți având drept bază asemenea năzuinți, partidul nostru trebuie să ia poziție. Nu trebuie să uităm că noi suntem autorii Constituției României Mari și că problema revizuirii nu ne poate lăsa indiferenți ; de aceea trebuie să urmărim de aproape manifestările opiniei publice , îndrumându-le și pregătindu-le astfel încât , de pe acum, să înfrângem orice ofensivă pentru o revizuire constituțională cu caracter demagogic.

" De altfel, o modificare a Constituției , nu se poate face decât cu consimțământul Coroanei și în deplin acord cu ea, și numai pe căile indicate de Constituție însăși.

" Față de această îndoită garanție , putem să urmărim liniștiți executarea programului nostru de guvernare , rezervându-ne libertatea de acțiune pentru momentul în care problema revizuirii Constituției va fi pusă oportun și util, pentru dezvoltarea statului nostru . "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

#Starea de asediu, cenzura

"O campanie de agitare se duce , deopotrivă, pentru ridicarea măsurilor excepționale.

Nu am nici o dificultate să declar - am spus-o la Timișoara și dl Brătianu și eu - că cine dorește ca aceste măsuri să fie ridicate cu un ceas mai curând , este guvernul însăși.

" Măsurile excepționale nu au fost , nu sunt pentru nici un guvern , un titlu de glorie și de mândrie ; ele nu ridică și nu întăresc nici creditul regimului care le aplică și nici creditul țării ." De aceea, nu cred să fie om cu conștiința răspunderii trează , care să adopte cu inima ușoară regimul de excepție , sau , dacă l-a adoptat , să nu dorească grabnica lui ridicare .

" Trebuie însă să constatăm - și sunt în măsură să o constat - că focarele de tulburare și de nevroză , care ne-au silit să introducem regimul excepțional , nu sunt , încă , toate stinse.

" Opera de terapeutizare începută nu este încă sfârșită .

De aceea, nu ași putea încă hotărâ azi ridicarea măsurilor excepționale , căci prefer să fiu acuzat pentru exces în exercițiul autorității , de cât pentru slăbiciune în practica ei .

" Nu o voi putea face decât în ceasul în care nevrozele vor fi tămăduite , focarele de agitare extirpate , și pasiunile potolite ; în acel ceas , măsurile excepționale vor cădea în desuetudine prin dreapta judecată, bunul simț și spiritul de înțelegere pe care cu toții voim să le vedem triumfând în acsat ceas.

Până atunci, eu nu voi fi omul care va dezarma brațul țării. "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

#Coroana & "forțele oculte "

#Campanii de defăimare și diversiune

[LD :în ce-l privește pe Tătărăscu, una din două : ori era , pe atunci, de bună credință, și atunci diatriba lui este legitimă, ori devenise ,dinainte sau după asasinarea lui Duca, "omul regelui" și atunci atinge culmea perfidiei !

Aceste " legende" vor constitui stigmatul care va plana asupra camarilei regelui Carol , în timpul vieții și în posteritate .

Atenție LD ! cred că trebuie să clarifici câteva "etichete" , în ce privește monarhia.

În interbelic, monarhismul este un fapt incontestabil. Mai degrabă se poate vorbi de " anti-carlism" sau "pro-carlism" ; și în orice caz, aceste curente de simpatie sau adversitate nu poate fi pus exclusiv pe seama Coroanei, ci el trebuie împărțit între purtătorul ei și sfetnici. Din acest p.d.v, perioada 1930 - 1937 ,este o serie istorică aparte]

" Vorbind de izvoarele de neliniște și de agitare cari tulbură acțiunea guvernului pentru refacerea țării , nu pot să nu amintesc de unele noi tentative de subminare îndreptate împotriva guvernului și cari nu se opresc nici la treptele Tronului .

Voi stăruia asupra acestor manifestări.

De un rând de vreme, **funcționează câteva oficinere** care sistematic pun în circulație **zvonuri și legende** cu scopul de a crea **o atmosferă de confuziune în jurul Coroanei**.

"Lungă și variată este **seria acestor legende** și inepuizabilele resursele **imaginației autorilor lor**.
...Când m-am înapoiat din străinătate [11- 15 iul., Paris], acum câteva săptămâni, în drumul de la frontieră către Capitală, un fruntaș al vieții noastre politice a venit să-mi spună că **are informații potrivit cărora**, **de acord cu Suveranul, voi face schimbarea Constituției pe cale de Decret**, în iua de **1 august ! Acest zvon de nebunie nu este un fapt izolat** .[----]
Da ,sunt oameni cari și-au făcut o specialitate în a **pornicampanii de defăimare împotriva Coroanei** . **Campanii interesate** .**Autorii lor caută să-și refacă o popularitate pierdută** , speculând **credulitatea** , **ignoranța și sensibilitatea morbidă a cafenelei**.**Ei inventă și mistifică ;ei alterează zilnic realitățile și adevărul** , și, **pentru a justifica lipsurile și păcatele lor în guvernare ei au făurit legenda < forțelor oculte >** .[---]

«Statul nostru se confundă cu monarhia

"Este , poate, ceasul **să reamintim celor care au uitat-o** ,că **ideea monarhică constituie temelia Statului nostru**.

Cu **structura sa specifică** , cu atâtea **tradiții primejdioase de instabilitate** , înapoi ,și cu atâtea **difficultăți și amenințări** ,înainte ,**Statul nostru întregit nu poate dăinui fără așezământul monarhic**.

În acest moment de dezvoltare istorică , **Statul nostru se confundă cu Monarhia** iar **eclipsa ideii monarhice** ar însemna **primejduirea unității Statului** ;subminat de atâtea **forțe centrifugale** , **liberate de stavila de rezistență ce le constituie ideea monarhică**.

...Replică- amenințare lui Maniu și altor...

" De aceea, **toate atacurile cari slăbesc** , direct sau indirect , **prestigiul sau autoritatea Coroanei, slăbesc prestigiul și autoritatea statului**.**Adevăruri fundamentale** , care trebuie **împropățate la începutul banchetelor** ,în mintea celor pe care îi **orbesc patimile ,rancunile acumulate sau durerile egoismului înfrânt** - [LD :sic ! fără predicat]

Le reamintesc în acest ceas, din locul de grea răspundere în care stau, **făcând atenți pe toți acei cari prin atitudine sau cuvinte ,caută să creeze o atmosferă neprielnică Coroanei** , că acțiunea la care se dedau îi face **complici cu vrăjmașii neamului nostru** și că , în consecință , **reacțiunea guvernului împotriva lor,nu poate fi decât reacțiunea împotriva acestor vrăjmașii "**

"Nu din **considerații subversive** izvorăsc hotărârile noastre ,căci **noi ne slujim Coroana cu loialism, fără lingușire , cu devotament , fără slugărnicie**.

[**Atenție LD :ce plasnă peste obrazdată lui Maniu ,PNȚ-ului !**]

"**Suntem cei care ne-am raliat cei din urmă la actul Restaurației ; dar o dată raliati, noi înțelegem să ne slujim regele cu aceeași credință cu care înaintașii noștri și-au slujit** , o jumătate de veac, **pe cei doi Mari Regi** ,de numele cărora se leagă **făurirea României moderne** .

Noi călcăm pe drumul **acelorași tradiții , împlinindu-ne cu pasiune datoria**."

...Prevenire și represiune...

" În îndeplinirea acestei datorii , noi **facem apel** la întreaga suflare a țării,să pornească **o acțiune necruțătoare** împotriva celor cari, **pentru calcule mărunte și interesate, încearcă să învenineze sufletul poporului nostru**.**Împotriva acestor otrăvitori trebuie mobilizate toate conștiințele românești** , iar **partidul nostru , care s-a identificat de-a lungul istoriei contemporane cu țelurile Monarhiei** , are datoria să pornească fără întârziere , **ofensiva împotriva cavalerilor defăimării ."**

" Guvernul , în ceea ce-l privește , va ști să-și îplinească datoriile.

Împotriva acestor noi semănători de ură ,nu va ezita să aplice **toată rigoarea măsurilor de prevenire și represiune** .Vom ști să asigurăm , astfel, **liniștea**, și vom continua **să ne realizăm programul** . "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▫Misiunea guvernului =misiune istorică

/Ordine , disciplină , muncă.

" **Politica de realizare și de construcție** trebuie așezată definitiv **în locul politicii de agitare și de ațătare**.Țara aceasta **a suferit destul de pe urma agitațiilor demagogice - azi este ceasul muncii în ordine și disciplină. Suntem păzitorii acestui ceas. Să ne facem datoria !**

" Soarta a voit să fim chemați să guvernăm **în cel mai greu moment în care a avut să guverneze un partid.Misiunea noastră** , plin aplicarea răspunderilor, **este o misiune istorică.**

Avem de înfăptuit , prin acțiunea unui partid, **o operă cu caracter național.**

Deci **nu aplauzele ieftine ale popularității trecătoare , ci recunoștința de ultimă oră a unei țări oprită de pe drumul pierzării** va fi obiectivul acestei acțiuni.

Politica de culmi - iată politica pe care guvernul al cărui sprijin sunteți ,vă cheamă să o realizați , înlăturând cu el toate obstacolele ,și învingând cu el toate adversitățile "

Gh.Tătăărăscu / 23 august .'34

36)Dinu Brătianu ,Declarații la Arad, 8 sept.'34

▫Ridicarea stării de asediu și cenzurii !

(Adevărul" , 9 sept.'34)

[LD : remarcă faptul că Dinu Brătianu își continuă turneul în Ardeal ,parcă dorind să cucerească lumea de peste munți cu mesajul liberal. Este și un fel de a-și onora funcția de șef al partidului aflat la guvernare , încât nu i se poate reproșa că stă deoparte sau că sabotează.Dimpotrivă Dar deja,între "linia partidului" și "linia guvernării" fisura se lărgeste, se lărgeste]

La Arad, peste **5 000 de oameni** , participă la o mare adunare liberală .

Brătianu / 8 sept.

PNL a dat țaranilor **unirea țării, pământul și votul.** Acum a dat **conversiunea datoriilor .**

"Vă mai trebuie o situație economică bună și o administrație cinstită .

Primul nostru ministru este un om inteligent și care are dorința de a face bine.

Eu, ca șef de partid, am o mână și o gură mai liberă decât șeful guvernului și deci pot spune lucrurile mai pe șleau .

Guvernul urmărește liniștea țării și va face o lege care să asigure această liniște .

În același timp însă **noi îi cerem să ridice starea de asediu și cenzura .**

Guvernul are însă responsabilitatea liniștii țării . "

Dinu Brătianu / 8 sept .'34

37.)Discordanțe și dispute în PNL , 12 -25 sept '34

("Adevărul" ,"Flacăra " ,ș.a , 13- 26 sept.)

▫Partid-Guvern-Grup H -Tinerii liberali

[LD(2003):problemele disputate : **starea de asediu , cenzura ,remanierea guvernului ,reîntregirea partidului , șefia partidului**

În dispută :Dinu Brătianu (Gh Brătianu) , Gh.Tătăărăscu, Victor Iamndi, ș.a ș.a

[LD:6 ian.2007.**ptr atmosfera în care scrie istoricul** și care -ce să-i faci ?! - mă trimite la analogii și paralele ,nu atât de luptă politică, cât de o mizerabilă confruntare de canalii comunistoide .Asistăm la o infamă ițaraie provocată de Bănescu și oamenii lui (Stolojan , Valeriu Stoica, Mona Muscă et &)care acum au făcut PLD și "forțează" ușa guvernării !]

12 sept. : La ministerul de Interne s-a elaborat **Decretul pentru prelungirea stării de asediu ,** care **expira la 15 sept** ,și ,automat ,**s-ar fi ridicat și cenzura .**

Hotărârea guvernului a produs senzație în toate cercurile politice .

În primul rând ,**contravenea recomandărilor lui Dinu Brătianu** (Arad, Oradea) **care ceruse**

ridicarea lor,-întrucât nimic nu le mai justifica - în al doilea rând ,**pentru că nimic nu se mai întâmplase ,ca să justifice această prelungire .**

Tătărașcu nu era dispus, însă, să asculte sugestiile șefului partidului său ! **Voia să guverneze!**
/Nici în materie de **remaniere** , **cei doi nu erau de acord** .
/În culisele liberale, se vorbea (se aștepta) ca **Tătărașcu să pretindă șefia partidului** .
/ **Grupul H** , de sub șefia lui **Victor Iamandi** - grup care **nu era de acord cu revenirea în PNL a lui Gh.Brătianu** , pentru că și-ar pierde pozițiile - **dorea "mazilirea" lui Dinu Brătianu** .
Încercaseră o "lovitură" și la **consfătuirea de la TG.Jiu** (23 august) ,dar acțiunea a fost deșeurată de Brătianu , care a trimis prin **dr.Costinescu** cunoscuta "**Scrisoare** " de solidaritate , care , citită, **s-a transformat în triumful lui Brătianu** .
Încercaseră și o **remaniere de guvern** , încât să nu mai rămână nici un partizan dinist !
Dar șeful partidului a deșeurat și această manevră .
/Grupul H , cere lui Brătianu , să proclame pe **Gh.Tătărașcu vicepreședinte PNL** .
Familia Brătianu și amicii erau împotriva acțiunilor **Grupului H** . *
/ **ing.N.Teodorescu** ceruse cu insistență să i se aprobe demisia de la ministerul Industriei ;
/ **Alexandru Mavrodi** (subsecretar de stat la președinție) - decedase ;
Vezi amănunte la fișierul PNL

***Notă:Tineretul liberal,Grupul H**

Tineretul liberal, grupul H , avusese o consfătuire la **Sânicolaul Mare** (Banat) .
Cu acel prilej, la banchet, **Iamandi** spusese :
" **Astăzi este necesară regrouparea forțelor pe teren** , **potolind isteria unor ariviști ce încearcă a transforma viața țării în câmp de plasare a ambițiilor personale** .Revendicăm pentru partidul liberal **monopolul tineretului cinstit** care nu și-a deformat conștiința și nu a scoborât tradițiile.
[-----]
" **Rostul grupării H** , care poartă denumirea simbolică împrumutată **din terminologia militară** , adică **ora în care se va indica sosirea momentului** pentru începerea **acțiunii decisive** , este a asigura **biruința partidului** .
" **Biruință cu colaborarea dintre tineret și bătrâni** , fiindcă se știe că cea mai înaintată vârstă poate avea cea mai fecundă tinerețe.**Noi cei de astăzi trecători, pregătim înlocuitorii care să mențină just echilibrul** , să dea ritm nou de viață, și când zările se vor limpezi,cot la cot **să cucerim ultimele cetăți ale unei rezistențe încă explicabile**.Și atunci , cu drept cuvânt voi putea spune : **biruit-a gândul !** "
PNL / sept.'34

38)Victor Iamandi,discurs programatic, Focșani, duminică,1 oct.'34

" **Mișcarea H** , în cadrul partidului liberal și în lumina doctrinei " **neoliberalism / monarhie constituțională / democrație / conștiința civică /** ("Adevărul " , 2 oct.'34)
La Focșani, s-a inaugurat noul club al partidului și a fost **sărbătorit Victor Iamandi** .

Iamandi /

▣ **Mișcarea H**

"Numai cei care nu sunt deprinși să vorbească sau sunt tiranizați de spiritul strâmt al politicianismului demodat , **au văzut în acțiunea noastră calcule meschine și interesate** .
" **Steagul** ce l-am desfășurat reprezintă pentru noi **nu un divertisment de circumstanță și nici un mijloc pentru revendicări personale** , ci **necesitatea de a răscoli energiile active ale partidului, de a le organiza și stimula** .
"Dacă guvernarea liberală realizează punct cu punct programul partidului, **este nevoie și de regrouparea într-un ritm de ofensivă** **dominatoare a democrației liberale** .
" Care sunt țelurile urmărite ?

/Neoliberalism

Neoliberalismul - ca rezultat **nu al criticii aduse vechiului liberalism** , ci ca **înfățișarea normală**

și firească a unei dezvoltări de ansamblu a tuturor instituțiilor veacului trecut, în mijlocul nevoilor sociale, economice și politice ale societății în continuă mișcare.

/Monarhie constituțională

Monarhia constituțională, ca formă de guvernământ a statului democrat liberal, iar **Coroana** ca simbol permanent al unității de funcționare a tuturor așezămintelor sale fundamentale și ca **factor esențial de echilibrare**, în spiritul voinței populare, a conducerii politice.

/Democrație

Regimul democratic **nu trece printr-o criză**. Ceea ce se petrece astăzi în unele state din Europa, este consecința unor **neajunsuri locale**. Este generalizarea preconcepută a **defectelor izolate și a anomaliilor** unora din practicile regimului democratic.

Democrația înfățișează, ea singură, toate formele de guvernământ experimentate de-a lungul veacurilor, **regimul de libertate**, în care **toți cetățenii își pot desfășura în voie activitatea lor**. **Nici o conștiință obiectivă nu poate contesta aceasta.**

Democrația înfățișează o **superioritate** până la înălțimea căreia **nu se ridică nici una din teoriile impetuoșilor reformatori de astăzi.**

În zădar se străduiesc ei să prefacă în ruină un **patriomoniu moral și politic** dobândit prin **cea mai grea luptă** pe care omenirea civilizată a purtat-o vreodată.

Orice altă formă de guvernământ **constituie o negațiune a libertății**, pe care astăzi nimeni nu o poate primi.

" **Forța și fundamentul democrației** stă în faptul că **toate actele de guvernare sunt supuse controlului opiniei publice**, precum și adevărului constatat că chiar și **luptele dintre partidele politice, înlătură într-o măsură însemnată**, prin însăși existența lor, **erorile pe care, într-un regim de dictatură sau de tiranie, nimeni nu le poate opri.** "[.....]"

" **Crearea și organizarea bogățiilor**, precum și **împărtășirea avantajilor** corespunzătoare, de către pături sociale cât mai numeroase, **sunt înfăptuiri care aparțin regimurilor democrației moderne**. **Transformările economice și împlinirea revendicărilor** în ultimii ani, s-au realizat în toată lumea **numai după întronarea regimurilor democratice.**

≡Neoliberalismul românesc

" **Mișcarea neoliberală** de acum câțiva ani, a fost **o tentativă teoretică** din care **n-a mai rămas nimic**. **Neoliberalismul** nu avea nevoie de o formulare doctrinară specială, pentru că **el exista ca atare** și redezvoltase **progresând în același timp cu o întreagă operă de reforme a partidului liberal, realizată treptat** în cursul ultimelor decenii." În această privință, **Constituția din 1923, este actul viu de precizare a neoliberalismului.**

...Proprietatea -funcțiune socială

Le-a vorbit despre **intervenționismul statului**, despre **concepția nouă în privința proprietății** care devine, **din intangibilă ce era, o funcție socială.**

...Satisfacerea revendicărilor muncitorești

Despre **acțiunea de "nivelare"** care s-a dus sub diriguirea neoliberalismului.

Chestiunea socială a luat **proporții considerabile** în a doua jum. a sec. XIX, de pe urma industrializării și mașinismului. Astăzi **inechitățile** ce le suferea muncitorimea **au fost înlăturate** iar **revendicările lor legitime au fost satisfăcute.**

Libertatea muncii, repaosul duminical, 8 ore de muncă, minimum de salariu, contracte colective, participare la beneficii, asigurări muncitorești -

toate acestea au fost rezolvate sub regimul capitalisto -burghez, a cărui doctrină de bază a fost liberalismul evoluat.

Vict. Iamandi / 1 oct. '34

...Stat neoliberal=stat al armoniei sociale

Între liberalism, sub forma sa de continuă transformare, și **națiune există o desăvârșită armonie**. Oricât **liberalismul** ar fi, prin caracterul său inițial al ideilor sale, o doctrină universală, **- ca esență organică și ca aplicațiune rămâne național**, pentru că **națiunea este singura unitate reală** căruia omul nu i se poate sustrage.

" În vremurile grele prin care trecem - **neoliberalismul român**, ca doctrină, și **partidul liberal, ca forță politică organizată**, constituie **singurele temeuri de existență și de progres ale statului democrat și național**.

" E ușor de înțeles, în fața acestei situații de un realism tranșant, ce valoare poate avea **formula statului țărănesc**, în care **unii din oportunism, și alții dintr-un primejdios daltonism politic**, voiesc să vadă **un fel de panaceu al tuturor relelor** de care suferă România. "

Victor Iamandi / 1 oct.'34

...Conștiință civică

Face apel la **conștiința civică**. **Avem prea mulți indiferenți**. Altfel nu s-ar fi putut produce **atâtea manifestațiuni** puse la cale de **oameni fără răspundere**, care a tulburat atât de mult perioada de la război încoace.

" **Dacă păturile sănătoase ale clasei noastre dirigitoare, ar fi ieșit din indiferența lor** față de diversele **încercări de anarhizare a ordinii publice**, n-am fi avut nici **asasinatul oribil de la Sinaia**, nici atâtea alte **manifestațiuni primejdioase ale unor aventuri**.

" **O trezire a tuturor conștiințelor oneste** din această țară, **o mobilizare a tuturor forțelor** de creațiune, **se impune**, în acest ceas de adevărată răscruce istorică, fără nici o întârziere.

" În ce ne privește, ne găsim de mult pe acest drum al **ofensivei împotriva răilor** "

Victor Iamandi / 1 oct.'34

39.)MSRegele la Serbările Sarmizegetusei, 10 sept.'34

(" Adevărul ", 9 sept.'34)

▫Ofensiva regală în Ardeal

[LD:În vara/toamna '34, paralel cu acțiunea liberalilor în Ardeal, se produce și un fel de "descălecare" a lui Carol peste Carpați. Se exploatează (sau se provoacă) evenimente, se mobilizează întregul aparat administrativ, se face o propagandă patriotică intensă, la care sunt antrenate instituțiile de cult, învățământ, cultură.]

La ele **va participa MSRegele** care va fi primit în **stația Brezova** de: **Gh.Tătăărăscu** și **miniștrii V.Sassu** (Domenii), **Nistor** (Muncii) **Costinescu** (Sănătate), **Lapedatu** (Culte), **Mitiță Constantinescu** (subsecretar Finanțe și secretar general al Societății Sarmizegetusa).

O campanie din Reg. 4 roșiori -Deva, și **muzica militară**, vor da onorurile.

Tot drumul de la **Brezova la Sarmizegetusa** va fi ornat cu **arcade și drapele**.

Mii de țărani călări vor străjui drumul regal-

Serbările se vor da în **amfiteatrul cetății Sarmizegetusa**.

Prof. Daicoviciu va citi **pergamentul pentru fundația amfiteatrului**.

Prima lovitură de târnăcop o va da **Suvernul**.

Serbările Sarmizegetusei

40.)**Valeriu Pop** :acțiunea liberală în Ardeal ,2 sept.-23 oct ' 34

(Valeriu Pop, **Amintiri politice**, 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

▫2 sept.'34 Carol II și ardelenii

[LD : cu nici o intenție de defăimare la adresa acestui ardelean, pe care îl consider onest, dornic de ascensiune, și animat de rezolvarea unor tensiuni care nu făceau bine țării.

Dintre toate jurnalele, el dă cel mai ușor prilej de a se dezvălui **culisele politice**.

Mă gândeam , însă , cu acest prilej , doar la câteva lucruri :

-Cu câți oameni politici proceda Regele la fel , pentru a fi informat , pentru a influența , pentru a manevra , pentru a stăpâni . Aceasta era camarila ?

-De ce era răspândită credința că ardelenii - spre deosebire de regățeni - **erau mai sobri, mai discreți, nu erau puși pe bârfe, pe sfărăii ?** Am suficiente dovezi că , la o eventuală cântărire , talerul s-ar echilibra perfect ! .

-Cât de metodic și perseverent era Carol în a cunoaște culisele politice , verigile slabe , atmosfera , și , mai ales , de a-și câștiga -cultiva "**oamenii lui de încredere** " ,

-De data aceasta , ținta era: câștigarea simpatiei ardeleniști , știrbirea ponderii PNT , cultivarea lui Vaida , izolarea -contracurarea , anihilarea lui Maniu ;

-Între vizitele Regelui la Cluj (7 sept) și Lugoj (7 oct) , Ardealul pare " pacificat "

-Într-o lună , Valeriu Pop ajunge " ardeleanul nr.1 " acceptat ca atare de ardeleni (amici , oportuniști , adversari) , **de Tătărescu** (care îl va introduce în echipa ministerială , în pofida opoziției "veteranilor" ardeleni din PNL) și **de Rege** (al cărui " consilier" intim devine , pentru multă vreme)]

Valeriu Pop / 2 sept.'34

...Cursa Feleacului, Cluj

Cursa Feleacului. **Regele la Cluj**. Mă duc la gară pentru întâmpinarea Regelui. Îndată după sosire , sunt **invitat de E.Bianu la dejun , în vagonul regal**. Pe coasta de la Feleac , sunt **poftit în tribuna regală , spre dezolarea câtorva amici din Cluj**.

La dejun sunt **ășezat în stânga Regelui**, iar după ridicarea mesei , sunt **poftit într-o audiență** de către Rege , prin g-ral Ilasevici.

...Ancheta Skoda ...Maniu ...

Regele mă întreabă de rezultatele obținute și de cele probabile. Îmi motivez necesitatea anchetei suplimentare și obiectivele ei. **Conchid pentru scoaterea din cauză a lui Maniu :** pentru vinovăția lui **nu există nici o probă serioasă** , iar răspunderea politică o are numai față de Rege și Parlament . **Regele este mulțumit și îmi comunică :**

1) **nu se poate ca ancheta să scoată la iveală vinovați numai din rândurile oștirii , iar politicienii și civilii să iasă basma curată ;**

2) **ar fi o greșeală să fie dat cineva în judecată fără temeinice dovezi și cu perspectiva de a fi achitat ;**

3) **vrea sancțiuni serioase**, deci nimeni să nu fie acoperit , însă **nu este admisibil să fie implicați nevinovați ;** Toate acestea **se referă și la Maniu** , față de care **nu are nici o pornire de răzbunare sau dușmănie** . **Iau act cu satisfacție de aceste admirabile și luminoase sentimente regale.**

...Atmosfera Ardealului...

Regele mă întreabă de **situația din Ardeal** , în general , și de aceea a **național-țărăniștilor** , în special . **Îi arăt situația ca fiind serioasă , însă nu disperată.**

Îi schițez Regelui **programul meu de acțiune , convenit cu Tătărescu :**

1) **Realizări de guvernare de ordin material ;**

2) **Satisfacerea exigențelor personale , fără distincție de credință politică ;**

3) **Tratament egal pentru biserica unită ;**

4) **Propagandă sistematică prin viu grai și presă ;**

5) **Primenirea administrației și a cadrelor liberale** cu elemente de seamă și simpatice opiniei publice . Arăt Regelui că **doresc menținerea lui Lapedatu la guvern**, deoarece mă interesează fondul , nu forma . **Expun că sunt în situațiunea de a angaja lupta cu Maniu** , însă **exclusiv pe teren politic , leal și civilizată , fără acțiuni de ponegriri sau violențe de limbaj .**

Dacă voi avea mână liberă , prin realizări efective și propagandă adecvată , sunt sigur că voi schimba atmosfera greoaie și ostilă din Ardeal , și răspund de rezultat , cu corida mea politică !

...Situția din PNT....

" Expun situația din PNT ca fiind serioasă pentru Vaida și favorabilă lui Maniu, datorită inerției vaidiștilor și acțiunii intensive dezvoltate de maniști.

Regele spune că a avut informații contradictorii :unii arătând situația ca aproape pierdută (Tilea etc), și altele cu totul optimiste (Tătărăscu) A înclinat să creadă că adevărul este la mijloc, părerea mea îi întărește în această convingere.

...Misiune pe lângă Vaida ...

Regele mă întreabă de misiunea pe lângă Vaida Îi arăt în ce constă misiunea mea :

- 1) acțiune paralelă pentru apărarea ideii monarhice și a autorității Suveranului ;
- 2) sprijin moral și material din partea guvernului ;
- 3) pregătirea formulei de succesiune Vaida ;
- 4) libertatea de acțiune opoziționistă (normală) pentru grupul Vaida ;

Regele spune că ar fi satisfăcut dacă s-ar putea face înțelegerea pe aceste baze și mă autoriză să-i transmit salutări călduroase ;

Audiența a durat o oră și jumătate, a întârziat cu o oră cursele ,a făcut senzație printre invitați, care s-au grăbit să-mi facă curte toată după masa , într-un mod propriu lichelelor și mai apoi în cercurile clujene. Seara, , la banchetul de la Auto-Club, am fost așezat , la dorința Regelui, în dreapta Marelui Voevod " [-----]

Valeriu Pop / 5 sept.'34

În vizită la Vaida

...Oferta lui Tătărăscu, mesajul Regelui...

...Raporturile Vaida -Maniu

Seara , la orele 9, fac vizita de conveniență lui Vaida-Voevod. După o scurtă introducerea, schițez misiunea primită de la Tătărăscu , rezultatele anchetei Skoda,mesajul Regelui, planurile de viitor, etc.

Îmi arată la rândul lui raporturile încordate cu Iuliu Maniu, acțiunea de clarificare în PNT, mă informează de zvonurile lansate de maniști că Regele a venit la Cluj numai pentru a se vedea cu mine, și a pune la cale asasinarea morală a lui Iuliu Maniu , în cadrul anchetei suplimentare [Skoda] Dezmint în modul cel mai categoric aceste zvonuri fanteziste și lipsite de orice temeii ; dimpotrivă, îl asigur că Maniu va fi scos din cauză.

Mă felicită cu această atitudine, cu care este perfect de acord.

Îmi exprimă aprecierea sa fără rezerve pentru calitățile mele și pentru sinceritatea felului meu de a fi.Mă califică întâiul om politic din generația următoare generației istorice.[---]

...MSRegele/camarila...

[Vaida] "Îmi vorbește apoi despre Rege cu multă căldură și multă dragoste ,cu toate că ar fi fost tratat [...] LD : autocenzură în text] odată.

Deplânge nestatornicia Regelui în momente hotărâtoare și arată inconvenientul ce-l prezintă legăturile cu d-na Lupescu ,pentru a putea contacta cu eficacitate acțiunea manistă ,pe care o crede primejdioasă pentru Tară și, deci,Monarhie.

Regele trebuie însă să dea un ajutor eficace devotaților săi, prin înlăturarea unor elemente ce îi fac un rău serviciu .

Îmi recunoaște că adeseori a fost pe punctul de a izbuti în ce privește anturajul- zis camarilă - însă Maniu și oamenii săi au zădărnicit , în momentul hotărâtor ,prin ieșiri necugetate care au jignit orgoliul firesc al Suveranului,că , deci, ei poartă vina principală dacă unele situații nu s-au putut aranja.Speră , însă, ca în viitor se va izbuti.

[Valer Pop] ..." Îi arăt că și suveranii sunt oameni , deci nu sunt exceptați de a greși.

Greșeli sau legături sentimentale încă nu au împiedicat pe nici un suveran de a fi un mare domnitor ,dacă a avut calitățile cerute.

Regele nostru este un suveran excepțional, gândurile și îndemnurile lui minunate nu au

putut da încă rezultate din cauza mediocrității colaboratorilor indispensabili;
este de datoria noastră , al celor ce-l iubim și îi suntem devotați dezinteresat și din convingere,
de a-i facilita sarcina grea și a-i înlătura din cale obstacolele artificiale ,
pentru ca să poată face tot binele ce-l vrea , Țării și neamului."
...[Vaida] " Îmi răspunde că , în principiu, **acceptă toate sugestiile și propunerile** ce i le-am
făcut în cadrul misiunii mele, și **este gata de a trece la discutarea detaliilor** , **îndată după**
ședința Comitetului Executiv.[PNT] [-----]

Valeriu Pop / 21 sept. '34

21 sept.'34 Audiență la Rege.

12-14 sept. Pleacă spre București .Interviu-ul dat lui Kretsch , preluat abuziv (cu niște " strâmbe") de "**Adevărul**" și "**Dimineața**" , face valuri în lumea politică, inclusiv la PNL și guvern, încât Valeriu Pop este silit să dea desmințiri și să facă precizări.Tătărescu este mulțumit
15 -18 sept. Discută cu g-ral Ilassevici toate chestiunile care ar putea interesa pe MSR ;
discută cu Tătărescu (acasă) despre **mersul anchetei Skoda** și despre modalitatea
de a-l **contracara pe C.Dimitriu** (președ.Comisiei) deoarece provoacă tensiuni.

A doua zi, **Dimitriu îi arată o telegramă** prin care **era chemat la Rege** ... și-l ruga
să **preia președinția Comisiei**, pentru că el trebuia să se pregătească .

21 sept.'34 București .**Expoziție - târg , în prezența Regelui.** Gral Ilassevici îi comunică că
Regele vrea să-l vadă în cursul zilei. La 4,30 îi comunică telefonic ca la ora 18 să treacă pe la
el , **în haine de stradă** . Deci întâlnirile iau un aspect " discret" , informal]

...Maniu ...

"**Regele mă va primi fără ceremonie, fără protocol** .Expun Regelui motivele **interviewului** .
Suveranul îmi mulțumește pentru modul și tactul cum am știut să servesc Coroana .
Îl pun pe Suveran la curent cu mersul anchetei , arătându-i **vinovățiile** ce se desprind
(Cihosky, Madgearu, Mihai Popovici - intervenția la Consiliul de Război)
Demonstrez că Maniu nu poate fi dat în judecată ,fiind complet acoperit cu adresa dată în
chestiunea preșurilor ,**însă, chiar dacă ar exista o umbră de îndoială sau o vină reală în**
sarcina lui Maniu , Regele României nu poate admite darea în judecată și compromiterea
aceluia care a fost făuritorul unirii Ardealului cu Țara Mamă.
Regele este satisfăcut de expunerea mea, accentuând , însă, **că nu se poate să fie dați în**
judecată numai membri ai armatei ,că nu dorește **cruțarea nimănui** , **însă nu poate admite**
procedarea cu ușurință , deci **crearea de martiri.**

...Guvernul ...

"Îmi arată că **este mulțumit** , în general, de **guvernarea Tătărescu** , că , după prevederile
omenești, **nu întrevide nici o schimbare** ,că **depinde exclusiv de noi ca guvernarea să**
dureze cât legislatura , chiar și mai mult , că e nevoie doar de **primenire echipei** ,
care va urma în curând și că **contează pe mine pentru acțiunea ce i-am expus.**

..."Câștigarea " Ardealului ...

" **Asigur pe Rege de tot devotamentul meu**, și îmi permit a-l arăta că **va avea deja la Lugoj un**
început de dovadă de ceea ce pot să obțin ca rezultat prin acțiunea preconizată de mine.

La despărțire, **Regele îmi spune foarte afabil : < La revedere, la lucru ! >**

Valeriu Pop / 22-28 sept. '34

...Ancheta Skoda

" **Ancheta continuă în condițiuni normale și cu rezultate pozitive. Toți membrii Comisiei,**
inclusiv național-țărăniștii, îmi exprimă , în particular și în ședință publică,omagiul lor pentru
tactul și obiectivitatea de care am dat dovadă. **Lucrările Comisiei se încheie** ,urmând numai
redactarea ,discutarea și votarea raportului."[-----]

Valeriu Pop / 2 -3 oct.'34

-2/ 3 oct.:în guvern !

" Dimineața la Casație. **Toată lumea mă felicită ca viitor ministru.** [----]

La amiază, îmi vorbește **Gheorge Tătărescu**, care mă roagă să ne întâlnim după-masă, să stăm de vorbă asupra **constituirii guvernului**. La ora 3, îmi telefonează **Franasovici**, care îmi spune că **Tătărescu a fost chemat la Sinaia, la Rege**, că se scuză, și că mă roagă să aștept la ora 6 acasă, în frac, convocarea de a depune jurământul.

La 6,30, sunt încunostiințat că seara la 8 plecăm la Sinaia, pentru a depune jurământul.

De la gara Sinaia, plecăm direct la **Castelul Foișor, unde, la ora 11, depunem jurământul într-o atmosferă de solemnitate.** "

Generalul Ilasievici îmi comunică ultima modificare a **programului de la Lugoj** :

la gară va vorbi primarul, la catedrală va predica **Nicolescu**, iar la banchet, în locul lui **Tătărescu, voi vorbi eu**, cuvântare la care **va răspunde Regele.**

Valeriu Pop / 5-7 oct.'34

-4 oct.:"Pacificarea " Ardealului

[LD : **jurnalul este de o sinceritate totală și foarte plastic. Bucurie - reacții- savurarea vicoriei !**]

Sunt primit de foarte multă lume la gara din Cluj, deși nu am anunțat sosirea mea. **Primarul Drăgan**, foarte timid, dar prezent, **prefectul Dunca lipsește**. Toată ziua sunt asaltat de **partizani și de prieteni** care se bucură de intrarea mea în guvern și mă felicită.

Întreaga opinie publică din Ardeal, inclusiv exponenții opoziției și ai minorităților, își exprimă simpatiile personal, în public sau în presă.

Acest val de simpatie este excepțional, mă recompensează pentru neajunsurile ultimilor doi ani, și de cel mai bun augur pentru acțiunea mea politică. [-----]

Valeriu Pop / 8.oct. '34 / Lugoj

-8 oct.'34.Lugoj.Serbare ecumenică a cultelor ardelenesti.

[LD :**AGRU -este vorba de o asociație, un intenționat for ecumenic ardelenesc.**

Planul lui Pop trebuie privit - ca intenție, cel puțin - sub trei aspecte :

a)pe de o parte, "**cucerirea" ardelenilor**, indiferent de etnie sau confesiune,**prin participarea delegaților cultului catolic, calvin, reformat, mozaic, pentru credință și lealitate față de Tron, de dinastie, de Rege;**

b)pe de altă parte, **refacerea solidarității bisericilor naționale românești, atragerea simpatiilor Bisericii Unite, pentru guvernul și partidul liberal** -receptat ca proteguitor al Bisericii Ortodoxe - și, prin asta,

c) **diminuarea uneia din sursele de putere ale lui Iuliu Maniu.**

Cât din acest plan era dorința lui, câtă profunzime și eficacitate a avut acea manifestare,este, discutabil.Dar, ca intenție, eu consider demersul lui înțelept.

-MSRegele și Voievodul Mihai la procesiune

" **Gheorge Tătărescu își exprimă nedumeriri cu privire la participarea Regelui la**

procesiune(probabil Lapedatu și mitropolitul Bălan să fi insinuat ...)

Îi explic că, în mod normal, **nu poate supăra acest lucru pe ortodocși** că **Regele e hotărât să participe** și că, în definitiv, **iau asupra mea toată răspunderea.**

De altfel, dacă vrea, poate să-l întrebe pe Rege.

Regele, întrebat, răspunde că nu renunță la procesiune, decât dacă ar ploua cu găleata. [---]

()Valeriu Pop, cuvântare :

<Sire, **Majestatea Voastră a binevoit a onora cu Înalata Sa prezență, marea sărbătoare de azi, care este o afirmare impunătoare a forței spirituale și creatoare a națiunii.**

...Înfrățirea bisericii ortoxe și greco-unite

În această duminică de toamnă târzie, **s-au înfrățit din nou cele două biserici naționale:**

Biserica Ortodoxă și Biserica română unită; s-au înfrățit în entuziasta lor **mărturisire de credință față de Tron și neam.** Între cele două biserici naționale, **pot să fie diferențieri de**

dogme, în disciplină sau organizare

Una suntem însă , Sire, în dogma dinasticismului și în disciplina naționalismului.

După cum, în trecutul vijelios de crâncene suferințe, cler și norod au mers mână în mână , au înfruntat cot la cot toate vicisitudinile până la împlinirea vremurilor:

unirea tuturor românilor , înfăptuită de în veci slăvitul Rege Ferdinand I cel Leal,

astfel și în prezent , **cele două biserici naționale** înțeleg - la Augustul îndemn al Majestății Voastre - **să lucreze în frățească și creștinească armonie** la așezarea temeliei spirituale care , singură , poate înlesni descătușarea tuturor forțelor creatoare ale națiunii și durarea solidă a vieții naționale între hotarele întregite.

...Una vom fi și pe viitor, în vecii vecilor , **slujind cu credință pe Majestatea Voastră și nesfârșitul șir de vrednici urmași ai Majestății Voastre , în folosul strălucitului viitor hărăzit neamului românesc.**

...Confesiunile catolice, calvine,luterane și mozaice

La afirmarea națională și creștinească de azi a românismului ,participă cu toată căldura și **Biserica Catolică de rit latin**,prin prezența activă a înalților ei prelați și a unei delegații de mireni reprezentativi. **Iau parte la sărbătoarea noastră și reprezentanții autorizați ai confesiunilor calvine , luterane și ai cultului mozaic.**

Când prin vorbă și fapte **se face din nou mărturie în fața lumii că minoritățile etnice și profesionale din România sunt devotate Tronului și Patriei** , suntem în drept a sublinia **semnificația acestei mărturii în Lugoju românesc** ,situat nu prea departe de granița apuseană.

...Consolidarea națională

Sire,

Această impresionantă **unanimitate de sentimente dinastice și patriotice**,mă îndrituiește să arăt că **populația provinciilor de peste munți**,cea din cuprinsul **Ardealului, Crișanei, Maramureșului** și din falnicul **Banat** , fără deosebire de limbă și confesiune , **stă credincioasă în jurul Tronului** .și, încrezătoare în înalta înțelepciune a iubitului ei Rege, este gata la orice efort pentru **opera grea de consolidare** și la orice sacrificiu întru **apărarea granițelor pentru totdeauna intangibile.**

Adânc mișcat de a putea da expresie acestor sentimente , strig din toată inima ,

Să trăiți Sire, Rege al consolidării noastre naționale !

Trăiască Măria Sa Mihai, Marele Voievod de Alba Iulia !

Trăiască Augusta Familie Regală !

Trăiască România întregită , una și în veci nedespărțită ! >

[**Relatează apoi mulțumirea tururilor : a Regelui, a colegilor de guvern, abisricii ortodoxe, etc etc. "Sunt mulțumit la extrem de serbările din Lugoju**, pe care le consider ca **încoronare a operei mele de 5 ani**, tenace și sistematică , în același timp extrem de grea :

de a descătușa Biserica unită din lanțurile unui servilism fără rost și fără roade față de Maniu, de a conduce la o atitudine independentă în viața publică, a-i crea **legături directe cu factorii de guvernare** și, în special , **cu Coroana**,și astfel a-i **reda autoritatea , importanța și simpatia ce i se cuvin** ,potrivit glorioșului ei trecut și misiunii ei mari de viitor " [-----]

Valeriu Pop /

21-23 oct.Cluj

În seara de 22 fac o vizită lui **Vaida -Voievod.**, cu care mă întrețin cordial și fără rezerve.

Rămân cu convingerea că **Vaida nu mai crede în partide** și **asteaptă salvarea de la un guvern personal și autoritar** .[-----]

-27-31 oct.'34:Skoda!

-27 oct.Sinaia.Audiență la Rege

La orele 4,30 , audiența la Rege.

[LD: iată o mărturie directă asupra "*independenței*" Justiției în România !

Carol II, prin interpuși, influențând finalizarea Raportului;

Interpușii - în cazul de față Valer Pop, - influențând voința regală.

Pop jucând pe mai multe "cărți" : ca ardelean, dorind scoaterea lui Maniu din Cauză ; ca exponent al "destinderii" dintre PNL și PNT , dorind scoaterea lui Madgearu ;

Carol II - măcinat de antipatii față de politicieni, dar apărând onoarea militară, întărindu-și resentimentul **de a nu mai colabora cu PNT vreodată !** Și era oct. 1934!]

"Trecem la discutarea **afacerii Skoda**. Expun rezultatele anchetei și divergențele de opinii din sânul guvernului , arătând cinstit toate argumentele. Expun părerea mea și considerentele pe care mă sprijin. **Conchid categoric la scoaterea lui Iuliu Maniu.**

-**Regele**, de la început și până la urmă, **împărtășește și aprobă părerile mele**, conchide clar și categoric : **lipsa de sancțiuni, înseamnă căderea guvernului**, oricât ar vrea Suveranul să ne susțină. **Nu admite ca pe chestia contractului să fie dat în judecată numai un ostaș, g-ralul Cihosky ; nu este oportun și politic a da în judecată pe Iuliu Maniu** , chiar dacă logica concluziilor ar suferi. **Deci, Iuliu Maniu să fie scos din cauză.**

Darea în judecată a lui Virgil Madgearu însă nu poate fi evitată.

Chestia **Mihai Popovici și Boilă** , oricât de interesantă, **este lăaturalnică.**

-**Revin la ideea unora că asta ar duce la solidarizarea PNT cu Madgearu și la eșecul acțiunii de destindere.**

Regele se ridică de la masă , **ripostând apăsat și categoric :**

< **Nu crede în această solidarizare , deoarece Madgearu este detestat în propriul partid ; dacă , însă , această solidarizare s-ar produce, ar fi ultima dovadă că sunt ticăloși de sus și până jos, și, în acest caz, Suveranul nu mai vrea să știe de PNT, nici acum , nici în viitor, vreodată.>**

Iau act de părerile regale cu satisfacția că a consimțit în mod definitiv la scoaterea lui Iuliu Maniu din cauză și-l felicit pentru acest gest regal. "[-----]

-30 oct.'34, București, cu Tătăreanu

Ora 10, la Tătăreanu : **rămâne morțiș la formula de a nu da în judecată pe Madgearu .** Caut să-l conving , deoarece formula ar apărea Regelui și opiniei publice **ca o mușamalizare. Nu izbutesc.** Se vede că trebuie să fie ceva adevărat din ce se zvonește **târguiala încheiată cu național-țărăniștii : scutirea de sancțiuni a oamenilor politici , în schimbul pretinsei destinderi .** [-----]

Ora 8 seara , la Tătăreanu :

Regele a acceptat formula **cu scoaterea lui Madgearu din cauză. Mă roagă să convin la această formulă și să dau o mână de ajutor ca Raportul să fie sobru , obiectiv și documentat** [--]

-31 oct.'34, contrapropunerea condiționată a lui Maniu

Vizita lui Zaharia Boilă , care spune că are **misiunea de la Iuliu Maniu să-mi propună scoaterea din cauză a lui Iuliu Maniu în schimbul încetării campaniei contra Regelui și Elenei Lupescu. Îl asigur că Iuliu Maniu nu va fi pus în cauză.**

În ce privește campania contra Regelui și a Elenei Lupescu , este **liber să acționeze cum îl va îndemna patriotismul și cavalerismul său.** [-----]

Valeriu Pop / sept.-oct.'34

() Valer Pop -notă

(Cf. "Parlamentul românesc" , 6 oct.'34)

Fost **național-ardelean** (ramura greco-catolică) ; fost partizan **cuzist** ; fost independent expectativ ; fost **iorghist** (Iorga l-a făcut ministru Ardealului) ; fost **argetoianist** (ministru al Justiției) ; avocat provincial , arivist.

După căderea gov. Iorga -Argetoianu , **a balansat între G de F și Maniu și Gh.Brătianu .**

După căderea gov. Vaida , și-a depus candidatura ca "independent" pe lista unui văr liberal, **ajungând în Parlament .** Descoperind **jocul "grupului H" , a căutat să-l submineze pe șeful liberalilor ardeleni, Al.Lepădatu , ca preț al unei șefii .** A izbutit: este ministru de stat !

41.) **Petre Constantinescu -Iași**, interview, 14 oct.'34

("Clopotul" , an II, nr. 56, 14 oct.'34)

[LD: pentru cei care mai au vreo îndoială ce se afla în spatele **Congresului mondial antifascist** și a "**puilor**" săi etichetați "**Comitete Naționale Antifasciste**" din diverse țări,ată o dovadă publică fără echivoc.]

▣ **Plenara mondială antifascistă**

-*Ce impresii aveți de la plenara mondială antifascistă ?*

-P.C : Această plenară a fost un adevărat congres ; **80 de membri** din **comitetul mondial antifascist**, reprezentând **24 de țări** de pe tot globul ;

/Rapoartele lui Șvernic(sindicat URSS) și Stasovei (Ajutorul Roșu)

-**Rapoartele** au precizat situația mondială din ultimele 6 luni (plenara din dec.'33) .

-P.C : S-au impus **Raportul lui Șvernic** (delegatul celor 19 milioane de lucrători din sindicatele Uniunii Sovietice) ,și **Raportul Stasovei** (Ajutorul Roșu) - care a vorbit despre victimele fascismului și ajutorarea lor)

▣ **Forțele fasciste din România**

/Fățișe (legionarii, cuziștii)

/Indirecte (guvernul)

-Cum vedeți manifestarea forțelor fasciste la noi ?

-P.C : Ele se manifestă **fățiș** , ca de pildă "**activitatea**" **bandelor cuziste sau a Gărzii de Fier** , ce atacă și devastează localurile celor ce-i demască ; sau **indirect**, prin **legile , măsurile și ilegalitățile guvernului** , care tind la **înălțuirea libertăților** și-n același timp la **fascizarea ideologică a tineretului** (educație premilitară , numerus clausus deghizat , etc ...)

▣ **Frontul Antifascist din România**

[LD:Nu cred că ecazul să dezvolt acest subiect .Este tratat în câteva zeci de cărți din istoriografia comunistă până la sațietate,în "epoca Ceaușescu.Vă mai amintiți ? Cărțile există Dar iată ,cf unui ziar de epocă, cât de "îngrădiți" erau în libertatea lor de propagandă ...]

-Cum se organizează lupta antifascistă la noi ?

-P.C : Lupta este grea ,dar ea se duce pe toate căile . Iată, de pildă, în presă avem nu mai puțin de **7 ziare** - deocamdată **săptămânale - antifasciste** : "**Clopotul**" la Botoșani, "**Ecoul**" la Iași, "**Cuvânt Nou**" la Brașov, "**Echipa**" la București, "**Svetlana**" , în bulgărește, la Silistra, un ziar în ungurește și unul în rusește la Chișinău .

Pretuindeni se creează Comitete noi antifasciste :Bălți și Ismail, în Basarabia ; Galați, Iași , Tg.Mureș etc. Se deschid **noi localuri** : numai la **București sunt 3** ; Se deschid **noi comitete în întreprinderi** :numai în **București sunt 18** ;

▣ **Asociația "Amicii URSS"**

-Care este scopul **asociației " Amicii URSS "** ?

-P.C :Ea s-a creat din **nevoia de a cunoaște sistematic și cât mai repede colosul de la răsărit** , asupra căruia **o tăcere criminală a fost impusă până-n prezent** de **organele noastre de guvernământ,orbe și surde.**

Ea s-a creat **după exemplul și-n legătură cu similitudinile din străinătate** , cu singurul și importantul scop **de a cunoaște marile realizări din Uniunea Sovietică** și de a le face cunoscute și la noi .

Ea cuprinde **aderenți de orice culoare politică, căci politica n-o interesează**

▫Conferința antifascistă de la București

-Ce impresie aveți de la Conferința de la București ?

-P.C : Au participat intelectuali și muncitori care au căzut de acord asupra scopului .

S-a hotărât publicarea unui **Buletin al Asociației** , ca și trimiterea unei delegații la marile serbări de la 7 noiembrie , aniversarea construirii statului sovietic.

Asociația are ,deja , 2 comitete regionale , la Cluj și Iași,și comitete locale la Ploești, Pitești ș.a.

#Maltratarea și calomnierea antifasciștilor români

-Ce părere v-a făcut **maltratarea antifasciștilor români** de către autorități ?

-P.C :Este încă un gest de barbarie , specific nu numai autorităților românești ,ci caracteristic regimului de teroare pe care l-au impus conducătorii societății capitaliste , în agonie și -n disperare .Injuriile aduse lui Callimachi, Socor și celorlalți luptători ,îi cinstesc, căci masele văd în ei apărătorii demni ai lor, pe care-l vor susține și urma.

Peste barbarii și piedici, mișcarea antifascistă crește .

P.Constantinescu -Iași / 14 oct.'34

42.)CNA + Liga Muncii + PSU = Front Unic , 17 oct.'34

(Arh.CC al PCR , fond 22 , dosar 4 135 , f 95-96)

[LD : o dovadă fără echivoc al adevăratului profil al CNA, Liga Muncii și PSU și a liderilor lor, ce vor fi răsplătiți cum se cuvine , după 1944.Cum s-ar spune."agenții sub acoperire" ai PCR]

▫FUM - program de revendicări

Proces -verbal

Comitetul Național Antifascist și CC al PSU , conștiente de pericolul fascismului și războiului , au încheiat un **front unic de luptă** , pe baza următorului program de revendicări :

#Împotriva

Împotriva : **stării de asediu** , regimului de distrugere fizică și morală a deținuților politici antifasciști, **legii apărării statului** (Mârzescu, Mironescu , Antonescu) , legii pretensei **apărării a muncii naționale**, legilor de **militarizare și fascizare a tineretului** (OETR și premilităria) ,**prestațiilor în natură și muncilor silite**, executărilor silite ,Gărzii de Fier și a cuziștilor ; condamnării lui Scarlat Calimachi .

▫Pentru ...

dreptul de întrunire , organizare și presă ;**eliberarea ceferiștilor** de la Grivița și a tuturor antifasciștilor ; **eliberarea lui Thaelman**, și a tuturor antifasciștilor din Germania, Austria , Italia .Redarea **drepturilor politice** condamnaților eliberați din închisoare , **Boris Ștefanov , MGBujor**, ș.a. Aceste acțiuni vor fi conduse de un **CC de coordonare**, format din câte 5 membri ai **PSU, CNA, Liga Muncii** .La centru și la județe. [-----]

Semnăturile

[LD: acești semnatari își vor adjudeca deplina identitate , după 23 august '44]

Semnat : **Constantinescu-Iași ,M.Roller,Callimachi, Țiulescu** (CNA) , **C.Popovici, Ștefan Voitech , Ilie Dumitru** (PSU) Făcut la București, astăzi, 17 oct.'34

PSU-CNA / 17 oc'34

43.)Răspunsul PSD la propunerea PCR de Front Unic ,2 oct.'34

("Lumea Nouă " , nr.41, 7 oct.'34 , p. 1)

[LD : Cine pe cine a păcălit ! ? Cine pe cine a învins ? ! Pe termen scurt . Pe termen mediu. Pe termen lung. Cum dracu' să tratez această problemă în cazul partidelor socialiste și comuniste ? Să le dau, pe rând, cuvântul , nu este suficient . Voi vedea...]

▣Comunicatul PSD

Comisia Executivă a partidului social-democrat s-a întrunit marți, **2 octombrie**, și a discutat propunerile pentru realizarea unui **front unic** și a dat următorul **Comunicat** :

" **Comisia Executivă a Partidului Social-democrat** , luând în discuțiune propunerile de " front unic" venite de la **Liga Muncii , Ajutorul Roșu și Comitetul Național Antifascist** ;

" **Constată** că, **pentru prima dată**, aceste organizații **renunță la limbajul lor provocator și calomnios** și-și fac propunerile într-un limbaj corect, care merită un răspuns ;

" **Constată** că, **pentru prima oară** , aceste organizații **renunță la propunerile lor provocatoare și irealizabile**, punându-se pe terenul democrației , a libertăților cetățenești și a nevoilor imediate ale clasei muncitoare .

"**Constată** cu bucurie **evoluția acestor organizații** care, dacă se va menține, **va permite pentru viitor o apropiere** a organizațiilor muncitorești învrăbite astăzi, ceea ce va întări mult **forța de apărare și de luptă a clasei muncitoare din România** .

" **Comisia Executivă a Partidului Social- democrat** **consideră însă că ratativele cu aceste organizații sânt lipsite de seriozitate și nu pot duce la vreun rezultat atâta vreme** cât , de la aceste tratative , **lipsește partidul politic care le inspiră [PCR]** și care , pe deasupra tratativelor și înțelegerilor , **își păstrează mâna liberă .**"

" **Partidul Social-democrat nu poate duce tratative și iscăli înțelegeri cu organizații anexe , cu reprezentanți anonimi care prezintă propuneri neiscălite, ci înțelege să ducă tratativele numai direct de la partid , cu conducerea responsabilă a partidului comunist, dacă acest partid a făcut aceeași evoluție pe care au făcut-o unele partide comuniste din străinătate ,adică dacă partidul comunist din România înțelege să se pună pe terenul legalității și al democrației .**

" **Partidul social democrat din România , dornic de a da cât mai grabnic , clasei muncitoare un instrument puternic de apărare , în împrejurările grele de astăzi, așteaptă răspunsul direct și cinstit al partidului comunist , pentru încheierea unui pact de neagresiune și de înțelegere între partidele muncitorești , cel puțin așa cum statul comunist rus , ajuns la înțelegerea realităților , a încheiat un pact de neagresiune și de înțelegere chiar cu statele burghize -capitaliste .**

"Comisia Externă a PSD consideră că **numai astfel** se va putea ajunge la **o apreciere leală** între fracțiuni și, în cele din urmă, **la unitatea deplină** pe care o dorește partidul social- democrat
"Răspunsul PSD / 2 oct.'34

44.)Răspunsul PCR , la răspunsul PSD , 7 oct. '34

(Arhiva ISISP, Cota A XVIII, -20, inv. 703)

[LD :se explică că PCR a avut 3 inițiative de acest fel : apr.'33, nov.'33, iul.'34 ; că , de fiecare dată , PSD a respins aceste propuneri]

cu lehamite , dau și această categorie de documente care au fost popularizate cupeste măsură de istoriografia comunistă. Asemenea lui, sunt altele, cu sutele. Dar nu doresc să eludez .

Dincolo de minciunile proferate, de erorile făcute , de orbirea de clasă, de fanatismul care i-a împins până la trădarea de țară ;sau poate pornind de la ele....

Dincolo de suspiciunile reciproce, de calomniile reciproce, pe care și le aruncau cele două partide, atunci, în 1934.

Știind destinul tragic care-i aștepta pe unii (de la Cominternul pe care îl slujeau cu fanatism :Elena Filipovici , Ștefanchi -Gorn , Lucrețiu Pătrășcanu- ș.a. - primii în URSS, ultimul în România)totul pare de domeniul absurdului și al ororii.]

Vezi pe larg fișier **fișier B:PCR'33--'36** LD : Sublinierile, colorările, semnele , îmi aparțin .

#Un pretext motivând respingerea

" Proleari din toate țările, uniți-vă !"

Către Comisia Executivă a PSD

1. C.C al PC din România a luat cunoștință de **angajamentul dvs** față de Conferința organizațiilor dvs din vechiul regat cât și de **hotărârea dvs,din 2 octombrie** , publicată în presă, și prin care **respingeți propunerea pentru încheierea frontului unic**, adresată dvs . **de către o serie de organizații antifasciste din România,sub pretextul că dvs sunteți gata să duceți tratative < numai direct de la partid la partid cu conducerea răspunzătoare a Partidului Comunist >**

#Liga Muncii, CNA , Ajutorul Roșu - nu sunt anexe ale PCR ...

Neintrând în cercetarea mobilului care va condus să declarați acele organizații drept **pretinse "anexe" ale Partidului nostru**, ceea ce în mod efectiv **poate face numai un bun serviciu fasciștilor și Siguranței -**

CC al PC din România **ia cu mulțumire la cunoștință declarația dvs.că sunteți gata să intrați în tratative cu Partidul Comunist din România . "**

#Internaționala Comunistă (și secțiunile ei) au o singură cale politică

2.În ce privește condiția preventivă pusă de dvs, intrării în asemenea tratative și anume **[...se citează condițiile ..]** noi **putem să vă aducem la cunoștință** numai ceea ce dvs vă este foarte cunoscut .În **Internaționala Comunistă** , **spre deosebire de Internaționala a II-a, există numai o singură linie politică în toate chestiunile fundamentale** ale mișcării proletare , linie care obligă și care este sever realizată **de toate secțiile ei , franceză, spaniolă sau italiană , ca și de cea românească.[.....]**

#O capcană întinsă PCR-ului

La a doua condiție preventivă a procedării la tratative , dvs spuneți :< **dacă PCR înțelege să se pună pe terenul legalității și al democrației . >**

Pentru noi, și credem că și pentru muncitori, membri ai PSD, **nu este destul de clar ce conține în sine această condiție .Dacă ea trebuie înțeleasă în sensul că PCR trebuie să aibă posibilitatea - cum o are PSD - de a duce în mod legal, deschis , activitatea sa [-----] PCR primește această condiție.**

Dacă însă condiția pusă de dvs se cuvine a fi înțeleasă în sensul că dvs căutați să dobândiți închinarea PCR în fața fărădelegilor burgheze , în fața regimului legilor excepționale, al stării de asediu, în fața regimului de teroare turbată , [-----] căutați să obțineți de la PCR ceea ce caută fără rezultate clasele stăpânitoare din România , care aruncă contra PCR ,întregul aparat de teroare și opresiune al Statului .

#PCR este silit să lucreze clandestin și conspirativ

[LD: o recunoaștere explicită că acest partid - prin ideologie, program și acțiune - **era ilegal, adică se punea el însăși ,în afara Constituției și legislației României]**

3. Dvs, respingând de repetate ori **propunerile noastre de front unic**,v-ați referit la faptul că aceste propuneri "**nu sunt iscălite**", că sânt "**anonime**", că v-au fost aduse de "**oameni necunoscuți**" , că scrisoarea "**poate să fie de la Siguranță** .

Din cauze **de înțeles** pentru fiecare cetățean care trăește în România,**compoziția organelor centrale ale Partidului nostru , nevoit să existe clandestin, trebuie să fie conspirativă.** [se argumentează pe toate fețele de ce PCR nu poate să renunțe la această conspirativitate]

#Delegațiile celor două partide să plece în URSS !

[LD: două lucruri foarte importante :pe de o parte ,**afirmarea autorității Kominternului "singura instanță competentă" în a aviza acțiunile PCR ;și ,ca o culme a cinismului (ipocriziei) de care se servea , invitația ca delegații celor două partide să meargă în URSS , pentru a-și**

reglementa relațiile .]

"Dacă însă dvs dați acestei chestiuni formale o asemenea importanță și ea îngreunează avansarea cauzei frontului unic în România , **noi vă propunem următoarea ieșire : conducerea Partidului nostru și conducerea Partidului dvs își trimit delegațiile lor împuternicite în URSS**, unde dvs veți putea să primiți confirmarea suficient de autoritară a mandatelor delegației noastre din partea **Internaționalei Comuniste , singura instanță competentă în această chestiune.**"

Iar tratativele însăși vor avea loc **în țara unde au fost nimicite clasele exploataoare și asupritoare, și unde puterea aparține , în întregime , muncitorilor și țăranilor.**"[.....]

Noi sperăm că această propunere a noastră va primi susținerea dvs.

De asemenea **noi sperăm că reluarea legăturilor diplomatice între România și URSS va fi folosită** de clasa muncitoare și de organizațiile muncitorești din România."[---]

CCal PCR ,M.Cioban [El.Filipovici]

Răspunsul CC PCR / 7 oct.'34

45.)Petre Constantinescu -Iași, interview, 14 oct.'34

("Clopotul" , an II, nr. 56, 14 oct.'34)

[LD: pentru cei care mai au vreo îndoială ce se afla în spatele **Congresului mondial antifascist** și a "puilor" săi etichetați "**Comitete Naționale Antifasciste**" din diverse țări,ată o dovadă publică fără echivoc.]

▫Plenara mondială antifascistă

-Ce impresii aveți de la **plenara mondială antifascistă ?**

-PC : Această plenară a fost un adevărat congres ; **80 de membri** din **comitetul mondial antifascist**, reprezentând **24 de țări** de pe tot globul ;

/Rapoartele lui Șvernici(sindicate URSS) și Stasovei (Ajutorul Roșu)

-**Rapoartele** au precizat situația mondială din ultimele 6 luni (plenara din dec.'33) .

-P.C : **S-au impus Raportul lui Șvernici** (delegatul celor 19 milioane de lucrători din sindicatele Uniunii Sovietice) ,și **Raportul Stasovei** (Ajutorul Roșu) - care a vorbit despre victimele fascismului și ajutorarea lor)

▫Forțele fasciste din România

/Fățișe (legionarii, cuziștii)

/Indirecte (guvernul)

-Cum vedeți manifestarea forțelor fasciste la noi ?

-PC : Ele se manifestă **fățiș** , ca de pildă "**activitatea**" **bandelor cuziste sau a Gărzii de Fier** , ce atacă și devastează localurile celor ce-i demască ; sau **indirect**, prin **legile , măsurile și ilegalitățile guvernului** , care tind la **înălțuirea libertăților** și-n același timp la **fascizarea ideologică a tineretului** (educație premilitară , numerus clausus deghizat , etc ...)

▫Frontul Antifascist din România

[LD:Nu cred că ecazul să dezvolt acest subiect .Este tratat în câteva zeci de cărți din istoriografia comunistă până la sațietate,în "epoca Ceaușescu.Vă mai amintiți ? Cărțile există Dar iată ,cf unui ziar de epocă, cât de "îngrădiți" erau în libertatea lor de propagandă ...]

-Cum se organizează lupta antifascistă la noi ?

-P.C : Lupta este grea ,dar ea se duce pe toate căile . Iată, de pildă, **în presă avem** nu mai puțin de **7 ziare** - deocamdată **săptămânale - antifasciste** : "**Clopotul**" la Botoșani, "**Ecoul**" la Iași, "**Cuvânt Nou**" la Brașov, "**Echipa**" la București, "**Svetlana**" , în bulgărește, la Silistra, un ziar în ungurește și unul în rusește la Chișinău .

Pretuindeni se creează Comitete noi antifasciste :Bălți și Ismail, în Basarabia ; Galați, Iași , Tg.Mureș etc. Se deschid **noi localuri** : numai **la București sunt 3** ; Se deschid **noi comitete în întreprinderi** :numai în **București sunt 18** ;

▣Asociația "Amicii URSS"

-Care este scopul **asociației " Amicii URSS "** ?

-P.C :Ea s-a creat din **nevoia de a cunoaște sistematic și cât mai repede colosul de la răsărit** , asupra căruia **o tăcere criminală a fost impusă până-n prezent de organele noastre de guvernământ,orbe și surde.**

Ea s-a creat **după exemplul și-n legătură cu similitudinile din străinătate** , cu singurul și importantul scop **de a cunoaște marile realizări din Uniunea Sovietică și de a le face cunoscute și la noi .**

Ea cuprinde **aderenți de orice culoare politică, căci politica n-o interesează**

▣Conferința antifascistă de la București

-Ce impresie aveți de la **Conferința de la București** ?

-P.C : Au participat **intelectuali și muncitori** care au căzut de acord asupra scopului .

S-a hotărât publicarea unui **Buletin al Asociației** , **ca și trimiterea unei delegații la marile serbări de la 7 noiembrie** , aniversarea construirii statului sovietic.

Asociația are ,deja, **2 comitete regionale** , la Cluj și Iași,și **comitete locale** la Ploești, Pitești ș.a.

#Maltratarea și calomnierea antifasciștilor români

-Ce părere v-a făcut **maltratarea antifasciștilor români** de către autorități ?

-P.C :Este încă **un gest de barbarie** , specific nu numai autorităților românești ,ci **caracteristic regimului de teroare** pe care l-au impus **conducătorii societății capitaliste** , **în agonie și -n disperare** .Injuriile aduse lui **Callimachi, Socor** și celorlalți luptători ,**îi cinstesc, căci masele văd în ei apărătorii demni ai lor**, pe care-l vor susține și urma.

Peste barbarii și piedici, **mișcarea antifascistă crește .**

P.Constantinescu -Iași / 14 oct.'34

46.)**CNA + Liga Muncii + PSU = Front Unic , 17 oct.'34**

(Arh.CC al PCR , fond 22 , dosar 4 135 , f 95-96)

[**LD** : o dovadă fără echivoc al **adevărului profil al CNA, Liga Muncii și PSU** și a liderilor lor, ce vor fi răsplătiți cum se cuvine , după 1944.Cum s-ar spune."**agenții sub acoperire**" ai PCR]

▣FUM - program de revendicări

Proces -verbal

Comitetul Național Antifascist și **CC al PSU** , conștiente de pericolul fascismului și războiului , au încheiat un **front unic de luptă** , pe baza următorului **program de revendicări** :

#Împotriva

Împotriva : stării de asediu, regimului de distrugere fizică și morală **a deținuților politici** antifasciști, **legii apărării statului** (Mărzescu, Mironescu , Antonescu) , legii pretensei **apărării a muncii naționale**, legilor de **militarizare și fascizare a tineretului** (OETR și premilităria) ,**prestațiilor în natură și muncilor silite**, executărilor silite ,Gărzii de Fier și a cuziștilor ; condamnării lui **Scarlat Calimachi** .

▣Pentru ...

dreptul de întrunire , **organizare și presă** ;**eliberarea ceferiștilor** de la Grivița și

a tuturor antifasciștilor ; **eliberarea lui Thaelman**, și a tuturor antifasciștilor din Germania, Austria , Italia .Redarea **drepturilor politice** condamnaților eliberați din închisoare , **Boris Ștefanov , MGBujor**, ș.a. Aceste acțiuni **vor fi conduse de un CC de coordonare**, format din câte 5 membri ai **PSU, CNA, Liga Muncii** .La centru și la județe. [-----]

Semnăturile

[LD: **acești semnatari își vor adjuceca deplina identitate , după 23 august '44]**

Semnat : **Constantinescu-Iași ,M.Roller,Callimachi, Țiulescu** (CNA) , **C.Popovici, Ștefan Voitech , Ilie Dumitru** (PSU) Făcut la București, astăzi, 17 oct.'34
PSU-CNA / 17 oc'34

47.)Raportul BP al CC al PCR către Secretariatul țărilor Balcanice al Cominternului,9 nov.'34

(Arh.CCaI PCR, fond 1, dosar 132, inv.8, filele 89-107)

[LD : **Extrag doar câteva titluri de capitole și informații, care probează : pe de o parte , radicalismul lui Iacobovici , pe de altă parte procedeul " pârei " la forurile superioare . Este clară punerea la zid a lui Iacobovici . Deasupra tuturor, subordonarea PCR ... secției Balcanice din Comintern.]**

▣ Frontul unic

În mart.'33, când CC al PCR , ca toate secțiile Internaționalei Comuniste, au primit **Directiva** Internaționalei, cu privire la **crearea frontului unic**, cu PSD, **Marosi [Iacobovici] s-a opus acestei Directive**, motivând-o de faptul că PSD nu dorește ; în oct.'33, la inițiativa lui Bujor, apoi în nov.'34 , când s-a reluat chestiunea, **Marosi s-a pronunțat împotriva inițiativei .**

▣ Mișcarea țărănească

În iun-iul '33 , **Marosi a susținut stăruitor că mișcarea revoluționară țărănească a intrat într-o nouă etapă , în care țărani trebuie să ocupe nemijlocit pământurile moșierești.** BP a intervenit și a pus problema la punct , la Plenara din iul.'33 .
Dar Marosi nu a făcut cotitura necesară !

▣ Mișcarea național-revoluționară

La sfârșitul lui iul.'34 , **Marosi a încercat să revizuiască hotărârile BP [al CCaI PCR] , și hotărârile BLS [secțiunea balcanică a I.C.]** cu privire la **crearea și transformarea OPM [opoziția din Partidul Maghiar] , într-o organizație național revoluționară independentă , neânțelegând importanța atragerii țărănimii și a lozincii autodeterminării .**
Raport BP către BLS / 9 nov.'34

48.)Comunicatul PSD : întreruperea tratatelor cu PCR , 11 nov.'34

▣ Ruperea tratatelor PCR -PSD

("Lumea Nouă" , 11 nov.'34)

Comit.Exec. al PSD , luând în discuție răspunsul PCR , la propunerea făcută de noi la 2 oct.'34 ,Constată cu regret că PCR n-a înțeles încă lucrul elementar :să înceteze orice lupte reciproce, insultele și calomniile.Atât în **scrisoarea -răspuns ilegală** , cât mai ales în **presa legală** de care dispun membrii și simpatizanții săi, **continuă să folosească calomniile obișnuite ,refuză să facă pact de neagresiune și nu vor să-și ia răspunderea pentru organizațiile -anexe ce-i sunt afiliate ,** ceea ce dovedește că **vor continua lupta fratricidă.**Având în vedere că PC nu a dat dovadă că vrea sincer front unic,

PSD sistează orice discuție, continuând singur lupta pentru apărarea intereselor clasei muncitoare .
PSD / 11 nov.'34

49.)I.Hudiță(PNT, ex lupist), arestarea lui Petre Constantinescu - Iași , 12 dec.'34

(DAD, MO 14, 12 dec.'34, p. 244 ; DS, MO 13, 13 dec.'34, p. 125)

[P.Constantinescu a fost arestat la Chișinău . I.Hudiță (la Cameră) și D.R. Ioanițescu (la Senat) adresează ministrului de Război o comunicare , în care cer eliberarea acestuia . Foarte bine , foarte frumos , foarte democratic ! Dar dubios fără nici o îndoială . Opiniile lor despre profesor credulitatea (sau naivitatea , sau duplicitatea) unora ; pe de altă parte, pentru a detecta amprenta adversității , mai ales la ceea ce se numea **aripa "stânga" a PNT**. [Absolut din întâmplare I.Hudiță, socrul istoricului Dan Berindei , dar asta este altă poveste]

#Un prof.univ. arestat abuziv !

-I.Hudiță : " Ca rezultat al unei **campanii de defămare , lipsită de orice justificare , autoritățile militare din Chișinău** au arestat de 15 zile pe **profesorul Constantinescu** . Ca protestare contra acestei **arestări abuzive**, prof. **N.Constantinescu -Iași** a declarat de la început **greva foamei**. Nici unui **membru al familiei nu-i este permis să-l vadă**. **Avocatului Paraschivescu -Bălăceanu , i s-a refuzat intrarea în închisoare .** " **Această arestare** și punere în secret e cu atât mai **scandaloasă** ,cu cât este vorba de un **profesor universitar , un intelectual** de mare valoare , cu reputație științifică definitiv consacrată , atât în cercurile intelectuale din țară , cât și din străinătate.

#Influența lui binefăcătoare în mișcarea muncitorească !

"E o concepție profund greșită, de a se crede că **prezența lui , ca și a altor intelectuali , în mișcarea muncitorească , poate constitui o primejdie**. Din contră , modul de luptă ca și **metodele de acțiune** și de instruire a acestei muncitorimi, **se vor resimți de o influență binefăcătoare** din partea acestor intelectuali."

/Sanționarea autorităților militare abuzive !

" **Protestând** contra **regimului nedrept la care este supus profesorul Constantinescu** , îl rog pe d-l ministru al Apărării Naționale **să dispună eliberarea lui imediată** și **să aplice sancțiuni severe autorităților militare abuzive din Chișinău**.

" Totodată , rog să mi se pună la dispoziție , prin biroul Camere, **dosarul** privitor la această arestare , **pentru a vedea dacă nu e cazul să dezvolt o interpelare "**

I.Hudiță / 13 dec.'34

50.)Panait Istrati :CZCodreanu și M.Stelescu , dec.'34

("Lupta" , an XIII, ? dec.'34)

[LD : am **o fișă - semnal** prinsă de acest doc., în care semnez **testamentul** original al lui **M.Stelescu** din 12 oct.1934 ,în care **îl indică pe Codreanu ca autor moral al asasinării lui Duca**(Arhiva ISISP, fond XV, d.451, vol II , f. 193 .)

Poate îl recuperez , poate îl găsesc.

Din păcate , nici scrisoarea lui Istrati nu este dată integral, ci sunt extrase din ea...]

" Lupta "

▯Despărțirea Codreanu-Stelescu

" Se știe că cei doi conducători ai "**Gărzii de Fier**" , d-nii **Corneliu Codreanu și Mihail Stelescu** , **s-au despărțit**. **Cauzele sânt multiple** și pe unele din ele d.**Stelescu**

le-a arătat în revista "Cruciada românismului".

În ultimul număr al acestei reviste , se publică o "Scrisoare deschisă adresată dreptei" , semnată de cunoscutul scriitor și luptător de stânga, d.Panait Istrati.

-Panait Istrati -dec.'34

#Antisemitismul legionar practicat de antisemitismul bolșevic

"El nu poate exista decât ca sentiment personal. L-am văzut practicat de către foarte buni comuniști și în Rusia sovietică. Oricine e liber să simtă o aversiune când dă mâna cu un evreu (cu un turc, cu un grec, un țigan, un ungur, și așa la infinit ,adică să fie xenofob)

El poate fi un sentiment înăscut, adică să n-aibă la bază nici un motiv de ordin material , așa cum cineva nu poate să sufere mâncarea de morcovi sau praz .

Dar atât !Și în cazul acesta - așa cum e de rigoare când te afli la o masă unde s-a servit praz - buna cuviință ne impune să nu strâmbăm din nas când un evreu (sau altă națiune) ne adresează cuvântul. [-----]

-Dictatura legionară este dictatura bolșevică

" Dictatura , oricare ar fi ea, **e un semn de bătrânețe al organismului social.**

Ea este sistemul care suprimă adversarului toate mijloacele de luptă ,pentru a și le apropia și practica singură. așa cum un moșneag ar lega cobză un tânăr voinic și l-ar bate apoi pe odihnitelea.

" Un moment **am crezut că bolșevismul va fi o mare excepție de la regulă .**

Nu e. Desigur , în Rusia nimeni nu e jupuit în folosul personal al unei oligarhii - **dar lucrurile nu sunt departe de-a ajunge acolo .**

Căci, **de pe acum, unii trăesc foarte bine și își permit toate libertățile,iar marea masă rabdă toate privațiunile și nu crâcnește un cuvânt .** [-----]

Panait Istrati / dec.'34

51.)Asasinarea regelui Alexandru și Louis Barthou , Marsilia, 10 oct.'34

(" Universul " , an 51, nr. 278, 11 oct.'34)

▪Puternică impresie în România.

Vezi fișier Politică externă

Tătăărăscu venise la Sinaia , pentru consultări cu MSR ; reușește să-l convingă pe Titulescu **să nu mai amâne reintrarea în guvern ;** la ora 12 noaptea **Titulescu depunea jurământul !** O dată cu el și Savel Rădulescu ..

52.)Remaniere guvernamentală , 2 , 5 , 10 oct. .'34

(" Universul " , an 51, nr. 278, 11 oct.'34)

[**LD : deocamdată lipsă verigă de informație la remaniere ; apoi completez**]

-Gh.Tătăărăscu - președ. Consil de Miniștri , ministr.Armamentului , ad-interim Externe ;

-Nic.Titulescu - minstru la Externe Acceptă (Sinaia -București, 9/ 10 oct.)în seara asasinării lui Barthou

-dr.C.Angelescu - ministr.Instrucțiunii Publice ;

-Vict.Antonescu - ministr.la Justiție

-I.Inculeț - ministru de Interne ;

-I.Nistor - Ministr Muncii și Ocrotirii ;

-VPSassu - ministru Agricultură și Domenii ;

-Al.Lapedatu - ministr.Culte și Arte ;

-**g-ral Paul Angelescu** - Apărarea Națională ;
 -**Richard Franasovici** - Lucrări Publice și Comunicații
 -**Manolescu -Strunga** - ministru Industriei și Comerțului (demis la 1 aug.'35)
 -**dr.I.Costinescu** - ministr Sănătății (va trece la Industrie și Comerț la 23 sept.'35)
 -**Valer Pop *** -ministru Secretar de Stat (ministr.Minorități , apoi ministr.la Justiție , la 1 febr.'35)
 -**Victor Slăvescu** - Ministru Finanțe ; ad-interim la Industrie ;
 -**ing.Radu Irimescu** - subsecretar de Stat al Aerului ;
 -**Dimitrie Iuca** - subsecretar de Stat Interne ;
 -**Mihail Negură** - subsecretar de Stat Agricultură și Domenii ;
 -**D.Constantinescu** - subsecretar de Stat la Finanțe , (la 23 sept .trece guvernator al BNR)
 -**Mircea Cancicov** - subsecretar de Stat la Agricultură ;
 -**Eug.Titeanu** subsecretar de Stat la Interne
 -**Gh Leon** - subsecretar de Stat la Industrie și Comerț ;
 -**Savel Rădulescu** - subsecretar de Stat Externe ;
 -**Aurelian Bentoiu** - subsecretar de Stat la Justiție (din 23 sept.'35)

/Remaniere fără știrea lui Brătianu

[LD : deocamdată lipsă verigă de informație la remaniere]

Ce se petrece cu **Dinu Brătianu** e un mister .**Guvernul a demisionat fără d-sa !**
Guvernul s-a reconstituit, fără ca d-sa să știe !Când a venit la București , **d-sa a declarat " Universului " că nu știe cauzele "crizei "pentru că nu s-a întâlnit cu Tătăreanu .**

* * *

[LD:] Cascada guvernelor.

[Vreau să urmăresc " carierele" celor din 1934sub impresia unei anchete realizate de " Lupta" , din 13 nov.'34]

Din 24 oct. 1918 până în oct 1934 , **în 16 ani** , în România au fost **24 de guverne !**

I .Primul guvern al României Mari .A durat o lună și 5 zile.

Conduc de **g-ral C.Coandă** (prim.ministr.și Externe)

Noutatea : doi basarabeni - **I.Inculeț** și **D.Ciugureanu** (miniștri fără portofoliu).

Forurile internaționale pregăteau **Tratatele de pace** menite să consfințească hotarele României Mari.

II. La 29 nov.1918, guvern Ion.I.C.Brătianu .A durat 1 an și o lună .

Pe atunci, **PNL era singurul partid organizat .**

Provinciile noi intrau în viața politică cu **Partidele lor naționale** :la 17 dec. 1918 în guvern : ardelenii **Al Vaida-Voevod, Vasile Goldiș** și **Șt.Cicio Pop** ; bucovineanul **Iancu Flondor**.

Guvernul a demisionat pentru că Brătianu refuză să semneze **Tratatul de pace....**

III. 27 sept. 1919 , guvern Arthur Văitoianu . A durat 2 luni și 3 zile .

Guvern de sacrificiu ,compus din generali + reprezentanții provinciilor unite.

IV.1 dec. 1919 ,guvern Al.Vaida -Voevod . A durat 1 an și 13 zile .

Prim guvern de alegeri sub regimul votului universal **Democrația** într-o efervescență de nestăpânit ... mari demonstrații de stradă **lorga** , cu a sa căciulă în cap, devenită simbol...

conducea Adunarea deputaților - găzduită la Ateneu devenit scenă a unui teatru politic spectaculos.Generalii - **Averescu, Rășcanu** - încă la mare cinste; **Averescu** se supără ;

ardelenii **Aurel Vlad, O.Goga, Cicio Pop** -**încă la un loc**; **Maniu în Ardeal** ;

basarabeni **Ion Inculeț și Pantelimon Halipa** -**încă la un loc...**

bucovineanul **I.Nistor** ; **Ion Mihalache, I.Borcea și dr.Lupu**

- miniștri ai noului partid țărănesc

V. 13 dec.1920 , guvern g-ral Al.Averescu . A durat 1 an și 4 zile

Vaida era în străinătate, pentru **Tratatul de pace,fiind concediat " în contumacie "**

Averescu - idolul soldaților demobilizați, a preluat guvernul și Internele.

A făcut alegeri , pe care le-a câștigat

În guvern , **C.Argetoianu , Take Ionescu , apoi Titulescu** (Finanțe)...

VI. 17 dec.1921. Guvern Take Ionescu . A durat o lună...

Suveranul a refuzat alegeri noi ... Camera averescană a refuzat guvernul nou ...

VII. 19 ian.1922 . **Guvern IICBrătianu . A durat 4 ani încheiați.**
 În sfârșit , un ciclu de guvernare normal.
 Pentru prima oară, un Parlament cu legislatură încheiată.
 Guvern și Parlament - care au dat **Constituția din 1923** și multe legi organice .
IGDuca -" moștenitorul prezumtiv " la șefia partidului ... **ministru la Externe ;**
Gh.Tătărăscu - începutul carierei " napoleoniene"(30 dec.'23) - **subsecretar de Stat**
 la Interne ... **nimeni nu bănuia că după 11 ani va ajunge prim-ministru** pentru că
frunțașii liberali - Alex.Pherekide, Al.Constantinescu, Vint.Brătianu, IGDuca -
vor dispărea rând pe rând, unii prematur, alții năpraznic .
 Guvern și Parlament - contestat și boicostat vehement de PNR și PȚ,
 care cereau guvernarea.

VIII. 30 mart.1926 . **Guvern Averescu . A durat 1 an și 3 luni .**
 A fost adus la recomandarea lui IICBrătianu .Șef al **Partidului Poporului** ,
 a făcut acele **alegeri de pomină** , organizate de **Oct.Goga** (ministru la Interne)
 coaliat cu câțiva **aredeleni din PNR** (Goldiș) , pentru a-și asigura Parlamentul ;
 a dat **Legea electorală** ;
 În vara 1927 - Regele Ferdinand, la Scoviște , în agonie ;
Averescu -Goga și-au pregătit mitralierele pentru " **marea lovitură** " .
Atunci a căzut ... " marea căramidă" : înlăturarea guvernului .

IX. 4 iunie 1927 .**Guvern Barbu Știrbey . A durat ... câteva zile...**
 A fost un fel de guvern de "uniune națională " : **Argetoianu, Lupu, Stelian Popescu ,**
Al.Lapedatu, Al.Periețeanu, I.Inculeț, M.Popovici, Pantelimon Halippa, Gr.Iunian,
 Era destinat să facă alegeri libere... dar nereușind....

X.iun.1927. **Guvern IICBrătianu . A durat 7 luni ... (până la deces)**
 La moartea lui **IICBrătianu** (1927) dr. Angelescu ar fi spus :
"Suntem nenorociți ! Au murit deșteptii și am rămas noi, proștii !"
 24 dec. 1927. **Guvern Vintilă Brătianu . A mai durat 11 luni .**

XI.10 noiembrie 1928.**Guvern Iuliu Maniu . A durat 7 luni**
 După 10 ani de opoziție înverșunată , PNT, format din cele două partide reunite, la putere.
 Criză economică , restructurare administrativă ; reforme legislative ;
 Descompletarea Regenței- criză dinastică.

XII. 7 iun.1930 .**Guvern GGMironescu . A durat 5 zile.**
 8 iun 1930. **Restaurația .Carol II**

XIII. 13 iun.1930. **Guvern Iuliu Maniu . A durat aproape 5 luni .**
Mihalache (la Interne) ; conflict cu oculța, cu Coroana ;

XIV. 10 oct.1930 .**Guvern GGMironescu . A durat 6 luni fără 3 zile**

XV. 18 apr. 1931.**Guvern Iorga - Argetoianu . A durat 1 an și aproape o lună .**
 Ideea guvernului " de tehnicieni" a dat faliment și s-a făcut întoarcerea la guvernarea cu partide.

XVI 6 iun.1932 .**Guvern Al Vaida -Voevod . A durat 2 luni**

XVII. 11 aug..1932 . **Guvern Al Vaida-Voevod . A durat 2 luni și 9 zile**

XVIII .20 oct. 1932 . **Guvern Iuliu Maniu . A durat 2 luni și 14 zile.**

XIX . 14 ian.1933 . **Guvern Al.Vaida -Voevod . A durat 1 an .**

XX. 14 nov. 1933. **Guvern IGDuca . A durat o lună și jumătate**

XXI 30 dec. .1933 .**Guv. C.Angelescu . A durat 5 zile.**
 Secerarea **generației " de aur"** , a propulsat , poate prea devreme,generația nerăbdătoare ,
 generația tânără :

XXII. 3 ian 1934. **Guv.Gh.Tătărăscu A durat 8 luni ...**

XXIII 2 oct. 1934 **Guv.Gh.Tătărăscu** (remaniere) **Era după 11 luni de guvernare ...**
Opoziția lupta însă pentru răsturnare ! Cum dracu' să caracterizez eu această instabilitate
guvernamentală ?

53.)Împotriva stării de asediu și a cenzurii , oct.'34

a) Al.Averescu , întrunire P.P. , Galați, 1 oct.'34

("Adevărul " , 2 oct.'34)

Cenzura și starea de asediu sunt "încălcări grave ale Constituției "

(citește art. 25 și 128 din Constituție)

" Dați-mi voi ca lăsând modestia la o parte , să vă întreb : **eu, mareșalul Averescu**, care am servit țara jumătate de veac, care am luat parte , efectiv, la 3 războaie glorioase, care am dat dovadă țării că sunt omul ordinei , **eu să fiu cenzurat ? Eu să fiu învinuit că nu respect legea, ordinea**, în spiritul cărora am crescut și am educat oștirea, **eu să fiu chemat la ordine, de cine ? Acești oameni** care au ațâțat la dezordine , **să vie să mă cenzureze ?**

După mine, **lucrurile nu mai pot merge așa.**

Declar că **am să lupt pe toate căile îngăduite de lege** și **am să duc în fața legii pe toți cei ce ne-au adus în situația de astăzi . "**

Averescu / 1 oct.'34

b)Congr.Federației a presei din Provincie , 1 oct.'34

("Adevărul " , 2 oct.'34)

Președ. federație - Gh.Ivanov ; secretar g-ral . Virgil Molin

Moțiune

Congresul ... luând în discuție **existența odioasă a cenzurii**, cere tuturor ziarelor din Capitală **să-și suspende apariția până la ridicarea stării de cenzură.**

Congresul ... în numele întregii prese din provincie, **se declară gata ca , în cazul când această suspendare de protest nu s-ar înlăptui, să înceteze apariția timp de 2 săptămâni "**

Presa de provincie -

c)Gh.Brătianu , întruniri județene PNL-g , 16 nov.'34

("Universul" , 17 nov. ; " Lupta" , 18 nov.'34)

În cele **72 de capitale de județe** s-au ținut **întruniri convocate de organizațiile georgiste .**

Președinții de organiz. examina situația politică.

Apoi se vota o **Moțiune** care **protesta contra stării de asediu și cenzurii** și anunța **participarea la marea adunare din Capitală;**

Apoi se trimitea o telegramă în același sens , MSRegelui ;

PNL.g ..---

54.) Gh.Brătianu , congres georgist, Oradea, 5 nov.

(" Universul" , an 51, nr. 305, 7 nov.'34)

Gh.Brătianu / 5 nov.'34

Au trecut 4 ani de lupte grele . Drumul a fost spinos. " Prietenii mei au atăcat guvernul. **Eu am să atac sistemul.** De câțva timp se petrec în țara noastră lucruri pe care nimeni nu le poate lămurii.

[-----]

/Crizele ministeriale ...

La fiecare lună o criză .Nu voi mai întreba de ce a plecat de la guvern dl Maniu sau de ce a căzut gov.Vaida , de ce și cum a venit gov.Duca ?

Mă voi mărgini să repet întrebările cari frământă azi opinia publică :

Cum a ajuns actualul prim-ministru șef de guvern ?

De ce căzuse în primăvară și de ce a rămas ?

Pentru ce a demisionat în toamnă și a reconstituit cabinetul așa cum îl vedeți ?

Pentru ce chiar atunci când sunt chemați **le este imposibil să se menție ?**

/Golul din jurul regelui , oculta !

Unii oameni politici au început **să asemene aceste împrejurări cu acelea ale căderii imperiului**

roman . E într-adevăr o apropiere S-a spus că **imperiul Romei s-a prăbușit** pentru că **sistematic s-au înlăturat din jurul împăraților tot ce putea fi demnitate și convingere** .

Procesul acesta s-a numit în istorie **stărpirea celor buni** .

Nu ni se pare că **se repetă istoria întocmai** , ori de câte ori **sunt în joc interese străine** , **ele sunt apărate și ajutate să izbândească ?**

Când e vorba de interesele naționale - nu de câteva lucrări fastuoase care aruncă numai praf în ochii mulțimei [**LD : aluzie la Sarmizegetusa ?**] - și **permanente ale statului** și ale neamului , **ele sunt nesocotite și lăsate uitării** .

Cenzura și starea de asediu ne pun călușul în gură dar lasă liberă propaganda împotriva liniștii și unității României .

O concluzie se impune și o citesc aici , oricât de dureros mi-ar fi s-o fac **la graniță** :

o mână nevăzută unelteste în toate împrejurările cu **diabolică insistență și perfidie împotriva securității naționale** . **Acum trei ani când am fost aici la Oradea am încheiat cuvântarea cu " Trăiască Regele !"Și azi am rămas credincios regelui**

[.....LD . spațiu cenzurat , marcaj gol]

Gh.Brătianu / 5 nov.'34

55.)Al.Vaida - Voevod, declarații politice ,Timișoara , 13 nov.'34

("Universul" , 15 nov.'34)

Al.Vaida -Voevod - șeful PNȚ pe Ardeal -participă la **adunările comitetelor de județ din Severin și Timiș -Torontal**.

La Timișoara a binevoit să răspundă unor gazetari :

- Ce părere are de vânturarea , iarăși, a unui **" guvern național "** ?

▣ **Guvern național ?-nu se poate în România!**

[**Foarte simpatică mușcătura lui Vaida la adresa lui Iorga și Goga !Mă mir cum n-a spus ceva și de Titulescu ! În orice caz, sunt și eu de acord cu el ,din varii motive, că "guvern de uniune națională "** nu se putea realiza în România !]

- **Vaida** : Nu este contra unui guvern național , dar crede că **nu va fi nici o dată realizabil** , din cauză că **la alcătuirea lui o să se angajeze** , iarăși , **oameni ca istoricul neamului, dl Iorga, și poetul Goga.**

"Eu fac politică , și nu poezie ca dl Goga, pe care nu l-am înțeles nici o dată.

Nu l-am înțeles nici în literatură pe d. Goga , decât atunci când i-am citit primul volum.

Eu am avut în politică o conduită , din cauza căreia am avut să trag de multe ori consecințele; totuși, **n-am cedat** nici o dată **principiilor** de care sunt călăuzit .

[----- **cum a căzut el de la guvern** -----]

"De aceea nu mă împac eu cu un guvern național "

Vaida / 13 nov.

▣**Cauza căderii guvernului Vaida?**

/Protejarea muncii naționale .

/Tapajul făcut de așa-zisa presă democrată

[LD 7 ian.2007 .Și dacă , totuși, Vaida are dreptate ? ! Și dacă totuși presa de stânga făcea prea mare gălăgie ?Era asta o problemă în România ? Hai răspunde! Onest!

Au trecut de atunci... peste 70 de ani ! Ce politică fac azi țările "democrate"privind ocuparea locurilor de muncă și nimeni nu le etichetează de "naționalist" , de "fasciste" .

Ce stat fără stăpâni păra România !]

Când era prim-ministru, alarmat de **sute de mii de cereri ale tinerilor ingineri români**

și a altor **elemente de valoare** , cari **i s-au plâns că somează** din cauză că ,pentru ei, **portile industriei naționale le sunt închise**,**a dat dispoziție să se facă o statistică discretă în**

această privință. Rezultatul aflat **a fost dezastruos , pentru elementul românesc.**
Spre a evita turburările sociale ce decurgeau dintr-o atare stare, **a dat , în calitate de prim-**
ministru , o Circulară secretă către **150 de directori** ai **celor mai mari întreprinderi** din țara
noastră, pe care **i-a rugat frumos " să fie atât de patrioți și inteligenți și să evite**
consecințele ce pot decurge din **gruparea românilor muritori de foame , în țara lor "**
" Cum n-ați răspuns dvs - căroră nu v-am trimis nici o circulară - tot așa **nu mi-a răspuns**
nici unul din cei 150 directori și mari magnați ai capitalului românesc.
" **N-am primit iarăși nici un cuvânt de observare** de la vreo unul din ei , **asupra datelor**
îngrijorătoare , cari fuseseră **stabilite de statistica** ordonată de mine .
A doua zi , însă, **toate ziarele , cari se intitulează de stânga ,** democratice și naționale,
m-au atăcat , făcând **larmă și în presa din străinătate ,și provocând căderea mea de la**
guvern .Mă mândresc cu aceasta .
Statisticile întocmite din ordinul meu ,au fost utilizate de d.Goga în Parlament și republicate
în " Țara Noastră " ca reclamă . "[-----]
Al.Vaida -Voevod / 13 nov.'34
